

МАРИО ПУЗО ФАМИЛИЯТА

Превод от английски: Боян Дамянов, 2001

chitanka.info

*На Бърт Фийлдс, който превърна поражението в
победа и който би могъл да бъде най-великият consigliere.*

С възхищение

Марио Пузо

*Нека да съм проклет, нека да съм долен и
подъл, но нека и аз да целувам края на дългата
дреха, в която е пременен Богът мой; нека вървя
в същото това време след дявола, аз все пак съм
и твой син, Господи, и те обичам и чувствам
радостта, без която светът не може да
съществува и да пребъде.*

Фьодор Достоевски,
„Братя Карамазови“

ПРОЛОГ

Докато Черната смърт опустошаваше Европа, много отчаяни люде, дотогава набожно вперили взор в Небето, започнаха да обръщат очи към Земята. В стремежа си да овладеят реалния свят склонните към философия се опитваха за пръв път да разкрият тайните на битието и да разплетат големите загадки на Живота, докато бедните се надяваха просто да облекчат жалката си участ.

И стана така, че Бог се яви на земята като Човек, а закостенялата религиозна доктрина на средновековието загуби своята сила и отстъпи на жажда за опознаване на великите древни цивилизации: Рим, Елада и Египет. А след като поривът на кръстоносните походи започна да губи силата си, героите на Олимп бяха възкресени за живот и олимпийските битки се разразиха с нова сила. Човешкият ум се възправи срещу сърцето Божие и Разумът възтържествува.

Беше време на велики постижения във философията, изкуствата, медицината и музиката. Културният разцвет се съпътстваше от показна тържественост и церемониалност. Но това си имаше своята цена. Старите закони се нарушаваха, преди да са били създадени нови. Преходът от стриктно съблюдаване на Божието слово и вяра в спасението на душата към човешко достойнство и възнаграждение в материалния свят — този преход, наречен хуманизъм — беше труден и изпълнен с мъка.

По това време Рим беше не Свещеният град, а едно гнездо на произвол и беззаконие. Незащитени, гражданите биваха нападани и обирани по улиците, къщите им биваха ограбвани, проституцията процъфтяваше, всяка седмица стотици римляни умираха от ръката на ближния.

Нещо повече — страната, която днес наричаме Италия, тогава още не съществуваше. В нейните земи съжителстваха пет велики сили: Венеция, Милано, Флоренция, Неапол и Рим. В границите на ботуша се намираха и множество независими градове-държавици, управлявани от древни династии, предвождани от съответния крал,

феодал, дук или епископ. Съсед със съседа се биеха помежду си за земя. Победителят винаги беше нащрек, защото лесно можеше да се превърне в следващия победен.

Отвън страната беше заплашена от нашествия на чужди сили, решени да разширят империите си. Владетелите на Франция и Испания се бореха за териториално надмощие, докато „варварите“ турци, които не бяха християни, постепенно завладяваха папските земи.

Църква и държава бяха вкопчени в борба за надмощие или самостоятелност. След абсурда на Великата схизма — когато двама папи седяха на два престола в два различни града, с разделена власт и разпилени доходи — установяването на единен папски престол, този в Рим, даде нови надежди на духовните пастири. С подновени сили църковните водачи вече се бореха само срещу светската власт на крале, кралици и феодали, а не помежду си както по-рано.

Въпреки това раздорите в Светата римокатолическа църква продължаваха, тъй като беззаконието и произволът не бяха достойни единствено на редовите граждани. Кардинали изпращаха слугите си, въоръжени с камъни и арбалети, да се бият с римската младеж по улиците на града; безбрачни църковни сановници ходеха при куртизанки или поддържаха по няколко метреси; навсякъде се предлагаха и приемаха подкупи; служители и на най-висшия клир не се гнусяха да вземат пари от грешниците срещу индулгенции или срещу освобождаване на конкретни лица от изискванията на закона.

Много разочаровани римляни започнаха да казват, че в техния град всичко е за продан. Срещу достатъчно голяма сума пари можеше да се купи църква, свещенослужител, опрощение на греховете, дори самата Божия милост.

С много малко изключения лицата, посветили се на църковна служба, бяха сторили това по принуда — като втори синове, които от млади години са били обучавани за духовници. Те може би нямаха никакво религиозно призвание, но доколкото църквата все още притежаваше властта да качва на престола, да сваля крале и да раздава щедри блага на този свят, всяка аристократична италианска фамилия бе готова да заплати щедро в дарове и пари, за да вкара синовете си в Светия колегиум.

Беше епохата на Ренесанса — времето на кардинал Родриго Борджия и неговата фамилия.

1

Златните лъчи на зимното слънце огряваха тесните калдъръмени улици на Рим, докато кардинал Родриго Борджия крачеше енергично от Ватикана към голямата триетажна къща с гипсови орнаменти по фасадата на Пиаца де Мерло, откъдето отиваше да прибере три от по-малките си деца — синовете си Чезаре и Хуан и дъщеря си Лукреция, плът от плътта му, кръв от кръвта му. В този ден вицеканцлерът на папата, вторият най-властен човек в цялата Римокатолическа църква, се чувстваше особено щастлив.

Когато наближи дома на майка им Ваноца Катанеи, той се усети, че си подсвирква весело. Като всеки син на църквата, и той беше безбрачен, но като Божи човек беше убеден, че добре разбира Божия промисъл. Нима Небесният отец не бе създал Ева като завършек на Адама, дори в самия Рай? Не следваше ли от това, че на тази грешна земя, изпълнена с толкова злочестина, един мъж се нуждае още повече от женска утеха? Той бе създал първите си три деца още като млад епископ, но тези последни рожби, които му бе родила Ваноца, заемаха особено място в сърцето му. Те сякаш разпалваха в душата му същата страст, както и майка им навремето. Още отсега, докато бяха толкова млади, той си ги представяше изправени на раменете му и заедно с неговата могъща фигура образуващи онзи чутовен великан, който щеше да му помогне да обедини папските земи и да разпростре властта на Римокатолическата църква по целия свят.

През годините, колчем бе идвал да ги види, децата винаги го бяха наричали „татко“; за тях нямаше противоречие между неговата бащина обич и преданост и лоялността му към Светия престол. Те не виждаха нищо странно в това, че той е едновременно кардинал и техен баща. Нима синът и дъщерята на самия папа Инокентий не преминаваха тържествено в каретата си по улиците на Рим по време на официални празненства?

Кардинал Родриго Борджия, който бе съжителствал със своята любовница Ваноца повече от десет години, с усмивка си помисли

колко малко бяха жените, успели да му доставят такава радост и да задържат интереса му толкова за дълго. Не че едновременно с Ваноца не бе имал и други — Родриго беше мъж с неутолим апетит за мирски удоволствия. Но от всички жени тя бе заемала най-важно място в живота му. Беше интелигентна, красива — поне в неговите очи, — а освен това с нея можеше да се разговаря на светски и духовни теми. Тя често му бе давала ценни съвети, в замяна на които той ѝ беше предан любовник и любещ баща на децата им.

Ваноца стоеше на вратата на къщата си и се усмихваше храбро, докато махаше на децата си за сбогом. Една от силните ѝ страни сега, когато вече минаваше четирийсетте, беше, че отдавна се бе научила да разбира мъжа с кардиналските одежди. Тя знаеше за неговата изгаряща амбиция, за неугасимия огън, който пламтеше в душата му. Той бе начертал своя военна стратегия за развитието на Римокатолическата църква, която щеше да доведе до разширяване на обсега на нейното влияние; бе набелязал политически съюзи, с които да я заздрави; бе обещал съглашения, които щяха да циментират властта и позициите му. Всичко това бе споделял с нея. Идеи се раждаха в главата му със същата неумолимост, с която един ден армиите му щяха да завладяват нови територии и народи. Съдбата му бе предопределила да се превърне в един от най-великите лидери в историята, а заедно с него щяха да се издигат и децата му. Ваноца се опитваше да се утеша с мисълта, че един ден, като законни наследници на кардинала, децата ѝ ще имат власт, богатство и възможности. Затова сега ѝ бе по-лесно да се лиши от тях.

Тя си задържа само най-малкото дете, Хофре — единствения ѝ останал син, още кърмаче, който беше прекалено мъничък, за да ѝ го отнемат. Рано или късно и той щеше да я напусне. В тъмните ѝ очи блестяха сълзи, докато проследи с поглед отдалечаващите се деца. Само веднъж Лукреция погледна назад, но момчетата дори не се обърнаха.

Ваноца видя как стройната внушителна фигура на кардинала се приведе и посегна към ръчичката на по-малкия син Хуан и към мъничката ръчица на тригодишната Лукреция. По-големият, Чезаре, внезапно почувствал се изоставен, се нацупи. Това означава

неприятности, помисли си тя, но след време Родриго щеше да опознае сина си — така както го познаваше и тя. Ваноча с неохота затвори тежката дървена врата на къщата си.

Те едва бяха извървели няколко крачки, когато Чезаре, вече здравата разсърден, блъсна брат си толкова ядно в гърба, че Хуан изпусна ръката на баща си и залитна напред. Кардиналът прихвана сина си, преди да е паднал по лице, после се извърна и каза:

— Чезаре, момчето ми, не можеш ли просто да кажеш какво искаш, вместо да блъскаш брат си?

Хуан, само с една година по-малък, но много по-крехък от седемгодишния Чезаре, се изкиска от гордост при тази защита от страна на баща си. Чезаре не му остави много време да се радва. Той пристъпи напред и го ритна ядовито в кокалчетата.

Хуан изпищя от болка.

С едрата си ръка кардиналът сграбчи Чезаре за яката на ризата, вдигна го от земята и така го разтърси, че кестенявите му къдрици се затресоха. После отново го постави на краката му и коленичи до него; погледът на кафявите му очи отново беше мек и любещ.

— Какво има, Чезаре? Какво те мъчи толкова?

Очите на момчето, още по-тъмни и пронизващи от тези на Родриго, горяха като два въглена.

— Мразя го, татко! — отвърна разпалено той. — Ти все него предпочиташ...

— Стига, стига, Чезаре — прекъсна го кардиналът, видимо развеселен. — Силата на една фамилия както на една армия е в сплотеността и взаимната вяност. Освен това е смъртен грях да мразиш собствения си брат, така че защо трябва да подлагаш на заплаха безсмъртната си душа заради такива дреболии? — Родриго се изправи на крака; едрата му фигура се извисяваше над децата. Той се усмихна и доволно се потупа по едрия корем. — Вижте колко съм голям. Стигам за всички ви, не е ли така?

Родриго Борджия беше мъж като планина — набит, но и достатъчно висок, за да не изглежда дебел, със сурова и грубовата, а не аристократична хубост. В тъмните му очи сега проблясваше весело пламъче; носът му, макар и доста едър, не дразнеше погледа; чувствените му устни, обикновено разтегнати в усмивка, му придаваха щедър и великодушен вид. Ала онова, което го правеше един от най-

привлекателните мъже на своето време, бе личният му магнетизъм, онази неуловима енергия, която излъчваше тялото му.

— Чез, можеш да се хванеш на мое място — чу се гласът на дъщерята, толкова ясен и звънък, че кардиналът се извърна очарован. Лукреция стоеше с ръце, скръстени на гърдите, дългите ѝ златни къдрици падаха по раменете, а на ангелското ѝ лице бе изписана решителност.

— Нима не искаш да се държиш за ръката на баща си? — попита кардиналът, като се престори на обиден.

— Няма да заплача, ако не се държа за ръката ти — рече тя. — Нито пък ще се сърдя.

— Креция — каза Чезаре с умиление, — не бъди такова магаре. Хуан се прави на бебе. Нека ходи сам, нищо му няма. Изгледа с неприязън брат си, който бързешката триеше сълзите по лицето си с копринените ръкави на ризката.

Кардиналът разроши тъмните къдрици на Хуан, за да го успокои.

— Престани да плачеш. Ето, хвани се за ръката ми. После се обърна към Чезаре и каза: — А ти, мой храбри малък войнико, се хвани за другата. — След това погледна Лукреция и широко ѝ се усмихна: — Ами ти, сладкото ми дете? Какво да направи татко за теб?

Лицето на момичето остана непроменено — тя с нищо не издаде чувствата си. Кардиналът беше очарован.

— Ти си сладкото момиче на татко и като награда за твоята доброта и великодушие ти разрешавам да заемеш най-почетното място.

С тези думи Родриго Борджия се наведе, вдигна детското ѝ телце във въздуха и внимателно я положи на раменете си. Смехът му отекна, преливащ от бащина гордост. Той закрачи напред в пищните си одежди, а разветите златни коси на неговата малка дъщеря грееха като корона над главата му.

Още на същия ден Родриго Борджия премести децата си в двореца Орсини, който се намираще срещу неговия собствен дворец във Ватикана. Овдовялата му братовчедка Адриана Орсини щеше да се грижи за тях и да им бъде едновременно гувернантка и наставница. Когато Орсо, младият син на Адриана, се сгоди на тринайсетгодишна възраст, годеницата му, петнайсетгодишната Джулия Фарнезе, се

нанесе при тях в двореца и започна да помага на Адриана в отглеждането на децата.

Макар кардиналът да отговаряше изцяло за възпитанието на децата, те продължаваха да посещават майка си, която вече беше омъжена за третия си съпруг Карло Канале. Родриго Борджия лично го бе избрал за Ваноца — така както бе избрал и предишните ѝ двама съпрузи със съзнанието, че една вдовица трябва да се омъжи, за да има кой да я закриля и да пази доброто ѝ име и почтеността на дома ѝ. Кардиналът се бе отнасял добре към любовницата си, а това, което не бе успяла да получи от него, тя бе наследила от предишните си двама съпрузи. За разлика от красивите, но празноглави куртизанки на голяма част от аристокрацията Ваноца беше практична жена — нещо, което Родриго високо ценеше. Тя притежаваше няколко добре поддържани хана и имение в провинцията, откъдето черпеше значителен доход. Освен това като силно набожна жена бе построила параклис, посветен на Дева Мария, в който се молеше всеки ден.

След десет години съжителство първоначалната им страст един към друг беше поизстинала, но Ваноца Катанеи и Родриго Борджия си оставаха много добри приятели.

Само след няколко седмици Ваноца се принуди да предаде и малкия си син Хофре, още кърмаче, в дома, където се отглеждаха братята и сестра му, понеже той много тъгуваше по тях. Така всичките деца на Родриго Борджия се събраха под един покрив, под грижите на своята леля, братовчедката на баща им.

Както подобаваше на деца на кардинал, през следващите години момчетата и Лукреция бяха поверени на най-добрите частни учители в Рим. Те получиха забележително образование в областта на хуманитарните науки, по астрономия и астрология, по древна история, както и по няколко езика, включително испански, френски и английски, а също и латински — езика на църквата. Благодарение на своята интелигентност и амбициозност Чезаре, разбира се, беше отличен ученик, но особени надежди се възлагаха на Лукреция, която наред с всичко друго притежаваше сила на характера и изключителна добродетелност.

Макар по онова време да беше обичайно младите момичета от добри семейства да се изпращат да учат в манастири, по съвет на Адриана и с позволението на кардинала Лукреция се посвети на

музите и бе обучавана от същите талантиливи педагози, както и братята ѝ. Понеже обичаше изкуствата, тя се научи да свири на флейта, да танцува и да рисува. Особено ѝ се удаваше бродерията, за която използваше скъпи платове и сърма.

Както се очакваше от момиче в нейното положение, Лукреция разви способности и обаяние, които я правеха желана партньорка при бъдещи брачни съюзи, предназначени да укрепват още повече позициите на фамилията Борджия. Едно от любимите ѝ занимания бе да пише стихове; в продължение на цели часове тя изливаше душата си във възвишени строфи в прослава на Бога или във възхвала на романтичната любов. Особено я вдъхновяваха житията на светците, на които посвещаваха най-вдъхновени слова.

Джулия Фарнезе глезеше Лукреция като своя по-малка сестра; Адриана и кардиналът я заобикаляха с внимание, така че момичето растеше щастливо и в добро разположение на духа. Любознателна и сговорчива, тя ненавиждаше раздорите и по детски полагаше усилия за запазване на мира в семейството.

Един хубав неделен ден, след като бе отслужил голяма литургия в базиликата „Свети Петър“, кардинал Борджия покани децата си да го придружат във Ватикана. Това беше рядко смела постъпка, защото чак до времето на папа Инокентий децата на духовенството се представяха най-често за племенници. Подобно открито признание на бащинство можеше сериозно да застраши евентуалното повишение в сан на Родриго. Разбира се, всички знаеха, че кардиналите и дори папата имат извънбрачни деца — все пак човешко е да се греша, — но доколкото всичко оставаше в рамките на „фамилията“ и истината никога не излизаше напълно наяве, честта на сана се запазваше. Каквото и да смятаха хората, кардиналът не понасяше лицемерието. Имаше, разбира се, моменти, когато обстоятелствата го принуждаваха да видоизменя или поразкроява истината, но и това беше разбираемо, защото той бе преди всичко дипломат.

Поради особената важност на случая Адриана бе облякла децата в най-хубавите им празнични дрехи — Чезаре в черен атлаз, Хуан в бяла коприна, а двегодишния Хофре в синя кадифена робичка, богато украсена с бродерии. Джулия помогна на Лукреция да си сложи дълга

дантелена рокля с цвят на праскова, а върху златните ѝ къдрици постави малка диадема със скъпоценни камъни.

Кардиналът тъкмо бе привършил да чете един официален документ, който неговият старши съветник Дуарте Брандао му бе донесъл от Флоренция. Ставаше въпрос за някакъв доминикански монах, известен под името Савонарола. Говореше се, че е пророк, вдъхновен от Светия дух, но това, което плашеше кардинала, бе, че всички обикновени граждани на Флоренция се бяха стичали да чуят с трепет неговите проповеди. Този Савонарола минаваше за мъдър човек и ясновидец, както и за красноречив проповедник, чиито огнени слова често биваха насочени против плътските и финансовите злоупотреби в двора на римския папа.

— Трябва да държим под око тоя монах — каза Родриго Борджия. — Често пъти велики династии са били подкопавани от обикновени хорица, вярващи, че знаят светата истина.

Брандао беше висок и слаб, с дълга черна коса и изящни черти на лицето. На вид изглеждаше кротък и сговорчив, но в Рим се говореше, че никой не може да му излезе насреща в редките му пристъпи на ярост, предизвикани от измяната на приятелите и безочието на съперниците му. Всички бяха единодушни, че само един глупак би дръзнал да му стане враг. Сега той почеса мустаците си с показалец и се замисли върху онова, което кардинал Борджия току-що му бе казал.

— Говори се също, че този монах нападал от амвона и фамилията Медичи, а тълпите на Флоренция го аплодирали — каза той.

Разговорът прекъсна, когато децата на Родриго Борджия влязоха в покоите на баща си. Брандао ги поздрави с усмивка, след което се отдръпна встрани.

Лукреция се хвърли развълнувано в прегръдките на баща си, но момчетата останаха на място, с ръце зад гърба.

— Елате, синове мои — подкани ги кардиналът, без да изпуска дъщеря си от ръце. — Елате и целунете баща си.

Чезаре пръв достигна до баща си. Родриго Борджия внимателно положи Лукреция върху обшитата със злато табуретка пред краката си, след което прегърна сина си. Чезаре беше як момък, висок и мускулист.

Бащата с радост опипа здравите му мишци, залог за бъдещето на фамилията. Той пусна момчето от прегръдките си и го отблъсна леко от себе си, за да го огледа от глава до пети.

— Чезаре — каза той, — всеки ден благодаря в молитвите си на Мадоната за това, че ме е дарила със син като теб.

Чезаре се усмихна, доволен от бащината похвала. После се дръпна встрани, за да направи място за Хуан. Може би Родриго усети как сърцето на сина му се удря бясно в неговите собствени гърди или как задъханото му, притеснено дишане издава уплаха, но нещо в него трепна. Кардиналът се въздържа да притисне крехкото тяло на малкия си син толкова силно до себе си, но затова пък по-дълго не го пусна от обятията си.

Обикновено когато кардинал Борджия се хранеше сам в покоите си, храната му беше скромна — малко хляб, плодове и сирене. Но този ден той бе наредил на слугите да натрупат на трапезата големи блюда с макарони, печени кокошки и телешко месо, купища сладкиши и планини от захаросани кестени. Когато децата на кардинала, Адриана със сина си Орсо и красивата, чаровна Джулия Фарнезе седнаха на трапезата, говорейки възбудено и заливайки се от смях, Родриго Борджия си каза, че е един щастливец, и тихичко отпрати благодарствена молитва към небесата. А когато слугата наля червеното като кръв вино в сребърната чаша пред него, сърцето му преливаше от доброта. В знак на благодарност той предложи на сина си Хуан, който седеше до него, да отпие първата глътка.

Ала когато опита виното, Хуан направи гримаса на отвращение.

— Не ми харесва, татко — оплака се той. — Много горчи.

Родриго Борджия, нащрек както винаги, замръзна на мястото си от уплаха. Това беше сладко вино, не биваше да горчи...

Почти веднага детето се оплака, че му е лошо, и се преви от болки в стомаха. Баща му и Адриана се опитаха да го успокоят, но след малко Хуан вече повръщаше неудържимо. Кардиналът вдигна момчето от стола и го понесе към една странична стая, където го положи върху брокатената кушетка. Незабавно извикаха лекаря на Ватикана, но докато той дойде, Хуан бе загубил съзнание.

— Отрова — обяви лекарят, след като прегледа детето.

Хуан беше бял като платно и трепереше от треска; от ъгъла на устата му изтичаше тънка струйка жлъчка. Изглеждаше по-малък от

обикновено и напълно безпомощен.

Родриго Борджия бе загубил обичайната си сдържаност и сега трепереше от гняв.

— Тази отрова е била предназначена за мен! — каза той.

Дуарте Брандао, който бе стоял наблизко, докато траеше сцената, сега застана до вратата с извадена шпага, готов да отбранява кардинала и семейството му, ако някой се опита да ги нападне. Кардиналът се обърна към него:

— В двореца има враг. Събери цялата прислуга в салона. Налей на всички по чаша вино и им нареди да го изпият. После ми доведи онзи, който откаже.

Адриана прошепна разтревожено:

— Скъпи братовчедо, ваше преподобие, разбирам скръбта ви, но по този начин може да загубите най-верните си слуги, защото мнозина ще се отровят, а някои може и да умрат.

Родриго се обърна към нея:

— Но аз няма да им дам от същото вино, от което пи моят беден син. Те ще пият чисто вино. Престъпникът обаче все пак ще откаже да пие, понеже страхът ще го хване за гърлото още преди да е поднесъл чашата към устните си.

Дуарте веднага тръгна да изпълни заповедта на кардинала. Хуан лежеше на кушетката, блед като смъртник. Адриана, Джулия и Лукреция седяха до него и бършеха челото му с навлажнени кърпи и целебни мехлеми.

Кардинал Родриго Борджия повдигна безжизнената ръчичка на сина си и я целуна; после отиде в личния си параклис и коленичи пред статуята на Мадоната. Той се съветваше с нея, защото тя най-добре от всички познаваше болката от загубата на любим син. Накрая на молитвата си ѝ се закле:

— Ще направя всичко, което е по силите ми, всичко, което е в човешките възможности, за да доведе хиляди безсмъртни души в лоното на единствената права вяра, Божия майко, в лоното на твоята света църква. Ще се погрижа всички да почитат твоя син, дори да заплатя за това със собствения си живот...

Малкият Чезаре стоеше до вратата на параклиса и когато кардиналът си обърна да го погледне, в очите на момчето блестяха сълзи.

— Чезаре, ела, момчето ми. Ела, сине мой. Моли се за брат си — прошепна кардиналът. И Чезаре отиде да коленичи до него.

В покоите на кардинала всички седяха в мълчаливо очакване, когато се появи Дуарте и съобщи:

— Виновникът е открит. Той е един прост готвач, преди бил служил при фамилията Римини.

Римини беше неголямо феодално владение по южния бряг на Италия, а местният херцог Гаспаре Малатеста беше яростен враг на Рим и на папския престол. Самият той беше много едър мъж, в тялото му имаше място едва ли не за две души, масивното му лице беше грубо изсечено и надупчено от сипаница, но най-забележителното нещо в него бяха косите му — дълги, сплъстени и огненочервени, заради което си бе заслужил прозвището Лъва.

Кардинал Борджия се отдалечи от постелята на сина си и прошепна на Дуарте:

— Попитай тоя прост готвач защо толкова мрази негово високопреосвещенство. После му дай бутилката вино от трапезата ни. Не го оставяй, докато не я изпие до дъно.

Дуарте кимна.

— А какво да правим с него, след като виното подейства?

С блеснали очи и зачервено лице кардиналът отвърна:

— Постави го на едно магаре, завържи го за самара и го изпрати с послание до Лъва на Римини. Предай му да се моли за прошка и да се помири с Бога.

В продължение на няколко седмици Хуан лежа неподвижно в постелята, сякаш в дълбок сън; кардиналът настоя момчето да остане в неговия дворец във Ватикана и да бъде лекувано от личния му лекар. Докато Адриана не се отделяше от постелята му, а няколко слугини непрекъснато се грижеха за него, Родриго Борджия с часове се молеше на Мадоната в малкия си параклис.

— Ще привлече хиляди души в лоното на единствената права вяра, в лоното на Светата църква — кълнеше се той, — ако се застъпиш пред Христа да пощади живота на моя беден син.

Когато молитвите му бяха чути и Хуан започна да се съвзема, предаността на кардинала към Светата католическа църква и към фамилията му стана по-крепка отвсякога. Но наред с това Родриго Борджия съзнаваше, че само едната вяра не е достатъчна, за да осигури безопасността на фамилията. Той разбираше, че трябва да се предприеме още нещо.

Кардиналът реши, че е дошло време да повика от Испания Мигел Корельо, известен още като дон Микелото.

Незаконороденият племенник на кардинал Родриго Борджия от малък бе усетил пръста на съдбата. Израснал във Валенсия, като дете той не се бе отличавал с някаква особена жестокост или садизъм; въпреки това често му се бе случвало да се бие заради други деца, които поради добротата си бяха станали жертва на насилие и издевателства от по-силните момчета. Както е известно, често пъти кротостта се бърка със слабост.

Така още от дете Мигел бе приел за своя съдба да бъде защитник на онези, които носеха факела на Божията вяра и на Светата римокатолическа църква. Здрав и як момък, той беше също толкова безкомпромисен в предаността си, колкото и решителен в действията си. Разказва се, че като юноша бил нападен от най-кръвожадния разбойник в селото, когато се опитал да се притече на помощ на майка си, сестрата на кардинала. Мигел бил едва на шестнайсет години, когато въпросният бандит начело на групичка млади вандали нахлул в къщата и се опитал да отмести момчето, което препречвало пътя му към дървената ракла, където майката държала ценните си реликви и семейните дрехи. Мълчалив по природа, Мигел напсувал бандитите и отказал да се дръпне от пътя им; тогава главатарят извадил остър нож и разпрал устата му встрани чак до средата на бузата. Шурнала кръв, майката и сестрата се разпищели от ужас, но Мигел не помръднал от мястото си. Накрая, след като отвън се развикали възмутени съседи, бандитите, уплашени от линчуване, избягали от селото и се скрили в околните планини.

След няколко дни, когато същата банда се опитала още веднъж да тормози селото, местните хора оказали съпротива; повечето

бандити се разбягали, но Мигел успял да плени главатаря. На сутринта го открили обесен на едно голямо дърво на селския площад.

От този момент славата на Мигел като безстрашен защитник на слабите се разпространила из цялото княжество Валенсия; никой не смее да се закача с него или със семейството му под страх от незабавно възмездие. Постепенно раната на лицето му зараснала, но накриво, така че устата му сякаш непрекъснато била сгърчена в гримаса. Ала докато у всеки друг тази зловеща замръзнала усмивка би изглеждала страховито, Мигел се славел като справедлив и добър човек, а и благият поглед на топлите му кестеняви очи смекчавал впечатлението от обезобразеното му лице. По това време съселаните му вече с обич го наричали дон Микелото; името му се споменавало надлъж и шир с почит и уважение.

Това, че Родриго Борджия сега прибегваше до услугите на дон Микелото, не бе изненада за никого, защото Мигел Корельо беше човек с редки качества. Неговата любов и вяност към папата и към Светия престол бяха извън всякакво съмнение, каквито и клевети да нашепваха за него враговете му. Родриго Борджия не се съмняваше, че дон Микелото ще подчини волята си на светия отец и с готовност ще изпълни всяка повеля на Светата римокатолическа църква. Както кардиналът вярваше, че делата му се направляват от Провидението, по същия начин и дон Микелото беше убеден, че ръцете му се движат от божествена сила. Тъй че за грях не можеше и дума да става. Нима всеки път, когато предаваше на Създателя душата на някой враг на кардинала или на църквата, тази грешна душа не получаваше своето възмездие свише?

И така, наскоро след като Хуан се възстанови от покушението, Родриго Борджия, който сам бе израснал във Валенсия и знаеше каква кръв тече в жилите на испанеца, повика Мигел в Рим. Съзнавайки опасностите, които дебнеха чужденеца в тази враждебна земя, той повери на двайсет и една годишния дон Микелото безопасността и благополучието на фамилията си. От този момент, докато децата му растяха, сянката на дон Микелото рядко се отделяше от тях.

Сега, през цялото време, докато кардиналът беше в Рим и задълженията му на вицеканцлер на Светия престол не го принуждаваха да се отделя от фамилията си, той всеки ден прекарваше по няколко часа при децата си, най-често придружаван от дон

Микелото. Същевременно при всяка възможност с радост напускаше летния задух и претъпканите с хора тесни улички на града, за да отведе децата си в своята великолепна лятна вила сред зелените поля на италианската провинция.

2

Сгушена в полите на Апенините на един ден път с кон от Рим, се намираще обширна долина, покрита с гъсти кедрови и борови гори, сред които блестеше малко бистро езеро. Родриго Борджия бе получил тези земи като подарък от вуйчо си папа Калист III и през последните години си бе построил там разкошна резиденция, в която той и семейството му да прекарват горещите летни месеци.

Това беше Сребърното езеро — едно наистина вълшебно място. Изпълнено със звуците на природата и с цветовете на мирозданието, за кардинала то беше рай на земята. Призори и по здрач, когато синьото се загубваше от цвета на небето, повърхността на езерото изглеждаше сребристо сива. Красотата му бе омагьосала Родриго от мига, в който го зърна за пръв път. Неговата надежда беше, че той и децата му ще могат да прекарват там най-щастливите моменти от живота си.

През лимоненожълтите летни дни децата плуваха в езерото, за да се разхладят, след което се гонеха из тучните зелени ливади, докато кардиналът се разхождаше сред упойващия аромат на цитрусовите горички и премяташе през пръстите си златните зърна на молитвената броеница. В тези моменти на блажено спокойствие той размишляваше върху красотата на живота, особено върху красотата и хармонията на своя живот. Наистина, бе работил неуморно; още като млад епископ бе свикнал да обръща внимание и на най-малката подробност, но до каква степен това бе достатъчно, за да обясни житейския успех? Колцина бяха онези бедни души, които като него се бяха трудили пряко сили, без обаче да получат награда за усилията си нито на земята, нито на небето? Сърцето му се изпълваше с благодарност и кардиналът вдигаше взор към дълбокото синьо небе, за да се помоли и да поиска благослов. Защото дълбоко под обвивката на вярата си след всичките години на Божия благодат Родриго таеше скрит ужас, че за живот като неговия рано или късно се заплаща висока цена. Той не се съмняваше, че тази Божия благодат му е дадена от Създателя на драго сърце, но за да бъде достоен да приобщава души към Светата църква, искреността

на душата му трябваше да бъде подложена на проверка. Как иначе Господ Бог можеше да се убеди, че един смъртен заслужава неговото доверие? Кардинал Борджия се надяваше и молеше да се покаже достоен за предизвикателството.

Една вечер, след като той и децата му си бяха похапнали здравата на брега на езерото, той им устрои пищно зрелище с фойерверки. По време на фойерверките той държеше малкия Хофре на ръце, а Хуан стоеше до него, вкопчен в полите на робата му. Небесата се осветиха от сребърни звезди, които описваха сияйни дъги и проблясващи водопади от ярки цветове. Чезаре държеше ръката на сестра си и усещаше как тя потрепва при всеки трясък, докато могъщите огнени кълба озаряваха небето над тях. Когато кардиналът забеляза, че дъщеря му се страхува, той подаде бебето на Чезаре, а сам се наведе и вдигна Лукреция на ръце.

— Татко ще те държи — каза ѝ той. — Татко ще те пази от всяка опасност.

Чезаре стоеше изправен до баща си с малкия Хофре на ръце и слушаше прехласнат обясненията на кардинала за съзвездията по небето, придружени с величествени жестове и изречени с възвишени фрази. Той откри, че бащиният глас го успокоява и кара да се чувства приятно; от този момент нататък Чезаре никога нямаше да забрави времето, прекарано с баща му на Сребърното езеро. През тази нощ той беше най-щастливото дете на света; изведнъж почувства, че в живота няма нищо невъзможно.

Кардинал Родриго Борджия успяваше да извлича удоволствие от всичко, с което се захващаше. Той беше измежду онези малцина мъже с висок и силен дух, способни да увличат всички около себе си във вихъра на своето въодушевление. Докато децата му растяха и познанията им за света се обогатяваха, той обсъждаше с тях в най-големи подробности политически, религиозни и философски въпроси, като в продължение на часове посвещаваше Чезаре и Хуан в изкуството на дипломацията и в ценностите на религиозната и политическата стратегия. Макар тези интелектуални занимания да доставяха удоволствие на Чезаре, Хуан често се отегчаваше. Поради все още пресния спомен за преживяната уплаха кардиналът

прощаваше всичко на момчето и така го глезеше, че донякъде му вредеше, понеже Хуан растеше капризен и сприхав. Родриго обаче възлагаше най-големи надежди на големия си син Чезаре; ето защо изискванията му към него бяха особено високи.

Родриго обичаше да посещава двореца Орсини, където братовчедката Адриана и младата Джулия му се възхищаваха и го отрупваха с внимание. Джулия се оформяше като прелестна девойка, косата ѝ имаше още по-наситено златист цвят от тази на Лукреция и беше по-дълга, стигаше почти до земята. С широко разтворените си сини очи и пълни устни тя неслучайно бе известна из цял Рим като Ла Белла. Кардиналът изпитваше към нея нещо повече от привързаност.

Джулия Фарнезе произхождаше от фамилия на дребни благородници; при годеча си с Орсини, който беше с няколко години по-малък от нея, му бе донесла зестра от триста златни флорина — доста солидна сума. Както децата на Родриго Борджия винаги се радваха да видят баща си, така и тя започна да очаква с трепетно нетърпение неговите посещения в дома им. При вида му по страните ѝ избиваше руменина, както впрочем и на много други жени, които бе срещнал по пътя си. Често пъти, след като бе помогнала на Лукреция да измие косите си и да си облече най-прекрасните одежди, за да посрещне баща си, Джулия също бързаше да се понагизди преди височайшата визита. Самият Борджия бе очарован от тази прелестна млада жена въпреки голямата разлика в годините им.

Когато настана време за официалната сватбена церемония на неговия кръщелник Орсо и Джулия Фарнезе, от уважение към братовчедка си Адриана и от топли чувства към младата булка той предложи лично да ръководи церемонията в Звездната зала на собствения си дворец.

На сватбения ден Джулия, облечена с бялата си атлазена рокля със сребрист, обсипан с перли воал, спуснат над миловидното ѝ лице, му изглеждаше така, сякаш изведнъж от дете се бе превърнала в най-красивата жена, която бе виждал през живота си. Толкова прелестна, толкова пълна с живот, че кардиналът с мъка успя да овладее бликналата страст.

Не след дълго младият Орсо бе изпроводен в провинциалната резиденция на кардинала в Басанело, където щеше да се обучава за военачалник под грижите на доверени военни съветници. Що се

отнася до Джулия, почти веднага след това тя с готовност се озова в обятията на Родриго Борджия и започна да споделя постелята му.

* * *

Когато Чезаре и Хуан навлязоха в юношеска възраст, и двамата бяха изпратени от баща си да търсят реализация. Хуан с мъка се справяше с учението и кардиналът си каза, че животът на учен или свещенослужител не е за сина му. Вместо това реши да го насочи към военна кариера. В същото време благодарение на изключителната си интелигентност Чезаре завърши с отличен успех двете години на обучението си в Перуджа и се записа в университета в Пиза да изучава теология и каноническо право. Кардиналът се надяваше, че Чезаре ще го последва и ще израсне до висш духовен сан.

Макар да бе изпълнил достойно дълга си към трите си предишни деца, родени от куртизанки, Родриго Борджия възлагаше главните си надежди за бъдещето на децата си от Ваноца — Чезаре, Хуан и Лукреция. Значително по-трудно му беше да установи здрава връзка с най-малкия си син Хофре. В търсене на оправдание за тази липса на родителска привързаност той се замисли; в дълбините на душата му се прокрадна съмнение, че най-малкият син на Ваноца не е негов. Наистина, каза си той, кой ли смъртен би могъл да узнае всички тайни на женската душа?

Кардинал Борджия бе служил като вицекапцлер — или правен съветник — на няколко папи. При сегашния папа Инокентий бе на служба вече осем години, през което време не бе жалил сили за увеличаване на влиянието и издигане на легитимността на папската институция.

Но когато бедният папа Инокентий най-после легна на смъртен одър, нищо — нито топло мляко от родилка първеския, нито преливането на кръв от три млади момчета не бе в състояние да спаси живота му. Момчетата получиха по един дукат за услугата, но когато медицинският експеримент се провали и настъпи неизбежното,

църквата им устрои пищни погребения и на семействата им бяха заплатени по четирийсет дуката обезщетение.

За съжаление папа Инокентий бе успял да изпразни папската хазна до дъно, с което Светата римокатолическа църква бе станала уязвима за нападките и оскърбленията на католическите крале на Испания и Франция. Финансите на папската институция бяха в такъв безпорядък, че светият отец се бе принудил да заложи митрата си, за да купи палмови клонки за богомолците на Цветница. Противно на съвета на Родриго Борджия, той бе позволил на владетелите на Милано, Венеция, Флоренция, Неапол и на други градове-държави и феодални владения да забавят плащането на данъци в църковната хазна, докато сам той бе отклонявал цели състояния в подготовка на кръстоносни походи, в които вече никой не искаше да се впуска.

Само един стратегически и финансов гений би бил в състояние да вдигне Светата църква на крака и да възстанови някогашната ѝ слава. Но кой бе той? Всички трескаво си задаваха този въпрос, но право на решение имаше само Светият колегиум, направляван от Светия дух и вдъхновяван свише, защото един папа не е обикновен човек, а избраник на небесата.

На 6 август 1492 г. в големия кораб на Сикстинската капела, в присъствието на швейцарската гвардия, римското благородничество и чуждите посланици, които да ги пазят от неканени гости, конклавът на Светия колегиум започна работа, по избиране на бъдещия папа.

Според традицията, след като папа Инокентий бе вече мъртъв, всички двайсет и трима кардинали, членове на Светия колегиум, трябваше да се съберат, за да посочат заедно богочовека, който да стане пазител на ключовете, наследник на свети Петър, Христов пастир на земята. Той щеше да бъде не само духовен водач на Светата римокатолическа църква, но и мирски управник на папските земи. Като такъв трябваше да притежава огромна интелигентност, способност да води хора и армии, както и талант да преговаря в своя изгода с управници на провинции и с чуждоземски крале и принцове.

Свещената папска тиара обещавахе на онзи, който успееше да се добере до нея, огромни богатства, както и възможността за обединяване или по-нататъшно разпокъсване на сложната плетеница

от феодални градове-държави, която представляваше сърцето на Апенинския полуостров. И така, още докато папа Инокентий беше жив, бяха започнали да се сключват сделки, да се обещават титли и владения, да се договарят определени задължения, за да се осигури избирането на определени кардинали.

Сред подбраната група кардинали, считани за избираеми на папския престол, имаше само неколцина действително достойни мъже: миланският кардинал Асканио Сфорца, венецианският Чибо, неаполитанският Дела Ровере, както и кардинал Борджия от Валенсия. Ала Родриго Борджия си оставаше чуждоземец, от испанско потекло, така че шансовете му да се възкачи на престола не бяха големи. Това, че го смятаха за каталонец, беше най-голямата пречка и макар да бе сменил името си от испанското Борха на италианското Борджия, от това той не стана по-добре приет сред достолепните стари римски фамилии.

Все пак кандидатурата му бе издигната като признание за трийсет и пет годишната му превъзходна служба на църквата. Като правен съветник на римските папи той бе преговарял от тяхно име при извънредно заплетени дипломатически ситуации, макар всяка завоювана победа за Ватикана да бе водила и до увеличаване на богатствата и изгодата за собствената му фамилия. На много свои роднини той бе осигурил ключови постове, носещи власт и влияние, като при това им бе раздал богатства и имоти, които според старите фамилии не им принадлежаха. Папа испанец? Глупости! Светият престол се намира в Рим, следователно и папата трябва да бъде от някоя италианска провинция.

И така, забулен в тайнство, конклавът се събра и започна да търси Божия промисъл. Изолирани един от друг в самостоятелни килии в огромната студена църква, кардиналите не можеха да общуват нито помежду си, нито с външния свят. Решението трябваше да бъде взето от всеки поотделно, чрез молитва и с Божия промисъл, по възможност на колене пред малкия олтар на всяка килия, чиято единствена украса бяха разпятieto на стената и запалените свещи. Във всяко от тези усойни, сумрачни помещения имаше по един дървен одър за онези, които имаха нужда да се подкрепят със сън; по един тесен килер с гърне за освобождаване на телесните напъни; по един съд със захаросани бадеми, марципан, сладки бисквити и захар, по

една кана с вода и малко сол за подхранване на тленната плът. Понеже нямаше кухня, храната за всекиго се приготвяше в собствения му дворец, донасяше се в дървени купи и се подаваше през един процепа във вратата на килията. През цялото време всеки един от кардиналите се бореше със собствената си съвест, за да вземе правилното решение кой е най-достоеен да служи на своето семейство, провинция и на Светата майка църквата. Този, който не внимаваше, може би щеше да си запази земните блага, но със сигурност щеше да погуби безсмъртната си душа.

Нямаше много време за губене, понеже до една седмица хранителните им дажби щяха да бъдат спрени, след което кардиналите щяха да бъдат оставени на хляб, вино и вода. Защото след смъртта на папата се бе възцарил хаос. Останали без владетел, по улиците на Рим бродеха озверели тълпи; ограбваха се магазини, оплячкосваха се дворци; стотици граждани загубиха живота си от ръцете на убийци и мародери. И това далеч не бе всичко, защото, докато под свещената тиара нямаше глава, която да я носи, самият Рим можеше да стане лесна плячка на неканени нашественици.

Когато започна гласуването, на площада пред църквата се стекоха хиляди граждани, които се молеха на глас и пееха химни с надеждата новият папа да измоли от небесата да спрат безчинствата по градските улици. Тълпите развяваха знамена и издигаха хоругви в очакване на официалния глашатай, който да се появи на балкона и да възвести тяхното спасение.

Първият кръг на изборите продължи три дни, но нито един от кандидатите не получи заветното мнозинство от две трети. Първите две места бяха поделени по равно между кардинал Асканио Сфорца от Милано и кардинал Дела Ровере от Неапол, всеки от които получи по осем гласа. На второ място се нареди кардинал Родриго Борджия, получил седем от гласовете на колегиума.

Когато броенето приключи, без да бъде излъчен победител, бюлетините бяха церемониално изгорени. На сутринта събралите се на площада тълпи видяха само тънката струйка дим, която се издигаше от комина като черна въпросителна, надвиснала над Сикстинската капела. Сякаш съзрели в това тайнствен знак, хората трескаво се кръстеха и вдигаха над главите си дървените разпятия, които си бяха сковали, докато чакаха. Когато от балкона на Ватикана не последва

дългоочакваното съобщение, множеството започна да се моли още по-усърдно и да пее с пълно гърло.

Кардиналите се върнаха в килиите си и продължиха да размишляват.

Второто гласуване след два дни произведе абсолютно същия резултат; нито една от страните не бе отстъпила и когато този път от комина се издигна тъмната струйка дим, пеенето утихна, а молитвите станаха някак по-плахи и неуверени. В мрака площадът, осветен само от редки улични фенери и мъждукащи катранени лампи, бе придобил зловещ, призрачен вид.

Из Рим се носеха безумни слухове. Граждани се кълняха, че с изгрева на следващото утро над града са се появили три еднакви слънца, което изумените тълпи взели за знак, че следващият папа ще съчетава умело трите власти на папската институция — светска, духовна и божествена. Това се прие като добра поличба.

Ала междуременно се заговори, че на следващата нощ във високата кула на двореца на кардинал Джулиано дела Ровере, където никой нямаше право да влиза, шестнайсет факли внезапно се запалили сами и пред очите на изумените тълпи, които отначало гледали с надежда, а после с боязън, всичките угаснали, с изключение на една. Лош знак! Коя от властите на папската институция ще остане? Площадът тънеше в тягостно мълчание.

Вътре конклавът заседаваше, но без надежда за успех. Силите в подкрепа на първите двама кандидати оставаха равни. Килиите ставаха все по-усойни и влажни, не достигаше въздух. Мнозина от по-възрастните кардинали започваха да се поддават на умората. Трудно беше да се мисли с изранени от молитвена поза колене и куркащи от разстройство стомаси.

Тази нощ един по един кардиналите заизлизаха от килиите си и крадешком запрескачаха до чуждите. Започнаха тайни преговори, сключваха се нови сделки за преразпределение на имоти и постове. Изкусителни обещания за богатство и слава, за възможности и влияние се предлагаха срещу всеки глас. Полагаха се нови клетви за вяност. Но сърцата и душите на хората са изменчиви; ако човек може да продаде душата си на един дявол, защо не и на друг?

Тълпата на площада оредяваше. Много граждани, изморени и отчаяни, се бяха разотишли по домовете си, загрижени за собствената

си безопасност и тази на семействата си. Ето защо към шест сутринта, когато димът от комина най-после стана отново бял и от зазиданите прозорци на Ватикана заизваждаха камъните, за да бъде направено съдбовното съобщение, навън бяха останали малцина, които да го чуят.

Високо над главите им бе издигнат кръст в знак на благослов и една едва различима човешка фигура с пищни одежди възвести:

— С голяма радост се обръщам към вас, за да ви съобщя, че имаме нов папа.

Тези, които знаеха за равния резултат от предишните гласувания, се чудеха кой ли от двамата кандидати е надделял. Дали кардинал Асканио Сфорца или кардинал Дела Ровере? Но тогава на прозореца се появи друга фигура — много по-едра и внушителна — и от ръцете ѝ над смълчаната тълпа се поръсиха късчета хартия като конфети, на които пишеше: „За нов папа е избран кардинал Родриго Борджия от Валенсия, който ще носи името папа Александър VI. Спасени сме!“

3

И така, кардинал Родриго Борджия стана папа Александър VI с ясното съзнание, че първата му и най-важна задача е да въздвори ред по римските улици. През краткия промеждутък от време между смъртта на Инокентий и неговото коронясване за папа в града бяха извършени над триста убийства. Като Божи пастир той знаеше, че е длъжен да сложи край на беззаконието, като при това накаже сурово провинилите се за наизидание на останалите, защото как иначе праведниците в града щяха да получат така нужното им спокойствие, за да възобновят молитвите си?

Първият заподозрян убиец бе заловен и обесен без съд и присъда. Не само това — заедно с него бе обесен и брат му. Нещо повече, къщата им бе опожарена, разрушена и изравнена със земята, с което семейството му бе оставено без подслон — най-страшното унижение за един гражданин на Рим.

Само за няколко седмици по улиците на града се възцари ред; гражданите се радваха, че свещената папска тиара най-после краси такава волева и мъдра глава. Изборът на Светия колегиум се бе превърнал в избор на народа.

Но на Александър му предстояха и други важни дела. А също и два първостепенни проблема за разрешаване, нито един от които не беше свързан с духовното. На първо място, той бе длъжен да сформира армия, с която да преобрази Светата римокатолическа църква в политическа сила и да си възвърне контрола над папските земи в Италия. Второ, той трябваше да постави основите на личното състояние на децата си.

И все пак, докато седеше на своя трон в Залата на вярата в папския дворец във Ватикана, той размишляваше главно за Бога, за света, за народите и семействата. Нима Александър VI не беше безгрешният Божи наместник на земята? Следователно не беше ли той лично отговорен за световните дела, за делата на държавите и техните

кrale, на независимите градове в Италия, на републики и олигархии? Разбира се, че беше, включително и за новооткритите Индии^[1].

И не беше ли, ерго, длъжен да им даде най-добрите възможни съветници и управници? Нима не можеха те да се превърнат в заплаха за Божията власт?

Ами собствената му фамилия — Борджиите, ами безбройните му роднини, които имаха нужда от неговите грижи, ами собствените му синове и дъщери, с които го свързваше кръвна връзка, но над чиито необуздани страсти нямаше контрол — какво щеше да стане с тях? Къде и към кого беше главният му дълг? И дали беше в състояние папата да преследва и двете си цели едновременно, без непременно да пожертва едната в името на другата?

Дългът на Александър пред Бога беше ясен. Той бе длъжен да заздравя и подсили църквата. Споменът за Великата схизма отпреди седемдесет и пет години, когато едновременно бяха съществували две църкви и двама папи — еднакво безсилни впрочем, — засилваше решимостта му.

Италианските градове, принадлежащи на църквата, сега се управляваха от тирани, които повече се грижеха как да умножават богатството на собствените си фамилии, отколкото да платят дан на Светата църква, от която произтичаше мирската им власт. Кралете използваха църквата като просто оръдие за натрупване на лично влияние. Нейната основна функция — спасението на безсмъртните души на човешкия род — постепенно бе оставена на заден план. Дори богатите кrale на Франция и Испания задържаха за себе си църковните данъци, когато биваха нещо недоволни от папата. Каква дързост! Ами ако светият отец оттеглеше своята благословия за тяхната мирска власт? Защото истина бе, че народите, които се подчиняваха на своите кrale, правеха това с вярата, че кралската власт е дадена от Бога, а само папата, като представител на църквата и Христов наместник на земята, можеше да потвърди Божията благословия. Александър съзнаваше, че трябва и занапред да балансира властта на френския и испанския крал, без да допуска нито единият от двамата да вземе надмощие. Омразният Велик канонически събор, свикан от кралете, не биваше никога повече да се повтаря. Църквата и папата трябваше да имат достатъчна реална власт, за да налагат Божията воля. Накратко, нужна беше могъща армия.

Александър внимателно претегляше как най-рационално да използва папската власт. В главата му се зароди план.

Веднага след коронасването си за папа Александър VI посочи сина си Чезаре за кардинал. Още като дете Чезаре бе получил църковен сан — бе произведен в епископ с годишен доход от няколко хиляди дуката. Сега, макар да беше едва седемнайсетгодишен, с всичките плътски страсти и грехове на младостта, телесно и умствено той беше зрял мъж. Имаше дипломи по право и теология от университетите в Перуджа и Пиза, а философската му дисертация с право се считаше за един от най-блестящите академични трудове, представени някога. Но голямата му страст беше изучаването на военната история и стратегия. В действителност той се бе сражавал в няколко неголеми битки, като в една бе успял да се отличи. Беше добре обучен в изкуството на войната.

Александър се смяташе за щастливец. Бог бе благословил сина му с бърз ум, целеустременост и естествена жестокост, без която бе трудно да се оцелее в един безмилостен свят.

Новината, че е произведен кардинал на Римокатолическата църква, завари Чезаре Борджия като студент по каноническо право в университета в Пиза. Назначението му не бе неочаквано, тъй като все пак той беше син на новоизбрания папа. Но Чезаре Борджия не се зарадва. Наистина, високият пост щеше да го направи още по-богат, ала по душа той си беше войник и единственото му желание беше да предвожда армии в бой, да щурмува замъци и да преодолява крепостни стени. А също и да се ожени и да си има деца — законни, а не копелета, какъвто бе той самият.

Двамата му най-добри приятели и състуденти — Джио Медичи и Тила Балиони — го поздравиха с назначението му и се захванаха да му подготвят подобаващо изпращане, защото до една седмица Чезаре трябваше да отпътува за Рим за встъпването си в длъжност. Самият Джио бе произведен кардинал още на тринайсетгодишна възраст благодарение на влиянието на баща си — владетеля на Флоренция, легендарния Лоренцо Великолепни. Единствен измежду тримата Тила Балиони нямаше религиозен сан, но беше един от наследниците на дожа на Перуджа. Тук, в университета на Пиза, и тримата бяха

обикновени жизнерадостни студенти; макар да имаха слуги и телохранители, всеки от тях можеше спокойно да се погрижи за себе си. Чезаре беше завършен фехтовач, боравеше отлично с меч, брадва и копие, макар все още да не притежаваше пълни бойни доспехи. Той се отличаваше с огромна физическа сила и беше много по-едър от повечето възрастни мъже. Блестящ студент, той беше истинска гордост за наставниците си, както впрочем подхождаше на един папски син.

Джио също беше добър студент, ала не се отличаваше с внушителна физика. Беше извънредно остроумен, но внимаваше да не прекалява с остроумията си пред своите двама приятели. Макар и едва седемнайсетгодишен, Чезаре вдъхваше страхопочитание. От друга страна, Тила Балиони беше кавгаджия и побойник, който лесно изпадаше в пристъпи на неудържима ярост и при най-малкото съмнение за обида на достойнството му.

Тримата приятели отпразнуваха събитието във фамилната вила на Медичи в покрайнините на Пиза. За повода, който го бе предизвикал — червената кардиналска тиара на главата на Чезаре, — празненството беше доста дискретно, скромен пир само с шест поканени куртизанки. За вечеря имаше овнешко месо, вино и сладкиши, а разговорът беше остроумен и задушевен.

Тази вечер си легнаха рано, защото на следващия ден, преди да се върнат по домовете си — Джио Медичи във Флоренция, а Чезаре Борджия в Рим, — тримата приятели бяха решили да отидат с Тила до Перуджа за ознаменуване на едно празнично събитие. Първият братовчед на Тила се женеше, а неговата леля, дукесата Аталанта Балиони, го бе поканила специално да присъства на сватбата. Усетил известно напрежение в настойчивостта на отправената покана, Тила реши да отиде.

На следващата сутрин тримата приятели поеха на път за Перуджа. Чезаре яздеше най-добрия си кон — подарък от Алфонсо, дожа на Ферара. Джио, който не беше добър ездач, се бе задоволил с кротко бяло муле. Верен на необузданата си войнствена природа, Тила препускаше на буен жребец със специално подрязани уши, които му придаваха страховит вид. Кон и ездач представляваха внушителна гледка. Нито един от тримата приятели не носеше доспехи, макар и тримата да бяха запасали по един меч и кама. За охрана Чезаре бе наел

свита от трийсет въоръжени конници с леки доспехи, украсени с личния му герб в жълто и алено.

Град Перуджа се намира на пътя от Пиза за Рим, близо до морето. Фамилията Балиони и самият град яростно защитаваха своята независимост, макар Светият престол да считаше Перуджа за част от папските земи. Чезаре се смяташе за хитър и физически надарен младеж, но никога не би дръзнал да стъпи в Перуджа без покровителството на Тила Балиони. Сега той с радост очакваше сватбеното пиршество като приятно разнообразие преди поемането на кардиналския пост в Рим.

Стъпила здраво върху един висок хълм, непристъпната крепост на Перуджа едновременно радваше окоето и внушаваше респект. Когато тримата младежи влязоха в града, църквите и дворците бяха богато украсени за сватбата, а всички статуи бяха покрити със златоткани драперии. Чезаре беше във видимо добро настроение; той бърбеше оживено и се шегуваше с приятелите си, но през цялото време погледът му бягаше по градските укрепления, докато военният му мозък се развличаше, разработвайки стратегии за щурмуване на града.

Владетелка на Перуджа беше вдовицата на дожа, дукеса Аталанта Балиони. Все още красива и привлекателна жена, тя управляваше града с желязна ръка, подпомагана от своя син Нето, когото бе произвела за военачалник на градската гвардия. Сега тя бе особено щастлива, защото любимият ѝ племенник Торино се женеше за Лавиния, една от най-издигнатите придворни дами. На Торино, казваше си тя, може да се разчита да опази властта на фамилията Балиони.

Всички клонове на могъщия клан Балиони се бяха събрали в замъка за големия пир. Имаше музика и танци, борби и спортни турнири. Чезаре, който се гордееше с физическата си сила, с радост приемаше предизвикателствата и излезе победител от всички схватки.

Постепенно се спусна нощ и кланът Балиони се оттегли в замъка си, докато Джио, Чезаре и Тила се събраха в крилото на домакина за един последен запой.

Наближаваше полунощ и всички бяха опиянени от виното, когато в притихналия замък се разнесоха писъци и ядни викове. Внезапно изтрезнял, Тила скочи на крака и понечи да се втурне навън с изваден меч, но Чезаре го възпря.

— Позволи ми да видя първо какво става. Може би животът ти е в опасност. Веднага се връщам.

Още щом чу писъците, инстинктът на Чезаре му подсказа, че се извършва злокобно предателство. Той излезе от стаята на Тила с изваден меч, който държеше отстрани на тялото си. Макар кланът Балиони да беше известен със своите убийци, Чезаре се надяваше, че няма да посмеят да посегнат на папския син. Той закрачи спокойно по коридорите на замъка към източника на писъците, които не преставаха. Изведнъж се озова пред брачната стая.

Всичко беше в кръв. Кръв имаше по статуята на Мадоната, по иконата на малкия Исус, по белите чаршафи на брачното ложе, дори по балдахина. На пода лежаха бездиханни телата на младоженците Лавиния и Торино; нощниците им бяха подгизнали от кръв, по главите и гърдите си имаха смъртоносни рани от мечовете на убийците.

Изправен над трупове стоеше Нето, придружен от четирима въроръжени мъже; майка му, дукеса Аталанта, крещеше в забрава и сипеше клетви по любимия си син, Докато Нето се опитваше да я успокои, Чезаре незабелязано слушаше отстрани обясненията му.

— Мамо, Торино бе станал твърде силен, хората от неговия клан от фамилията крояха заговор да те свалят от престола. Сега всички те са мъртви, аз се погрижих за това.

Той увери майка си, че макар сега да се налагало да се откаже от властта в негова полза, той щял да се погрижи тя да доживее старините си в почести и слава.

Разярена, Аталанта го зашлеви през лицето.

— Предател! Синът ми ме предаде! — изкрещя тя.

— Отвори си очите, мамо! Не само Торино, но и братовчедът Тила заговорничеше против теб — настоя Нето.

Щом чу това, Чезаре реши, че няма време за губене, и бързо се върна в стаята на Тила. Когато научи за станалото, Тила изпадна в ярост.

— Безсрамни сплетни! — извика той. — Моят незаконен братовчед е решил да присвои короната от собствената си майка. Явно планира да убие и мен.

Чезаре, Тила и Джио барикадираха вратата отвътре и през прозореца по каменните стени се изкачиха на покрива на двореца. Чезаре и Тила скочиха във вътрешния двор, потънал в мрак, после

помогнаха на Джио, който нямаше тяхната физическа сила, да се спусне при тях. Чезаре с мъка удържаше разярения Тила да не се върне в замъка да си отмъсти на Нето. Накрая той поведе приятелите си към полето, където охраната им бе нощувала на бивак. Присъствието на трийсетте въоръжени мъже му придаваше чувство на сигурност. Единственият му проблем беше Тила — дали да остане в Перуджа на помощ на приятеля си, или да го вземе със себе си в Рим, където щеше да бъде в безопасност?

Тила отказа и двете. Само помоли Чезаре да го придружи с охраната си до Палацо Комунале — общинската сграда в центъра на Перуджа, където щеше да събере своите последователи и да защити честта на фамилията си срещу узурпатора.

Чезаре се съгласи, но най-напред нареди на десет мъже от охраната си да съпроводят Джио Медичи до Флоренция. После с останалите отведе Тила Балиони до Палацо Комунале, където вече ги очакваха четирима въоръжени мъже, предани поддръжници на Тила. Когато ги видя, Тила веднага ги разпрати като вестonosци да събират подкрепления и до сутринта под негово командване вече имаше малка армия от над сто бойци.

При изгрев слънце група въоръжени конници, предвождани от Нето, пресякоха градския площад. Чезаре бе предупредил охраната си в никакъв случай да не се включва в битката. Сега те застанаха отстрани, докато Тила обкръжи площада със стотината си бойци и лично се отправи на кон към Нето. Двубоят между двамата не трая дълго. Тила се нахвърли върху Нето, сграбчи ръката му, която държеше меч, и със свободната си ръка го намушка в бедрото с камата си. Нето падна от коня и преди да може да се вдигне на крака, Тила се нахвърли върху него и го наниза на меч си. Конниците на Нето се опитаха да избягат, но бяха бързо заловени. Тила се качи на своя страховит кон с подрязани уши и нареди всички пленници да се строят пред него. Бяха останали живи само петнайсет мъже, повечето от които бяха тежко ранени и едва се държаха на краката си.

Тила нареди всички да бъдат обезглавени и главите им да бъдат набучени на кол върху крепостните стени. Пред смаяните очи на приятеля си Чезаре седемнайсетгодишният Тила Балиони за една нощ се бе преобразил от училищен побойник и хулиган в безмилостен екзекутор на враговете си, в Тирана на Перуджа.

Чезаре се върна в Рим и разказа всичко на баща си, после го попита:

— Ако Дева Мария е най-почитаната светица на Перуджа, защо са толкова кръвожадни?

Папа Александър се усмихна. Той изглеждаше повече развеселен, отколкото ужасен от разказа на сина си.

— Фамилията Балиони са истински вярващи — каза той. — Те вярват в рай. Такъв рядък дар. Как иначе би могъл един смъртен да издържи изпитанията на живота? За съжаление тази вяра позволява на злодеите да извършват тежки престъпления в името на доброто и Бога.

Папа Александър не обичаше разкоша заради самия разкош. Неговият дворец Ватиканът трябваше да изобразява удоволствията на самия рай. Папата съзнаваше, че дори духовно издигнатите се впечатляват от земното богатство, когато то е във възхвала на Бога, представляван от Светата римокатолическа църква. Обикновените хора бездруго възприемаха фигурата на папата като Божи наместник на земята, непогрешим и почитан с благоговение, но кралете и принцовете не бяха дотам вярващи. Затова хората със синя кръв имаха нужда да бъдат убеждавани със злато и скъпоценни камъни, коприна и брокат; с огромната папска митра, с богатите, ръчно бродирани със сърма одежди, шити преди векове, ревниво предавани от поколение на поколение, чиято стойност надминаваше всякакво въображение.

Едно от най-пищните помещения във Ватикана е огромната Тронна зала — хиляди квадратни метри богато орнаментирани стени и великолепно изографисани тавани, обещаващи задгробен живот на праведниците. В тази зала светият отец приемаше поклонници от цяла Европа, които, стиснали златните си дукати в ръка, идваха да молят за опрощение на греховете си и папска индулгенция. В тази зала висяха портрети на папи, коронясали крале като Карл Велики; на папи, предвождали кръстоносни походи; на папи, измолили от Мадоната големи добрини за човешкия род.

От всички тези портрети ставаше ясно, че и най-великият крал дължеше властта си на папата, който го е помазал. Папата беше спасителят на душите тук, на земята. Крале с наведени глави

коленичеха пред Божия наместник, чийто взор беше отправен нагоре, към небесата.

В този ден папа Александър VI бе повикал своя син Хуан в личните си покои до преддверието към Тронната зала на Ватикана. Време беше младежът да бъде посветен в отредената му съдба като част от испанската аристокрация.

На ръст Хуан Борджия беше почти колкото Чезаре, но с много по-крехко телосложение. Подобно на баща си и брат си, и той беше привлекателен мъж, ала по различен начин. Младият Хуан имаше високите скули и леко дръпнати очи на испанските си предци. От дългите часове, прекарани на седлото, кожата му имаше здрав бронзов загар, но в раздалечените му тъмни очи често проблясваше мнително пламъче. Най-големият му недостатък обаче беше, че в никаква степен не притежаваше чара на Чезаре или Александър. Тънките му устни често бяха изкривени в цинична усмивка, но не и сега, когато коленичи пред баща си.

— С какво бих могъл да ти бъда в услуга, татко? — запита той.

Александър се усмихна топло на сина си. От всичките му деца този момък — както всички объркани, изгубени души — най-много се нуждаеше от бащините напътствия, за да намери верния път към спасението.

— Дошло е време да поемеш онези отговорности, които наследи след смъртта на своя полубрат Педро Луис. Както сме ти казвали, той ти завеща своето владение и титлата херцог на Гандия. Когато умря, бе сгоден за Мария Енрикес, братовчедка на испанския крал Фердинанд. Сега, като твой баща — и като свети отец — аз реших да спазя дадената дума при този годеж, за да скрепя нашия съюз с обединена Испания и да уверя династията Арагон в своето приятелство. Ето защо не след дълго ти ще заминеш за Испания, за да поискаш ръката на принцесата. Разбираш ли какво ти казвам?

— Да, татко — отвърна момъкът, но лицето му се начумери.

— Не се ли радваш на решението ми? — запита папата. — За нас това е от голяма полза, а също и за теб. Фамилията има богатство и положение и ние всички ще извлечем политическа изгода от този съюз. Освен това в Гандия има голям дворец и много земи, които ще бъдат твои.

— Ще мога ли да отнеса оттук със себе си известно богатство, за да ме уважават, като пристигна? — запита Хуан.

Александър се намръщи.

— Ако искаш да те уважават, трябва да вярваш твърдо в Бога и да се боиш от него. Трябва да служиш вярно на краля, да почиташ съпругата си и да не играеш хазарт.

— И това е всичко, така ли, татко? — запита саркастично Хуан.

— Когато имам още нещо за казване, ще пратя да те повикат — отвърна сухо папа Александър. Той рядко се сърдеше на Хуан, но изведнъж се почувства силно раздразнен. Опита се да си напомни, че Хуан е още млад и затова не се държи много дипломатично. Когато заговори отново, тонът му беше топъл, но сдържан: — А дотогава се радвай на живота, синко. Ако подходиш правилно към него, животът може да бъде славно приключение.

В деня, когато Чезаре Борджия трябваше да бъде ръкоположен за кардинал на Светата римокатолическа църква, огромната базилика „Свети Петър“ се изпълни с благородници, пременени в най-модните си одежди. Представени бяха всички най-знатни аристократични родове на Италия.

От Милано за случая пристигна смуглият Лудовико Сфорца — Мавъра, придружен от брат си Асканио, който сега служеше като вицеканцлер при папа Александър. С пищната си брокатена мантия и с червена кардиналска тиара, Асканио Сфорца изведнъж привлече всички погледи; в базиликата се разнесе одобрителен шепот.

Ферара бе представена от фамилията Д’Есте — един от най-древните и консервативни италиански родове. Върху семплите им роби в черно и сиво богатите огърлици, които висяха от шиите им, блестяха още по-ослепително. Хората от рода Д’Есте бяха дошли в Рим не само да поднесат почитанията си, но и да привлекат вниманието на папата, от когото смятаха да искат услуги.

Ала никой не задържа погледите на тълпата така, както младият мъж, който пристъпи в базиликата след тях. Пиеро Медичи, владетелят на достолепна Флоренция, горд и властен, дойде облечен със смарагдовозелен атлазен елек, избродиран с фантастични шарки от сърма, които хвърляха ярки отблясъци около лицето му, придавайки му

вид едва ли не на светец. След него по централната пътека пристъпяха гордо седмина негови роднини, между които брат му Джио Медичи, приятелят на Чезаре. Сега Пиеро олицетворяваше мирската власт във Флоренция, макар злите езици да говореха, че след смъртта на неговия прославен баща Лоренцо Великолепни фамилията вече не владеела града така, както в миналото. Носеха се слухове, че не след дълго младият принц ще бъде свален от престола и династията на Медичите ще премине в историята.

От Рим присъстваха фамилиите Орсини и Колона. Яростни съперници в продължение на десетилетия, двата рода понастоящем бяха в мир помежду си. Въпреки това те внимаваха да заемат места в двата противоположни ъгъла на базиликата, на почетно разстояние едни от други. Имаше защо — при коронясването на друг кардинал преди време двете фамилии се бяха счепкали в кървава разпра.

На първия ред Гидо Фелтра, могъщият дож на Урбино, тихо разговаряше с най-лукавия противник на папата, кардинал Джулиано дела Ровере, племенник на покойния папа Сикст IV и понастоящем папски легат във Франция. Фелтра се наведе към ухото на кардинала.

— Струва ми се, че това момче Чезаре е повече воин, отколкото духовник — прошепна той. — Един ден би излязъл славен военачалник от него, ако не беше предопределен за папа.

Дела Ровере настръхна.

— И той като баща си едва ли се гнуса от плътските дела. Изобщо си пада малко разгулник. Бори се с бикове, бие се с разни селяндури по панаирите. Колко недостойно...

Фелтра кимна.

— Чувам, че конят му неотдавна бил спечелил надбягванията в Сиена.

Кардинал Дела Ровере изглеждаше раздразнен.

— С измама, не по честен начин. Накарал ездача да скочи от седлото близо до финала, от което конят олекнал и набрал бързина. Разбира се, останалите участници протестирали. Въпреки това резултатът бил зачетен.

Фелтра се усмихна.

— Не е ли невероятно...

Ала лицето на Дела Ровере бе смръщено в заплахата, когато каза:

— Запомни ми думата, Гидо Фелтра. Тоя момък е самият дявол, нищо, че е син на църквата.

Джулиано дела Ровере беше вече заклет враг на фамилията Борджия. Това, което най-много разпалваше яростта му, дори повече, отколкото провалът му на изборите, бе обстоятелството, че в последно време папа Александър бе назначил за кардинали много свои поддръжници. Ала да откаже да присъства на церемонията бе немислимо, затова кардинал Дела Ровере бе готов да я изтърпи с взор, вперен напред в бъдещето.

Папа Александър VI стоеше прав до олтара — една внушителна фигура, висока, широкоплещеста и хипнотична; белите му папски одежди ярко контрастираха със златно-аления епитрахил. Очите му блестяха от гордост и самоувереност; той властваше, непогрешим и самотен, от този гигантски Божи храм, построен преди векове върху гроба на свети Петър.

Докато от могъщите тръби на органа се носеха гордите звуци на „Te Deum“, величественния химн в прослава на Бога, папата пристъпи напред, вдигна червената кардиналска тиара с две ръце нагоре във въздуха и със звучна благословия на латински тържествено я постави върху главата на сина си, който бе коленичил пред него.

След като, свел очи надолу, Чезаре Борджия получи светата благословия, той се изправи — същата горда, импозантна фигура като баща си, — докато двама възрастни кардинали внимателно облякоха пурпурната роба на сана върху раменете му. Когато те привършиха, той пристъпи напред и застана до папата. Двамата мъже, баща и син, стояха с лице срещу събралото се множество.

Чезаре беше мургав, красив момък с могъщо телосложение. Вече задминаваше на ръст дори грамадния си баща; лицето му беше изсечено като с длето, с широки изпъкнали скули. Орловият му нос беше изваян, а тъмните му блеснали очи издаваха бърз ум и интелигентност. Над събралата се тълпа изведнъж се възцари тишина.

Ала в сянката на най-задния ред на огромната базилика седеше един едър, извънредно дебел мъж с пищни одежди, обточени със злато и сребро — Гаспаре Малатеста, Лъва на Римини. Малатеста имаше сметки за разчистване с папата испанец — ставаше въпрос за едно

младо момче, което преди време се бе появило пред портите на града му, отровено и привързано за магарешки самар. Какво го беше грижа него за папата и неговите заплахи? Нищо! Какво го беше грижа за Бога? Нищо! Лъва на Римини не вярваше в такива неща. Александър VI беше просто един смъртен. А всеки смъртен умира. Мислите на Лъва го отнесоха назад в спомените му, когато бе сипал мастило в баките за светена вода по време на Велики пости и бе изцапал богатите одежди на кардинала и гостите му, за да не забравят, че са смъртни и материални. При спомена за това му стана приятно, но сега го чакаха по-важни дела. Той се облегна назад, усмихнато замислен.

Зад него, скрит в сянката на колоните, стоеше дон Микелото и неотлъчно го наблюдаваше. Когато последните акорди на „Te Deum“ се извисиха в оглушително кресчендо, този нисък, но жилав мъж с тъмни дрехи се промъкна незабелязано през тъмния проход до мястото, където седеше Гаспаре Малатеста, и с ловко движение нахлузи на дебелата му шия тънката примка на гаротата. Внезапно останал без дъх, Лъва на Римини се бореше отчаяно да се изтръгне от ръцете на удушвача си, но мускулите му, лишени от кръв и кислород, не го слушаха. Последните думи, които чу в ухото си, преди мракът да го обгърне завинаги, бяха: „Това ти е послание от светия отец.“ После убиецът се смеси с тълпата и изчезна толкова бързо, колкото се бе появил.

Чезаре Борджия последва баща си папата по пътеката към изхода; зад тях крачеха неговата майка Ваноца, сестра му Лукреция и двамата му братя Хуан и Хофре. Още по-назад се точеха други ликуващи членове на фамилията. Всички преминаха покрай последната пейка на задния ред, без дори да обърнат глави към Гаспаре Малатеста, който седеше неподвижно, отпуснал брадичка върху едрия си корем, сякаш бе заспал.

Най-после вниманието на някакви жени бе привлечено от комичната гледка на спящия Гаспаре; неговата снаха, уплашена и възмутена от това, което според нея беше поредната му зловеща шега, се наведе напред да го събуди. Едрото му тяло се катурна встрани, а изхвъркналите му от орбитите очи отпавиха невидящ взор към великолепно изографисания таван на базиликата. Тя изпищя.

[1] Имат се предвид Карибските острови и Централна Америка, открити случайно от Колумб през 1492 г., докато е търсел заобиколен път към Индия. Смята се, че до края на живота си Колумб не е разбрал какво всъщност е открил. — Б.пр. ↑

4

Жаждата за мъст бе обсебила цялото същество на кардинал Джулиано дела Ровере. Той често се будеше през нощта, облян в студена пот, защото папа Александър бе обладал и сънищата му. Единствената му мисъл, както обичаше да повтаря в молитвите си всяка сутрин, коленичил в семейния параклис под втренчения взор на огромните мраморни статуи на милостиви светии и цветните портрети на праведни мъченици, бе мисълта за унищожението на папата.

Тази му жажда за мъст се подхранваше не само от горчилката от претърпяното поражение на изборите, макар със сигурност и тя да играеше немалка роля. Главната причина обаче беше, че според кардинала Александър VI си оставаше в основата си един дълбоко неморален човек.

Личният чар и харизматичност на папа Александър сякаш отклоняваха заобикалящите го духовни лица от тяхната основна мисия — спасението на душите на вярващите, като същевременно им отнемаха желанието за съпротива, когато той раздаваше на своите приближени високи църковни санове. Много от кардиналите и повечето крале, както и обикновените граждани на Рим, на драго сърце му прощаваха всички злоупотреби; те дори се радваха на безкрайните процесии, пищните балове, пиршества, зрелища и празнични церемонии, поглъщащи значителни суми, които биха могли много по-добре да се изразходват за защита на папските земи и за завладяване на нови територии от войските на Ватикана.

За разлика от добродушния и обичан Александър кардинал Дела Ровере беше сприхав човек, с жесток и кръвожаден нрав, който изглеждаше истински щастлив само по време на лов или война. Непрестанно погълнат от важни дела, той не понасяше ленин и забава. Но което беше по-важно, самият той смяташе тези недостатъци на характера си за най-висши добродетели. И макар сам да имаше три дъщери, кардиналът не обичаше никого на света. През целия си живот се бе влюбвал само веднъж.

Кардинал Дела Ровере умееше да се държи с достойнство, ако не се смяташе проблясащото фанатично пламъче в големите му тъмни очи. Впечатлението за солидност и благочестие се подсилваше от изправената стойка на голямата му глава, с изсечени сякаш от камък масивни черти. Той много рядко се усмихваше, разкривайки два реда дребни, но правилни зъби, и само трапчинката на брадичката му придаваше известна мекота на лицето, което сякаш принадлежеше на някаква средновековна статуя, олицетворяваща Страшния съд. Дори вдървената стойка на тялото му създаваше впечатление не толкова за физическа сила, колкото за несломима воля. Никой не би дръзнал да оспори неговия кураж или неговата интелигентност. Но никой не го и обичаше твърде много главно заради грубото, рязко и понякога оскърбително държане, което силно контрастираше с непринудената елегантност на папата. При всичко това обаче кардинал Дела Ровере вдъхваше респект дори като враг.

В многото си послания до френския крал Шарл, до неаполитанския владетел Феранте и до други околни владетели кардиналът непрестанно обвиняваше Александър VI в симония — в това, че се е добрал до папския престол по нечестен начин, с подкупи и машинации; упрекваше го в мошеничество, корупция, непотизъм, алчност, лакомия, във всички възможни плътски грехове. Обстоятелството, че сам той навремето бе извършил много от тези грехове, в които сега обвиняваше папата, не променяше с нищо убедеността, с която съдеше врага си.

Ала някои от тези обвинения си бяха самата истина. След изборите за папа Александър бе подарил ценни имоти и замъци на кардиналите, които го бяха подкрепили, и ги бе назначил на ключови постове във Ватикана. Асканио Сфорца се издигна до длъжността вицеканцлер, понеже бе спомогнал за убедителната му победа при последното гласуване. Освен това Сфорца получи в дар един замък, няколко църкви и феодални имения. Злите езици говореха, че в тъмната нощ преди изборите две магарета, натоварени с тежки дисаги сребро, се отправили от двореца на Родриго Борджия към този на Асканио Сфорца. Гласът на кардинал Антонио Орсини му донесе два града, оценени на по няколко хиляди дуката всеки един, докато други кардинали получиха църковни санове и имоти, които щяха да им носят голяма годишна рента. Самият Джулиано дела Ровере бе назначен за

папски легат в Авиньон, крепостта Остия, и адриатическото пристанище Сенигалия, като в добавка получи един замък и няколко други поста, между които кардинал на Флоренция.

Тази практика на разпределяне на земи и длъжности, носещи годишна рента, не беше нещо ново. Смяташе се за напълно в реда на нещата един новоизбран папа да раздава на своите приближени дворци и имущество след възкачването си на престола, защото иначе те и без това щяха да бъдат незабавно разграбени от гражданите на Рим. А на кого друго да ги подари, ако не на тези, които бяха дали гласа си за него? Ето защо самият факт, че Дела Ровере бе получил всички тези дарове, говореше ако не за друго, то поне за щедростта на папа Александър, защото на всички беше ясно, че неговият съперник не бе гласувал за него, а за себе си.

Ала все пак това обвинение в симония преминаваше всякакви граници. Всъщност кардинал Дела Ровере произлизаше от доста по-богата фамилия, чиито връзки и влияние се простираха много по-надалеч, отколкото на Борджиите. Ако папският престол можеше да бъде купен с пари и щедри дарове, то Дела Ровере беше в много по-изгодни позиции да наклони резултата в своя полза.

Сега, със замъглено от злоба и жажда за мъст съзнание, Джулиано дела Ровере, подкрепян от неколцина други кардинали, несъгласни с избора на папа, възнамеряваше да моли френския крал Шарл да свика канонически събор.

Преди много години такъв велик канонически събор беше в състояние да наложи волята си или дори да свали един папа от трона му; съставен от кардинали, епископи и светски водачи, този орган бе предназначен да поддържа баланса между властите и да ограничава влиянието на папската институция. Но откакто Пий II го бе разтурил преди трийсетина години, съборът се бе превърнал в отживелица от минали времена.

Сега обаче при вида на Александър VI, коронясващ за кардинал собствения си син Чезаре, Дела Ровере се изпълни с такъв потрес и възмущение, че той и съюзниците му решиха да възкресят отдавна забравения орган на Великия канонически събор като инструмент за унищожението на папата узурпатор.

И така, наскоро след коронясването на Чезаре за кардинал Дела Ровере се оттегли в двореца си в Остия, където започна да крои

планове за предстоящата офанзива срещу Александър VI. А когато съюзниците бъдеха подбрани и плановете за действие одобрени, той щеше да отпътува за Франция, където да поиска покровителството на Шарл.

След като веднъж бе дал на своите синове посока в живота, папа Александър VI се ръководеше от съзнанието, че е длъжен да определи и мястото на дъщеря си Лукреция в своя грандиозен замисъл. Той внимателно започна да претегля възможностите за действие. Лукреция в никакъв случай не можеше да се нарече жена, тя беше едва тринайсетгодишна, но той нямаше време за чакане. Трябваше колкото се може по-бързо да я обрече за годеница на Джовани Сфорца, дожа на Пезаро. Още докато беше кардинал, я бе обещавал на двамина знатни испанци. Но с изкачването му на папския престол политическата му власт се бе увеличила извънредно много и сега трябваше да преценява ходовете си още по-внимателно, за да не загуби благоволенieto на Милано. Предишните му годишни обещания, дадени на испанските грандове, трябваше да бъдат отменени колкото се може по-безболезнено.

Като възможност за сключване на изгодни брачни договори Лукреция си оставаше най-ценният му капитал. А един брак между нея и наскоро овдовелия двайсет и шест годишен Джовани, чиято съпруга се бе споминала при раждане, беше твърде привлекателна перспектива. Трябваше да се действа бързо, защото вуйчото на Джовани, Мавъра, беше най-влиятелната личност в Милано, чието приятелство трябваше да бъде спечелено на всяка цена, преди да се е съюзил с краля на Испания или на Франция.

Александър прекрасно съзнаваше, че ако не успее да обедини многобройните феодални държавици в единна Италия, управлявана по законите на Светия престол, турските неверници със сигурност ще ги завладеят. Ако получеха тази възможност, варварите щяха да стигнат чак до Рим. Щяха да загинат много хора, а неизброими души и несметни данъци щяха да бъдат загубени веднъж завинаги за църквата. И което беше най-важното, ако той не успееше да запази лоялността на народа и да защити Рим срещу чуждото нашествие, ако не успееше да използва властта на папския престол, за да увеличи влиянието на

Светата римокатолическа църква, то друг кардинал — без съмнение това щеше да бъде Дела Ровере — щеше да го измести като папа и тогава цялата му фамилия щеше да се окаже в смъртна опасност. Най-лесното нещо щеше да бъде да ги обвинят в ерес и да ги измъчват до смърт, за да се отърват от тях. Огромното му състояние, което с нечовешки усилия бе натрупал в течение на много години, щеше да му бъде отнето и близките му щяха да бъдат оставени без пукната пара. А такава съдба щеше бездруго да бъде много по-злощастна от онова, което сега бе отредил на прелестната си дъщеря.

След като прекара една безсънна нощ, през която не спираше да крачи напред-назад из покоите си и обмисляше плана си от всички страни, като от време на време коленичеше пред олтара и се молеше за божествено озарение, на сутринта той прати да повикат децата му — Чезаре, Хуан и Лукреция. Хофре беше още твърде малък, а и не беше особено умен; замислената стратегия щеше само да го обърка.

В присъствието на външни лица Лукреция винаги правеше реверанс пред баща си, целуваше папския му пръстен и коленичеше, за да засвидетелства уважението си; когато бяха насаме обаче, тя просто се хвърляше върху него, обгръщаше с ръце шията му и мило го целуваше. Ах, тази негова дъщеря наистина умееше да разтопи бащиното сърце!

Ала този ден, вместо да я прегърне в отговор, папа Александър леко я отблъсна назад и задържа ръцете ѝ в своите, докато Лукреция го погледна право в очите.

— Какво има, татко? — запита тя изненадано. При мисълта, че баща ѝ може да е нещо недоволен от нея, сърцето ѝ се сви. Едва тринайсетгодишна, тя беше височка за възрастта си и изключително красива, с порцеланово бяла кожа и толкова фини черти, че приличаше на Рафаелов портрет. В светлите ѝ очи блестеше интелигентност, движенията на тялото ѝ бяха плавни и грациозни. Лукреция беше светъл лъч в живота на баща си, в нейно присъствие той трудно можеше да мисли за Светото писание или за военна стратегия.

— Татко — повтори уплашено тя, — какво има? Какво съм сторила, за да те разсърдя?

— Трябва в скоро време да се омъжиш — каза ѝ простичко той.

— О, татко! — извика тя и падна на колене. — Още не мога да те напусна. Ще умра!

Александър се изправи и вдигна дъщеря си на крака, прегърна я и започна да я успокоява.

— Шшшт — прошепна той. — Лукреция, аз съм длъжен да склуча този съюз, но това не значи, че ти веднага ще си излезеш от бащиния дом. Сега избърши очи и чуй какво ще ти обясни баща ти.

Тя приседна на обшитата със злато възглавница в краката му и се приготви да слуша.

— Сфорца са най-могъщата фамилия в Милано, а племенникът на Мавъра, младият Джовани, е загубил съпругата си при раждане на детето им. Сега той е съгласен на брачен съюз с нас. Твоят татко иска за всички ни да бъде добре. А ти си достатъчно голяма, за да разбереш, че без такива съюзи с могъщите и влиятелни италиански родове властта ми на папа няма да трае дълго. Ако аз падна, всички ние ще бъдем в смъртна опасност, а това няма да го допусна.

Лукреция наведе глава и кимна разбиращо. А изглеждаше толкова млада.

Когато Александър свърши да говори, той стана и закрачи из обширното помещение, като се чудеше как най-деликатно да постави въпроса. Накрая се извърна към дъщеря си и запита:

— Ти знаеш ли как се ляга с мъж? Някой обяснил ли ти е?

— Не, татко — отвърна тя и за пръв път му се усмихна дяволито, както бе виждала много пъти да правят куртизанките в двореца.

Александър поклати глава удивен. Лукреция беше жива и емоционална като майка си, а същевременно умна и твърде игрива за възрастта си. Той направи знак на двамата си синове — Чезаре и Хуан, които се приближиха и коленичиха пред него, почтително навели глави.

— Станете, деца мои — каза той. — Трябва да поговорим. Имаме важни дела за решаване, защото бъдещето на всички ни зависи от това, което ще си кажем днес.

Без да притежава чара и лекия характер на сестра си, Чезаре беше сериозен и самовглъбен. Болезнено амбициозен още от дете, той държеше да побеждава във всичко, с което се заемаше. От друга страна, Хуан беше твърде обидчив, макар и напълно безразличен към чувствата на околните. В него имаше някаква жестока жилка, а устните му обикновено бяха свити в саркастична усмивка. Той не притежаваше нищо от вроденото милосърдие на сестра си, нито от

харизматичността на по-големия си брат. Въпреки това Александър беше много привързан към Хуан, тъй като долавяше в него една лесна ранимост, каквато нямаше нито у Чезаре, нито у Лукреция.

— Защо ни повика, татко? — запита Чезаре, докато гледаше през прозореца. Беше прекрасен ден, той преливаше от енергия, искаше да излезе навън, да се скита по града... — Днес на площада има карнавал, искаме да отидем.

Александър отиде до любимия си стол в ъгъла на голямата стая.

— Седнете, деца, седнете край мен — нареди той. И тримата насядаха на големи копринени възглавници в краката му.

Той се усмихна и размаха ръка над главите им.

— Ние сме най-великата фамилия в християнския свят — каза той. — Ще останем в историята със славните дела, които ще извършим заедно в името на Светата католическа църква, ще спасим много души и ще живеем в мир и хармония, изпълнявайки повелята Божия тук, на земята. Ала както разбира всеки един от вас, това предполага саможертва. Поуката от житията на светците е, че колкото по-велики са делата ни, толкова по-голяма трябва да е и саможертвата. — Той вдигна ръка и направи кръстния знак.

Александър погледна Лукреция, която седеше на килима в краката му, облежната на рамото на брат си Чезаре. Малко встрани, без да се допира до тях, бе седнал Хуан и съсредоточено лъскаше една нова кама, която бе получил подарък.

— Чезаре, Хуан — обърна се той към синовете си, — предполагам, че всеки от вас е лягал с жена?

Хуан се намръщи.

— Разбира се, татко. Що за въпрос?

— Човек, който е на път да вземе важно решение, трябва да разполага с всичката необходима информация. — Той се обърна към големия си син: — Чезаре, ти лягал ли си с жена?

— С много — отвърна простиичко Чезаре.

— А на тях хубаво ли им беше? — въпросът беше отправен и към двамата синове.

Хуан се намръщи раздражено, после се изсмя:

— Откъде да знам? Или може би трябваше да ги попитам?

Папата наведе глава и твърдо попита:

— Чезаре, жените, с които си лягал, останаха ли доволни?

С дяволита усмивка и открито лице Чезаре отвърна:

— Предполагам, че да, татко. Иначе щяха ли да поискат да се видим отново?

Папа Александър изгледа дъщеря си, която го наблюдаваше със смесица от любопитство и трепет. После отново се обърна към синовете си:

— Кой от вас двамата би желал да легне с Лукреция?

Хуан изглеждаше видимо отегчен.

— Но, татко — каза той, — по-скоро бих отишъл в манастир!

Александър се усмихна, но гласът му беше твърд.

— Ти си един млад глупак.

По лицето на Лукреция се изписа възмущение.

— Защо питаш първо братята ми, а не мен? — запита тя. — Ако един от тях трябва да легне с мен, нямам ли право поне да кажа кого предпочитам?

Чезаре я погали успокоително по ръката и каза:

— Татко, каква е причината за всичко това? Защо ни караш да сторим такова нещо? Не се ли боиш, че душите ни ще бъдат обречени на вечни мъки?

Папа Александър стана от креслото и се отправи към голямата сводеста врата, която водеше към съседната зала на двореца. Там се спря, посочи с ръка картините на стената и запита:

— Във вашите учения не сте ли чували нищо за великите египетски династии, където брат и сестра са се женили помежду си, за да поддържат чиста кръвта на фамилията? Не сте ли чували за младата Изида, която се омъжила за брат си, великия крал Озирис, син на Небето и Земята? От този съюз се родил син Хор и тримата образували една велика троица, много по-древна от християнската Света троица на Отца, Сина и Светия дух. С тяхна помощ човеците избягвали изкушенията на Сатаната и душите им се възраждали за живот във вечността. Единствената разлика между египетската троица и нашата е, че при тях един от тримата е била жена. — Тук той се усмихна на Лукреция. — Египет е бил една от най-напредничавите цивилизации в историята, защо да не последваме неговия пример?

— Това едва ли е единствената причина, татко — каза Чезаре. — Египтяните са били езичници и са имали езически богове. Има нещо, което си намислил, но не ни го казваш.

Александър пристъпи към Лукреция, погали дългата ѝ руса коса и усети как душата му се измъчва от угризения. Той не можеше да сподели с децата си истинската причина, че прекрасно разбира женското сърце. Знаеше, че мъжът, на когото една жена се отдаде най-напред, продължава вечно да владее нейната вярност и любов. Отдавайки му се, жената веднъж завинаги му предава ключовете от сърцето и душата си. Ала Родриго Борджия трябваше да направи така, че заедно с тези два ключа неговата дъщеря да не предаде на първия си мъж и ключа от кралството. Оттук следваше, че след като Александър никога нямаше да допусне чужденец да поиска земите му, той бе длъжен отрано да запази своя периметър.

— Ние сме една фамилия — каза той на децата си. — И нашата фамилна лоялност стои преди всичко и всеки. Ние трябва да се учим един от друг, да се пазим взаимно, да сме обвързани с клетва за вярност преди всичко един към друг. Ако спазваме тази клетва, ще бъдем непобедими, но ако я нарушим, това ще бъде нашата присъда. — Той се обърна към дъщеря си: — А ти си права, мило дете. В случая изборът си е твой. Ти не можеш да избираш за кого да се омъжиш, но във всеки случай имаш право на избор с кого пръв да легнеш.

Лукреция погледна Хуан и наклони лукаво глава.

— По-скоро бих отишла в манастир, отколкото да легна с теб, Хуан. — После се обърна към Чезаре: — Обещай ми, че ще бъдеш нежен с мен, защото ние ще правим любов, а не война, скъпи братко.

Чезаре се усмихна и шеговито се поклони.

— Имаш честната ми дума. А ти, мила сестрице, можеш да ме научиш на любов и вярност, от което сам имам голяма нужда.

— Татко — каза Лукреция с разширени от вълнение очи, — ти ще присъстваш ли, за да сме сигурни, че всичко ще мине добре? Без теб няма да събера достатъчно смелост. Чувала съм какви ли не истории от Джулия и от придворните си дами.

Александър я погледна с любов.

— Разбира се, че ще присъствам. Както и на официалната ти брачна нощ. Един договор не е валиден без свидетели...

— Благодаря ти, татко — каза тя. След което го прегърна и попита: — А може ли да получа хубава нова премяна и пръстен с рубин?

— Разбира се — отвърна той. — Може и два.

Следващата седмица Александър седеше на трона, загърнат в папската си роба от блестящ бял сатен, като си бе свалил тиарата, за да не му тежи. Вместо нея на главата си имаше малка сатенена шапчица. Пред него беше голямото легло, поставено върху издигнат подиум в една от наскоро ремонтираните стаи на двореца, украсена с богати орнаменти. Той прати да повикат Чезаре и Лукреция, после слугите бяха инструктирани да се оттеглят.

Докато синът и дъщеря му се събличаха, Александър ги наблюдаваше. Лукреция се изкиска, когато брат ѝ Чезаре свали дрехите си. Той я погледна и се усмихна. Александър си помисли, че е необичайно и донякъде трогателно това, че по лицето на сина му се изписва нежност само когато е със сестра си. Макар винаги в отношенията си с жените той да беше силната, агресивна страна, сега, в присъствието на Лукреция, Чезаре изглеждаше сякаш покорен от нейната власт.

Тя беше истинско съкровище, тази Лукреция, и то не само заради красотата си, макар златните къдрици, които обрамчваха лицето ѝ, да бяха по-фини от най-фината коприна. Очите ѝ блестяха и както винаги сякаш криеха някаква тайна. Сега папата се питаше от какво ли са блеснали така. Макар все още да не се бе наляла като жена, тъй като беше едва тринайсетгодишна, тялото ѝ имаше свършени пропорции, с напъпила гръд и гладка кожа без нито едно петънце. Беше истинска радост за окото, мечта за всеки мъж.

А синът му Чезаре? Никой олимпийски бог нямаше по-изваяно тяло и по-прекрасна стойка. Висок и жилест, той беше олицетворение на сила и мъжество. Освен необузdana амбиция, Чезаре имаше и други добродетели, които доразвиваха характера му. Ала сега вниманието му бе погълнато изцяло от сестра му Лукреция, която стоеше гола срещу него.

— Не съм ли свършено красива? — запита го тя. И когато той кимна, тя се обърна към баща им: — Не съм ли красива, татко? Не съм ли по-красива от всички жени, които си виждал?

Папата кимна и се поусмихна.

— Много си красива, дъще. Ти си едно от най-свършените Божии творения.

Той вдигна дясната си ръка и направи кръстен знак, с който ги благослови. После им нареди да започват.

Сърцето на Александър преливаше от обич и благодарност към Бога за тези деца, които обичаше с такъв плам. Мислеше си, че сам Бог се е чувствал по същия начин, когато е наблюдавал Адам и Ева в Райската градина. Отначало развеселен, след миг той се сепна от мисълта си. Не беше ли това същата прекалена горделивост, донесла гибел на толкова неверници и езичници? — запита се той и бързо се прекръсти, искайки прошка за греховните си мисли. Но децата му изглеждаха толкова невинни, толкова освободени от чувство за срам; младите им лица бяха озарени от такова искрено любопитство и наслада, та той със съжаление си каза, че едва ли пак ще посетят този рай. А нима не беше това смисълът на съжителството между един мъж и една жена? Да изпитат Божията радост? Нима религията не бе причинила достатъчно страдания на човешкия род? Нима това беше единственият начин да се отдаде почит на Създателя? Светът на хората беше пълен с предателства; затова единствено тук, в двореца на своя любещ баща, в Светия престол на Исуса Христа, децата му щяха да се чувстват вечно щастливи и защитени. Негов дълг беше да се погрижи за това.

Тези моменти на върховно удоволствие щяха да им помогнат да преодолеят по-леко изпитанията на живота.

Голямото пухено легло беше покрито с копринени и ленени чаршафи и когато Лукреция се хвърли в него, тя изписка от удоволствие. Вече възбуден, Чезаре се метна върху нея и я изплаши.

— Татко — извика тя, — татко, Чезаре ми причинява болка!

Папа Александър се изправи на крака.

— Чезаре — провикна се той, — така ли си научен да обладаваш една жена? Колко жалко. Сигурно аз съм виновен, защото кой друг би могъл да те научи как да доставяш райска наслада на земята, ако не аз?

Чезаре се смъкна от леглото и застана отстрани с блеснали очи. Макар отхвърлен от сестра си и порицан от баща си, той беше млад момък и неговият плам не се гасеше лесно.

Александър се приближи до леглото и Чезаре се отдръпна, за да му стори място.

— Ела, сине мой — каза папата. — Ела насам. Креция, приближи се до ръба на леглото. — Той ѝ направи знак с ръка и тя плахо

пропълзя към тях. После, хванал ръката на сина си в своята, той започна да гали тялото на дъщеря си — бавно и нежно. Първо лицето, после надолу по шията до малките, твърди гърдички, като през цялото време съветваше Чезаре: — Няма защо да бързаш, сине мой. Дай си време да се насладиш на красотата. На този свят няма нищо по-красиво от женското тяло, от аромата на жена, която се отдава... доброволно. Но ако бързаш, ти изпускаш самия смисъл на любовното единение и рискуваш да подплашиш бедната жена...

Лукреция вече лежеше спокойно, очите ѝ бяха полузатворени, а дишането ѝ се ускори, докато ръката на брат ѝ продължаваше да я гали по тялото. Когато достигна до корема ѝ и се плъзна надолу, тя отвори очи и понечи да извика, но гласът замря в гърлото ѝ, докато могъщи вълни на наслада разтърсиха тялото и разтопиха душата ѝ.

— Татко... Не е ли грях да се изпитва такава наслада? Няма да отида в ада, нали?

— Нима баща ти съзнателно би застрашил твоята безсмъртна душа? — запита Александър.

Папата, който все още не пускаше ръката на Чезаре, вече беше толкова близо до Лукреция, че усещаше дъха ѝ по лицето си. По тялото му премина тръпка, която го уплаши. Той внезапно пусна ръката на Чезаре и се дръпна настрана.

— Сега я обладай, но бавно. Бъди любовник, бъди мъж, покажи ѝ, че я зачиташ... само я обладай.

Разтърсен до дъното на душата си, той бързо се отдалечи от леглото и зае мястото си на трона. Но когато чу как дъщеря му стене от удоволствие, той изведнъж се изплаши за себе си. Усети как сърцето му бие лудо; почувства, че му се вие свят. Никога преди не бе изпитвал такива силни чувства, не бе усещал такава възбуда при вида на съвкупление и изведнъж разбра. Разбра всичко. Чезаре все още можеше и да бъде спасен въпреки стореното, но с него — с Божия наместник на земята — бе свършено. Той бе видял змията в Райската градина. Беше изкушен. Главата му бучеше от съзнанието, че ако още веднъж се докосне до това дете, ще бъде проклет во веки веков. Защото насладата, която бе изпитал, не беше чисто мирска и той не се съмняваше, че тя ще му донесе падение.

Този ден Александър се моли на Отца, Сина и Светия дух да го запазят от изкушение.

— Избавете ме от злото — прошепна искрено той и когато отново вдигна глава, децата му лежаха върху леглото, голи и изтощени от прегръдката.

— Деца мои — каза той с отслабнал глас, — облечете се и елате при мен.

А когато те коленичиха пред него, Лукреция погледна нагоре към баща си и в очите ѝ блестяха сълзи.

— Благодаря ти, татко. Сега не мога да си представя как бих се отдала на друг, без да съм изпитала това. Трябваше да се боя, а преживях такава наслада. — После се обърна към брат си: — Чезаре, братко мой. Благодаря ти. Не мога да си представя, че ще бъда с друг мъж. Толкова те обичам.

Чезаре се усмихна, но не каза нищо.

А докато папа Александър гледаше с любов децата си, в очите на Чезаре той изведнъж забеляза нещо, което го разтревожи. Той бе забравил да предупреди сина си за големия капан на любовта — че истинската любов дава сили на жената, а поставя в опасност мъжа. Сега той изведнъж разбра, че този паметен ден, който бе донесъл благослов на дъщеря му и единение на династията Борджия, можеше да се превърне в проклятие за неговия син.

В деня, когато бъдещият съпруг на Лукреция Джовани Сфорца, дожът на Пезаро, трябваше да пристигне в Рим, папа Александър устрои тържествена процесия по улиците на града за ознаменуване на събитието. Той добре съзнаваше, че вуйчото на Джовани — Мавъра — ще приеме този жест като знак на почит, като доказателство за неговата искреност и добри намерения при сключване на съюза с Милано.

Но Александър имаше и други съображения. Като Божи пастир той разбираше сърцата и душите на своето паство и знаеше колко народът обича церемонии и тържества. Простите хорица приемаха народните увеселения като знак, че не са забравени, че светият отец мисли за тях, а също и като приятно развлечение сред затъпяващото еднообразие на мизерния им живот. Всеки повод за организиране на обществени празненства и увеселения беше добре дошъл, защото вливаше надежда в градското ежедневие, като нерядко възпираше поточаяните граждани да се избиват помежду си при най-дребни разногласия. Животът на бедняците беше до такава степен лишен от всякакво разнообразие, че папата се чувстваше едва ли не задължен да им доставя дребни радости, за да подхранва душите им. Как иначе да си осигури подкрепата им за папската институция? Ако семената на завистта бъдат многократно засявани в сърцата на хората, принудени да наблюдават удоволствията на по-малко достойните, но по-случили в живота измежду тях, то как би могъл владетелят да иска тяхната лоялност? Удоволствията трябва да се споделят, защото само така отчаянието в душите на бедняците може да се поддържа в разумни граници.

В този топъл, слънчев, изпълнен с ухание на рози ден Чезаре, Хуан и Хофре Борджия отидоха на коне до портите на Рим, за да посрещнат дожа на Пезаро. Придружаваше ги целият римски Сенат и посланиците на Флоренция, Неапол, Венеция и Милано с царствените си одежди, а също и официалните представители на Франция и Испания.

На връщане от градските порти процесията щеше да придружи височайшият пратеник на Милано до двореца на вуйчо му Асканио Сфорца, където той щеше да отседне до брачната нощ. След това шествието щеше да продължи по римските улици до Ватикана. Александър бе наредил на синовете си да преминат и покрай двореца на Лукреция, за да ѝ дадат възможност да види бъдещия си жених. Макар папата да се бе опитал да разпръсне страховете на дъщеря си, като ѝ бе обещал, че и след сватбата си тя ще може да продължи да живее с Джулия и Адриана в собствения си дворец Санта Мария дел Портико и че няма да ѝ се налага да отпътува за Пезаро поне още една година, Лукреция изглеждаше разстроена. А когато дъщеря му беше разстроена, папа Александър не можеше да намери покой.

Подготовката за процесията бе отнела няколко седмици, но всичко бе изпипано както трябва. Имаше шутове с ярки костюми в зелено и жълто; жонгльори подхвърляха във въздуха разноцветни пръчки и топки от папие-маше; сърцати музиканти надуваха флейти и фанфари за радост на тълпите, които се стичаха по улиците на града, за да зърнат този млад дож на Пезаро, който щеше да се жени за хубавата дъщеря на папата...

Ала рано тази сутрин Чезаре се бе събудил в лошо настроение, с глава, пулсираща от непоносима болка. Той се бе опитал да се измъкне от неприятното задължение да посреща бъдещия си зет, но баща му не искаше и да чуе.

— Като представител на светия отец ти можеш да отсъстваш от церемонията само ако си на смъртен одър — провикна се папата, след което ядовито напусна покоите му.

Чезаре се опита да възрази, но в този момент в стаята влезе сестра му, за да го моли да отиде. Тя бе чула, че брат ѝ не се чувства добре, и бе дотичала през тунела, свързващ дворците им, за да го види. Сега Лукреция седеше на леглото му, галеше го нежно по главата и го питаше:

— Чез, кой освен теб би могъл да ми каже истината за тоя, за когото ще се омъжа? На кого друг бих могла да разчитам?

— Креция, какво значение има? — запита в отговор той. — Ти вече си му обещана, не мога нищо да направя.

Лукреция се усмихна на брат си и прокара пръсти из косата му. После се наведе и го целуна нежно по устните.

— И за теб ли е толкова трудно, колкото и за мен? — запита тя. — При мисълта, че друг може да легне с мен, ми се повдига. Ще се разплача и ще покрия лицето си със завивката и макар че не мога да го спра да бъде с мен, ще откажа да го целуна по устата. Обещавам ти, скъпи братко!

Чезаре си пое дълбоко дъх и реши да се подчини на сестра си.

— Надявам се заради двамата ни, че не е чак такъв звяр — каза той. — Иначе ще се наложи да го убия, преди още да те е докоснал.

Лукреция се изкиска.

— Ние двамата ще му обявим свещена война — каза тя, зарадвана от думите на брат си. — С това само ще навлечем нови беди на баща ни. След като ти убиеш Джовани, татко ще трябва да усмирява Милано, после Неапол ще го моли за съюз. Мавъра може да те плени и откара в миланската тъмница, където ще те подложи на изтезания. А когато баща ни обсади Милано с папските войски, за да те спаси, на Венеция внезапно ще ѝ хрумне да нахлуе в земите ни. В това време най-добрите художници на Флоренция ще ни рисуват като някакви чудовища, а пророците им ще ни анатемосат во веки веков. — Тя така се разсмя, че падна по гръб на леглото.

Чезаре обичаше, когато сестра му се смее! Тогава той забравяше всичко друго, дори гнева си към техния баща. Изведнъж пулсиращата болка в главата му сякаш премина от само себе си. И той се съгласи да отиде...

Щом Лукреция чу музиката на приближаващата процесия, тя изтича по стълбите до големия салон на горния етаж, от който се излизаше на лоджията — масивен балкон, надвесен над улицата като протегната ръка на великан. Джулия Фарнезе, която от две години беше любовница на папата, я посъветва да си облече рокля от тъмнозелен сатен с кремави ръкави, а отгоре да си сложи елек, обшит със скъпоценни камъни. После тя среса косата ѝ, като вдигна златните ѝ къдри нагоре, оставяйки само няколко кичура да падат свободно напред върху челото ѝ и надолу по шията, подсилвайки благородството на чертите ѝ.

Джулия от няколко месеца се опитваше да подготви Лукреция какво да очаква през брачната си нощ, но Лукреция не я слушаше.

Когато Джулия ѝ обясняваше с най-големи подробности как да достави удоволствие на един мъж, мислите и сърцето на Лукреция се отправяха към Чезаре. Макар да не споделяше с никого, любовта към него заемаше изцяло съзнанието ѝ.

Когато Лукреция Борджия излезе на балкона, за нейна изненада тълпите я очакваха. Баща ѝ беше изпратил охрана, но те не можеха да я опазят от цветните листенца, които се стелеха върху нея и покриваха величествената лоджия с благоуханен килим. Тя се усмихваше и махаше с ръка на множеството.

Докато очакваше процесията да се приближи, Лукреция се посмя на шута, който се кривеше и подскачаше под балкона, после изръкопляска на флейтистите и тръбачите, които я поздравиха с най-веселите си мелодии. Накрая ги видя.

Най-отпред яздеше брат ѝ Чезаре, красив, с благородна осанка, изправен на седлото на напетия бял жребец, със сериозно изражение на лицето. Той вдигна глава към балкона и ѝ се усмихна. След него премина Хуан, който дори не си даде труд да я погледне, а вместо това се навеждаше да поема букетите от красивите момичета, които му подвикваха по име. После малкото ѝ братче Хофре ѝ се ухили с глуповатата си, но щастлива усмивка.

Най-после видя и него — Джовани Сфорца. С дългата си черна коса, подстригана брада, орлов нос и мускулесто телосложение, той беше значително по-нисък и набит от братята ѝ. Щом го зърна, тя отначало се засрами, но когато той погледна към балкона, опъна поводите и ѝ отдаде чест, тя приклепна и му направи реверанс, както я бяха учили.

След три дни беше сватбата и докато процесията отминаваше на път за двореца на баща ѝ, тя нямаше търпение да чуе какво ще кажат Адриана и Джулия за нейния годеник.

— Е, какво мислите? Прилича ли ви на звяр?

Джулия се засмя.

— Според мен е доста приличен на вид, макар и твърде едър... поне за теб — подразни я тя, а Лукреция веднага се сети какво има предвид. Джулия я прегърна. — Няма нищо, момичето ми, всичко е наред. Ти се омъжваш само заради светия отец, за да служиш на Бога. Това няма нищо общо с живота ти.

След като Александър VI се бе нанесъл официално в папския дворец и си бе избрал си един апартамент от необзаведени стаи, строени отдавна и от доста време изоставени, той ги бе превърнал в приказните покои на фамилията Борджия. Стените на частната му приемна бяха покрити с прекрасни фрески, дело на любимия му художник Пинтурикио. На една от тези фрески беше изобразен самият Александър в сцена от Възнесение Господне, като един от избраните щастливци, станали свидетели на възнесението на разпнатия Исус към небесата. Облечен с пищна пелерина, везана със скъпоценни камъни, папата бе свалил златната си тиара и я бе поставил на земята до себе си. Вдигнал набожно взор към небесата, той приемаше благословия от възнасящия се Спасител.

На много от останалите стенописи се различаваха образите на други членове на фамилията Борджия в роли на светци, мъченици и други религиозни фигури. Лукреция беше изобразена като елегантна, изумително красива света Катерина, Чезаре като император на златен трон, Хуан като ориенталски владетел, а Хофре като невинен херувим. Тук-там се виждаше и разяреният червен бик, символ на фамилията.

На вратата на втората стая Пинтурикио бе нарисувал портрет на Дева Мария в цялата и безметежна красота. От всички светци Мадоната бе най-почитана от папа Александър; като модел художникът бе използвал Джулия Фарнезе, с което едновременно бе удовлетворил двете най-големи страсти на клиента си.

В двореца се намираше и така наречената Зала на вярата, огромно сводесто помещение, в което всички свободни места по сводовете и тавана бяха изографисани с религиозни сцени. За всеки апостол имаше отделна фреска; обикновено героят четеше от свитък пред учениците си, които жадно попиваха всяка дума, готови да тръгнат по света и да разнасят словото Божие. За портретите на апостолите бяха използвани лицата на Александър, Чезаре, Хуан и Хофре.

Всички помещения в апартамента на Борджиите бяха украсени с пищни гоблени, обшити със златен ширит. В Залата на вярата се намираше и папският трон, на който седаше Александър, когато приемаше важни посетители. Срещу трона бяха наредени богато извезани табуретки, на които присядаха гостите, за да целунат

пръстена и краката му, както и дивани за височайшите посетители, получили специална аудиенция за обсъждане на важни държавни дела. В тази зала се крояха планове за кръстоносни походи, обсъждаше се кой и как да владее този или онзи италиански град.

Сега дождът на Пезаро Джовани Сфорца бе въведен в покоите на папата. Той се наведе да целуне крака на светия отец, а след това и свещения папски пръстен. Сфорца беше изумен от красотата на Ватикана и зарадван от несметните богатства, които скоро щеше да притежава. Защото заедно с младата си невеста той щеше да получи зестра от трийсет хиляди дуката — достатъчно, за да ремонтира двореца си в Пезаро и да си позволи много други най-изтънчени удоволствия.

Докато папа Александър го приветстваше с „добре дошъл“ във фамилията, Джовани си мислеше за братята на бъдещата си съпруга. От двамата по-големи Хуан му бе харесал много повече от Чезаре, а Хофре беше твърде малък, за да му се обръща внимание. Чезаре се бе държал някак враждебно, но Хуан му бе обещал да го разведе из римските потайности преди сватбата, така че положението не беше чак толкова лошо. Освен това Джовани не можеше да си позволи да оспори волята на вуйчо си Мавъра, защото той щеше да си вземе обратно херцогството Пезаро с такава лекота, с каквата му го бе подарил.

Следобед, когато всички се бяха събрали във Ватикана за началото на празненствата, Чезаре изведнъж изчезна. Той яхна коня си и препусна из полето, далеч от стените на града. Едва бе успял да се запознае с младия Сфорца, а вече го ненавиждаше. Тоя момък беше един грубиян, самохвалко и простак. По-тъп от Хофре, ако това изобщо беше възможно, и по-нагъл от Хуан. Какво щеше да прави милата му сестрица с такъв съпруг? И какво щеше да ѝ каже той, когато я видеше отново?

* * *

Докато Чезаре категорично отказваше да приеме бъдещия си зет, Хуан се чувстваше очарован и неудържимо привлечен от него. Самият Хуан нямаше много приятели в папския дворец; компания му правеше

главно турският принц Джем, който беше държан като заложенник от папата по настояване на своя брат, действащия султан.

Султан Баязид бе сключил това споразумение още с предишния папа Инокентий от страх, че при поредния кръстоносен поход християните ще се опитат да го свалят от престола, за да поставят Джем на негово място. В замяна на услугата — да държи Джем като вечен затворник във Ватикана — папата получаваше по четирийсет хиляди дуката годишно. След смъртта на Инокентий папа Александър продължи поетия ангажимент; той третираше принца като почетен гост в своя дворец. Наистина, какво по-добро средство да попълни папската хазна от парите на неверниците?

Трийсетгодишният Джем, силно мургав и вечно намусен в очите на римските граждани, настояваше да се облича със своите ориенталски костюми и бродеше из Ватикана с чалма и засукани нагоре гъсти черни мустаци. Не след дълго Хуан реши да му подражава и също започна да се облича в ориенталски одежди освен на официални церемонии. Макар да беше наполовина на годините на Джем, Хуан не се отделяше от приятеля си; двамата бяха навсякъде заедно, като турският принц оказваше силно влияние на разглеzenia папски син. Александър търпеше дружбата им не само заради парите, които Джем носеше на Светия престол, но и защото присъствието на принца понякога извикваше усмивка върху иначе вечно киселото лице на Хуан. Що се отнася до Чезаре, той не можеше да понася компанията на двамата и всячески ги избягваше.

В нощта преди сватбата Хуан покани Джовани Сфорца да се присъедини към тях двамата с Джем, за да прескочат заедно до прочутите римски ханове и да навестят местните проститутки. Джовани начаса се съгласи. Явно Джем и дождът на Пезаро се разбираха доста добре; докато си хапваха и пийваха здравата, двамата си разменяха пикантни историйки и не спираха да говорят. Гражданите на Рим се държаха на разстояние от троицата и всячески избягваха да ги канят в своите магазинчета и домове.

Проститутките обаче бяха нещо друго. Хуан им беше стар познайник и помежду си те често се обзалагаха коя ще легне с него най-много пъти. Носеха се слухове, че той е любовник и на Джем, но за куртизанките, които се препитаваха, като приемаха в постелята си високопоставени клиенти, този факт едва ли имаше значение.

Едно от момичетата, които Хуан посещаваше най-често, беше на около петнайсет години, с дълга тъмна коса и завити мигли. Казваше се Авалона и беше дъщеря на ханджийката. Авалона се бе привързала към Хуан и се радваше на срещите им, но в нощта, когато тримата знатни младежи посетиха хана, Хуан я предложи най-напред на бъдещия си зет, а после на Джем. И двамата се изредиха да легнат с нея, докато Хуан гледаше отстрани; той беше твърде пиан, за да се интересува от чувствата ѝ. Когато дойде негов ред, вместо да прояви обичайната топлина, тя се извърна настрани и отказа да го целуне. Мнителен и ревнив както винаги, Хуан си каза, че момичето се дърпа, понеже е харесала зет му повече като мъж. Разярен от обидата, той я зашлеви през лицето, след което тя млькна и не му продума повече. През цялото време, докато тримата се върнаха в двореца, Хуан се цупеше, но Джовани Сфорца и принц Джем бяха толкова доволни от прекараната нощ, че изобщо не забелязаха.

Сватбеният ден настъпи неусетно. Лукреция изглеждаше царствено в своята булчинска рокля от алено кадифе, обточена със скъпи кожи; в златистата ѝ коса бяха вплетени златни нишки, рубини и диаманти. Джулия Фарнезе беше облечена със семпла роба от розов сатен, която подчертаваше бледната ѝ красота. Адриана бе предпочела тъмносиня кадифена рокля без украшения, за да не засенчва скъпоценните камъни по елека на Лукреция. Само младоженецът Джовани Сфорца, който се бе издокарал с дебел златен ланец на шията, взет на заем, и двамата му нови приятели Хуан и принц Джем си бяха позволили да се облекат по-пищно от Лукреция. На главите си и тримата носеха чалми от кремав сатен, а на шиите — дълги шалове от златен брукат, толкова богато украсени, че засенчваха не само булчинската рокля на Лукреция, но и папските одежди на нейния баща Александър VI.

Той бе предпочел Хуан да придружи сестра си по пътеката до олтара и сега Лукреция съзнаваше, че Чезаре се сърди. Но си каза, че така е по-добре, защото Чезаре нямаше да може да я предаде с достойнство на младоженеца. Тя дори се питаше дали по-големият ѝ брат изобщо ще почете сватбата, макар баща им изрично да бе разпоредил това. Ако се стигнеше до разпра, Лукреция знаеше, че

Чезаре тутакси ще се метне на коня и ще отпраши в провинцията. Но тя се надяваше, че това няма да се случи, защото обичаше Чезаре повече от всичко друго на света.

Сватбената церемония се състоя в Голямата зала на Ватикана въпреки протестите на някои от кардиналите и на останалите църковни пастири, които твърдяха, че в тези свети покои няма право да влиза никой, който не служи пряко на църквата. Но лично папата настояваше Лукреция да се омъжи във Ватикана, така че на тях не им оставаше друг избор, освен да се примирят.

Папският трон беше поставен върху издигнат подиум в предната част на залата; от двете му страни имаше по шест стола от пурпурно кадифе за дванайсетте новопомазани кардинали. В личния параклис на папата, който беше доста по-малък и по-скромно обзаведен от Големия параклис на базиликата „Свети Петър“, той бе разпоредил да поставят в дълги редици златни и сребърни светилници, които да огряват с ярка светлина огромните мраморни статуи на светци, издигащи се отстрани на олтара.

Епископът, който ръководеше церемонията, облечен с тържествени църковни одежди и със сребърна митра на главата, произнесе светата молитва на латински и благослови младоженците. Тамянт, горящ в кадилниците по време на благослова, изпълваше въздуха с остър благоуханен мирис. Той бе пристигнал от Изток само преди няколко дни, дар от брата на принц Джем, турския султан Баязид II. От гъстия бял дим гърлото на Лукреция я засмъдя; тя се закашля, прикрила лице с бялата си дантелена кърпичка. Видът на разпнатия Исус върху огромния дървен кръст ѝ се стори също толкова злокобен, колкото и мечът, вдигнат от епископа над главите им, докато двамата младоженци си разменяха клетвите за вярност.

Тя се поуспокои, когато зърна брат си Чезаре на входа на параклиса; столът му сред дванайсетте, отредени за приближените на папата кардинали, през цялото време бе останал многозначително празен.

Лукреция бе прекарала цялата нощ на колене в молитви към Мадоната, молейки за прошка, след като преди това бе притичала през тунела до покоите на брат си Чезаре, за да му се отдаде за последен път. Сега тя се чудеше защо бе изпитвала такава наслада в обятията на брат си и такъв ужас при мисълта, че ще легне с друг. Тя дори не

познаваше мъжа, когото ѝ бяха отредили за съпруг. Преди това го бе виждала само веднъж, от балкона, а в деня преди сватбата ги бяха събрали за известно време в една стая, но той не ѝ бе продумал и с нищо не бе показал, че изобщо я забелязва.

Сега, когато двамата коленичиха на ниските дървени табуретки пред олтара и тя за пръв път чу своя жених да казва: „Аз вземам тази жена за своя съпруга“, гласът му ѝ се стори груб, недодялан и неприятен.

Сякаш в транс, тя обеща да почита Джовани Сфорца като свой съпруг. Ала през цялото време погледът и сърцето ѝ не се отделяха от Чезаре, който, облечен в черна кардиналска роба, сега стоеше прав до Хуан. Чезаре нито веднъж не я погледна.

След церемонията Лукреция Борджия седна, царствена и неизказано красива, на тържествената трапеза в една от най-бляскавите зали на Ватикана — зала „Реале“. До нея седнаха женихът, нейната гвернантка Адриана и Джулия Фарнезе, която си бе избрала за почетна шаферка. Внучката на покойния папа Иннокентий Батестина също присъстваше на трапезата, както и останалите шаферки, но братята ѝ седяха на отделна маса в другия край на залата. Много от поканените гости се разположиха на стотиците възглавници, пръснати по пода. Околовръст в огромната зала бяха подредени големи маси, отрупани с храна и сладкиши, а след като гостите се подкрепиха, в центъра на залата се отвори място за театрални представления. За финал на тържеството бяха поканени музиканти и танцьори.

От време на време Лукреция попоглеждаше към жениха си, но той си даваше вид, че не я забелязва, като през цялото време се тъпчеше с храна и изливаше пълни чаши вино в гърлото си. Отвратена, тя бързо отместваше поглед.

На този уж празничен ден в своя живот Лукреция си даде сметка както никога досега колко много ѝ липсва майка ѝ. Откакто Джулия бе станала официална любовница на папата, за Ваноча нямаше повече място в двореца.

Лукреция погледна отново към новия си съпруг и се запита дали някога ще свикне с вечно намръщеното му изражение. При мисълта, че един ден ще трябва да напусне дома си в Рим, за да живее с него в Пезаро, сърцето ѝ се сви от ужас; благодарна беше на обещанието на

майка си, че поне през следващата една година няма да ѝ се наложи да стори това.

Заобиколена от веселието и смеховете на гостите, Лукреция внезапно се почувства изоставена и самотна както никога през живота си. Не беше гладна, но на няколко пъти отпи от прекрасното червено вино, което слугите доливаха в сребърната ѝ чаша, и скоро почувства, че ѝ се завива свят. Заприказва се с шаферките си и постепенно усети как ѝ олеква. В края на краищата денят беше предназначен за веселие, а тя беше едва на тринайсет години.

Малко по-късно папа Александър обяви, че същата вечер в личния му апартамент ще има вечеря, на която ще се поднасят подаръците за жениха и младоженката. Преди да се отправи към покоите си за почивка, той нареди всички остатъци от масите да се изхвърлят през прозорците, за да могат и събралите се отдолу на площада тълпи да споделят празника на папската фамилия.

Отдавна минаваше полунощ, когато Лукреция най-после успя да говори с баща си. Той седеше сам на бюрото си; повечето гости си бяха тръгнали и само братята ѝ и неколцина от приближените му кардинали чакаха отвън в преддверието.

Лукреция се приближи колебливо към папата, понеже не желаше да го обиди, но въпросът не търпеше отлагане. Тя коленичи пред него и наведе глава в очакване на разрешение да го заговори. Папа Александър се усмихна.

— Хайде, детето ми — подкани я той. — Кажи на своя татко какво ти тежи.

Лукреция вдигна поглед към него; очите ѝ блестяха, а лицето ѝ бе преbledнало от преживяванията през този дълъг ден.

— Татко — каза едва чуто тя. — Татко, трябва ли да се оттегля в брачната стая с Джовани още тази вечер? Наистина ли толкова скоро трябва да присъстваш като свидетел на сключването на брачния договор?

Папата вдигна очи към небесата. Той също си бе мислил за брачната нощ на дъщеря си, и то доста повече, отколкото бе склонен да си признае.

— Ако не сега, то кога? — запита я той.

— Малко по-късно — помоли се тя.

— Най-добре е да отхвърлиш неприятното събитие зад гърба си колкото се може по-бързо — каза той, като се усмихна нежно на дъщеря си. — Така ще можеш да продължиш да живееш живота си, без да го усещаш непрекъснато как виси като меч над главата ти.

Лукреция си пое дълбоко дъх и въздъхна.

— Трябва ли и брат ми Чезаре да присъства? — запита тя.

Папата се намръщи.

— Какво значение има? — отвърна с въпрос той. — Важното е, че баща ти ще бъде там. За потвърждаване на договора са нужни трима свидетели, безразлично кои.

Лукреция кимна и каза решително:

— Тогава предпочитам Чезаре да не присъства.

— Щом така искаш — отвърна папата, — да бъде твоята воля.

И двамата младоженци пристъпиха с неохота прага на брачната стая — Джовани Сфорца, защото още не бе прежалил първата си съпруга, починала неотдавна, а Лукреция, защото не искаше да я гледат, а я беше и гнус да се остави да я докосва който и да било освен Чезаре. Ала всичко това вече едва ли имаше значение; тя усети, че ѝ се завива свят. Брат ѝ Чезаре го нямаше, явно се бе измъкнал тихомълком; а междувремежно тя скришом бе обърнала още три чаши вино, преди да се реши да стори това, което дългът ѝ повеляваше.

В брачната стая двамата с Джовани се съблякоха с помощта на слугите си и се мушнаха под белите сатенени чаршафи, като внимаваха да не се докосват, преди да са дошли свидетелите.

Папата влезе, седна на специално приготвения плюшен трон, обърна се с лице към големия гоблен на стената със сцени от кръстоносните походи и започна да се моли, като премяташе в ръцете си броеница, обсипана със скъпоценни камъни. На двете други кресла седнаха кардинал Асканио Сфорца и братът на Джулия, кардинал Фарнезе, който след помазването си от папа Александър бе преживял унижението да го наричат Фустата.

Без да каже дума на Лукреция, Джовани Сфорца се наведе към нея, при което лицата им се доближиха, сграбчи я за рамото и я притегли към себе си. Опита се да я целуне, но тя се извърна и зарови лице в шията му. Плътта му смърдеше като на вол. А когато плъзна ръце по снагата ѝ, цялото ѝ същество потрепери от ужас и погнуса. За

миг се уплаши, че ще повърне; надяваше се, че слугите са се сетили да оставят нощно гърне до леглото. Изведнъж ѝ стана толкова мъчно, че щеше да се разплаче. Но когато той се качи отгоре ѝ, тя вече не чувстваше нищо. Стиснала очи, Лукреция си представяше, че е някъде далече-далече, че тича сред високите тръстики и се търкаля по избуялата трева на някаква зелена ливада... ливадата около Сребърното езеро — единственото място на света, където се чувстваше наистина свободна.

На следващата сутрин, когато се затича да пресрещне Чезаре, който крачеше от двореца към конюшните, Лукреция забеляза, че той е силно разстроен. Опита се да го утеши, но той не искаше да я чуе. Тя безмълвно застана от страни и го наблюдаваше, докато оседла коня си и се приготви за път.

Минаха цели два дни, докато Чезаре се завърна. Каза ѝ, че е бил в провинцията, като през цялото време е мислил за бъдещето си и за нея. Каза, че ѝ е простил, но това само я раздразни.

— Какво има за прощаване? — запита го тя. — Аз сторих това, което бях длъжна да сторя, както и ти. Ти само се оплакваш, че си бил принуден да станеш кардинал против волята си. Но ако питаш мен, по-добре кардинал, отколкото жена.

Чезаре не ѝ остана длъжен.

— И двамата сме това, което светият отец иска от нас да бъдем, защото аз искам да съм войник, а не кардинал. Така че и двамата живеем по принуда, пряко волята си.

В този момент Чезаре съзнаваше, че най-важната битка, която му предстои, е битката за правото на собствено, свободно волеизлияние. Защото любовта може да лиши човека от воля така, както и заплахата с оръжие. Чезаре обичаше баща си, но в същото време достатъчно добре познаваше стратегията му, за да съзнава, че папа Александър не би се спрял пред никаква мерзост, за да постигне целите си. Самият Чезаре в никакъв случай не беше готов да падне толкова ниско. За Чезаре Борджия да отнемеш на човек цялото му имущество, богатството, дори живота му беше далеч по-малко страшно от това да му отнемеш правото на свободна воля. Без воля човек се превръща в марионетка на собствените си нужди, във впрегатен добитък, който се подчинява на

чужд камшик. Той се закле, че никога няма да позволи да се превърне в добитък.

Макар Чезаре прекрасно да разбираше какво бе целял баща му, когато го накара да легне с Лукреция, той независимо от всичко се чувстваше напълно способен да я обича. След като веднъж се убеди в това, той се опита да си внуши, че и станалото е било по негов избор. Но тук имаше и скрита карта. Тъй като любовта на Лукреция беше достатъчно силна, за да укроти и най-свирепия звяр, тя несъзнателно се превърна в камшика, който баща им използваше, за да го държи в подчинение.

Лукреция се разплака; Чезаре я прегърна и се опита да я утеши.

— Всичко ще бъде наред, Креция — шепнеше той, приглаждаше с ръка къдриците ѝ и я притискаше в обятията си. Накрая избърса сълзите ѝ и каза: — Не обръщай внимание на тоя изрод Сфорца. Каквото и да става, ти винаги ще имаш мен, а аз теб.

6

Лудовико Сфорца, по-известен като Мавъра, беше всевластен господар на славния град-държава Милано. Макар да беше само регент, а не дож, на практика той държеше цялата власт в ръцете си, управлявайки от името на своя безволев и мекушав племенник.

Макар прозвището Мавъра да подсказваше смугъл, мургав цвят на кожата, Сфорца беше висок и елегантен мъж, светъл и рус като италианците от север, високо интелигентен и с изострени сетива за света на мисълта и разума. Може да се каже, че той се увличаше повече по древните митове, отколкото по съвременната християнска догма. Беше уверен, дори донякъде самонадеян, когато нещата му вървяха добре, но в моменти на криза ставаше несигурен и затворен в себе си. Сфорца се ползваше с уважението на поданиците си и макар от време на време да проявяваше известна безскрупулност, нерядко дори непочтеност в политическите дела, като управник той беше милостив и облагаше с данъци по-богатите граждани, за да издържа домове и болници за бедните.

Жителите на Милано — един град, считан за люлка на велики открития и нови идеи — с радост прегърнаха културата на хуманизма, а Мавъра и неговата съпруга Беатриче д'Есте полагаха големи усилия, за да подобрят условията им на живот. Те ремонтираха и обновиха всички замъци, боядисаха сивите фасади на градските къщи в модни ярки цветове и почистиха улиците от вонящата мръсотия, за да могат хората да дишат въздуха, без да държат под носовете си напоени в лимонов сок ръкавици или резени портокал. Нещо повече — прекрасно съзнавайки ползата от образованието, те наеха най-добрите преподаватели да обучават студентите в градските университети.

Именно съпругата на Мавъра, красивата и амбициозна Беатриче д'Есте от Ферара, го бе подтикнала преди години да вземе короната от племенника си Джани. Защото след като самата Беатриче бе родила син, тя се боеше, че нейният наследник няма да получи никакви реални права върху управлението на държавата.

В продължение на тринайсет години Лудовико бе управлявал града като регент без каквато и да било съпротива от страна на своя племенник, дожа на Милано, и градът се бе развил като средище на изкуствата и културата. Ала тъкмо тогава Джани се бе оженил за една млада девойка с поривист и решителен нрав — Авия от Неапол, внучка на вдъхващия ужас крал Феранте.

Тъй като самата Авия вече бе родила двама синове — които според нея били осъдени да живеят като обикновени граждани поради узурпирането на властта от Мавъра, — тя непрестанно се жалваше на съпруга си, дожа на Милано. Джани обаче беше твърде доволен от управлението на вуйчо си и не му минаваше и през ум да му се съпротивлява. Авия нямаше друг избор, освен да отнесе въпроса до своя дядо, неаполитанския крал Феранте. Тя започна всеки ден да му пише писма и да му ги праща в Неапол по вестоносци. Накрая Феранте загуби търпение, раздражен както от измяната на Лудовико към неговото семейство, така и от досадната настойчивост и съзливото съдържание на писмата. В края на краищата той беше крал, а един крал не може да търпи да се отнасят така с внучката му. Ето защо той се закле, че няма да миряса, докато не си отмъсти на Милано и не възстанови Авия на трона, който ѝ се полагаше по право.

Информиран от тайните си съветници за гнева на неаполитанския крал и уплашен от слуховете за безогледната му жестокост, Мавъра реши да преразгледа позицията си. Неапол се славеше със своята могъща и добре обучена войска. Без чужда помощ Милано нямаше никаква възможност да се защити.

И изведнъж сякаш небесата се смилиха над него — до Мавъра достигна информация, че френският крал Шарл готви армиите си за военно нашествие, за да завземе короната на Неапол. Без да губи време, Мавъра изпрати на Шарл официална покана, с която му обеща своето пълно съдействие за безпрепятствено преминаване на войските му през територията на Милано на път за Неапол.

Във Ватикана папа Александър премисляше политическите си позиции в светлината на предстоящото френско нахлуване в Италия и късогледството на Мавъра. Той бе извикал Чезаре рано сутринта, за да

обсъдят заедно своята стратегия, когато Дуарте Брандао го посети в покоите му, за да му съобщи за поредната заплаха за папския престол.

— Имам информация, че кралят на Неапол Феранте е изпратил послание до братовчед си, испанския крал Фердинанд, с което се споделя загриженост от нашия съюз с Мавъра, както и от позицията на Ватикана по отношение на Милано в навечерието на френското нашествие — каза той.

Чезаре кимна разбиращо.

— Не се съмнявам, че е чул за женитбата на сестра ми с Джовани Сфорца и е разтревожен от нашия съюз с Милано.

Папа Александър кимна в отговор.

— И с право. А какво му е отговорил добрият крал Фердинанд?

— Че засега се въздържа от намеса в нашите дела — отвърна Дуарте.

Папа Александър се изсмя.

— Фердинанд е човек на честта. Едва ли е забравил, че не друг, а именно аз му дадох индулгенция, с която можа да се ожени за първата си братовчедка Исабела Кастилска. Благодарение на този брак кралствата на Испания и Кастилия се обединиха, от което Арагонската империя разшири още повече границите си.

— Не би било лошо да изпратим в Неапол наш пратеник с предложение за мирно уреждане на въпроса — предложи Дуарте. — И да уверим Феранте в нашата лоялност към Испания и към династията Арагон.

Александър се съгласи.

— А защо да не предложим и на Феранте брачен съюз? Защо и Неапол да не получи това, което Милано вече има?

— Татко, с голямо съжаление трябва да те уведомя, че в случая не мога да бъда от помощ — намеси се Чезаре, който искрено се забавляваше от разговора. — В края на краищата аз съм кардинал на Светата римокатолическа църква...

По-късно тази вечер, усамотен в покоите си, папа Александър се вглеждаше втренчено в нощното небе и разсъждаваше за човешките нрави. Като свети отец той достигна до едно смразяващо кръвта заключение — че от страх човек е готов да тръгне слепешката против собствените си интереси. Страхът превръща човека от разумно същество в разциврен глупак — защо иначе Мавъра би предложил

съюз на Франция, от който нямаше никакъв шанс да спечели? Нима не разбираше, че с навлизането на чужда армия в Милано той подлага на опасност живота на всеки свой гражданин, жена, дете и старец? Папата въздъхна. В моменти като този той намираше утеха в съзнанието за собствената си непогрешимост.

Дори в най-мрачните времена на вероломно коварство някои хора се оказват по-зли от останалите. В сърцата и жилите им пулсира жестокост, която ги събужда за живот и изостря сетивата им. Тези индивиди изпитват същото опиянение, когато измъчват ближния си, каквото изпитват повечето нормални хора, когато се любят. Те черпят сили и оправдание за делата си от един всемогъщ безмилостен Бог, рожба на собственото им въображение, и с перверзния си религиозен фанатизъм си приписват главната роля в тази самозаблуда. Един такъв човек беше неаполитанският крал Феранте. Но за нещастие на враговете си той намираше повече наслада в душевните, отколкото във физическите изтезания.

Кралят беше нисък и набит, с маслинена кожа и рунтави черни вежди, толкова гъсти, че напълно скриваха очите му и му придаваха особено заплашителен вид. Същите твърди черни косми покриваха цялото му тяло, като понякога се подаваха от яката или ръкавите на кралските му одежди, от което той приличаше на див звяр. Носеха се слухове, че като млад той собственоръчно бил извадил двата си предни зъба, засегнати от инфекция, която можела да се разпространи по цялото тяло и да предизвика почти сигурна смърт. По-късно суетата го бе накарала да поръча на придворния златар да му измайстори протеза от масивно злато. Феранте рядко се усмихваше, но усмивката му беше особено зловеща. Говореше се, че той никога не носи оръжие и почти не ползва телохранители, но че в случай на нужда не би се поколебал да откъсне човешко месо със златните си зъби.

Като повелител на Неапол, най-могъщата област в континентална Италия, Феранте предизвикваше смъртен ужас у враговете си. Колчем взимаше знатни пленници, той ги окуваше в железни клетки и всеки ден се спускаше в тъмницата под двореца си, за да се наслаждава на своята „зоологическа градина“. А когато обезобразените и прекършени тела на нещастниците най-после се

отказваха от неравната борба и душите им се отправяха към небето, Феранте заповядваше да ги балсамират и поставят обратно в клетките, за да напомнят на онези, които още се съпротивляваха на смъртта, че и от оня свят ще продължат да доставят наслада на своя мъчител.

Дори и най-преданите му придворни не се чувстваха защитени от дивашките изблици на неговата жестокост. Той безжалостно им ограбваше всичко, което можеха да дадат като услуги и пари, след което заповядваше на стражите си да прережат гърлата им, докато спят, като по този начин им отнемаше правото да намерят покой дори в съня си.

На всичко отгоре крал Феранте беше завършен, изключително способен държавник, който упорито бе устоял на всички опити на папската власт да заграби дори една педя от земите му. В продължение на години бе отказвал да плаща десятък на църквата, като благоволяваше да изпраца в Рим само традиционния ежегоден подарък — по един бял кон за папската войска.

В тази си именно роля на опитен държавник, а не на жесток убиец Феранте замисляше съюз с папата. Но за да се застрахова срещу възможни изненади и да си осигури нужната подкрепа за своите завоевания, той изпрати още едно писмо до своя братовчед, испанския крал Фердинанд. „Ако папата не предложи нищо, което да ни задоволява — написа той, — и ако ни откаже помощта си, ние ще вдигнем армиите си и на път за Милано ще превземем и Рим.“

Съзнавайки нарастващото напрежение между Рим, Неапол и Милано, крал Фердинанд си каза, че е редно да се намеси. Той се нуждаеше от помощта на папата за запазване на мира, който във всички случаи беше по-добър от война. Ако всичко минеше добре, той щеше да информира Александър за замисленото предателство, за което бе научил лично от братовчед си Феранте.

Фердинанд беше висок, властен мъж, който приемаше своята роля на крал на Испания с подobaваща сериозност. Убеден християнин, той не подлагаше на съмнения идентичността на своя Бог и безгрешността на папата като негов наместник на земята. Ала вярата му не прерастваше в оня евангелски фанатизъм, в който изпаднаше съпругата му кралица Исабела; така например Фердинанд не

чувстваше нужда да преследва неверниците. По същество той беше един разумен човек и се придържаше към определени доктрини само доколкото те служеха на интересите на Арагонската империя. Той и папа Александър изпитваха дълбоко уважение един към друг и взаимно се смятаха достойни за най-високото доверие, което може да съществува, между простосмъртни.

Със строгата си мантия от тъмносин сатен, обшита с кожи, крал Фердинанд изглеждаше особено елегантен, седнал срещу Александър в огромната трапезария на папския дворец. Той вдигна чашата с вино и отпи една неголяма глътка, колкото да прочисти гърлото си.

— В знак на добра воля към вас, ваше светейшество, крал Феранте ме помоли да ви информирам за едно обстоятелство, което наскоро е достигнало до вниманието му и което може би ви интересува. В лицето на църквата той вижда съюзник не само на Испания, но и на Неапол.

Александър се усмихна, но в погледа му се четеше известно напрежение, когато отвърна:

— Небесата винаги възнаграждават вярващите.

Фердинанд продължи да говори с тих глас:

— Наскоро след конклава на кардиналите командващият войските на Феранте генерал Вирджинио Орсини се е срещнал с кардинал Чибо, за да оформи покупката на три замъка, които Чибо бил наследил от баща си папа Инокентий.

Папа Александър се намръщи, но известно време стоя мълчаливо замислен, преди да заговори:

— И тази сделка е била осъществена без мое знание? Без одобрението на Светия престол? Кардинал на Светата католическа църква да извърши такова предателство?

В действителност Александър бе много по-изумен от предателството на Орсини, отколкото на кардинал Чибо; генерал Орсини не само беше зет на Адриана, но и папата винаги го бе считал за приятел. А дори и в най-мрачните времена на безчестие и измяна някои хора все пак внушават доверие; Вирджинио Орсини беше именно един от тях.

Още същата вечер по време на тържествената вечеря крал Фердинанд каза нещо, с което и последното късче от мозайката си дойде на мястото:

— Сделката за покупката на трите замъка е била сключена в двореца на кардинал Джулиано дела Ровере в Остия.

Сега чак Александър разбра всичко. Значи Дела Ровере бе стоял зад тази безчестна сделка! Сега онзи, който владееше замъците — три непристъпни крепости северно от Рим, — държеше в ръцете си подстъпите към града и неговата сигурност.

— Този проблем трябва да бъде решен колкото се може по-бързо — каза Александър.

Фердинанд се съгласи.

— Ще отида до Неапол и ще поговоря с Феранте от ваше име. Ще видим какво може да се направи.

На тръгване кралят целуна пръстена на ръката на Александър и го увери, че ще използва цялото си влияние за преодоляване на проблема. После, сякаш внезапно досетил се за още нещо, поспря и каза:

— Има още един проблем, ваше светейшество. И той се нарича Новият свят. Владението на новооткритите земи се оспорва между Испания и Португалия. Дватамата с моята съпруга, кралицата, бихме оценили високо вашето посредничество при разрешаване на този диспут, понеже при създадите се обстоятелства са нужни указания свише, за да се помирят страните.

После крал Фердинанд отпътува за Неапол, за да говори със своя братовчед Феранте. Почти веднага след пристигането му между Неапол и Рим запрепусаха вестоносци с важни послания. Накрая Феранте благосклонно увери папата, че от постъпката на генерал Вирджинио Орсини не произтичат никакви заплахи за Светия престол; тъкмо обратното, трите замъка, които се намираха в покрайнините на Рим, щели да се използват като могъща преграда пред евентуално френско нашествие.

И така, двете страни се споразумяха, че Орсини може да си задържи замъците, но всяка година ще изплаща на Ватикана данък в размер на четирийсет хиляди дуката като знак на добри намерения и вярност към папа Александър.

Сега бе ред на папата да отговори на въпроса какво е готов да предложи на крал Фердинанд и на Феранте в замяна на тяхната подкрепа. Оказа се, че Феранте иска Чезаре Борджия за съпруг на своята шестнайсетгодишна внучка Санча.

Александър отказа, като напомни на Феранте, че за големия му син е отреден църковен сан. Вместо това предложи най-младия Хофре. На свой ред Феранте отказа. Защо да се задоволява с най-малкия син, когато може да получи най-големия?

Досега никой папа не бе дръзвал да прекърши волята на страховития Феранте, но Александър беше непреклонен. Той кроеше големи планове за Чезаре и нямаше никакво намерение да разменя злато срещу тенекия.

Феранте, който бе чувал достатъчно за хитростта на папата и умението му да води деликатни преговори, се раздразни и изплаши. Той прекрасно съзнаваше, че ако му се изплъзне тази възможност да сключи съюз със Светия престол, Александър бързо ще си намери нов съюзник и ситуацията може да се обърне против Неапол. След доста размисъл и като се убеди, че не може да се наложи по никакъв начин, Феранте с неудоволствие прие предложението. Той се надяваше единствено, че дванайсетгодишният Хофре ще успее да консумира брака си с четири години по-голямата от него Санча, за да легитимира съюза между двете фамилии, преди Александър да си е променил решението.

Ала пет месеца след годежа крал Феранте, тиранинът на Неапол, умря; с това синът му Мазино, който не можеше да се мери с него по хитрост и жестокост, остана изцяло на милостта на папата. Понеже Неапол влизаше в папските земи, а папа Александър беше техен сюзерен, или повелител, кралската корона можеше да бъде поставена на главата на престолонаследника само от него. Ако го раздразнеха, той като нищо можеше да ръкоположи другиго за крал на Неапол.

Същевременно самият папа Александър бе изложен на опасност. Френският крал Шарл VIII, който бе обявил Неапол за свое владение, също се стремеше към неаполитанската корона. Той проводи нарочен пратеник да предупреди Александър, че ако ръкоположи за крал Мазино, наследника на Феранте, ще го свали от папския престол и ще провъзгласи нов папа. Александър прекрасно разбираше, че ако Неапол попадне под френска власт, това ще означава краят на независимостта на папските земи.

Ала бедите на папата не свършваха с това. Сред жителите на Апенинския полуостров имаше доста, които ненавиждаха испанците и оспорваха властта на Рим; Александър прекрасно съзнаваше, че ако

недоволството сред тях продължи да нараства, това ще доведе до взривяване на крехкия мир, възцарил се в Италия с идването му на престола.

В това състояние на загриженост той прие една важна новина, която му помогна да вземе правилното решение. Един ден неговият съветник Дуарте Брандао влезе в покоите му и обяви:

— Носят се слухове, че се готви ново френско нашествие. Крал Шарл е обзет от манията да се превърне в най-великия християнски монарх на своето време. Сега възнамерява да оглави нов кръстоносен поход за освобождаване на Йерусалим от неверниците.

Александър веднага разбра какво се готви.

— Значи тоя млад крал трябва първо да завладее Неапол, който граничи със земите на неверниците. А на път за Неапол ще прегази и папските земи.

Дуарте кимна.

— Освен това Шарл не крие амбицията си да реформира папската институция, а това може да стане само по един-единствен начин, ваше светейшество.

Папата се замисли върху думите на Дуарте.

— За да постигне целта си, Шарл най-напред трябва да ме отстрани от Светия престол...

И тогава Александър реши да не настройва срещу себе си Мазино, сина на Феранте, тъй като военната мощ на Неапол му бе нужна, за да защити Рим срещу нашествието на френския крал.

Скоро в главата на Александър се зароди нов план: за да закрепил своята власт във Ватикана и да защити самия град Рим от чуждо нашествие, той бе длъжен да обедини градовете-държави. Тогава за пръв път му дойде идеята за свещен съюз на италианските държавици под негово ръководство — той осъзна, че обединени, те ще имат много по-голяма власт и възможност да се противопоставят на завоевателя, отколкото поотделно.

Ала след като Александър представи плана си на владетелите на тези градове-държави, започнаха да възникват проблеми. Както обикновено, Венеция предпочете да запази неутралитет; Милано вече беше официално на страната на французите; що се отнася до Флоренция, нейната армия беше прекалено слаба, за да се намеси в конфликта, а освен това и пророкът Савонарола имаше достатъчно

влияние над фамилията Медичи, за да ги убеди да отхвърлят предложението на папата.

Ето защо, след като идеята му за обединение се натъкна на съпротива, Александър реши, че единственият му печеливш ход е незабавно да короняса Мазино за крал на Неапол, в противен случай не беше далеч денят, когато папската тиара щеше да краси нечия чужда глава.

Четири дни след провъзгласяването на Мазино за неаполитански крал Хофре Борджия се ожени за неговата дъщеря Санча.

Хофре стоеше изпъчен пред олтара на църквата „Кастел Нуово“, като се опитваше да си придава вид на по-голям от своите дванайсет години до шестнайсетгодишната си невеста. Макар да беше по-висок от нея и да не изглеждаше твърде зле с тъмнорусата си коса и светли очи, той не притежаваше нито остроумие, нито личен чар. Ето защо Санча — самата тя красиво и духовито момиче — беше раздразнена и обидена от избора на баща си. Тя категорично бе отказала да ѝ се пробват нови дрехи за сватбата, а сега, по време на церемонията, припряно и намръщено оглеждаше гостите в препълнената църква. Когато епископът запита Хофре: „Вземаш ли тази жена...“, той още не бе успял да довърши въпроса си и ето че женихът въодушевено извика: „Да!“ Гостите се изсмяха. Санча се почувства унижена и когато дойде нейният ред, отговори толкова тихо, че околните изобщо не я чуха. Какво правеше тя до това глуповато дете?

По време на пиршеството обаче, когато Санча видя многото златни монети и украшения, които женихът ѝ бе донесъл като сватбен дар, изражението на лицето ѝ се смекчи. А когато той разреши на шаферките ѝ да си вземат още златни монети направо от джобовете му, тъмнокосата Санча дори му се усмихна.

Същата вечер в брачната стая, пред очите на крал Мазино и на още двама свидетели, Хофре Борджия се качи върху своята невеста и я яхна, както би яздил младо пони. Тя лежеше по гръб, упорито неподвижна като труп. Брачният ритуал се повтори четири пъти, докато накрая самият крал им нареди да спрат и обяви договора за валиден.

Александър повика Чезаре и Хуан да се явят пред него в Залата на вярата. Там, в съответствие с даденото на крал Фердинанд обещание, той трябваше да се срещне с посланиците на Испания и Португалия, за да посредничи при подялбата на Новите земи.

Когато Чезаре и Хуан влязоха в богато украсената зала, баща им имаше царствен вид с папската си митра и червената мантия, обвезана със злато. Той каза на синовете си:

— Предстои ви да видите едно упражнение по дипломация, от което и двамата можете да се поучите, защото с вашето положение ви предстои да водите много преговори за благо на църквата.

Той съзнателно пропусна да им каже, че молбата на крал Фердинанд за папски арбитраж не е празен жест, а отразява влиянието на Светия престол не само в религиозните, но и в светските и политическите дела в новата ера на великите открития. С тази своя намеса папата щеше да си спечели подкрепата на Испания, която му бе жизнено необходима в случай, че крал Шарл VIII действително реши да нахлуе в земите на Италия.

Когато посланиците влязоха в залата, Александър вдигна поглед, поздрави ги топло и каза:

— Надяваме се, че и двамата познавате нашите синове, кардинал Борджия и дука на Гандия?

— Да, свети отче, познаваме ги — отвърна испанецът, шишкав кастилски гранд с черна туника, богато извезана със сребърен бродат. Той кимна на Чезаре и после на Хуан; същото стори и по-възрастният португалски емисар.

Върху голямата, инкрустирана със седеф маса Александър бе поставил разтворена карта. Той и двамата посланици се наведоха над нея и започнаха да сочат различни точки с пръст.

— Синове мои, ние току-що разрешихме един проблем, който причиняваше голяма загриженост на държавите, представлявани от тези двама достойни мъже — каза папата.

Двамата посланици отново кимнаха и Александър продължи:

— И двете, велики нации, Испания и Португалия, са изпратили безстрашни мореплаватели да изследват най-далечните точки на познатия нам световен океан. И двете сега искат да задържат за себе си богатствата на Новия свят. Нашата Света църква, още чрез декрета на

папа Калист III, определя Португалия за владетел на всички нехристиянски земи по бреговете на Атлантика. Ето защо Португалия сега предявява претенции за собственост върху целия Нов свят. От своя страна Испания твърди, че светият отец Калист е имал предвид само източното крайбрежие на Атлантика, а не и новооткритите земи на Запад. За да се избегне конфликт между тези два славни народа, крал Фердинанд ни помоли да се произнесем като арбитър по различията помежду им. От своя страна и двете нации са приели нашия арбитраж с надеждата, че чрез нас сам Бог ще им даде знак и те ще приемат казаното от нас като светата Божия промисъл. Така ли е наистина?

Двамата знатни пратеници кимнаха в знак на съгласие.

— Е, добре тогава — продължи Александър. — Ние внимателно разгледахме въпроса и прекарахме дълги часове на колене в размисъл и молитва, в резултат от което достигнахме до решение. Трябва да разделим Новия свят по тази надлъжна линия.

Той посочи на картата една линия, която минаваше на сто левги западно от Азорските острови и Зелени нос.

— Всички нехристиянски земи източно от тази линия, които включват множество ценни острови, ще бъдат придадени към португалското кралство. Отсега нататък народите, обитаващи тези земи, ще говорят португалски. А всички земи, западно от тази линия, ще принадлежат на техни католически величества Фердинанд и Исабела.

Александър погледна двамата посланици.

— Ние вече разпоредихме да бъде издадена специална вула, наречена *Inter Caetera*, в която се съдържа нашето решение на спора между вас. Пландини, деловодителят на Ватикана, ще ви даде по един екземпляр на тръгване. Надявам се, че нашето решение ще задоволи и двете страни и че много души ще бъдат спасени в резултат на тази справедлива подялба, вместо да станат жертва на братоубийствени конфликти между християни.

Александър ги удостои с чаровната си усмивка, двамата мъже станаха да целунат пръстена му и той им разреши да се оттеглят.

Когато остана насаме със синовете си, Александър се обърна към Чезаре:

— Е, какво мислиш за решението ми?

— Аз мисля, татко, че португалците са оцетени, защото получиха много по-малка част от оспорваните територии.

Лицето на папата се разтегна във вълча усмивка.

— Сине мой, лично крал Фердинанд помоли за моята намеса, а не забравяй, че в жилите на нашето семейство тече испанска кръв. Не забравяй също така, че понастоящем Испания е може би най-могъщата световна сила. Сега, когато френският крал се готви да нахлуе в нашите земи и придвижва войски през Алпите по вероломния съвет на моя враг, кардинал Дела Ровере, може да се окаже, че се нуждаем от подкрепата на испанците. От своя страна португалците може да имат храбри мореплаватели, но армията им нищо не струва.

Преди Чезаре и Хуан да се оттеглят от покоите на папата, той постави ръка върху рамото на Хуан и каза:

— Сине мой, в резултат от нашето успешно посредничество обещаният твой годеж с принцеса Мария Енрикес се изтегля за по-ранна дата. Още веднъж ти казвам, готви се. Гледай да не оскърбиш нашия приятел крал Фердинанд, защото този съюз ми коства огромни усилия и дипломатически умения. Трябва всеки ден да благодарим на Бога за щастливата звезда на нашата фамилия, за предоставената ни възможност да разпространяваме Божието слово по целия свят, да укрепваме папската власт за благо на душите и телата на праведниците.

След една седмица, придружен от цял керван, натоварен с несметни богатства, Хуан бе изпроводен на път за Испания, за да се представи на семейство Енрикес в Барселона.

На своя престол в Рим папа Александър се чувстваше изморен от огромната тежест на целия свят, небесен и мирски, който носеше на плещите си. И все пак той съумяваше да намери разтуха в едно свое дребно удоволствие...

Тази вечер той си бе облякъл най-фината копринена нощница, защото неговата млада любовница Джулия Фарнезе се готвеше да прекара нощта в леглото му. Докато слугата му го къпеше и миеше косата му с благоуханен сапун, той се усмихваше при представата за миловидното ѝ лице, което го гледа с възхищение и, както му се струваше, с неподправена обич.

Макар да не можеше да си обясни как една млада девойка, надарена с такава красота и прелест, може да се увлече по мъж, много по-възрастен от нея, той приемаше това чудо, както бе приел много други чудеса през живота си. Разбира се, беше достатъчно мъдър, за да разбира, че огромната му власт и възможности за влияние също играят несъмнена роля. Връзката на Джулия със светия отец със сигурност щеше да допринесе за подобряване на благосъстоянието и увеличаване на богатството на цялото ѝ семейство и оттам за издигане на собствения ѝ обществен статут. Но имаше и нещо друго и дълбоко в сърцето си той си даваше сметка за това. Когато двамата с Джулия се любеха, това беше изключително преживяване, истински дар от небесата. Нейната покоряваща невинност, желанието ѝ да се учи и да доставя наслада, детското ѝ любопитство за нови чувствени откровения и плътски радости ѝ придаваха неустоима привлекателност.

Александър бе спал с много красиви куртизанки, далеч поопитни от Джулия, специално обучени и притежаващи професионални умения да доставят удоволствие на един мъж. Ала в невъздържаната наслада, с която момичето се отдаваше на любовната игра, имаше нещо непокварено детинско и макар да не можеше да каже, че това е най-страстната му връзка досега, Александър получаваше от нея неизмеримо удоволствие.

Облечена в нощница от пурпурно кадифе, Джулия Фарнезе бе въведена в папската спалня. Златистата ѝ коса падаше по раменете и гърба, а на шията си носеше семпла огърлица от дребни перли, която ѝ бе подарил първия път, когато се бяха любили.

Седнала на ръба на огромното му легло, Джулия започна да развързва панделките на нощницата си. Тя се обърна с гръб и закачливо го подкани:

— Скъпо мое светейшество, бихте ли повдигнали косите ми нагоре?

Александър се изправи на крака, огромното му тяло почти се долепи до нейното, гърдите му жадно вдъхнаха упойващия аромат на лавандула, който излъчваха косите ѝ. Той задържа златните ѝ къдрици в големите си ръце — същите, които държаха съдбините на безброй човешки души, докато тя се измъкна от нощницата си и я спусна на пода.

Когато Джулия се извърна, за да приеме целувката му, той трябваше да се наведе, за да достигне лицето ѝ. На ръст беше по-дребна от Лукреция и още по-крежка. Тя обви ръце около шията му и когато се изправи, той я повдигна от пода, лека като перце.

— Сладка моя Джулия, безкрайни са часовете, в които очаквам нашата среща. Когато те притискам в обятията си, ти ми доставяш не по-малка наслада от отслужването на тържествена меса, макар да съзнавам, че не мога да си призная подобно светотатство пред никой друг, моя любов.

Джулия му се усмихна и легна до него в сатенените чаршафи.

— Днес получих послание от Орсо — каза тя. — Пише, че иска да се върне в Рим и да ми погостува.

Александър се опита да не издава раздразнението си, за да не разваля прекрасната нощ.

— Много съжалявам, но ми се струва, че присъствието на съпруга ти в Басанело ще бъде наложително още известно време. Може да му възложи да оглави една от моите военни части.

Джулия усети, че папата ревнува, защото очите му заблестяха. За да го успокои, тя се наведе над него и го целуна по устата, нежно и страстно. Устните ѝ бяха сладки и хладни като на дете, което не е свикнало да се целува, но той се стараеше да бъде нежен с нея, защото от всичко най-много се боеше да не я изплаши и пропъди. Те се бяха любили няколко пъти преди, но той все отлагаше собствената си наслада, за да е сигурен, че тя ще достигне нейната. Не искаше да се остави страстта му да го води, за да не я отврати или да не ѝ причини болка.

— Ще ти бъде ли приятно, ако легна по корем? — запита тя. — А ти отгоре?

— Страхувам се да не те заболи — отвърна той. — Предпочитам аз да лежа по гръб, а ти да ме яхнеш, както ти е най-удобно. По този начин можеш да контролираш страстта си и да си доставиш толкова наслада, колкото можеш да понесеш.

Мисълта за детинската невинност на Джулия, за начина, по който спускаше надолу косите си като някаква древна богиня, като някаква митична магьосница, която омайва принца и го превръща в свой затворник за вечни времена, не го напускаше. Всеки път, когато, легнал по гръб, гледаше нагоре лицето ѝ, притворените ѝ в екстаз очи,

главата ѝ, отметната назад в пълна забрава, той си казваше, че плътската наслада, която изпитва, е истински дар от Бога, защото кой друг, освен сам Господ Бог, може да дари един смъртен с такава божествена радост тук, на земята?

Преди Джулия да напусне покоите му на сутринта, той ѝ подари филигранен златен кръст, който бе поръчал специално за нея при един от най-добрите златари на Флоренция. Тя седеше гола на леглото му и се остави да ѝ го сложи на шията. Приличаше на някакво видение; при вида на грациозното ѝ тяло и божественото ѝ личице папа Александър за сетен път се убеди, че има Бог, защото никаква земна сила не би могла да създаде подобно съвършенство.

Папският лекар дотича задъхан във Ватикана, за да съобщи за внезапно избухване на епидемия от чума в Рим. Александър, който седеше на трона си в Залата на вярата, посрещна новината за Черната смърт сериозно обезпокоен. Той незабавно повика дъщеря си Лукреция в покоите си.

— Време е да отпътуваш за Пезаро, за да потърсиш при съпруга си убежище от болестта — каза ѝ простичко той.

— Но, татко — изплака тя, коленичила пред него и вкопчена в краката му, — как да те оставя? Как да оставя братята си и скъпата Адриана, и нашата снаха Джулия? Как бих могла да живея толкова далеч от Рим, от града, който така обичам?

При нормални обстоятелства Александър би се радвал дъщеря му да остане колкото се може по-дълго в бащиния дом, но сега, пред надвисналата опасност, той реши, че няма време за губене.

— Баща ти ще изпроводи мадона Адриана и скъпата Джулия да те придружат до Пезаро — каза той. — А освен това всеки ден ще ти изпращам писма по вестоносец, така че не се бой, детето ми, няма да бъдеш самотна.

Ала Лукреция беше безутешна. Тя се изправи на крака; очите ѝ, обикновено кротки и добри, сега блестяха решително.

— По-скоро бих умряла от Черната смърт тук, в Рим, отколкото да живея с Джовани Сфорца в Пезаро. Той е непоносим. Никога не ме поглежда, не ми продумва като на жена, а когато изобщо говори, то е само за себе си или пък за да ме накара да сторя нещо, което ми е противно.

Папа Александър я придърпа към себе си и я прегърна с обич, за да я утеши.

— Нали сме говорили вече за това? За жертвите, които всеки един от нас трябва да направи за благо на фамилията, за укрепване на Божията власт? Нашата скъпа Джулия ти е говорила за своето преклонение пред света Катерина. Нима тя би възразила, както ти сега,

срещу повелята Божия? Нима сам Господ Бог не се обръща към теб с гласа на твоя баща, който е негов заместник на земята?

Лукреция отстъпи крачка назад и погледна баща си в очите. Долната ѝ устна още потрепваше от гняв, когато каза:

— Ала, татко, Катерина Сиенска е светица, а аз съм просто едно обикновено момиче. Аз не мога да се държа като светица. Като съм папска дъщеря, трябва ли да бъда мъченица?

Очите на папа Александър блеснаха. Трудно беше да се устои на доводите на дъщеря му, изложени с такава страстна убеденост. Освен това бе очарован и зарадван от нежеланието ѝ да се раздели с него. Той се пресегна и взе малката ѝ ръчичка в голямата си мъжка длан.

— Дете мое, твоят баща също прави жертви пред Господ Бог, защото само него обичам на този свят повече от теб.

Сега беше ред на Лукреция да погледне баща си с блеснали очи; в погледа ѝ се четеше моминско кокетство.

— Искаш да кажеш, че ме обичаш дори повече от Джулия?

Папата се прекръсти.

— Казвам ти го пак, и нека Бог ми е свидетел: няма смъртен, когото да обичам повече от теб на този свят.

— О, татко! — извика Лукреция, хвърли се в обятията му, обви ръце около шията му и жадно вдъхна аромата на тамян, който се разнасяше от пищните му одежди. — Обещаваш ли да ми пишеш всеки ден, без нито веднъж да забравиш? Обещаваш ли да си ме прибереш обратно, когато усетиш, че не издържам повече? Иначе ще повехна от мъка и никога повече няма да ме видиш.

— Обещавам ти — каза той. — Сега събери придворните си дами, а аз ще съобщя на съпруга ти, че веднага поемаш на път за Пезаро.

Преди да напусне покоите на баща си, Лукреция се наведе да целуне папския пръстен на ръката му, после вдигна глава и запита:

— Ти ли ще кажеш на нашата скъпа Джулия, или да ѝ кажа аз?

Александър се усмихна.

— Можеш и ти да ѝ кажеш, ако искаш — рече той, като се преструваше на сериозен. — А сега върви...

Беше последният от петте дни на пътуването им до Пезаро. През целия ден бе валил пороен дъжд; от могъщите водни струи, които се сипеха от небето, по Лукреция, Джулия и Адриана, по техните слуги и по багажа не бе останало сухо местенце.

Лукреция беше разочарована, защото се бе надявала при пристигането си в града да изглежда особено красива; нали все пак беше съпруга на дожа! С детинска гордост и вълнение тя искаше да се наслади на възхищението и обичта, които се надяваше да види по лицата на поданиците си.

Керванът от прости каруци, натоварени с техния скъпоценен багаж, се подрусваше по разкаляните пътища сред дивната красота на италианската провинция. Макар дон Микелото и неговият въоръжен отряд да бяха неотлъчно с тях, готови да ги защитят от нападения на бандити, при свечеряване трябваше да спират тъй като пътищата бяха особено опасни нощем. А понеже между Рим и Пезаро нямаше много крайпътни ханове, понякога не успяваха да намерят подслон и трябваше да строят бивак от палатки за нощувка.

Няколко часа преди да пристигнат, Лукреция нареди на слугите да построят специална палатка, за да могат двете с Джулия да се приготвят за посрещането. От няколко дни вече бяха на път, косите ѝ бяха разрошени, лицето посърнало, а обувките и полите на роклята ѝ — покрити със спечена кал. Тя помоли придворните си дами да разпуснат косата ѝ, да я подсушат с памучни кърпи и да намажат с балсам къдриците ѝ, за да им придадат познатия златист блясък. Но когато свали роклята си и понечи да си сложи чиста, изведнъж ѝ прилоша.

— Настинала съм — каза тя на Адриана и внезапно протегна ръка, за да се подпре на рамото ѝ.

Адриана се изплаши, защото бузите на Лукреция изглеждаха почервени от обикновено, сякаш имаше треска.

— Зле ли се чувстваш? — запита тя.

Лукреция се усмихна, но в очите ѝ имаше болезнен блясък.

— Нищо ми няма — каза тя, но Адриана забеляза, че кожата на ръцете ѝ е настръхнала. — Щом пристигнем, ще пийна чаша горещ чай и положително ще се оправя. Но да побързаме, сигурна съм, че са ни устроили тържествено посрещане, а не искам верните ми поданици да чакат напразно.

Те продължиха пътя си към Пезаро и далеч преди градските порти видяха събралите се тълпи от мъже, жени и деца. Някои държаха над главите си дъски или парчета плат, за да се предпазят от поройния дъжд, но всички пееха и радостно пляскаха с ръце и в надпревара крещяха приветствени възгласи в чест на своята нова господарка. Девойки хвърляха букети цветя пред конете, майки вдигаха невръстните си деца, за да ги докосне и благослови.

Ала докато най-сетне стигнат портите на града, на Лукреция вече ѝ се виеше свят. А когато Джовани Сфорца се приближи и я поздрави с усмивка: „Добре дошла, моя дукесо!“, тя не го чу, защото прималеля се килна от седлото и се свлече от коня.

Един от слугите на дожа я прихвана и я отнесе на ръце в двореца. Изумен от крехката ѝ, почти безплътна фигура и златните ѝ къдрици, той с благоговение я положи върху пухеното легло и се върна, за да разкаже на другарите си за новата господарска невеста. Адриана и Джулия се засуетиха наоколо, помолиха за чай и се опитваха да я сгреят, а междувременно Джовани лично се появи пред тълпите, за да им съобщи, че дукесата ще ги поздрави официално на следващия ден, след като отпочине и се възстанови.

През цялата нощ, останала сама в тъмната стая в този непознат град, Лукреция лежа будна в леглото, молеше се и се опитваше да заспи. Ужасно ѝ липсваше баща ѝ, но повече от всичко ѝ бе мъчно за брат ѝ Чезаре.

В деня, когато отпътуваха от Рим, Чезаре ѝ бе обещал да я посещава в Пезаро. Ако по някаква причина това се окажеше невъзможно, той щеше да изпрати дон Микелото да я придружи до Сребърното езеро, което беше приблизително по средата на разстоянието между Рим и Пезаро. Там щяха да могат да останат насаме, да си говорят до насита, да тичат из ливадите, както бяха правили като деца, далеч от очите на папата и на всички останали, които се бяха заклели да не ги изпускат от поглед.

Мисълта за Чезаре я успокои, тя постепенно се отпусна и заспа с усещането за неговите устни върху своите.

Когато се събуди на следващата сутрин, Лукреция още имаше треска, но отказа да остане в леглото, защото не искаше да пропусне още един ден, без да разгледа Пезаро и да поздрави поданиците си, които я бяха очаквали с цветя пред градските порти. Дъждът бе

престанал и през прозореца струеше слънчева светлина, от което стаята ѝ изглеждаше много по-топла и уютна. Доста от посрещаните бяха прекарали цялата нощ навън, на площада пред двореца; песните им долитаха до леглото ѝ през отворения прозорец.

Джовани бе обещал на Лукреция, че в нейна чест ще устрои пищни балове и празненства. Тя започна да се готви. С помощта на Джулия, Адриана и на придворните дами си избра подходяща рокля — едновременно семпла и елегантна, от розов сатен с корсет от венецианска дантела. На главата си имаше диадема от злато и перли, косата ѝ бе прибрана отстрани, а отзад оставена свободно да пада върху гърба ѝ. Така пременена, тя се представи на Джулия, като се завъртя в пирует и кокетно запита:

— Е, какво, приличам ли ти на дукеса?

С блеснали от възторг сини очи, Джулия отвърна:

— По-скоро на принцеса!

— Истински ангел — потвърди и Адриана.

Лукреция излезе на балкона и помахна на събралите се долу на площада тълпи. Множеството избухна в приветствени възгласи и ръкопляскания, към балкона полетяха венчета и букети цветя. Тя се наведе, вдигна едно паднало венче от пода и го постави на главата си. Възторгът на тълпата нямаше край.

Из целия град свиреше музика, по улиците тичаха клоуни, премятаха се акробати, жонгльори подхвърляха палки и топки във въздуха — също както в Рим, когато бе пристигнал годеникът ѝ. При цялото това внимание в нейна чест Лукреция отново усети как душата ѝ се изпълва с радост. Тя често се бе чудила дали баща ѝ и братята ѝ се радват на тържествените паради през улиците на града и на преклонението на тълпите към техния ранг и положение, но сега ѝ се стори, че знае отговора. Докато се вглеждаше в лицата на множеството от жени, мъже и деца, които с възторг опъваха шии нагоре, за да я зърнат от площада, Лукреция се почувства по-малко самотна. Може би и аз съм родена за слава и почести, помисли си тя.

Пезаро беше красив градец, разположен като в люлка в една живописна долина, изпъстрена с маслинови дръвчета, потънала в пищна зеленина. Околовръст величествените Апенини обграждаха града с могъщата си прегръдка и го пазеха от врагове. Изведнъж Лукреция усети, че на това закътано, спокойно място би могла да

намери истинско щастие, стига само да успееш да понесе близостта на своя съпруг Джовани.

* * *

Навред из цяла Франция се говореше, че освен в Светата католическа църква крал Шарл сляпо вярва и в хороскопи, в тайнственото разположение на звездите по небесния свод. Ето защо един от най-доверените му съветници беше лекар и астролог — Симон от Павия. При раждането на Шарл въпросният Симон бе разчел картата на небесните светила и бе обявил, че един ден младият крал ще оглави поредния кръстоносен поход срещу турските неверници. Още от детските си години Шарл бе свикнал да не предприема нищо значимо, без да се посъветва със своя астролог.

Сега Дуарте Брандао бе успял да се добере до тази безценна информация благодарение на безспорната си хитрост и умения, както и на щастлива случайност. Той веднага разработи блестяща стратегия как най-добре да се възползва от това обстоятелство и в пристъп на еуфория се втурна в покоите на папата, за да сподели плана си с него.

Александър VI седеше зад бюрото си и тъкмо подписваше голяма купчина папски вули. Когато вдигна глава и видя Дуарте, той му се усмихна приветливо и каза на сътрудниците си да ги оставят насаме.

Александър стана и пристъпи до любимото си кресло. Когато Дуарте се наведе да целуне пръстена му, той нетърпеливо издърпа ръката си.

— Приятелю, остави тези ритуали за пред публика. Насаме ти си мой довереник и близък, комуто вярвам не по-малко, отколкото на собствените си деца. Аз може да съм Божи наместник на земята, но като смъртен ценя лоялността ти и се гордея с нашата дружба.

Той махна с ръка, за да покани Дуарте да седне срещу него, ала съветникът беше толкова развълнуван, че не можеше да седи на едно място, докато не си каже каквото имаше за казване.

Папа Александър го изслуша внимателно и запитва:

— Ти самият вярваш ли, че звездите ръководят нашия живот?

Брандао поклати глава.

— Ваше светейшество, в какво вярвам аз самият едва ли има значение в случая.

— Напротив, има — каза папата.

— Е, тогава вярвам, че и звездите оказват влияние, но в крайна сметка човек сам управлява живота си с Божията помощ.

Папата вдигна ръка да докосне кехлибарения амулет, който винаги висеше на врата му, и нежно го потърка о робата си.

— Ние всички вярваме, че всеки човек си има своята пътеводна звезда, така че този Шарл едва ли мисли по-различно. — Той се усмихна. — Имам чувството, че си си наумил нещо, така че говори.

Дуарте понижи гласа си почти до шепот.

— Позволи ми преди френското нашествие да отида при този човек, при този Симон от Павия, и да му предложи един хонорар за услугите му. Нещо като благодарност за доверието, което може да му се има.

— В какъв размер? — запита Александър.

Дуарте се поколеба за момент, защото познаваше папата като пестелив във всичко, което не се отнасяше до фамилията му или до държавния церемониал.

— Аз бих предложил двацет хиляди дуката...

Очите на Александър се разшириха от изумление; той едва сдържаше гласа си.

— Дуарте! Та с тези пари ние можем да закупим коне за цяла армия! Двацет хиляди дуката не са професионален хонорар, това си е чист подкуп, при това колосален...

Брандао се усмихна.

— Ваше светейшество, защо да се караме заради някакви си жълтици? Нима сега не е по-важно да си осигурим един благоприятен за нас хороскоп от тоя знаменит астролог, в когото френският крал има толкова огромно доверие?

Няколко минути папата мълча, потънал в дълбок размисъл, и накрая се съгласи.

— Прав си, Дуарте, както винаги си прав. Изплати на доктора неговия хонорар, както му викаш. Астрологията и без това е забранена от каноническия закон, защото отрича Божия дар на свободното волеизлияние. Така че с това не нарушаваме никакъв християнски

закон, не се противопоставяме на нито една Христова заповед. Нашите безсмъртни души ще останат неопетнени.

Същата вечер Дуарте премина предрешен през позициите на французите. Още няколко дни му бяха нужни, за да стигне целта си — една колиба сред гората, където завари въпросния Симон от Павия да се развлича в обятията на някаква особено закръглена и яка проститутка. Какъвто си беше възпитан, Брандао помоли Симон да се извини на дамата и да го придружи в другата стая, тъй като имаше да му предава важно съобщение.

Няколко минути бяха нужни на Дуарте Брандао да постави условията си и да заплати хонорара на учения мъж.

Все още предрешен и вече убеден в крайния успех на мисията, Дуарте възседна коня си и препусна обратно към Рим.

Ех, де да можеше един папа да притежава единствено сърцето и душата на светец вместо грешната плът и желанията на простосмъртен! Ала колкото и голяма част от времето и силите на Александър да отнемаха нескончаемите политически интриги, той не забравяше и личните си дела. Младата му любовница Джулия Фарнезе, която бе придружила Лукреция при пътуването ѝ до Пезаро, беше принудена да остане с нея няколко седмици, докато се възстанови от болестта. А когато Лукреция най-после се бе почувствала достатъчно добре, за да може Джулия да си тръгне с чиста съвест, тя пък бе решила да навести съпруга си Орсо в замъка Басанело. Откъде тая внезапна семейна привързаност, папата така и не можа да си обясни. На всичко отгоре Джулия го бе помолила в писмото си за разрешение да се отбие и при майка си и болното си братче в Каподимонте.

Когато получи писмото с молбата на Джулия, Александър начаса ѝ отказа. Нейният съпруг Орсо е войник, обясни той в отговора си, и е изпратен в далечен гарнизон с мисия лично от папата. Ала Джулия, млада и вироглава, не се подчини на папските указания да отпътува незабавно за Рим. Тя написа второ писмо, с което молеше Александър да ѝ прости непокорството, но настоя, че засега не може да се върне при него. И сякаш тази измяна не ѝ беше достатъчна, отведе и свекърва си Адриана в Каподимонте.

Когато Александър получи второто ѝ писмо, изпадна в ярост. Щом той не можеше да понесе дълго време отсъствието на своята Джулия, как смееше тя да понася неговото отсъствие? Малка изменница! Яростта на папата се изля върху главите на прислугата и на всеки, който имаше неблагоприятното да му се изпречи насреща. По цели ноци той лежеше буден в постелята си не заради никакви важни политически дела, а защото копнееше за нежния допир на ръката ѝ, за омайния аромат на косите ѝ, за успокояващата близост на топлото ѝ тяло. Накрая, когато усети, че не издържа повече, коленичи пред олтара и се помоли демонът на неговия неутолим апетит да бъде прокуден веднъж завинаги от сърцето му. Когато кардинал Фарнезе се опита да го раздума, като му обясни, че сестра му не е имала друг избор, че Орсо е пратил да я повикат — в края на краищата тя си беше негова законна съпруга! — папата грубо го прекъсна с вик: „Неблагодарница!“

Дни наред Александър крачеше като черен облак из покоите си и си повтаряше наум дългия поменик с греховете на своята възлюбена, на нейния съпруг и на своята любима братовчедка. Закани се, че ще ги отлъчи всички от църквата. Те заслужаваха да горят в пъкъла заради измяната си.

Ала накрая младият Орсо спомогна за потушаване на папския гняв. Когато чу за терзанията на Александър, той се уплаши за собствената си съдба и просто забрани на младата си съпруга да идва в Басанело. Вместо това той ѝ нареди незабавно да тръгне за Рим, тъй като можело всеки момент пътищата да бъдат отрязани от настъпващите френски войски. И понеже Орсо беше неин съпруг, Джулия бе длъжна да му се подчини.

Когато френският крал Шарл пресече с могъщата си армия Алпите и навлезе в италианските земи, озлобеният и отмъстителен кардинал Дела Ровере яздеше редом с него, като не спираше да го насъсква срещу папата. Една свещена война срещу този Борджия, казваше му той, сега е по-важна от всякакви кръстоносни походи срещу неверниците турци.

Френските войски напредваха на юг към Неапол и никой — нито Милано, нито Болоня или Флоренция — не се опита да ги спре.

Знаейки за тяхното приближаване, папа Александър се подготвяше да защитава Рим и Ватикана. За това той най-много разчиташе на славния генерал на неаполитанския крал Феранте — Вирджинио Орсини, глава на фамилията Орсини. Вирджинио бе успял да убеди папата в своята добросъвестност, като редовно му бе плащал определения данък върху своите замъци. Освен това Александър знаеше, че при нужда Вирджинио може да свика под знамената над двайсет хиляди васали, а когато на пътя на нашествениците се изправеше и непревземаемата му крепост Брачано, Рим ставаше практически непобедим.

Ала семената на предателството и сребролюбието се крият в сърцето и на най-големия герой, и дори светият отец е безсилен да предотврати тяхното покълване.

Един ден Дуарте Брандао нахлу без предупреждение в покоите на папата.

— Имам сведения, ваше светейшество, че вашият някогашен приятел Вирджинио Орсини е преминал на страната на французите.

Като чу това, папа Александър каза само:

— Този човек сигурно е загубил разсъдъка си...

Дори Дуарте, който се славеше със своето хладнокръвие, сега изглеждаше разстроен.

— Какво ти е, приятелю? — запита папата. — Това, от което имаме нужда, е смяна на стратегията. Вместо да воюваме с тоя крал Шарл, нека да се опитаме да го надхитрим.

Дуарте наведе глава и едва чуто каза:

— Има и една още по-лоша новина, ваше всемогъщество. Французите са взели в плен Джулия Фарнезе и мадона Адриана, докато са се връщали от Каподимонте.

Папа Александър пребледня от ярост. В продължение на няколко безкрайни мига той стоеше като онемял, сякаш разсъдъкът му бе помрачен от тревога и ужас. Накрая проговори:

— Дуарте, ако Рим падне, това би било трагедия, но ако моята любима Джулия пострада, това ще бъде истинска катастрофа. Трябва да издействаш да я пуснат, сигурен съм, че ще се съгласят на откуп.

— Какви са условията ви? — попита Дуарте.

— Плати им, колкото поискат — отвърна Александър. — Тоя Шарл сега държи в ръцете си сърцето и очите ми.

* * *

Французите бяха известни не само с военните си умения, но и с рицарското си благородство. Когато плениха Джулия Фарнезе и Адриана Орсини, те великодушно освободиха цялата им свита, след което се опитваха да развеселят дамите с прекрасни блюда и забавни истории. Но когато Шарл откри кои всъщност са двете красиви жени, той нареди незабавно да бъдат върнати на папата.

— Срещу какъв откуп? — попита командирът на кавалерията.

Шарл беше в добро настроение и реши да прояви щедрост.

— Три хиляди дуката — каза той.

Командирът протестира:

— Но папа Александър като нищо ще плати петдесет пъти по толкова!

— Ние сме тук, за да завземем короната на Неапол — напомни му кралят, — а тя струва много повече.

След три дни Джулия Фарнезе и Адриана Орсини бяха върнати невредими в Рим, охранявани от четиристотин френски войници. При градските порти, щастлив и облекчен, ги очакваше Александър VI.

По-късно в покоите си, облечен като испански гранд с меч и кама, с лачени ботуши от Валенсия и черна мантия със сребърен бродат, той се люби с Джулия. И за пръв път, откакто тя бе заминала за Пезаро, се почувства истински успокоен.

След предателството на Вирджинио Орсини папа Александър съзнаваше, че е безнадеждно да противостои на французите. Без крепостта на Орсини като защитен вал пред стените на Рим Шарл вече не можеше да бъде спрян. Папата се нуждаеше от време, за да разработи такава стратегия, с която да надхитри младия крал, вместо да се опитва да надвие френските войски на бойното поле.

Воден от обичайната си предвидливост, още щом бе избран за папа, Александър бе започнал да се подготвя за опасността от чуждо нашествие. Бе поръчал да построят специален тунел между стаите на Ватикана и близкия замък Сант Анджело, по който да може да се оттегли в безопасност при нужда. В замъка имаше достатъчно

провизии и вода за продължителна обсада и папата бе решен да устои поне една зима, ако се наложи.

Сега под бдителния поглед на Дуарте и дон Микелото Александър и Чезаре наредиха на слугите си да съберат всички скъпоценности — златните тиари, папските пръстени, религиозни реликви, инкрустирани кревати, ракли и гоблени — и да ги приготвят за оттеглянето на папата в замъка Сант Анджело. Семействата им щяха да отидат с тях, дори Ваноца изостави двореца си в града, предпочела сигурността на непревземаемата крепост. С голям такт и мъдрост кардинал Фарнезе успя да измъкне сестра си Джулия въвн от Рим, за да предотврати всякаква възможност за среща между бившата и настоящата любовница на папата. Макар Ваноца вече да бе приела Джулия, макар да отказваше да я вземе твърде на сериозно, Джулия ужасно ревнуваше папата от майката на децата му.

На Коледа папата нареди на всички войски от Неапол да напуснат незабавно Рим. Те и без това не бяха достатъчно силни, за да спрат френското нашествие, а Александър си мислеше, че присъствието им в Рим ще се изтълкува от Шарл като акт на враждебност. Тогава френският крал можеше да реши да обсади града и след като веднъж го превземе, да го оплячкоса — или най-малкото, да не е в състояние да възпре войниците си да сторят това.

Той повика Дуарте и му каза:

— Моля те, предай моето послание на Шарл. Кажи му, че негово светейшество папа Александър VI иска да се срещне с него, докато преминава през нашия град на път за Неапол.

Дуарте се намръщи, очите му се присвиха.

— Докато преминава през Рим?

— В известен смисъл — отвърна той, но лицето му изглеждаше угрижено, когато добави: — Макар че не съм сигурен дали точно това е намислил нашият добър крал.

През декември, когато всичко наоколо беше побеляло от сняг, папа Александър VI и синът му Чезаре със свити сърца наблюдаваха от прозореца на своята крепост как френските войски влизат със стегната маршова стъпка през градските порти. Пълноводна река от швейцарски войници със смъртоносни триметрови копия; гасконци с

арбалети и с малокалибрениите си дългоцевни пушки, наречени аркебузи; германски наемници с алебарди и лека кавалерия със страховити дълги пики се изливаше в града. Придружаваха ги тежко въоръжени гвардейци с мечове и боздугани, а най-отзад френски артилериисти с грамадни бронзови оръдия завършваха процесията.

Специално за посещението на краля на Франция Александър бе подготвил пищния дворец Палацо Венеция, където на негово разположение беше командирован най-добрият готвач на Светия престол, докато свита от неколкостотин специално обучени слуги трябваше да се грижи за удобството и удоволствията на френския монарх. В замяна на папското гостоприемство Шарл бе издал указ, с който под страх от смъртно наказание забраняваше на войските си да нападат, грабят или по какъвто и да било начин да проявяват насилие над жителите на града.

Но докато Шарл се наслаждаваше на „визитата“ си в Рим, впечатлен от оказаното му от папата гостоприемство и респект, кардинал Дела Ровере и останалите разколници не спираха да му шепнат на ухото, да го плашат с хитростта и коварството на Александър и да настояват да свика Велик канонически събор.

В отговор Александър изпрати един от най-верните си кардинали, известен със способността си да убеждава, за да говори с краля и да защити папата срещу обвиненията на Дела Ровере в симония. А самият Шарл изглеждаше по-склонен да повярва на сладкодумието на папския кардинал, отколкото на постоянните натяквания на обезумелия от злоба Дела Ровере. Канонически събор така и не бе свикан.

Вместо това няколко дни по-късно Шарл изпрати на папата запечатано послание. Когато разгъна пергаментовия свитък, Александър си пое дълбоко дъх и най-внимателно прочете документа, като на всяка дума се опитваше да отгатне настроението на неговия подател. В посланието се съдържаше молба. Крал Шарл молеше за аудиенция при папа Александър.

Папата въздъхна с облекчение. Бе постигнал това, към което се стремеше. Стратегията му бе проработила и сега му се струваше, че сякаш и от тази на вид невъзможна ситуация може да се намери благоприятен изход. Макар Шарл и неговите войски да бяха прегазили без всякаква съпротива папските земи, Александър трябваше на всяка

цена да запази позиция на превъзходство спрямо този самонадеян млад крал. Не биваше да се държи арогантно, разбира се, нито обаче да показва колко облекчен се чувства от разминалата се опасност.

Папата бе избрал за място на срещата градините на Ватикана. Точността беше от изключително значение. Александър съзнаваше, че не бива да пристигне много преди краля и гражданите на Рим да видят, че го чака; от друга страна обаче, не биваше и Шарл да дойде пръв и да го чака. В тези дребни на вид неща геният на Александър се проявяваше с пълна сила.

Папата бе донесен на специална носилка от замъка Сант Анджели до градините на Ватикана. Той обаче нареди на носачите си да скрият носилката зад големия розов храст до една от каменните сгради, където остана да чака около двацет минути. Едва когато крал Шарл бе видян да влиза в градината и да поема пеша по алеята с алените рози, носачите вдигнаха носилката и я пренесоха през останалите няколко крачки до мястото на срещата.

Александър VI беше облечен в един от най-пищните си костюми с всички символи на папската власт — върху митрата му блестяха три златни корони, а на гърдите му се поклащаше разпятие, инкрустирано със скъпоценни камъни.

Шарл, всемогъщият крал на Франция — най-великата военна сила в целия християнски свят, — беше дребно човече, почти джудже; за да изглежда по-висок, носеше обувки с високи платформи, а широкият бухнал костюм, предназначен да прикрива хилавото му телосложение, блестеше с всички цветове на дъгата. Сега кралят бе до такава степен прехласнат от величествената фигура на папата, че от ъгъла на устата му се процеждаше тънка струйка слюнка.

И така, в тази градина, изпълнена с уханието на свещени рози, папата започна преговорите за оцеляването на Рим.

* * *

На следващия ден папата и кралят се срещнаха отново, този път в Тронната зала на Ватикана, за да скрепят с подписите си сключеното споразумение. Александър съзнаваше, че изборът на място на срещата му дава известни предимства, защото набожният Шарл щеше да се

държи с подobaващо смирение на това най-свято място в християнския свят.

Александър се бе погрижил преамбюлт към споразумението да бъде формулиран така, че Шарл по никакъв начин да не може да го сваля от Светия престол. „Светият отец — гласеше текстът — остава за вечни времена грижовен баща на краля на Франция, а кралят на Франция остава предан син на светия отец.“ След това се преминаваше на по-конкретни въпроси.

Александър се задължаваше да предостави на френската армия коридор за свободно преминаване през всички папски земи, като се ангажираше да я снабдява с провизии по време на военните ѝ походи. Накратко, ако Шарл завладееше Неапол със своята армия, това щеше да стане с изричната благословия на Католическата църква. Като гаранция за добрите си намерения папата предоставяше своя любим син Чезаре като зложник на френския крал. Освен това Чезаре бе упълномощен от баща си да короняса Шарл при превземането на Неапол като крал на този град-държава.

Принц Джем, братът на турския султан, който все още живееше като зложник при папата, щеше да бъде предаден на Шарл, но Александър си запазваше правото да получава от султана четирийсетте хиляди дуката годишно. От своя страна Шарл щеше да назначи Джем за един от командирите на предстоящия кръстоносен поход — символичен акт, предназначен да притъпи съпротивата на неверниците.

Най-съкровено желание на крал Шарл бе да бъде определен от папата като официален предводител на кръстоносните походи. Александър се съгласи, но настоя кралят най-напред да му се закълне във вярност и да го признае за истински и единствен Божи наместник на земята.

Накрая се споразумяха с тази забележка, че Шарл щеше да бъде назован предводител на кръстоносците едва след превземането на Неапол.

Както бе прието по протокол, Шарл се поклони няколко пъти на Александър и целуна папския пръстен. След това каза:

— Заклевам се в покорство и вярност пред ваше светейшество, както са се клели досега всички френски крале. Признавам вас, светия отец, за папа и духовен пастир на всички християни, наследник на

апостолите Петър и Павел. Поставям всичко, което имам, в служба на Светия престол.

Александър стана на крака, прегърна сърцато Шарл и, както беше обичаят, му каза:

— Готов съм да ти изпълня три желания.

Всеки път, когато васал се заклеваше във вярност пред новия си господар, той имаше право да помоли за услуга. От уважение към Светия престол в случая услугите бяха договорени предварително, за да не се изтълкуват като пазарлък.

Шарл продължи:

— Моля ви да утвърдите моето семейство като носител на всички привилегии на кралската власт и да провъзгласите, че ние управляваме по Божия воля. Второ, моля ви да благословите моя поход към Неапол. И трето, моля ви да произведете три посочени от мен духовни лица в сан кардинал, като същевременно позволите на кардинал Дела Ровере да живее във Франция.

Папа Александър прие и трите условия, след което Шарл с голяма радост се обърна към свитата си и извика напред един висок, мършав мъж с дългнесто лице и печални очи.

— Ваше светейшество, позволете да ви представя моя личен лекар и астролог Симон от Павия. Неговите предсказания по движението на небесните тела повлияха на моето решение повече от всичко друго; благодарение на тях аз отхвърлих настояванията на кардинал Дела Ровере и реших да ви се доверя.

И така, от една напълно безнадеждна позиция папа Александър VI успя да договори изгоден мир с французите.

По-късно същата вечер Александър повика Чезаре в покоите си, за да му разясни постигнатото споразумение с френския крал Шарл.

Докато слушаше, Чезаре бе обзет от моментен гняв, но бързо се примири и наведе покорно глава. Той разбираше, че положението му на кардинал и син на папата го прави особено подходящ за кралски заложник. Брат му Хуан, който скоро трябваше да бъде произведен в чин генерал от папската армия, не беше толкова важна фигура. Гневът на Чезаре бе предизвикан по-скоро от опасностите, произтичащи от

ситуацията, отколкото от отредената му роля на проста пионка, разменяна по волята и каприза на далеч по-могъщи сили.

Александър седеше върху изящната ракла при основата на папското легло, с капак, резбован от Пинтурикио. В раклата папата си държеше чаши за вино, нощници, парфюми и благовонни помади — всичко необходимо за случаите, когато водеше метресите си в апартамента на Борджиите. Тази ракла му беше любимо място за сядане — предпочитано пред което и да било от многобройните кресла в покоите му.

— Сине мой, разбираш, че не мога да изпратя брат ти Хуан като заложник, защото той скоро ще стане генерал от папската армия. Ето защо се спрях на теб — каза Александър, забелязал раздражението на сина си. — Шарл поиска и Джем като заложник, така че ще си имаш компаньон. Гореве главата! Неапол е доста приятно местенце за младеж като теб. — Александър се поспря; тъмните му очи хвърляха весели искри. После добави: — Ти май не обичаш много брат си Хуан.

Ала Чезаре вече добре познаваше тази хитрост на баща си — да прави най-сериозни изказвания под прикритието на весели закачки.

— Хуан е мой брат — почтително отвърна той. — Така че го обичам именно като брат.

Всъщност Чезаре таеше в душата си много по-ужасни тайни от своята омраза към брат си — тайни, които можеха да провалят целия му живот, отношенията му с баща им, с църквата и с целия човешки род. Така че той не се и опитваше да крие неприязънта си към Хуан. Вместо това каза през смях:

— Разбира се, ако Хуан не беше мой брат, със сигурност щеше да ми е враг.

Александър се намръщи раздражено. Той усещаше, че синът му премълчава нещо важно.

— Никога не казвай това, дори на шега. Фамилията Борджия и без това има много врагове; за да се справим с тях, трябва да сме единни и да се уповаваме един на друг. — Той стана от раклата, пристъпи към Чезаре и го прегърна. — Знам, че по-скоро би желал да бъдеш войник, отколкото духовник. Но повярвай ми, нашата фамилия възлага по-големи надежди на теб, отколкото на Хуан, а ти знаеш колко обичам брат ти. Когато един ден умра, ако ти не ме наследяш, всичко ще отиде нахалост. Ти си единственият измежду децата ми, който може

да постигне това, което искам от вас. Ти притежаваш нужната интелигентност, дързост и борбеност. И преди е имало папи воители, защо и ти да не бъдеш един от тях!

— Твърде млад съм — каза припряно Чезаре. — Ще трябва да чакаш поне още двайсет години.

Усмивнат, Александър нежно го сръчка в ребрата.

— А защо не? — Той се ухили на сина си с дяволитата усмивка, с която разтапяше сърцата на своите деца и метреси. Плътният му баритон се извиси с пълна сила: — Познаваш ли някого, който повече от мен да се радва на трапези и банкети? Който повече да може да язди и ловува? Който повече да обича жените? Ако не беше толкова строг каноническият закон за безбрачието на папата, колко ли още копелета можех да създам? Бъди спокоен, ще изкарам още двайсет години, докато ти станеш папа. Вече съм го запланувал.

— Повече обичам да се бия, отколкото да се моля — каза Чезаре. — Такъв съм си по природа.

— И си го доказал — въздъхна Александър. — Ала позволи ми да ти кажа нещо, за да ти покажа колко те обичам. Ти си моят любим син, най-голямата ми надежда. Един ден ти, а не Шарл, ще върнеш Йерусалим на християните. — Той млъкна, задушен от вълнение.

Най-силното оръжие на Александър бе умението му да накара човека срещу себе си да се чувства щастлив, обичан и защитен. Именно тази му способност да внуши на събеседника си, че прави всичко единствено от грижа за него, му позволяваше да печели доверието на хората, караше ги да вярват повече нему, отколкото на себе си. В това се криеше най-голямото му коварство.

Във взаимоотношенията си с кралски особи, със собствените си деца и с поданиците си папата демонстрираше, че от своя престол владее техните съдби така, както владее цялата земя.

За един кратък миг Чезаре се остави да бъде омагьосан от чара на баща си. Ала споменаването на следващия кръстоносен поход развали магията. Папи и крале неведнъж бяха разпалвали надеждите на вярващите в спасението на Йерусалим, за да измъкнат парите им; кръстоносните походи бяха просто един от източниците на приходи в папската хазна. Ала времето на кръстоносните походи вече бе отминало, ислямът бе станал прекалено силен и на свой ред застрашаваше Европа. Венеция живееше в непрестанен страх, че

световната мрежа на търговски пътища, която бе изградила, ще бъде разрушена от една бъдеща война, че турците могат да нападнат и самия град. Франция и Испания се бяха хванали за гушите за короната на Неапол, докато Светият престол с последни сили успяваше да удържи под своя власт папските земи в Италия. Чезаре прекрасно знаеше, че баща му няма как да не разбира всичко това. Ала Чезаре знаеше и нещо друго — че Хуан е истинският любимец на баща им, и с право. Хуан притежаваше хитростта на куртизанка и сърцето на царедворец. Понякога той успяваше да оплете в мрежите си дори и самия Чезаре, макар брат му да го презираше като страхливец и подлец. Командващ папската армия? Баща им сигурно се шегуваше.

— Когато оглавя кръстоносния поход, тогава ще се подстрижа — каза момъкът. Това бе една шега между него и баща му. Чезаре никога не би позволил да подстрижат косата му като на духовник.

Александър се изсмя.

— След като оглавиш кръстоносния поход, може би ще убедиш църквата да отмени безбрачието и подстригването на свещениците. Това може да са здравословни практики, но си остават доста противоестествени. — За известно време Александър замълча, потънал в мисли. После продължи: — Позволи ми да ти напомня нещо. Докато придружаваш армиите на Шарл към Неапол, ти си длъжен да охраняваш живота на другия заложник, Джем. Не забравяй, че турският султан ми плаща по четирийсет хиляди дуката годишно, за да се грижа за него. Така че ако Джем бъде убит, край на парите. Ако избяга, също край на парите. А той носи повече пари от една кардиналска тиара.

— Ще го пазя, както пазя себе си — каза Чезаре. — Надявам се, че ще усмиряваш брат ми Хуан в Испания. Той не бива да стори нищо, с което да настрои крал Фердинанд против нас и да застраши нашата безопасност при френския крал.

— Брат ти прави само това, което му кажа — отвърна папата, — а моите инструкции ще бъдат винаги да изхожда на първо място от грижа за теб. В края на краищата ти, като мой син, държиш в ръцете си бъдещето на фамилия Борджия.

— Аз също ще правя всичко в твой интерес — каза Чезаре. — И в интерес на църквата.

Знаейки, че до следобед ще бъде предаден като заложник и принуден да напусне Рим, Чезаре излезе от Ватикана още призори и препусна с коня си към някаква цел в провинцията, известна само нему. След като язди доста време през хълмове и гори, в които се чуваха стъпки на диви животни и крясък на нощни птици, той достигна до едно малко селце тъкмо когато първите слънчеви лъчи се издигаха над хоризонта и разпръсваха сенките на нощта. Конят му бе плувнал в пот и грохнал от дългото препускане.

Чезаре спря пред една каменна къщичка и се провикна:

— Нони, Нони!

Никой не отговори. По околните ниви, докдето погледът му стигаше, не се виждаше жива душа. Той заобиколи къщата. От другата страна по пътеката в градината едва се тътреше прегърбена старица, подпряна на дървена тояжка; в ръката си държеше кошница с току-що набрани билки и цветя. Когато чу стъпките на коня му, тя се спря и се наведе толкова ниско напред, че почти падна по лице, но след миг вдигна глава и лукаво се огледа във всички посоки. Очите ѝ бяха замъглени от старчески пердета и отпърво не го видя. Тя постави кошницата на земята и се наведе да откъсне още билки, после вдигна невиждащ поглед към небето и се прекръсти. Сякаш объркана, тя повлече калните си сандали по пътеката.

— Нони! — подвикна ѝ Чезаре, като я застигна с коня си. — Нони!

Когато видя фигурата на ездача, старата жена се спря и вдигна дървената си тояжка, за да го удари. После през присвитите си очи изведнъж го позна.

— Ела, момчето ми — каза тя с разтреперан от вълнение глас. — Слез от коня и дай да те помилвам.

Чезаре скочи на земята и прегърна жената, като внимаваше да не я притиска в желязната си хватка, за да не строши крехките ѝ старчески кости.

— Какво мога да сторя за теб, дете мое? — попита тя.

— Имам нужда от помощта ти — отвърна Чезаре. — Трябва ми една билка, която да приспи едър мъж за дълго време, но без да му причини вреда. Да няма вкус и мирис.

Старицата се засмя прегракнало и се надигна на пръсти, за да погали Чезаре по бузата.

— Добро момче! Ти си добро момче — повтори тя. — Значи така, да не е отровна... — промърмори тя сякаш на себе си. После отново се засмя; лицето ѝ се набръчка като пергамент.

Чезаре познаваше старата Нони откакто се помнеше. В Рим се носеха слухове, че още в Испания тя била отгледала баща му като дойка, заради което Александър бил толкова привързан към нея, че я довел със себе си в Рим и ѝ построил тази къщичка с градина, в която да отглежда билките си.

Нони бе живяла все сама, но никой не бе дръзнал да я обезпокои; дори обичайните бандити и вандали, които бродеха из провинцията, тормозеха и обираха беззащитните селяни, подминаваха дома ѝ. Истинско чудо беше, че тя бе успяла да доживее до такава дълбока старост. Ала ако можеше да се вярва на слуховете, старицата имаше и друг защитник, по-могъщ дори от самия папа. Говореше се, че нощем, и то не само по пълнолуние, от къщата ѝ се разнасял зловец вой. Едно беше сигурно — никога не ѝ се бе налагало да ходи в гората на лов или до града на пазар, за да се нахрани. А всяка сутрин на прага или в градината си намираще убити птици и дребни животни, готови да бъдат пъхнати в гърнето.

Чезаре рядко чуваше баща си да я споменава, но колчем станеше дума за нея, гласът на Александър се изпълваше с топлина. Всяка година по веднъж папата идваше на поклонение до къщичката на Нони и се оставяше старицата да го изкъпе в малкото бистро езерце до градинката си. Придружителите му оставаха на почетно разстояние, но се кълняха, че до тях достигал шум на вятър и плясък на криле, а от небето в спирала падали звезди.

Разказваха се и други истории. На шията си Александър носел кехлибарен амулет, който Нони му била подарила като млад кардинал, и когато веднъж го загубил, паднал от коня си и четири часа лежал в безсъзнание; всички мислели, че ще умре.

Същия ден всички слуги от замъка му и много от кардиналите се впуснали да търсят амулета; след дълги и пламенни молитви той най-после бил намерен. Александър се възстановил и още веднага поръчал на ватиканския златар да му изработи златна верижка с масивна закопчалка, на която да носи амулета. По-късно наредил заключалката

да се завари на врата му, за да не може изобщо да се сваля. Александър се кълнеше, че амулетът го пази от зло, и никой не беше в състояние да го разубеди.

Нони бавно влезе в къщичката си и Чезаре я последва. На метални куки по стените висяха снопчета всевъзможни билки, превързани с панделки. От няколко различни снопчета старицата внимателно измъкна с кривите си, възлести пръсти по няколко листенца, постави ги в каменен хаван и бавно ги стри на прах. После изсипа праха в една кесийка и я подаде на Чезаре.

— От тази билка се изпада в дълбок сън, от който човек после нищо не помни — каза тя. — Една щипка стига, за да приспи едър мъж. Тук има достатъчно за цяла армия.

Чезаре благодари на старицата и още веднъж я прегърна. Но когато понечи да се качи на коня си, тя го хвана за ръката и каза:

— Виждам смърт в къщата ти. Млад човек. Пази се, защото и ти си в опасност.

Чезаре кимна и се опита да я успокои.

— Смъртта никога не е далеч, Нони, живеем в смутни времена.

8

Чезаре, който яздеше с кавалерията, наблюдаваше с възхита как дисциплинираните френски войски поглъщат големи участъци италианска територия с ритмичната последователност на огромна коса, като се спират само колкото да завземат поредния вражески замък, имал неблагоприятното да се изпречи на пътя им към Неапол.

Макар Чезаре официално да беше заложник на френския крал, към него се отнасяха с уважение, като дори нощем го пазеха съвсем формално, понеже не се бояха, че ще избяга. През дългите дни той жадно следеше бойните действия, наблюдаваше как френските военачалници планират тактиката си за настъпление и с огромен интерес изучаваше военната им стратегия. Тук, на бойното поле, Чезаре Борджия беше воин, а не кардинал и за пръв път в живота си се чувстваше напълно в свои води.

Ако Чезаре следваше само собствения си интерес, той с радост би придружил французите чак до Неапол. Ала като папски син и кардинал на Светата католическа църква той бе длъжен да се съобразява и с други неща. Добре съзнаваше, че независимо от сключения между папа Александър и крал Шарл договор баща му не желае нито Франция, нито която и да било друга външна сила да владее и най-незначителното феодално имение на италианска територия. Чезаре знаеше, че докато той язди с френските войски през полята към Неапол, Александър се среща с посланиците на Испания, Венеция, Милано и Флоренция, опитвайки се да склучи така желания Свещен съюз на италианските градове-държави за единодействие против чуждото нашествие на полуострова.

Той знаеше също така, че още докато французите препускат към Неапол, Испания трескаво подготвя своите кораби и войски, за да ги спре. А ако по някаква случайност френските войски все пак достигнеха Неапол и ако армията на Шарл устояше на яростната атака на кръвожадната неаполитанска войска и съумееше да завземе града и да сваля крал Мазино от престола, папа Александър в съюз с

испанския крал Фердинанд и с подкрепата на Венеция все още беше в състояние да възвърне неаполитанската корона и да принуди французите да се изтеглят.

Съществуваше обаче една твърде деликатна подробност. Всичко това би могло да бъде постигнато само ако — и в това ако беше цялата трудност — животът на Чезаре не беше в опасност. Ала той беше френски заложник и поради това се боеше, че баща му ще се поколебае, дори може да откаже да предприеме военни действия против французите, за да не застраши живота на сина си. Разбира се, единствено възможното решение на проблема беше повече от очевидно. Той трябваше просто да избяга. Оставаше обаче Джем. Дали да го вземе със себе си? Той щеше ли да се съгласи да тръгне?

В последно време на Джем сякаш му се харесваше ролята на френски заложник. Само предишната вечер Чезаре го бе чул да говори с френските военачалници и пийнал да се хвали, че лично ще свали от престола собствения си брат, турския султан. Нямахше да бъде лесно да убеди Джем да се върнат заедно в Рим, а да сподели плановете си с него беше истинско безумие.

Чезаре трескаво обмисляше възможностите. Едно двойно бягство означаваше двоен риск от провал, а това той не можеше да си позволи. Животът на Джем не беше в опасност при французите, защото жив той беше потенциално оръдие против папата, а ако Александър и Фердинанд се проваляха в плановете си, Джем със сигурност щеше да е от голяма полза за Шарл в кръстоносния поход. Разбира се, мъртъв той нямаше никаква стойност. Чезаре реши какво трябва да стори.

Около полунощ той излезе от палатката си. Двамата стражи — млади мъже, които вече познаваше от многото нощи, прекарани отвън — седяха на земята и се грееха на неголям лагерен огън. Чезаре ги поздрави.

— Прекрасна нощ. Ясна и прохладна. — Когато те се съгласиха, той се престори, че оглежда звездното небе. — Пълнолуние... Чудно, защо не се чува вълчи вой? — каза той и се засмя, за да покаже, че се шегува.

Един от войниците му подаде манерката си. Чезаре поклати глава.

— Аз имам нещо по-добро — каза той и се върна в палатката. След малко се появи с бутилка скъпо червено вино и три сребърни чаши.

Очите на войниците блеснаха на лунната светлина, когато той им подаде по една пълна чаша и си наля и за себе си. Те вдигнаха чашите си за поздраве, отпразни поглед към звездното небе. Не след дълго обаче двамата млади воители започнаха да се прозяват. Чезаре им пожела „лека нощ“ и се върна в палатката си, където скри малката кесийка с билката на Нони и зачака. Когато след двайсетина минути подаде глава навън, двамата войници спяха дълбоко.

Напълно облечен, Чезаре се запромъква през дългите редици палатки към мястото, където бяха завързани конете. Там имаше друг часови, който седеше с гръб към коневръза и наблюдаваше спящия лагер. Чезаре се промъкна безшумно и запуши с ръка устата му; войникът не издаде звук. После го стисна за шията, докато младежът загуби съзнание.

Чезаре намери коня си — пъргав и силен черен жребец и го поведе за юздата към края на лагера, като внимаваше да не вдига шум. Когато лагерът остана зад гърба им, Чезаре яхна жребеца, както си беше без седло. Той бе яздил неоседлани коне още като дете с баща си край Сребърното езеро. Когато стигна до главния път, Чезаре смушка коня и препусна в нощта към Рим.

На следващия ден, след като се изкъпа и преоблече, Чезаре Борджия бе въведен в работния кабинет на баща си. Когато Александър стана на крака да го посрещне, в очите му имаше сълзи. Чезаре се изненада от силата на бащината прегръдка.

— Сине мой, не можеш да си представиш какви мъки преживях през последните няколко дни. Ти ме избави от най-ужасната дилема в живота ми. След като бях събрал тук ръководителите на Свещения съюз, аз си помислих, че Шарл ще изтълкува това като нарушение на нашия договор и се изплаших за живота ти. Това беше един от малкото пъти в цялата ми досегашна кариера, когато просто не знаех как да постъпя. Дали да се откажа от плановете си за Свещен съюз и да пожертвам папските земи и самия престол, или да изложам на риск живота на любимия си син?

Чезаре не бе виждал баща си толкова разстроен и чак му стана забавно.

— Е, и какво реши? — запита шеговито той.

— Сега това вече не е важно, сине мой — отвърна Александър, нежно усмихнат. — Ти си в безопасност и моята дилема е разрешена.

Когато откри бягството на Чезаре, крал Шарл реагира много по-мекко, отколкото Александър бе очаквал. А след като папата научи за резултата от похода срещу Неапол, той разбра защо.

Когато френските войски нахлуха в Неапол, крал Мазино вече бе абдикирал без борба и побягнал от града. Шарл беше безспорен победител. Той току-що бе преодолял първото по-сериозно препятствие по пътя към освобождаването на Йерусалим от неверниците. Затова нямаше намерение да си разваля настроението с бягството на Чезаре. Интересуваха го по-важни дела — дошло бе време да се наслади на красотите на Неапол, на неговото вино и жени.

Ала след като Чезаре бе вече свободен, Александър с нови сили се зае да приведе в изпълнение плановете си за Свещен съюз. Откакто крал Феранте беше мъртъв, Неапол вече не представляваше никаква военна заплаха за Милано и Мавъра отново бе готов да се съюзи с Рим. На север Милано и Венеция започнаха да събират войски, за да се присъединят към испанците, чиито армии трябваше да направят морски десант под Неапол и да поемат нагоре по протежение на крайбрежието.

Седнал на трона си, Александър повика Чезаре и Дуарте Брандао, за да ги запознае с военната си стратегия и с плановете си за Свещен съюз.

— Не се ли безпокоиш, татко — запита Чезаре, — че крал Шарл ще се засегне жестоко, задето си нарушил думата си за Неапол?

Отначало Александър се зачуди на въпроса, а после се намръщи.

— Нарушил съм думата си ли? — възкликна той. — Какви ги говориш, Чезаре? Аз обещах само да не се меся, докато Шарл завземе Неапол. Никога не съм казвал, че ще му позволя и да го задържи.

Дуарте се усмихна.

— Съмнявам се обаче, че младият крал е разбрал тънката разлика.

Чезаре продължи:

— Значи твоят план е силите на Свещения съюз да отрежат пътищата за отстъпление на французите, докато испанските армии от юг и войските на Венеция и Милано от север ги уловят като в клещи?

— А какво ще стане, ако френската армия пробие испанските и неаполитанските позиции и продължи към Рим? — попита Дуарте Брандао.

Александър се замисли.

— Ако французите избягат от нашите войски на юг и достигнат Рим, дори само за няколко дни могат да сторят големи поразии. Във всеки случай ще обсадят града...

Дуарте го прекъсна:

— А този път, свети отче, дълбоко се съмнявам, че Шарл ще ги спре...

Чезаре се намеси:

— Шарл сигурно съзнава, че ако иска да си върне Неапол, той трябва да те убеди да развалиш споразумението със Свещения съюз. Освен това, за да стане изобщо крал на Неапол, той трябва да бъде коронясан от теб и да получи благословията ти като сюзерен.

Александър бе силно впечатлен от анализа на сина си, но чувстваше, че Чезаре не казва всичко. Той попита:

— Е, сине, каква е твоята стратегия?

Чезаре се усмихна лукаво.

— Ако френският крал те заvari в Рим при изтеглянето си от Италия, той може да се опита да изтръгне от теб някои отстъпки. Ако обаче междувременно ти си отишъл някъде другаде...

Когато френският авангард влезе в Рим, докладваха на Шарл, че папата се е преместил на север, в Орвието. Решен на всяка цена да убеди Александър да го подкрепи срещу Свещения съюз, Шарл го последва с войските си натам, но когато папските съгледвачи видяха френската конница, която препускаше към Орвието, Александър вече бе готов да поеме към Перуджа, където трябваше да се срещне с Лукреция.

От Орвието папата бе изпратил дон Микелото да доведе дъщеря му, тъй като не я бе виждал няколко месеца и искаше да се убеди, че е

добре, както и да поговорят за съпруга ѝ. Освен това Александър беше убеден, че в компанията на Лукреция ще му е по-забавно да изчака изхода от френското нашествие.

Крал Шарл пристигна в Орвието, твърдо решен да издейства от папа Александър нов договор. Раздразнен, че папата междувременно се е преместил в Перуджа, кралят гневно заповяда на войските си да го последват и там.

Изведнъж насреща по пътя се зададе един от конниците на френския авангард. Останал без дъх, войникът със сетни сили успя да извести краля, че на север се съсредоточават многобройни войски на Свещения съюз. Шарл трябваше бързо да промени плана си за действие и обърна войските назад. Лошата новина бе застигната от друга, още по-тревожна: неговият съюзник Вирджинио Орсини бе паднал в плен при испанците, които вече препускаха по петите на французите.

Шарл нямаше повече време да гони вероломния папа из цяла Италия. Капанът, от който толкова се бе боял, всеки момент щеше да щракне. И той подложи войските си на няколко безмилостно дълги прехода към Алпите. Стигнаха границата тъкмо навреме, когато въоръжени с пики пехотинци на Свещения съюз се готвеха да им отрежат пътя.

Победен, посрамен и разстроен, крал Шарл се завърна във Франция да си ближе раните.

9

След като в Рим настъпи временно затишие, папа Александър реши да прескочи до Сребърното езеро на заслужена почивка. Той веднага изпрати да повикат децата му, за да отпразнуват победата в семеен кръг.

Лукреция дойде от Пезаро; Хуан пристигна от Испания, но без своята Мария; Хофре и Санча се присъединиха към празненството от Неапол. Фамилията Борджия отново се събра заедно. Джулия Фарнезе и Адриана трябваше да дойдат чак след седмица, защото Александър искаше да прекара няколко дни само с децата си, без някой да го разсейва.

Навремето Родриго Борджия си бе построил край Сребърното езеро величествена каменна вила, ловна хижа с ясли за безценните си коне и няколко къщички за жените и децата, които често го придружаваха при бягствата му от задушливата лятна жега на големия град. Папа Александър обичаше да се обгражда с красиви, елегантно облечени жени и да слуша техния безгрижен смях. И този път, докато съпрузите им бяха изпратени надалеч по важни дела, подбрана групичка млади дворцови красавици, някои от които водеха и децата си, развличаха папата с изисканата си компания. Грейналите личица на децата, толкова невинни и неопетнени от грях, изпълваха с надежда душата на светия отец.

Антуражът на папата — римски благородници със съпругите им, придворни дами и камериерки, слуги и готвачи — наброяваше повече от сто души. Имаше още музиканти и актьори, шутове и жонгльори, повикани да носят разтуха на папата с шегите и артистичните си номера.

Папа Александър бе прекарал безброй приятни мигове край Сребърното езеро, заобиколен от децата си. В тези моменти на блажено спокойствие и наслада той обичаше да разказва притчи за римски грешници, дошли да измият във водите на езерото своите

плътски желания. Преди години, когато за пръв път им бе разправял тези историйки, Чезаре го бе попитал:

— Ти също ли си се къпал във водите на езерото, татко?

Родриго Борджия, тогава още кардинал, се бе изсмял.

— Никога! — отвърна той — Та какви грехове имам аз?

Чезаре също се засмя.

— Тогава, също като баща си, и аз няма да се къпя!

Лукреция ги погледна дяволито и подхвърли:

— Май и двамата нямате нужда от чудодейно спасение...

Отметнал назад глава, Родриго Борджия се заливаше от смях.

— Тъкмо напротив, дете мое — отвърна той. После, сложил ръка на устата си, добави шепнешком: — Ала сега имам по-голяма нужда от здравите си плътски желания, пък като му дойде времето, ще помисля и за спасението на душата си... — И като каза това, той се прекръсти набожно, сякаш се боеше, че е изрекъл светотатство.

Денят на Александър и семейството му край Сребърното езеро започваше със сутрешен лов. Според каноническия закон папата нямаше право да ловува, но той се оправдаваше, че лекарите му били предписали повече движения, а тайно си признаваше, че върши и много по-греховни дела, за да се тревожи заради един лов.

Недалеч от вилата имаше заграден участък от стотина акра земя със стобор от подострени колове и опънато между тях дебело платно; дивечът се подмамваше нощем с парчета сурово месо, след което портата се затваряше и животните оставаха в заграждението. Ловната дружина се събираше по зазоряване. Най-напред ловците изпиваха по чаша силно червено вино, за да им се сгъсти кръвта и да им дойдат сили, след което папата даваше знак с жезъла си. С писък на фанфари и бой на барабани портите на заграждението се отваряха и една дузина гончии влизаха вътре да подгонят дивеча. Мислейки, че пред тях е свободата, изплашените вълци, глигани, зайци, сърни и бодливи свинчета се понасяха навън, за да срещнат смъртта си под мечовете, копията и алебардите на ловците.

Лукреция и Санча наблюдаваха клането от безопасната дистанция на една издигната платформа в компанията на своите придворни дами. На лова бе прието да присъстват и жени, за да вдъхват кураж и сили на ловците, но Лукреция бе отвърнала очи, отвратена от гледката. Нещо в жалката участ на тези бедни, уловени в

капан животни ѝ напомняше собствената ѝ несретна съдба. От своя страна Санча оставаше сляпа за тази символика в зрелището; тя се радваше на геройството на ловците и дори подаде на своя девер Хуан копринената си кърпичка, за да я натопи в кръвта на убития глиган. Макар да не беше толкова ловък като Чезаре в боравенето с оръжия, Хуан бе развил особена жестокост и болезнена нужда от самоизтъкване и се славеше като най-запаления ловец в семейството. Той обичаше да демонстрира кураж, като заставаше неподвижен на пътя на разярен глиган, причакваше животното да се приближи, след което го намушкваше с меча си или го разсичаше на две с бойната си брадва.

По време на лов Чезаре не пропускаше да вземе със себе си двете си любими хрътки Хетер и Хемп. Макар да се преструваше, че ловува, той всъщност използваше случая да се пораздвижи, като същевременно остане насаме с мислите си. Чезаре горчиво завиждаше на Хуан. Брат му щеше да живее пълноценен, нормален живот, можеше да се отдаде на военна кариера, докато той самият бе обречен в служба на църквата — едно поприще, което не си бе избрал по своя воля и към което изпитваше само отвращение. Задавен от злоба, той усещаше как омразата към брат му расте с всеки изминал ден. После, засрамен, се укоряваше за слабостта си. Един достоен човек, особено духовник, не можеше да мрази брат си. Това не само беше противоестественно, не само щеше да причини болка на баща им, но си беше и опасно. Като военачалник на папската армия Хуан имаше повече власт от който и да било кардинал. Имаше и нещо друго: след всичките му старания, след всичките години, през които се бе опитвал да се хареса на баща им, именно Хуан, а не той си оставаше любимецът на папата.

Изведнъж жалното квичене на едната хрътка изтръгна Чезаре от мислите му. Той препусна към източника на звука и видя благородното животно приковано към земята от хвърлено копие. Когато скочи от коня, за да помогне на кучето, видя красивото лице на брат си Хуан, изкривено в зловна гримаса. Изведнъж разбра какво се бе случило. Хуан не бе улучил бягащия елен и вместо това копието се бе забило в хрътката. Отначало Чезаре си помисли, че може да е станало нарочно, но Хуан изравни коня си с неговия и му каза с извинителен тон:

— Братко, ще ти подаря две кучета вместо това.

Стиснал смъртоносното копие в ръцете си, Чезаре погледна още веднъж умиращото животно и усети как страшен гняв се надига в гърдите му. В този момент папата премина покрай тях на коня си, видя случилото си и извика:

— Е, така му било писано, ще купим ново...

После пришпори коня и подгони съвсем сам един едър глиган. Ловците от свитата му се спуснаха след него, обезпокоени от безразсъдната му смелост, но в това време папата, който още беше в разцвета на силите си, бе успял да настигне глигана и с два удара на копието си го бе проснал мъртъв на земята.

Чезаре видя тази демонстрация на храброст и мъжка сила и се почувства истински горд с баща си. Той си каза, че макар и лишен от право на избор при определяне на попрището си, служи на бащината воля, и изпита синовна гордост, че е тръгнал по отредения от баща си път.

По здрач, хванати за ръце, Чезаре и Лукреция се разхождаха покрай езерото, в чиито води се отразяваха последните отблясъци на деня. Двамата бяха много хубава двойка като брат и сестра — той висок, смугъл и напет; тя руса, с нежна кожа и бадемови очи, в които проблясваше интелигентност, а често и чувство за хумор. Само че тази вечер Лукреция беше силно разстроена.

— Чезаре — каза тя, — голяма грешка стори нашият баща, когато ме принуди да се омъжа за Джовани. Той не е добър човек. Почти не ми продумва, а когато ме заговори, то е само за да ми се скара или нагруби. Не знам какво точно бях очаквала от брака си. Разбирам, че е заради политическа изгода, но няхах представа, че ще се чувствам чак толкова нещастна.

Чезаре се опита да я утеши:

— Както знаеш, Креция, Лудовико Сфорца си остава и до днес най-могъщият човек в Милано. Джовани ни помогна да сключим съюз с неговата фамилия в един решителен за нас момент.

Лукреция кимна.

— Разбирам. Ала все пак се надявах, че ще е по-различно. Но още щом коленичих на глупавото златно столче на онази безсрамно пищна сватба и се обърнах да погледна мъжа, който щеше да стане мой

съпруг, още тогава разбрах, че нещо не е наред. Когато видях ония натруфени кардинали с техните пурпурни роби и шаферите с турски носии, извезани със сребро, не знаех дали да се смея, или да плача. Уж беше празник, а аз се чувствах толкова нещастна...

— Нищо ли не ти хареса? — запита усмихнат той.

— Само ти — отвърна тя, — ти ми хареса с твоите черни дрехи. А също и венецианските гондоли, изработени от двайсет хиляди рози.

Чезаре се спря и погледна сестра си в очите.

— Не издържам повече, Креция — каза пламенно той. — Мисълта за теб в обятията на някой друг, дори по най-висши държавнически съображения, ми е непоносима. Ако можех, щях да избягам далеч, вместо да присъствам на оная срамна церемония. Ала баща ни настоя. Този ден в душата ми беше черно като кадифето на костюма ми.

Лукреция нежно целуна брат си по устните.

— Джовани е един нагъл хвалипръцко — каза тя. — Пък и като любовник е ужасен. Само да посегне към мен, и се разплаквам. А как мирише само...

Чезаре се опита да скрие усмивката си.

— Значи в леглото с него не е като с мен? — попита лукаво той.

Лукреция смутено се изкиска.

— Любов моя, разликата е като между рая и ада.

Двамата продължиха разходката си и по едно мостче навлязоха в гората.

— Твоят съпруг ми напомня за брат ни Хуан — каза Чезаре.

Лукреция поклати глава.

— Хуан е още млад. Като порасне, може би ще се поправи. За разлика от мен той не е толкова щастлив да те има за брат.

Чезаре помълча известно време, а когато отново заговори, тонът му беше много сериозен.

— Честно казано, мисля, че Хофре е по-голямо проклятие за фамилията ни и от Хуан. Приел съм, че е глупав, но начинът, по който той и неговата Санча водят домакинството си, е направо скандален. Над сто слуги само за тях двамата? Златни сервизи и чаши за вино със скъпоценни камъни, приеми за по двеста гости, когато им скимне? Това е чиста лудост и се отразява много зле на семейното ни име. И

най-важното, за един папски син е много опасно да живее в такова разточителство.

Лукреция се съгласи.

— Знам, Чез. Татко също е много разстроен, макар да не си го признава. Но той обича Хофре много по-малко, отколкото нас, и като знае неговото слабоумие, му прощава по-лесно.

Чезаре отново спря и се обърна към сестра си. На лунната светлина бялата ѝ порцеланова кожа изглеждаше още по-прозрачна. Той леко повдигна брадичката ѝ, за да срещне погледа ѝ. Ала в него прочете такава тъга, че извърна очи.

— Креция — попита тогава той, — искаш ли да говоря с татко, за да ви разведе с Джовани? Баща ни те обожава и може би ще се съгласи. Дали Джовани ще приеме развод?

Лукреция се усмихна.

— Аз не се съмнявам, че моят съпруг лесно ще ме прежали. Това, което ще му липсва обаче, е зестрата ми. Той е влюбен в златото в кесията си, не в златото в косите ми.

Чезаре се усмихна на нейната чистосърдечност.

— Ще изчакам подходящ момент и ще повдигна въпроса пред баща ни — каза той.

Над Сребърното езеро бавно се свечеряваше, когато Хуан изведе съпругата на брат си Санча, за да ѝ покаже старата ловна хижа на баща им. Сега, откакто бяха построили нова, много по-елегантна хижа, тя рядко се ползваше.

Санча беше на годините на Хуан, макар да изглеждаше много по-незряла. Притежаваше класическа арагонска красота — големи зелени очи, дълги мигли и лъскава гарвановочерна коса. Държеше се палаво и дяволито, с което създаваше впечатление за остроумие, но в действителност държането ѝ не беше нищо повече от празно кокетство, което вършеше работа само пред наивници.

Докато я водеше по обраслата в зеленина пътечка към горската поляна, Хуан хвана Санча за ръката. Пред тях се издигаше хижата — постройка от груби трупи с каменен комин.

— Не става за принцеса — пошегува се той. Наистина, като дъщеря на краля на Неапол Мазино тя беше истинска принцеса.

— Мисля, че мястото е просто очарователно — отвърна Санча, без да пуска ръката му.

След като влязоха вътре, Хуан се залови да пали огън, докато Санча разглеждаше трофеите от животински глави по стените. Тя се спираше да прокара ръка по скрина от скъпо дърво, по таблите на голямото пухено легло и останалите стилни, масивни мебели, чиято благородна позлата издаваше дълги години на търпеливо лъскане.

— Защо баща ти поддържа мебелировка в тази къща, след като вече не я ползва? — попита Санча.

Хуан, коленичил пред камината, вдигна глава и се усмихна.

— Напротив, ползва я, когато има гост, с когото иска да се усамоти... както аз сега. — Той стана и се приближи до нея, придърпа я към себе си и обви ръка около кръста ѝ. После я целуна по устните.

За миг тя остана неподвижна, после извърна глава и промълви:

— Не, не мога. Хофре...

Обладан от желание, Хуан притисна Санча до себе си и задавено прошепна:

— Хофре нищо не може да направи. За нищо не го бива!

Хуан не обичаше особено по-големия си брат Чезаре, но го уважаваше заради неговата интелигентност и физическа сила. Що се отнася до глуповатия и лекомислен Хофре, към него той изпитваше единствено презрение. Сега Хуан притегли съпругата на Хофре още по-силно към себе си, вдигна широката ѝ пола нагоре и я погали по вътрешната страна на бедрото. Пръстите му се плъзнаха нетърпеливо нагоре, докато усетиха отговора на тялото ѝ. Той я повлече към близкото легло.

След секунди двамата лежаха един до друг. Осветена само от пламъците на камината, дългата черна коса на Санча, разпръсната върху възглавницата, ѝ придаваше неустоима привлекателност, а вдигнатата ѝ нагоре пола разпали страстта на Хуан. Той легна върху нея, влезе бързо и след това бавно излезе, от което тя изстена. Съпротивата ѝ се бе сломила; тя го целуна страстно по устните, сякаш жадно пиеше от горски извор. С мощни тласъци Хуан влизаше все по-дълбоко в нея, докато споменът за Хофре избледня напълно в съзнанието ѝ.

Късно същата вечер папата и семейството му вечеряха на открито на брега на Сребърното езеро. От дърветата бяха провесени разноцветни фенери, а на дървени колове бяха набучени факли, които осветяваха бреговете. Убитият сутринта дивеч се бе превърнал в богат пир, от който се нахрани цялата папска свита, наброяваща над сто души, и дори остана за бедните от околните градчета. А след като доведените жонгльори и музиканти изпълниха своята програма за развлечение на пируващите, Хуан и Санча станаха и изпяха дует.

Чезаре, който седеше до Лукреция, се зачуди кога ли двамата са могли да репетираят заедно, защото изпълнението им беше доста сносно. Ала съпругът на Санча беше много доволен и искрено ги аплодира. Чезаре се запита наистина ли Хофре е толкова тъп, колкото изглежда.

Наред с лова, добрата храна и хубавите жени папа Александър много обичаше и сладката раздумка. След вечерята, когато танците и номерата на актьорите започнаха, той заговори с децата си. Един от актьорите в пристъп на дързост, характерна за неговото съсловие, бе произнесъл диалог, в който многострадален благородник разпитваше как милостивият Господ Бог може да причинява страдания на искрено вярващите. Как така Всевишният може да позволява пожари, наводнения и чума? Как допуска невинни деца да изпитват нечувани жестокости? Как разрешава на Човека, създаден по негов образ и подобие, да стори такива злини на ближния си?

Александър пое предизвикателството. Понеже беше между приятели, той си позволи този път да не цитира Библията в подкрепа на съжденията си. Вместо това даде отговор, който повече би подходдал на древногръцки философ или на флорентински търговец.

— Какво щеше да стане, ако обещаният от Бога рай можеше да се постигне без всякаква пот и болка тук, на земята? — запита той. — Раят нямаше да ни се струва чак такава награда. Какъв разум щеше да подложи на проверка искреността и вярата на Човека? Без чистилице няма рай. Тогава какви ли безкрайни злини щяха да си причиняват хората? Те щяха да измислят толкова различни начини да се унищожат взаимно, че самата земя щеше да изчезне. Постигнатото без болка няма стойност. Постигнатото без труд не се брои. Човек би се превърнал в мошеник, който играе играта на живота с криви зарове и белязани карти. Той не би се различавал от животното, от дивия звяр. Без всички

онези препятствия, които събирателно наричаме нещастие, какво щеше да представлява райската наслада? Не, всички тези нещастия са доказателство, че Бог съществува, че той обича човеците. За това, което ние, хората, си причиняваме един другиму, не бива да виним Бог. Трябва да виним самите себе си и да прекараме отреденото ни време в чистилицето.

— Татко — обади се Лукреция, която от всичките му деца най-много размишляваше по въпросите на вярата и доброто, — но какво тогава наричаме зло?

— Злото е властта, дъще моя — отвърна Александър. — И наш дълг е да заличим жаждата за власт от сърцата и душите си. Това може да стори Светата църква. Но ние никога не можем да премахнем властта от обществото. Ето защо не можем да премахнем напълно и злото. Цивилизованото общество винаги ще бъде жестоко към обикновения човек. Може би след петстотин години хората ще престанат да се мамят, грабят и убиват един друг. Благословен да бъде този ден!

Папата погледна синовете си Хуан и Чезаре право в очите и продължи:

— Напълно е естествено и в съответствие със законите на обществото, когато един крал иска да обедини народа си в името на Бога и отечеството, той да беси и изгаря на клада своите поданици, за да прекърши волята им. Защото човечеството е толкова неизлечимо грешно, колкото и природата, и някои демони не се боят от светена вода.

С тези думи Александър вдигна чаша за здравица.

— За светата майка Църквата и за нашата фамилия. Да процъфтяваме и благоденстваме и да разпространяваме словото Божие по целия свят.

В отговор всички вдигнаха чаши и извикаха:

— За папа Александър! Бог да му дари здраве, щастие, мъдростта на Соломон и на големите философи.

Не след дълго по-голямата част от компанията се оттеглиха по стаите си в къщичките на езерния бряг, над всяка от които се вееше знамето на рода Борджия с разярения червен бик. Огньовете останаха да горят, а набучените на колове факли пръскаха искри в мрака край бреговете на Сребърното езеро.

* * *

Хофре крачеше нацупен напред-назад в покоите си. Тази нощ Санча не се бе прибрала с него. Когато преди това по време на пира я бе помолил да си тръгнат за тяхната къщичка, тя само се бе изкискала и му бе махнала с ръка да я остави на мира. Той се огледа плахо наоколо; от това, което прочете по лицата на присъстващите, бузите му се зачервиха от смущение, а очите му се насълзиха.

През целия ден на брега на Сребърното езеро той се бе чувствал унижен и нещастен, макар всички около него да се смееха и пируваха безгрижно и да си даваха вид, че нищо не забелязват. Разбира се, той бе изръкопляскал и се бе усмихвал вежливо, както повеляваше етикетът, но при вида на своята съпруга и своя безскрупулен брат Хуан, които пееха заедно дует, той гневно заскърца със зъби и цялото му удоволствие от иначе прекрасната песен на Санча бе убито.

След края на пиршеството Хофре се бе върнал в къщичката им сам. След като се опита да заспи и разбра, че не може, той излезе да глътне въздух и да се поуспокои. Сред дърветата разни спящи животинки издаваха сънени звуци; от това той сякаш се почувства помалко самотен. Седна на земята и от приятната ѝ студенина се поуспокои; после се замисли за баща си, за братята и сестра си...

Хофре винаги си бе давал сметка, че не може да се мери по ум с брат си Чезаре, нито по физическа сила с Хуан. Но дълбоко в душата си знаеше нещо, което те не знаеха. Това беше, че неговите собствени грехове — лакомия и разточителство — не са толкова страшни в сравнение с болезнената амбиция на Чезаре и хладната жестокост на Хуан.

Що се отнася до остър ум, нима това бе чак толкова важно за определяне насоката на живота му? Ето, сестра му Лукреция далеч го превъзхождаше по интелигентност, а не ѝ се бе паднал по-добър жребий, отколкото на него самия. Докато размишляваше за положението на семейството си, Хофре заключи, че острият ум не е толкова важен, колкото доброто сърце и чистата душа.

Хуан беше най-злият измежду братята му, който още от малък го бе обсипвал с обиди и ако изобщо се бе съгласявал да играят заедно, то бе все на игри, в които беше сигурен, че ще го бие. По силата на

задълженията си като кардинал на Светата католическа църква Чезаре често го мъмреше за неговата ненаситна лакомия и разгулния му начин на живот, но поне го правеше с добро сърце, а не от желание да го унизи и оскърби. Най-много обичаше сестра си Лукреция, която се отнасяше към него с внимание и любов и винаги гледаше да му покаже колко се радва да го види. От своя страна баща му, папата, изобщо не му обръщаше внимание.

Хофре отново се почувства неспокоен и реши да потърси Санча и да я придума да се върне при него в тяхната къщичка. Той стана и тръгна по тясната пътечка между дърветата; от самото движение отново се поуспокои. Ала едва бе излязъл извън чертите на лагера, и в мрака различи две сенки. Тъкмо поиска да им извика, когато нещо го спря.

Преди още да я бе видял ясно, чу смеха ѝ. После на лунната светлина видя двамата — брат си Хуан и съпругата си Санча, да се разхождат, хванати под ръка. Като внимаваше да не вдига шум, той ги последва към къщичката. Видя ги как спират и се целуват. Усети как устните му се свиха от дива ярост и омраза. Успя да остане неподвижен, докато Хуан целуваше Санча за сбогом.

В този момент Хофре изпитваше към брат си единствено презрение. Нещо повече, в постъпката на Хуан имаше нещо толкова долно и мерзко, че в сърцето си той се отрече от него и се закле никога повече да не го счита за свой брат. Изведнъж видя всичко с поразяваща яснота; и последните му съмнения се разпръснаха. Така както семето Христово бе посято в утробата на Дева Мария от Светия дух, така и семката на злото също може да бъде посята — невидима и недоловима, — докато един ден даде своя зловещ плод.

Хуан си тръгна, но в рядък пристъп на добро настроение се извърна, извади камата си и я размаха във въздуха. После се засмя и подвикна на Санча:

— Много скоро ще бъда главнокомандващ папската войска и тогава ще видиш на какво съм способен!

Хофре поклати глава и се опита да обуздае яростта си. Мина известно време, докато се успокои. После с непривично за себе си трезвомислие започна да претегля наум ценностите в живота си. Безсмислените боричкания за политическа власт не го интересуваха; те не само не му доставяха удоволствие, но го отегчаваха до смърт. Да

използва оръжие, за да отнеме човешки живот, и по този начин да рискува безсмъртната си душа в името на някаква преходна военна цел, му се струваше пълна безсмислица. Ако ще поема подобен риск, поне наградата му трябва да е лична и да си струва.

Чезаре също беше неспокоен. Разговорът с Лукреция тежеше на душата му и той не можеше да заспи. Когато попита стражите, те му казаха, че папата вече се е оттеглил в покоите си. Въпреки това той чувстваше неотложна нужда да говори с баща си.

Завари го да седи зад бюрото в работния си кабинет, зачетен в някакви документи, които му бяха поднесени за подпис от двамата му секретари. Когато видя Чезаре, той веднага ги отпрати с махване на ръка. Зачуден от работоспособността на баща си, Чезаре пристъпи към него, за да го прегърне. В огромната камина гореше цял дънер.

Папата беше вече облечен с дълга вълнена нощница, а върху нея бе наметната бродирана копринена роба, обточена с кожи, която според него поддържала телесната топлина и предпазвала от простуда. На главата си имаше семпла баретка в рубинен цвят без украшения. Александър обичаше да казва, че макар един папа да е длъжен да демонстрира пред хората несметните богатства и могъществото на църковния сан, той поне има право да спи, облечен като прост селяк.

— Е, какво сподели моята дъщеря със своя любим брат? — попита той. — Да не се е оплаквала от съпруга си?

Чезаре долови многозначителната ирония в гласа на баща си; той се изненада колко добре е осведомен Александър за чувствата на своята дъщеря.

— Тя е нещастна с него — отвърна той.

Александър се замисли.

— Да си призная, и аз не съм по-щастлив от брака й. Не се оказа толкова удачен политически, колкото се бях надявал. — Изглеждаше доволен от възможността да поговорят по въпроса. — Че каква полза имаме ние от този Сфорца? Аз никога не съм го харесвал особено, а и като войник се оказа негоден. А сега и на Мавъра не може да се разчита много, защото лоялността му не е доказана. Разбира се, длъжни сме да се съобразяваме с него, защото ни трябва за Свещения

съюз. Но той си остава непредвидим. Разбира се, чувствата на сестра ти също имат значение. Не си ли съгласен?

Чезаре си помисли колко щастлива би била сестра му да чуе това и настроението му се подобри. Сега Лукреция щеше да го почита като герой.

— Как да постъпим?

Александър продължи:

— Крал Фердинанд ме помоли да се сближа с кралския двор на Неапол. Разбира се, с женитбата на Хофре за Санча ние вече имаме човек в лагера на неаполитанците, но това не ни помага много. Даже, бих казал, по-скоро ни пречи. Освен ако — папата се усмихна, преди да довърши изречението си... — Освен ако не съумеем да поправим щетите с някой нов съюз.

Чезаре се намръщи.

— Не съм сигурен, че те разбирам, татко.

Очите на папата блеснаха; той изглеждаше развеселен от внезапно обзелото го вдъхновение.

— Имам предвид брата на Санча Алфонсо. Ето ти една много по-добра партия за нашата Лукреция. Не е много препоръчително да обиждаме фамилията Сфорца, но си струва да се опита. Кажи на сестра си, че ще потърся начин да променя положението ѝ.

Александър отблъсна стола си от бюрото и стана, за да разрови огъня с ръжена. Когато свърши, той се обърна и каза:

— Чезаре, добре разбираш, че сме длъжни да запазим папските земи под наш контрол. Папските барони са едни алчни тирани, които не престават да се боричкат помежду си, отричат непогрешимостта на папата и потискат поданиците в земите си. Трябва да направим нещо, за да ги вразумим и да ги накараме да ни се подчиняват.

— Имаш ли план? — запита Чезаре.

— Кралете на Франция и Испания обединяват териториите си под една централна власт. Ние трябва да направим същото. Това е крайно наложително в името на народа и на папската институция. Но ние сме длъжни да го сторим и заради фамилията. Ако не успеем да създадем единна държавна власт под контрола на Борджиите, която да принуди местните владетели да признаят върховенството на Рим и на римския папа, ти и останалите членове на фамилията сте изложени на голяма опасност. — След като каза това, папата млъкна замислено.

— Нужни са ни крепости, които да разполагат с достатъчно големи гарнизони — отбеляза решително Чезаре. — С тяхна помощ ще потушаваме местните въстания, като същевременно ще отблъскваме чужди нашественици.

Александър не отговори; изглеждаше дълбоко замислен. Чезаре наведе глава.

— Винаги на твоите услуги, татко. Аз съм кардинал на Светата католическа църква...

Папа Александър седна на своя любим кожен стол и заговори напористо и убедено:

— Едва ли е нужно да ти казвам в каква смъртна опасност ще се окажете всички, ако умра и ме наследи нов папа като Дела Ровере, враждебно настроен към моето семейство. Не мога даже да си представя какво ще стане със сестра ти. Адът на Данте ще бледнее пред това, което може да ѝ се случи...

Чезаре го прекъсна:

— Но, татко, защо ми казваш всичко това? Какъв е смисълът да треперим, след като тепърва ти предстоят велики дела в името на църквата, и аз съм убеден, че ще живееш още много години!

Александър понижи глас:

— При всякаква опасност в моя двор има само двама души, на които можеш да се довериш изцяло. Единият е дон Микелото...

— Това не ме изненадва, татко, защото всички виждат колко си привързан към него. Как да не му се доверя, след като го познавам от дете! — Чезаре се спря. — И все пак, животът му е една загадка за мен. Никога не съм те питал, татко, но сега искам да знам: как стана така, че един испанец от Валенсия е станал доверено лице на Ватикана?

И така, Александър разказа на сина си историята на Мигел Корельо, известен като дон Микелото.

— Значи, това е Удушвача? — възкликна Чезаре.

— Да, сине мой, но той е нещо много повече от удушвач. Дон Микелото е завършен пълководец, храбър и безмилостен воин и най-важното готов е да пожертва живота си за семейството ми. Лоялността му към нас е толкова сяпа, колкото и яростта му в бой с враговете ни. Така че, не си мисли, че той е само убиец. Дон Микелото е достоен човек, на когото може да се има пълно доверие.

— А кой е вторият?

— Вторият е Дуарте Брандао. Не мога да ти кажа много за миналото му, освен че беше пленен и доведен при мен преди много години, когато ми беше нужен преводач от английски, а моят собствен отсъстваше. Като пленник нашите войници го бяха били жестоко и той твърдеше, че не помни нищо за миналото си.

— И ти все пак го задържа?

Александър седеше на креслото, потънал в спомени.

— Когато за пръв път го видях, беше целият в дрипи, със сплъстена коса и вонеше като затворник, прекарал дни наред в тъмница. След като го изкъпаха и му дадоха чисти дрехи да се облече, аз наредих да ми го доведат отново. Тогава нещо в държането му ми напомни за един човек на име Едуард Брамптън, покръстен евреин, който навремето бил оказал големи услуги на Едуард Четвърти, краля на Англия. Тоя Брамптън го бях виждал само веднъж по-рано, преди доста време, но го бях запомнил, защото той беше единственият евреин, удостоен от краля с рицарско звание. Говори се, че бил на служба при брата на краля Ричард Трети, който, както знаеш, беше убит от хората на Хенри Тюдор. Брамптън бе воювал във велики битки по суша и море и буквално бе спасил цялата британска флота на Ричард Трети. По същото време, когато Брамптън изчезнал от Англия, Дуарте Брандао попаднал в плен в Рим. Хората на Тюдорите с радост биха го убили, ако им попадне в ръцете, дори и днес.

— Това обяснява смяната на името, татко — каза Чезаре. — Но няма наистина Брандао е евреин?

Александър отговори:

— И да е така, вече е покръстен, защото лично съм го виждал да приема светото причастие. А през последните седем години служи на мен и на Светата църква с по-голямо религиозно усърдие от който и да било християнин. Дуарте Брандао е най-интелигентният и доблестен човек, когото познавам, прекрасен воин и което е доста странно, изключителен моряк.

— Не че имам нещо против, дори да е евреин, татко — каза Чезаре, видимо развеселен. — Просто се чудех какво ли би си помислил някой, ако разбере, че ти, главата на Католическата църква, имаш за съветник човек, който дори не е християнин.

Александър се усмихна.

— Радвам се, че нямаш нищо против, сине мой — каза иронично той. После, с по-сериозен тон, добави: — Ти много добре знаеш отношението ми по еврейския въпрос. Когато Фердинанд и Исабела ме помолиха да хвърлям в затвора, да изтезвам и да избивам евреи, дръзнали да практикуват тайно обредите и обичаите си, аз им отказах. Казах им, че според мен цялата Инквизиция е едно извращение, както е извращение начинът, по който се отнасят с евреите в Испания. Нима тези хора не ни дадоха Божиите закони чрез Исус Спасителя? Нима трябва да ги избивам само защото не вярват, че Исус е синът Божи? За нищо на света! Аз невинаги мога да попреча на моите поданици или дори на служителите на църквата да ги нападат и тормозят, но във всеки случай не това е моята политика.

Чезаре знаеше, че като част от церемонията при избирането на нов папа главата на еврейската общност в Рим му подава книгата с еврейските закони. Всички папи преди баща му бяха поемали книгата и след това с погнуса я бяха захвърляли на пода. Александър VI беше единственото изключение. Той също бе отхвърлил свещената еврейска книга, но я бе върнал почтително на приносителя.

— Е, татко, каква е твоята политика тогава? — запита Чезаре.

— Аз няма да им сторя зло — отвърна Александър. — Смятам обаче да ги обложя с най-тежки данъци.

Александър VI бе предаден в момент на най-остра нужда от Вирджинио Орсини, папски барон и негов близък довереник, и папата понесе много тежко неговото предателство. Дяволът е обсебил още една душа, каза си той, и затова дяволът трябва да бъде унищожен. Обстоятелството, че впоследствие самият Вирджинио бе пленен, изтезаван и убит в една от най-страшните тъмници на Неапол, не отменяше нуждата от още по-всеобхватно отмъщение.

Според папата това беше битка между Божия наместник на земята и самия Сатана. Като владетел на папските държави той знаеше, че трябва да предприеме действия срещу местните феодали, тези алчни тирани, които вечно се биеха помежду си, и — което беше още по-недопустимо — се противопоставяха на диктата на Светата римокатолическа църква. Защото, ако думата на светия отец не се слуша, ако злото бъде оставено да тържествува, а добродетелните мъже стоят безсилни и не предприемат нищо, това би отслабило авторитета на самата църква. Тогава кой ще остане да спасява душите на праведниците за Божията милост?

Александър разбираше, че духовната власт трябва да бъде подкрепена с военна сила. Макар френската армия като цяло да се бе изтеглила, а малкото останали чужди войски бяха обкръжени и пленени от армиите на Свещения съюз, папата си даваше сметка, че трябва да въздаде на предателите подходящо възмездие, за да не се повтори предателството им никога повече.

След дълъг размисъл той прецени, че трябва да превърне Орсини в пример за назидание, за да пресече веднъж завинаги намеренията на други феодални владетели в папските земи да се надигнат срещу неговата власт. За да постигне това, той бе решен да използва най-страшното оръжие в своя арсенал — отлъчването. Уви, нямаше избор. Длъжен беше публично да отлъчи цялата фамилия на Орсини от Светата римокатолическа църква.

Отлъчването от църквата е най-суровата религиозна прокламация, най-силният инструмент на папската власт, защото то важи не само докато наказанието е жив, но остава в сила и на оня свят. След като един грешник бъде отлъчен от църквата, той губи право на светото тайнство, душата му не може да бъде пречистена чрез изповед и опрощение, а греховете остават по нея като черни петна во веки веков. Отлъченият не може да склучи църковен брак, не може да кръсти децата си, да получи благословия или да бъде поръсен със светена вода като защита срещу Дявола. Грешникът, наказан по този начин, няма право в края на дните си да получи последно причастие, за да си отиде в мир от този свят, нито пък може да бъде опят от свещеник и погребан в осветено гробище. Отлъчването от църквата е най-страшният акт, който може да бъде извършен спрямо когото и да било, защото с него душата на наказанието се изпраща в чистилицето или направо в ада.

След като отне на целокупната фамилия Орсини възможността да попадне в рая, папа Александър се зае да ликвидира и светската им власт и влияние. Той извика сина си Хуан от Испания, за да поеме функциите на главнокомандващ папската армия. Това стана въпреки съпротивата на съпругата му Мария Енрикес, която отново беше бременна. Освен това първият му син и наследник Хуан Втори беше само на една година и се нуждаеше от баща, бе казала Мария, но никой не я чу. По заповед на папа Александър Хуан се отправи незабавно за Италия за да поведе папските войски срещу земите и замъците на фамилията Орсини, понеже след измяната на Вирджинио папата не се доверяваше на никого от своите наемни пълководци. Междувременно Александър изпрати послание и на своя зет Джовани Сфорца в Пезаро, с което го приканваше да събере под знамената цялата си налична войска, като му обещаваще едногодишна заплата, ако успее да го стори достатъчно бързо.

Откакто брат му Хуан бе изпратен в Испания, кардинал Чезаре Борджия не спираше да се надява, че баща им ще се съгласи да промени отредената му роля. В края на краищата тъкмо Чезаре бе винаги до папата, когато имаше важни държавни дела за решаване. Той познаваше Италия и разбираше местните хора, докато Хуан си

оставаше повече испанец. Ето защо, колкото и папа Александър да настояваше, че мястото на големия му син е в Светата католическа църква, Чезаре си мислеше, че баща му все някога ще промени решението си.

Александър бе извикал Чезаре в покоите си, за да го уведоми, че планира брат му Хуан да завземе с военна сила и да задържи за себе си замъците на Орсини. Изумен и невярващ, Чезаре изпадна в ярост.

— Хуан ли? От къде на къде?! — извика той. — Та Хуан не умее да води войски в бой. Нищо не разбира от стратегия. Мисли само за себе си. Единствените неща, които умее, са да прелъстява жени, да пилее състоянието на фамилията и да подхранва суетата си. Като негов брат аз му дължа семейна вярност, но все пак, татко, мога да водя войските със завързани очи и бъди сигурен, че ще се справя по-добре от него!

Папа Александър присви очи и погледна сина си.

— Съгласен съм, Чезаре. Ти си много по-интелигентен и притежаваш умения на стратег. Ала ти си кардинал, служител на църквата, а не войник на бойното поле. Кой ми остава тогава? Може би Хофре? Та той не знае от коя страна е главата на коня! Не мога да си го представя с оръжие в ръка. Какъв избор имам? А нашите войски трябва да ги командва един Борджия, иначе се губи целият смисъл на наказанието за измяната на Орсини.

Чезаре помълча в размисъл, преди да отговори.

— Ти наистина ли очакваш Хуан да победи в тази война? Ами че виж го само как се държи в Испания, след като толкова пъти го предупреждавахме да не играе комар, да не ляга с проститутки, да уважава съпругата си и фамилията Енрикес, първи братовчеди на крал Фердинанд! И въпреки всичко ти предпочиташ него пред мен...

Плътният баритон на Александър беше мек и успокояващ.

— В действителност войските ще ги командва Гидо Фелтра. Той е опитен командир, известен с пълководческите си умения.

Чезаре бе чувал за Фелтра. Знаеше, че е доблестен и лоялен офицер, това беше извън съмнение; освен това беше известен като покровител на литературата и изкуствата. Бащата на Фелтра бе получил титлата дож на Урбино заради военните си заслуги към папския престол. Младият Гидо обаче се бе сражавал в твърде малко битки, и то все такива, които не изискваха голямо умение. Едва ли

можеше да излезе насреща на безмилостните главорези на Орсини, особено при главната им крепост Брачано. Във всеки случай Чезаре разбираше, че ако папските войски се опитат да завземат Остия, града на кардинал Дела Ровере, това ще постави под заплаха не само живота на баща му, но и самия Рим. Но той замълча и не възрази повече, защото знаеше, че когато става дума за Хуан, баща му не признава никакви разумни доводи.

По-късно същата вечер, все още треперещ от гняв, той изпрати писмо до сестра си. После накара дон Микелото да му обещае, че ще я придружи от Пезаро, защото в писмото си молеше Лукреция да се срещне с него след седмица при Сребърното езеро.

Когато Лукреция пристигна на уговорената среща, Чезаре я очакваше в една от къщичките. Беше облечена в небесносиня атлазена рокля, която подчертаваше златистите ѝ къдрици и цвета на очите ѝ. След продължителната езда — пътуването от Пезаро до Сребърното езеро отнемаше около ден и половина — страните ѝ бяха поруменели. Развълнувана, Лукреция се втурна в къщичката и обвини ръце около шията на брат си.

— Толкова ми липсваше! — изрече задавено тя. После забеляза болката в очите му и се изплаши. — Но какво има? Какво те мъчи?

Чезаре седна на едно от големите кожени кресла и потупа с длан табуретката пред себе си. Лукреция приседна в краката му и го хвана за ръката, за да го утеши с допира на нежните си пръсти.

— Креция, това е истинска лудост. Баща ни е извикал Хуан от Испания, за да го направи главнокомандващ папските армии, а аз така му завиждам, че бих могъл да го убия!

Лукреция стана, отиде зад гърба му и започна да разтрива челото му с ръка, за да го успокои.

— Чез — каза тя, — ти просто трябва да приемеш съдбата си. Не ти е виновен Хуан, ти сам си причиняваш болка със собственото си упорство. Вие двамата с брат ни сте като две деца, които все се бият за сладкишите на мама Ваноца. Разбирам как се чувстваш, но само се измъчваш напразно. Баща ни ще стори това, което си е намислил. Той винаги постъпва така.

— Но аз съм много по-добър войник от Хуан, аз съм много по-подходящ за пълководец. Само аз мога да осигуря победа за Рим и за Светата църква! Защо му е на баща ни един нахален фукльо, един кръгъл глупак, който само ще се прави, че командва войските му?

Лукреция коленичи пред Чезаре и го погледна в очите.

— Чез, а защо му е на баща ни една дъщеря, която само да се прави, че е щастливо омъжена за оня невеж грубиян, дожа на Пезаро?

Чезаре се усмихна.

— Ела — каза той. — Имам нужда от теб. Ти си единственото истинско нещо в живота ми. Аз също само се правя на Божи служител, но ако не беше кардиналската тиара и любовта на баща ни, кълна ти се, Лукреция, бих продал душата си на Дявола. Аз не съм този, на който се правя, и за мен това състояние е непоносимо.

Когато я целуна, той се опита да бъде нежен, но бе чакал този миг толкова дълго, че не можеше да се сдържи. Продължи да я целува страстно, докато тя се разтрепери и заплака. Чезаре спря и я погледна уплашено в очите, налети със сълзи.

— Прости ми — каза той. — Бях груб с теб.

— Не плача от болка — отвърна тя. — Сълзите ми са от копнеж по теб. Докато съм в Пезаро, си мечтая за славата на Рим, а ти си част от мечтите ми.

След като се любиха, двамата останаха дълго в леглото. Чезаре изглеждаше поуспокоен и Лукреция отново се усмихна. Положила глава на рамото му, тя го запитва:

— Вярваш ли в това, което казва баща ни — че Бог е повелил неговите деца да прекарат живота си, без да изпитат истинска любов?

— Така ли мисли татко? — попита Чезаре, докато си играеше с къдриците на сестра си. — По собственото му поведение трудно може да се повярва.

— Аз поне съм омъжена за човек, когото със сигурност не обичам. А и брат ни Хуан не се ожени по любов. Хофре се влюбва лесно, на него поне му върви в това отношение, колкото и да е странно. Само кардиналската тиара те спасява от неговата съдба.

— Не е лека кардиналската тиара — отвърна Чезаре.

— Но има полза от нея — напомни му Лукреция.

След като се облякоха, брат и сестра седнаха да похапнат на дървената масичка. Чезаре наля от хубавото червено вино, което бе

донесъл, и вдигна чашата си за на здравица.

— За твоето щастие, скъпа сестрице! — каза усмихнат той. Толкова му беше хубаво с Лукреция, толкова спокоен, обичан и приет се чувстваше. Не можеше да си представи живота без нея.

От Рим Чезаре бе донесъл продълговат самун пресен хляб с хрупкава златна коричка, който сестра му особено обичаше, а до него на масата бяха наредени няколко питки прясно сирене. Докато разчупваше хляба и режеше сиренето на късчета, той каза:

— Надявам се, че когато Хуан се появи отново в Рим, ще мога да прикрия чувствата си. Само с отчаяно усилие на волята съумявам да се държа с него като с брат.

С лукава усмивка Лукреция отвърна:

— Той може да има онова, към което се стремиш, Чез, но не и това, което самият ти имаш.

— Знам, сладка моя — каза той, като я целуна по нослето. — Знам това и тъкмо тук е спасението ми.

Когато Хуан Борджия пристигна в Рим, в негова чест бяха организирани пищни празненства. Той премина по улиците на града, гордо изпънат върху кестенявата си кобила, покрита със златен чул; юздите ѝ бяха инкрустирани със скъпоценни камъни. В тъмните му очи блестеше опиянение от властта, устните му бяха свити в самонадеяна усмивка, сякаш вече бе победил враговете си.

Когато стигна до Ватикана, папата развълнуван го прегърна.

— Сине мой, сине мой — не спираше да повтаря Александър, докато го водеше към Тронната зала, където бе свикал стратегите си на съвет.

Последваха безкрайни часове на обсъждане на стратегията и тактиката на предстоящите военни действия, в които участваха Гидо Фелтра, папа Александър, Хуан, Чезаре и Дуарте Брандао.

Съветът продължи три дни, през които на Чезаре направи впечатление, че Дуарте Брандао почти не разговаря с Хуан; когато имаше да предложи нещо, той се обръщаше или към папата, или използваше титлата върховен главнокомандващ, вместо да нарича Хуан по име. За пръв път Чезаре заподозря, че Брандао не обича брат му, но

неговата неприязън бе изразена толкова деликатно, че едва ли друг от присъстващите я бе забелязал.

Ала една вечер след закриване на съвета, когато папа Александър остана насаме с Брандао, той го запитва:

— Според теб грешка ли направих, като поставих сина си Хуан начело на армията, която ще изпратя срещу Орсини?

Брандао отговори находчиво и с уважение:

— Според мен е жалко, дето по една случайност, по реда на раждане, един роден за кардинал трябва да стане военачалник, а един истински пълководец трябва да носи кардиналска тиара.

— Но, приятелю — възкликна папата, — нима не вярваш в съдбата? В това, че нашият Небесен отец е предвидил всичко? В непогрешимостта на папата?

Дуарте Брандао отвърна добродушно:

— Кой би могъл да знае истинските намерения на Небесния отец? Не ставаме ли понякога ние, смъртните, жертва на грешни тълкувания? Дори най-благородните и добродетелни измежду нас?

— Дуарте — каза папата, — мой първороден син беше Педро Луис, мир на праха му. Чезаре е втори поред. По традиция вторият син се посвещава на служба на Светата църква. Тук няма място за грешно тълкуване, понеже само по този начин се ограничава властта на кралските династии, а същевременно синовете им получават добри служби от Божия наместник. Но нима съдбата човешка не е едновременно Божи дар и бreme? Колцина измежду нас не отиваме доброволно против собствената си воля, когато казваме в молитвите си: „Нека бъде волята ти, Господи!“

Дуарте се засмя.

— Простете ми, ваше светейшество. Това, което ще кажа сега, го казвам най-смирено и с огромна почит. Как можем да сме сигурни, че вашият млад воин Чезаре е именно вторият поред? Та вашата привлекателност сред жените е легендарна, а мъжката ви сила не знае граници. Не мога да повярвам, че няма и другаде някой ваш син, укрит от майка си, за който даже и не подозирате...

Александър се заля в гръмогласен смях.

— Ти си блестящ съветник и дипломат — каза той. — И ако на младия кардинал е писано да бъде воин, ще дойде време, когато аргументите ти ще ни послужат. Но засега главнокомандващ папската

армия е Хуан и той трябва да я води в бой. Така че нека коленичим и се молим за победа.

Застанал пред вратата на Тронната зала с одеждите си на кардинал, Чезаре дочу целия този разговор и за пръв път през своите двайсет и една години почувства известна надежда. Дали сред всичката поквара и безчестие, които царяха в този свят, наистина имаше Господ и той бе чул молитвите му? Той се върна в покоите си, окрилен от надеждата, че все някой ден може да бъде призван да поведе в битка армиите на Рим.

Ала сега генерал Хуан Борджия, подпомаган от наемника Гидо Фелтра, поведе армиите на Рим към най-близкия от замъците на Орсини. Макар и безстрашни войници, защитниците на този бастион бяха изплашени от числеността на папските войски и се предадоха без бой; същото стана и при втория замък, към който се насочиха победителите.

Когато вестта за тази лесна победа стигна до Дуарте, той поиска среща с Александър.

— Според мен планът на фамилията Орсини е да накара нашите нови военачалници да повярват, че победата ще бъде лесна. Чак когато приспят бдителността им, войските на Орсини ще покажат на какво са способни.

Александър кимна.

— Значи нямаш голямо доверие на Фелтра?

— Просто съм виждал как се бият Орсини... — отвърна Дуарте.

Александър бе пратил да повикат Чезаре, защото го ценеше като добър стратег. Сега той се обърна към него и запитва:

— Можеш да говориш откровенно. Къде виждаш най-голямата заплаха в сегашната ситуация?

Като внимаваше да не издава чувствата си, Чезаре отвърна предпазливо:

— Боя се, че самият Фелтра не е по-способен като военачалник от върховния главнокомандващ. Подозирам, че първите победи ще ги главозамаят, след което при Брачано ще настъпи катастрофа, защото там Орсини ще разположат най-добрите си бойци. Освен това Дела

Ровере ще ги накара да мислят, че водят свещена война срещу нас, от което ще им дойдат допълнителни сили.

Папата с възхищение изслуша оценката на сина си за ситуацията, без да подозира колко прав щеше да се окаже всъщност Чезаре. Само след седмица съпротивата на Орсини се втвърди, а кардинал Дела Ровере, най-яростният противник на папата, призова прославения артилерийски командир Вито Вители да мобилизира цяла армия, за да се притече на помощ на Орсини.

Армията на Вители се събра бързо и се нахвърли върху папските войски при Сориано. И двамата военачалници — както Хуан, така и Гидо Фелтра — се оказаха безнадеждно некадърни и папските сили претърпяха унижително поражение. Гидо Фелтра бе пленен и хвърлен в тъмница в един от замъците на Орсини. Хуан успя да избяга, като се отърва само с една драскотина на лицето.

Като научи това и се убеди, че поне синът му не е тежко ранен, Александър отново извика Чезаре и Дуарте Брандао в Тронната зала.

— Войната още не е загубена — успокои го Дуарте, — тъй като не всички възможности за победа са изчерпани.

Чезаре добави:

— А ако светият отец прецени, че сме сериозно застрашени, винаги можем да помолим опитната испанска войска на капитан Гонсалво де Кордоба да ни се притече на помощ от Неапол...

Ала след среща с посланиците на Испания, Франция и Венеция, които единодушно настояваха за мир, папа Александър, дипломатичен както винаги, се съгласи и с неохота върна завзетите замъци на фамилията Орсини. Разбира се, те трябваше да заплатят определена цена за мирното споразумение. След дълги преговори папата се съгласи да приеме петдесет хиляди дуката. В края на краищата тази сума му бе нужна, за да понапълни изпразнената хазна на Светата римокатолическа църква.

Този изход от войната се приемаше от папата като някакъв вид победа. Но когато се върна в Рим, Хуан започна да хленчи, че е бил възпрян да продължи победния си ход към нови завоевания и по този начин бил лишен от възможност да придобие земи и замъци за себе си. Ето защо, твърдеше той, петдесетте хиляди дуката се полагат нему заради претърпяното унижение. За изумление на Чезаре папата отстъпи и му ги даде.

Ала на хоризонта се зададе още по-сериозен проблем. За да поправи пострадалата си репутация, Хуан настоя да му бъде възложено да освободи Остия, окупирана от войските на френския крал Шарл.

Ужасно разтревожен, Чезаре се втурна в покоите на баща си, за да се опита да го вразуми.

— Татко, френският гарнизон в Остия не е голям, знам това със сигурност. Ала той Хуан е способен да загуби и най-лесната битка, а това ще донесе позор на папската институция и ще означава краят на Борджиите. Дела Ровере само това чака, той ни е заложил този капан, знаейки, че глупакът Хуан ще се хване.

Александър въздъхна.

— Чезаре, колко пъти вече говорим за всичко това! Нима смяташ баща си за такъв наивник, че да не вижда онова, което виждаш ти? Този път аз ще осигуря победата. Ще повикам Гонсалво де Кордоба, най-добрия военачалник в света.

Гласът на Чезаре изразяваше безсилен гняв.

— Това няма да възпре брат ми. Той ще се меси във всичко. Ще се препира с капитан Де Кордоба. Познаваш го. Умолявам те, татко, премисли добре всичко.

Ала Александър беше непреклонен.

— Хуан няма да стори нищо подобно. Аз съм изпратил изрични указания. Той ще тръгне от Рим като главнокомандващ папските войски, а когато битката приключи и ние спечелим, ще се върне като победител и до него ще се вее знамето на Борджиите. Между тези две демонстрации на величие той няма да дава никакви заповеди и да прави никакви предложения.

Хуан се подчини на баща си. Тръгна в поход, яхнал буен вран жребец, помахаша с шапка на множеството, събрало се да го изпрати по римските улици, и по-нататък изобщо не се намеси в превъзходно проведената операция за освобождението на Остия.

Хората на капитан Гонсалво де Кордоба бързо преодоляха съпротивата на френския гарнизон и превзеха Остия, без Хуан да каже гък. После Хуан се върна като победител и снизходително прие френетичните викове и победни възгласи на римските тълпи.

След три вечери в Палацо Борджия кардинал Асканио Сфорца устрои грандиозен бал, на който покани много знатни гости, между които децата на Александър. По това време в Рим бяха и двамата братя Медичи — Пиеро и Джио, приятели на Чезаре от университета; те бяха прокудени от своята родна Флоренция от французите и от проповедите на Савонарола.

Огромният дворец на Сфорца принадлежеше на Борджиите, докато самият Родриго беше още кардинал. След избирането му за папа Родриго го бе подарил на Асканио. Всички смятаха, че това е най-красивият дворец в целия Рим.

Тази вечер Чезаре посети родния си дом, придружен от своите приятели, с които предишната нощ бе гулял, играл комар и пил из римските странноприемници.

По стените в огромния салон висяха скъпи гоблени, изобразяващи сцени от богатата история на Рим. От тази зала в различни посоки водеха врати и коридори към други помещения, също украсени с прекрасни гоблени. Подовете бяха застлани с безценни ориенталски килими, съчетани по цвят с кадифените и сатенените дамаски на креслата и богато орнаментираните шкафове, скринове и маси.

Тази вечер големият салон на Палацо Борджия бе превърнат в бална зала, на мецанина свиреше неголям оркестър, а по дансинга се въртяха в шеметен вихър млади двойки.

Чезаре тъкмо бе привършил танца си с една красива и известна куртизанка, когато Гонсалво де Кордоба се приближи към него. Де Кордоба, снажен и винаги мрачен, тази вечер изглеждаше особено разстроен. Той се поклони на Чезаре и помоли да поговорят насаме.

Чезаре се извини пред дамата си и отведе испанския военачалник до една от откритите тераси на двореца, където си бе играл като дете. Терасата гледаше към закътан вътрешен двор, в който неколцина от гостите се разхождаха, похапваха си избрани ордьоври и пиеха от гъстото червено вино, което слуги разносяха върху сребърни подноси из залите.

Де Кордоба обаче не изглеждаше в настроение да се забавлява. Мъжественото му лице беше изкривено от гняв.

— Чезаре, толкова съм вбесен от държанието на брат ти, че не можеш да си представиш. Никой не може да си представи.

Чезаре сложи приятелски ръка върху рамото на военачалника, за да го успокои.

— Защо? Сега пък какво е направил? — попита той.

Гласът на Де Кордоба беше прегракнал от вълнение.

— Ти сигурно знаеш, че брат ти не взе никакво участие в битката при Остия?

Чезаре се ухили широко.

— Предполагам, капитане. Иначе щяхме ли да победим?

— Сигурно знаеш също, че сега Хуан си приписва всички заслуги за тази победа? — Докато капитанът говореше, разтреперан от гняв, Чезаре го слушаше със съчувствие. — Той говори за това навсякъде, където се появи, като твърди, че той — дори не ние, а той — еднолично е обърнал французите в бягство.

— Хуан е един празноглав фукльо — отвърна Чезаре. — А хвалбите му са абсурдни и жалки. Никой в Рим не му вярва. Но нека помислим заедно какво може да сторим, за да бъде поправена тази ужасна несправедливост.

Гонсалво отказа да бъде умилоствивен.

— В Испания аз незабавно бих го извикал на дуел. Но тук... — Той се спря, за да си поеме дъх. — Ти знаеш ли, че този нагъл глупак е наредил да изсекат бронзов медал в негова чест?

Чезаре се намръщи.

— Медал?! — повтори изумен той.

— С неговия профил. А отдолу надпис с големи букви: „Хуан Борджия — победителят от Остия“.

Чезаре без малко не се изсмя на налудничавата идея на брат си, но се въздържа, за да не раздразни Гонсалво още повече. После каза:

— Едва ли има войник в папската армия, а положително и сред французите, който да не знае истината. А тя е, че ти, Гонсалво де Кордоба, си действителният победител от Остия.

Ала испанският капитан не се утешаваше лесно. Разярен, той се обърна с лице към Чезаре и го погледна право в очите.

— Хуан Борджия — победител от Остия! Ще видим тая работа. Трябваше да го убия. Кой знае, може би още не е късно... — С тези думи той се извърна и влезе обратно в залата.

Чезаре остана неподвижен на терасата, с очи, вперени в мрака навън, като се чудеше как е възможно той и онзи, когото наричаха негов брат, да са излезли от една утроба. Каква ирония на съдбата! Той се готвеше на свой ред да се върне в балната зала, когато нещо непосредствено под него привлече погледа му.

До фонтана във вътрешния двор Чезаре забеляза брат си Хофре, който приглушено разговаряше с испанския капитан и с още един по-млад мъж, висок и жилав. Не се чуваше какво си говорят, но Де Кордоба слушаше извънредно внимателно, докато по-младият мъж се оглеждаше наоколо, сякаш търсеше някого с поглед. Ала най-много го учуди държането на Хофре. Обикновено кротък и апатичен, сега лицето му бе придобило кръвожадно изражение, каквото Чезаре никога не бе виждал у него.

Чезаре се готвеше да им се обади, когато усети нечия ръка на рамото си. Застанал зад него с пръст на устните, дон Микелото го дръпна назад, откъдето да наблюдава сцената, без другите да го виждат. След няколко минути Де Кордоба, видимо успокоен, усмихнато стисна десницата на младия Хофре. Когато Хофре протегна ръка, за да се здрависа с по-младия мъж, на ръката на последния се виждаше пръстен с голям, безформен топаз, който хвърляше отблясъци на лунната светлина. Микелото го посочи:

— Запомни този човек, Чезаре. Това е Вани, племенник на Орсини.

С тези думи Микелото изчезна в мрака също така неусетно, както се бе появил.

Чезаре тръгна из стаите на двореца, за да намери Хофре, но от него нямаше и следа. Той кимна на сестра си Лукреция, която танцуваше с оня глупак, съпруга си Джовани Сфорца. Недалеч от тях, в блажено неведение за хаоса, който бе на път да предизвика, Хуан танцуваше със снаха си Санча; двамата се смееха на висок глас и явно добре се забавляваха. Ала Чезаре бе сериозно обезпокоен. Най-много го тревожеше изражението на Де Кордоба, когато си тръгна от бала — за пръв път през тази вечер той изглеждаше доволен и успокоен.

Лукреция специално бе дошла в Рим, за да бъде с баща си и братята си за великденските тържества във Ватикана. Икономът на Джовани Сфорца я откри в покоите ѝ в двореца Санта Мария дел Портико с устно послание от нейния съпруг. Джовани настоявал тя да си тръгне незабавно с него за Пезаро, тъй като Рим му действал потискащо, а освен това се чувствал непрестанно следен от папата.

Докато Лукреция, видимо разстроена, слушаше доводите на съпруга си чрез устата на икономата, Джулия започна да приготвя багажа ѝ с помощта на прислужницата. Бедната Лукреция бе покрусена. Тя беше неопикуемо самотна в Пезаро; едва тук, в Рим, бе успяла да се почувства отново у дома си.

— Какво да правя? — запита тя, докато крачеше нервно из стаята. — Дожът пет пари не дава за мен, нито тук, нито в Пезаро. Когато изобщо ме погледне, в очите му има всичко друго освен любов. А сега, след като е решил да си тръгва, настоява и аз да го последвам.

Джулия пристъпи към нея, за да я утеши. Икономът се покашля, събра кураж и поиска разрешение да заговори.

— Дожът на Пезаро казва, че е силно привързан към дукесата. Той копнее за нейната компания, ако не за разговор, то поне за да бъдат заедно в неговото собствено имение, където той е пълен господар.

— Но, добри ми човече — възрази Лукреция, — това е неговото желание и той иска да бъде изпълнено. Ала какво ще стане с мен, ако се върна при него? Аз ще повехна, ще умра от самота. За мен в Пезаро няма нищо, което да ме привлича.

Раздразнена от държането на Лукреция, понеже знаеше какви страдания причинява то на нейния любим Александър, Джулия се извини и излезе от стаята.

В този момент на вратата се почука и Лукреция чу гласа на брат си Чезаре:

— Креция, аз съм, Чез. Може ли да вляза?

Без да губи време, Лукреция нареди на иконома да се скрие зад копринения параван. Тя го предупреди да не мърда и да не издава звук, ако му е мил животът. Омразата на брат ѝ към дожа бе достигнала такива размери, че можеше да се получи грозна сцена.

Дребният слуга се подчини, сви се зад паравана и се покри с куп дрехи на Лукреция; така Чезаре нямаше как да го види, освен ако не решише да претърси основно покоите на сестра си.

Чезаре влезе в стаята и целуна Лукреция. Изглеждаше много щастлив, че я вижда.

— Нашият баща е решил да изпълни желанието ти за развод — каза той. — Той вече е убеден, че от брака ти с оная свиня Сфорца за нас няма никаква полза; сега, когато Милано отново е на страната на французите, мъжът ти изобщо не ни трябва. Нещо повече: баща ни е много недоволен, че Джовани не може да те направи щастлива.

Лукреция се настани на дивана и покани Чезаре да седне до нея. Той отказа; беше твърде възбуден и продължи да крачи из стаята.

— Но какво ще кажем на Джовани? — запита тя. — Как ще стане разводът? Той не е еретик, не е извършил никаква измяна, освен че ме направи нещастна...

Чезаре се усмихна.

— Нима това не е достатъчно престъпление?

Лукреция сякаш се ободри от тона на брат си.

— За мен може да е най-страшното престъпление, но се съмнявам, че околните мислят по същия начин.

Брат ѝ отново стана сериозен.

— Баща ни няма да посмее да ви разведе по законен път. Това ще предизвика скандал. Вместо това е разпоредил Джовани просто да изчезне...

Лукреция скочи на крака и изгледа намръщено брат си.

— Чез, не можеш да допуснеш такова нещо! Джовани може да е простак и животно, но ако съм нещастна с него, то е, защото все го сравнявам с теб! Той може да не е ти, но само заради това далеч не заслужава наказанието, което предлагаш.

— Нима ще заявиш на светия отец, че отказваш да изпълниш заповедта му? Нима ще обречеш душата си на вечни мъки, и то заради Джовани, който е една свиня? — запита Чезаре.

Лукреция огледа брат си от глава до пети.

— Сети ли се някой да запита дожа на Пезаро дали не би желал доброволно да разтрогне брака, вместо веднага да посягате към кинжала и отровата?

Чезаре отвърна:

— Баща ни го запита, но Джовани отказа. Няма повече какво да се говори.

Гласът на Лукреция бе изпълнен с решителност.

— Тогава искам от теб да говориш още веднъж със светия отец, който е и наш баща, и да му кажеш, че аз няма да изложа на опасност душата си с подобно действие. Защото адът е вечен, а аз, макар да не съм безгрешна, не преставам да се надявам на Божията милост и на своето място в рая.

Чезаре наведе глава и разтърка очи в безсилен гняв.

— Креция, трябва да се направи нещо, за да се сложи край на този цирк — каза той. — И то колкото се може по-скоро!

— Нищо не желая повече от това да се отърва от него — отвърна Лукреция. — И то не е тайна за теб, мили братко. Ала аз съм обезпокоена за душата ти, за душата на баща ни, както и за своята. Не мога да участвам в отнемане на човешки живот заради временна полза тук, на този свят.

Чезаре бе сигурен, че сестра му ще се зарадва на решението на баща им за прекратяване на брака ѝ, и сега нейната реакция го смути и разочарова. Той се бе надявал да я освободи от звяра, който ги бе разделил, и с това да стане неин спасител. Съпротивата ѝ го разяри и преди да напусне гневно покоите ѝ, той извика:

— Между теб и баща ни, скъпа сестро, се чувствам като между чук и наковалня. Сякаш нямам собствена воля. Сега те питам, какво искаш от мен да сторя?

— За да не измениш на себе си, скъпи братко, не изменяй и на другите — предупреди го тя.

След като се убеди, че Чезаре си е тръгнал, Лукреция изтича зад паравана, където бедният иконом, завит под купчина дрехи, трепереше от страх.

— Чу ли какво се изрече в тази стая? — запита тя, след като го отви.

— Нито думица, дукесо — отвърна бързо той с разширени от ужас очи. — Нито думица!

— Господи, за нищо не те бива! — възкликна тя. — Бързо, тичай при дожа и му разкажи всичко. Кажи му да побърза. Не желая кръвта му да тежи на съвестта ми. Хайде, тръгвай...

С тези думи тя изведе примрелия от страх човечец през страничния изход от двореца си.

Когато икономът, останал без дъх, се добра до апартамента в двореца на Борджиите, където бе отседнал Джовани Сфорца, и му разказа какво бе чул в стаята на Лукреция, Джовани реши, че няма време за губене. Той отиде право при папата и помоли да бъде освободен от вечерна молитва, защото искал да прескочи до църквата „Сан Онофрио“ в покрайнините на Рим, за да се изповяда.

Александър се съгласи, защото беше Страстната седмица, а през това време грешниците, които се изповядваха в тази църква, получаваха специална индулгенция за опрощение на всичките си грехове. Затова папата, подкрепен от Чезаре, разреши на Джовани да отиде и да се изповяда, където иска.

Ала щом стигна до църквата, Джовани се метна на арабския жребец, оставен там за него от командира на личната му гвардия, и безмилостно го пришпори. След двайсет и четири часова езда благородното животно, с кървава пяна на устата, падна на колене и издъхна пред градските порти на Пезаро.

Джовани Сфорца, който обичаше животните повече от хората, беше безутешен. Той нареди на придворния коняр да погребете тържествено коня, а самият той се заключи в покоите си и дни наред отказваше да се появи навън. Никой в Пезаро така и не разбра дали дождът е по-покрусен от загубата на любимия кон или от раздялата със съпругата си.

Лукреция беше сърдита на баща си, защото не я бе посветил в своите планове, като с това ѝ бе отнел всякаква възможност да изкаже тревогите и съображенията си. След като откри, че папата е изпратил своя правен съветник в Пезаро с настояване Джовани да приеме разтрогване на брака поради импотентност — единствената причина, която можеше да мине за пред църквата, — тя реши какво трябва да

направи. Макар да не хранеше особена любов към своя съпруг дожа, разумът ѝ подсказваше, че ако бъде принуден да признае нещо толкова унижително, а същевременно и невярно, Джовани ще противопостави на това обвинение собствените си съмнения за нейната връзка с брат ѝ. А това тя за нищо на света не можеше да допусне.

Защото, ако имаше причина за неконсумиране на брака им, тя беше у Лукреция. Заради връзката си с Чезаре след първата брачна нощ с Джовани Сфорца тя отказваше да спи в леглото му и рядко го допускаше до себе си като свой съпруг. Макар изтръгнатото самопризнание в импотентност да бе все пак за предпочитане пред отрова или кинжал, то щеше да бъде жесток удар срещу мъжкото му самочувствие. Тласкан от болезнена гордост, той щеше да се опита да си отмъсти, а това щеше да постави под заплаха папата и цялата фамилия Борджия.

На следващата сутрин Лукреция се събуди призори и извика няколко от придворните си дами да я придружат до манастира „Сан Систо“. Тя знаеше, че една жена, която се опитва да избяга едновременно от съпруга и баща си, може да бъде в безопасност единствено в манастир. Изборът ѝ беше прост и добродетелен.

Ала Джулия и Адриана се опитаха да я разубедят.

— Светият отец няма да намери покой, докато ти си далеч от него — каза ѝ Адриана. — Освен това той ще се съпротивлява с всички сили на желанието ти да се оттеглиш в манастир.

Ала Лукреция беше твърдо решена.

— Той не може да ме спре, защото, докато узнае намеренията ми, аз ще съм вече на път.

Джулия я умоляваше да размисли, тъй като съзнаваше каква болка ще причини решението ѝ на Александър.

— Скъпа сестрице, дай на светия отец възможност да поговори с теб. Позволи му да ти изложи доводите си. Знаеш колко нещастен се чувства той, когато си далеч от Ватикана...

Ала Лукреция не ѝ позволи да довърши.

— Нямам намерение да променям решението си. А ако ти, Джулия, толкова държиш на щастието на светия отец, който е и мой баща, можеш и занапред да му даваш това, което очаква да получи от теб. Що се отнася до мен, аз не се чувствам с нищо длъжна пред него,

защото той не се съобрази нито с мен, нито с Бога при вземане на решението си.

Адриана се опита за сетен път да я вразуми.

— Лукреция, ти толкова пъти си изтъквала колко си нещастна. А сега, когато твоят любещ баща се опитва да измъкне съгласие за развод от съпруга, когото ти сама охули, му обръщаш гръб. И това го наричаш разумно поведение?

Очите на Лукреция се наляха със сълзи, но тя не можеше да си позволи да се усъмни в правотата си, защото тогава всичко свято за нея щеше да бъде загубено навеки. Тя прегърна безмълвно Адриана и Джулия, след което на раздяла ги предупреди:

— Половин ден не казвайте нищо на светия отец. Ако пита за мен, кажете му, че се моля в параклиса и не искам да ме безпокоят.

После се обърна към една от най-верните си придворни дами и ѝ подаде писмото, което бе написала предишната нощ.

— Моля те, занеси това на брат ми, кардинала. Дай му го на ръка и не го показвай на никой друг.

* * *

Във всички държавни и църковни дейности папа Александър проявяваше завиден разум. Ала в сърдечните си дела и във всичко, свързано с децата му, далеч не беше чак толкова разумен. Ето защо сега, когато научи, че дъщеря му е напуснала двореца и възнамерява да постъпи в манастира „Сан Систо“, той бе дълбоко наскърбен и изпадна в ярост.

Какъв бе смисълът да е папа, след като не можеше да повлияе на собствената си дъщеря? Как можеше това някога мило дете да целува пръстена на светия отец, а да не се подчинява на кръвния си баща?

Той повика в покоите си Чезаре и Дуарте Брандао, после изпрати да доведат и дон Микелото. След като всички се събраха, ги запита:

— Какво съм сторил на собственото си дете, което толкова много обичам, за да ме изостави така?

Чезаре наведе глава и не каза нищо.

На свой ред Брандао го погледна съчувствено и отвърна:

— Може да е решила да се постави в служба на Бога, ваше светейшество.

— Моля те, Дуарте — каза раздразнено папата, — не се опитвай да ме залъгваш, сякаш съм някакъв вдетинен старец. Има нещо, което не знам, нещо, което ми убягва.

Дуарте кимна.

— Не се опитвам да ви залъгам, свети отче, нито да ви покажа неуважение. Искам просто да ви приканя да не вините себе си за делата на вашето дете. Ако трябва да сме искрени, Лукреция вече не е и дете. Ако е напуснала дома ви, тя или се стреми към по-голяма надежда, или бяга от по-голяма опасност.

— И каква може да е тя? — запита Александър, като се обърна към Чезаре.

Погледите им се срещнаха; в очите на папата блесна искра. През всичките изминали години между двамата нито веднъж не бе ставало дума за онази любов, която означаваше всичко за Чезаре; той се боеше, че за баща му тя означава едва ли не повече. А Чезаре не се съмняваше, че в една битка за любов или надмощие с баща си бе предварително обречен на поражение. Защото Александър очакваше от децата си безгранична преданост, която да стои над всичко друго. Ако Чезаре разкриеше пред него дълбочината на своята връзка със сестра си, щеше да настъпи ад.

Чезаре не бе споделял с никого за своята любов; дори когато биваше мъртво пиян или заобиколен от куртизанки в леглото, той си държеше езика зад зъбите. Слугите в двореца не смееха да продумат за връзката му с Лукреция под страх от смъртно наказание. Но дали можеше баща му със своята божествена проникателност да надникне в неговата душа?

Внезапно яростното изражение на лицето на Александър се смекчи и той дори се усмихна:

— Дон Микелото, приятелю, намери ми един вестonosец, който всеки ден да препуска до манастира. Не се съмнявам, че дъщеря ми ще отстъпи. Потърси ми младеж с добро сърце и бистър ум. Да бъде освен това спретнат и с приятна външност, за да може моята дъщеря да приема на драго сърце посланията ми и накрая да се убеди да се прибере вкъщи.

Дон Микелото изпълни заповедта. За вестносец той подбра един младеж на име Перото, когото Александър особено харесваше. Музикант и поет, младежът беше на служба при папата като куриер и вестносец срещу храна и подслон. Далеч по-образован от повечето хора в папския двор, той бе пристигнал в Рим от Испания, след като бе слушал много за красотата на този град. Беше честен и дълбоко предан на църквата, а Александър му имаше пълно доверие. Когато папата предаде в ръцете на Перото първото си писмо до Лукреция, той знаеше, че стига да се добере жив до манастира, младежът ще го предаде навреме на дъщеря му.

Когато Перото се яви пред Лукреция в градината на манастира, тя отначало отказа да приеме писмото от баща си.

— Не желая да влизам в разногласия със светия отец — заяви му тя. — Ето защо не искам да приема никакво послание от него.

С блеснали очи и с вързаната си на плитка дълга руса коса Перото кимна приветливо в отговор.

— Разбирам, дукесо. Но ако в момента си позволявам да ви се натрапвам, то е, защото вярвам във важността на това послание.

Лукреция го огледа от глава до пети, поклати глава и му обърна гръб. После седна на една от каменните пейки в градината и се замисли как да постъпи.

Ала вместо да се оттегли или да остави писмото от баща ѝ на място, откъдето тя да си го вземе сама, Перото се изгуби за момент и когато се върна, държеше в ръка китара. Той помоли Лукреция за позволение да седне на тревата и да ѝ посвири.

Лукреция се намръщи, но младежът имаше приятно лице, а животът в манастира беше доволно скучен, затова накрая се съгласи.

— Е, добре, свири, щом искаш — каза му тя.

За нейна изненада гласът му беше нежен, а песента приятна. Лукреция усети как се усмихва. Когато песента свърши, настроението ѝ се беше оправило и тя поиска да види писмото на баща си. Усмихнат, Перото ѝ го подаде.

Беше доста официално писмо. Баща ѝ я уведомяваше, че се водели преговори за разтрогване на брака ѝ и че бил постигнат

известен напредък. Сега Джовани разсъждавал по предложения му духовен сан и парично обезщетение. Александър казваше още, че ако тя има да сподели нещо с него, може да му пише, понеже пратеникът щял да се върне още на следващия ден и да ѝ предаде отговора му.

Тя влезе в стаята си, седна на писалището и написа кратък официален отговор до папата, в който питаше за здравето му и му благодареше за направените усилия. Ала писмото бе подписано само „Лукреция Борджия“, от което той заключи, че тя още му се сърди.

На следващия ден папа Александър стана от леглото, твърдо решен да приключи с развода на Лукреция. Официалните функции на папската институция се изпълняваха добре, беше настъпил период на относително затишие, затова той си каза, че след като приключи със сутрешната молитва, ще посвети останалата част от деня на семейни дела.

Чезаре също се събуди в добро настроение и когато отиде да поздравя баща си с „добро утро“, добави:

— Като че ли е време да организираме още някой празник, защото народът е изнервен и ако им доскучае, гражданите на Рим може да се изпотрепят помежду си.

— Точно така — съгласи се Александър. — Аз самият като че ли имам нужда от развлечение, защото от тия скучни църковни дела съм станал прекалено сериозен.

Тъкмо в този момент Пландини, началникът на папското деловодство, извести за пристигането на Лудовико Сфорца и племенника му Джовани.

Гости и домакини насядаха около една мраморна масичка и слугите им поднесоха сирене, плодове и вино. След като си размениха обичайните любезности, папа Александър се обърна със сериозно изражение към Сфорца:

— Лудовико, не мога повече да чакам като кон на празни ясли. Днес ви повиках, за да приключим най-сетне с тоя развод.

Ръката на Лудовико, която държеше чаша с вино, замръзна във въздуха от изненада. Ала след миг той се съвзе и каза:

— Ваше светейшество, ако става въпрос за Джовани и вашата мила дъщеря Лукреция, не виждам нужда от никакъв развод.

Джовани кимна, но не каза нищо.

Папа Александър стана от масата и закрачи нервно из стаята.

— Напротив, аз виждам такава нужда, Лудовико. Джовани си живееше в Пезаро, докато Лукреция бе оставена сама в Рим.

Лудовико стана от масата и Джовани го последва към меките кресла.

— Моят племенник напусна Рим поради смъртни заплахи от страна на вашия син, ваше светейшество.

Чезаре седеше спокойно на масата и допиваше виното си. Александър се обърна и го запита:

— Вярно ли е това, сине мой? Заплашвал си Джовани?

С равен и твърд глас Чезаре отвърна:

— Аз не заплашвам. Ако някой ме разгневи, направо го викам на дуел. — Той поклати глава. — Не си спомням да съм те заплашвал или предизвиквал, Джовани. Кажи, заплашвал ли съм те? — Той изгледа зет си; в черните му очи се четеше мрачна неприязън.

Очевидно двамата мъже се мразеха от дън душа.

— Длъжен си да признаеш, че не си много почтен роднина — отвърна нагло Джовани.

Изплашен, Лудовико се обърна към папата с меден гласец:

— Ваше светейшество! Джовани се върна в Рим. Двамата млади можеха да си живеят щастливо в Пезаро като мъж и жена. Ала Лукреция отказа. Тя искаше Рим и това е.

Сега всички бяха насядали в кабинета на папата. Александър нервничеше; от увъртанията на свата си бе почнал да губи търпение.

— Лудовико, приятелю мой. Можем да спорим цял ден, а и двамата ни чакат важни дела. Този проблем може да има само едно решение. Джовани и Лукреция трябва да се разведат. Ние разбираме твоята загриженост и чувствата на твоя племенник и искрено ви съчувстваме. Ала за благо на църквата нека да приключим с това.

— На църквата?! — възкликна Лудовико, напълно объркан.

Двамата с Александър нервно крачеха из стаята.

— Ваше светейшество — прошепна Лудовико, — убеден съм, че Джовани ще приеме развод само при условие, че бракът им поначало е бил недействителен. — Той прочисти гърлото си и добави предпазливо: — Например ако Лукреция вече е била сгодена за оня испанец.

Александър се извърна и сложи ръка на рамото му.

— Ех, Лудовико, Лудовико — каза той. — Де да можеше въпросът да се реши толкова лесно! Ала Светият колегиум не е съгласен, уви.

Гласът на Лудовико едва се чуваше.

— Е, винаги можете да издадете папска вула...

Александър кимна.

— Прав си, скъпи приятелю — каза той. — Бих могъл да го сторя. При условие, че тя беше дъщеря на някой друг... — Той погледна Лудовико право в очите и заговори с твърд и нетърпящ възражения глас: — Единствената възможна причина е импотентност. Признание, че бракът изобщо не е консумиран. Така и гражданите на Рим, и Светият колегиум ще повярват и ще приемат факта. Освен това имаме писмените показания на Лукреция.

Джовани скочи на крака, зачервен от гняв.

— Лукреция лъже! Аз не съм импотентен и никога няма да се призная за такъв!

С метален глас Лудовико Сфорца изкомандва племенника си да млъкне.

— Седни и си затваряй устата, Джовани. Трябва да намерим начин да изпълним волята на светия отец. — Мавъра знаеше, че не бива да се кара с папата, защото без подкрепата на папските армии и на техните испански съюзници Милано можеше да стане лесна жертва на френските апетити.

Сега бе ред на Чезаре да заговори; гласът му бе рязък и хладен:

— Мисля, че имам решение на въпроса. Креция твърди едно, Джовани казва друго. Предлагам да го подложим на изпит. Ще поканим представители и на двете фамилии в една зала. В средата на залата ще има голямо легло, а в леглото ще го очаква една хубава, здрава, привлекателна куртизанка. Джовани ще легне до нея и ще ни убеди в мъжествеността си.

Джовани Сфорца бе изумен и потресен от чутото.

— Пред двете фамилии?! Никога! За нищо на света не бих сторил подобно нещо!

Тогава папата се приближи до Лудовико.

— Е, въпросът е решен. Джовани отказа предоставената му възможност да се докаже, следователно можем да заключим, както би

заклучил и всеки съд, че Лукреция е права. Разбира се, ние ще постъпим великодушно с Джовани, защото той направи каквото можа като съпруг. В края на краищата не сме се събрали тук, за да хвърляме обвинения.

Джовани отвори уста да каже нещо, но чичо му го спря и го дръпна настрана.

— Цялата ни фамилия ще те обезнаследи, ако откажеш на папата. Ще загубиш титлата и земите си. Сега може да не си вече съпруг, но си все още дож. Което никак не е малко...

Същата вечер Чезаре седеше на бюрото в покоите си и препрочиташе посланието, което сестра му бе изпратила предишния ден. По красивото му лице беше изписана тъга, раздялата с Лукреция го изпълваше с болка и копнеж. Ала в писмото имаше още нещо, което сериозно го разтревожи. Ръката му потрепери, когато прочете за кой ли път едно изречение от него: „В този момент не съм свободна да обсъждам онзи въпрос, който е от най-голяма важност за нас.“

Официалният тон на писмото на Лукреция и нежеланието ѝ да каже нещо повече му направи тягостно впечатление. Той достатъчно добре познаваше сестра си, за да разбере, че тя пази някаква тайна, която, веднъж разкрита, ще я изложи на голяма опасност.

Гостите на Ваноча Катанеи бяха насядали край пъстрата трапеза и наблюдаваха яркото слънце, което се спускаше над червеникавите каменни руини на римския Форум. Тя бе поканила неколцина приятели, както и всичките си деца в провинциалното си имение, за да отпразнуват предстоящото след седмица отпътуване на Чезаре за Неапол като папски легат.

Лозето на Ваноча, както децата ѝ с любов наричаха имението, се намираще на върха на един от седемте римски хълма с изглед към внушителна църква от пети век.

Хуан, Хофре и Чезаре като никога седяха един до друг, смееха се и от сърце се забавляваха. По едно време Чезаре забеляза как в другия край на вътрешния двор майка му разговаря твърде приятелски с един млад швейцарски гвардеец. Той се усмихна вътрешно, защото Ваноча беше все още красива и привлекателна жена. Макар и доста висока, тя имаше изящно тяло, маслиненна кожа и гъста кестенява коса без нито един бял косъм. Тази вечер изглаждаше прелестно с черната си копринена рокля, а на шията си носеше един ред перли от южните морета, подарък от папа Александър.

Чезаре обожаваше майка си и се гордееше с нейната красота, интелигентност и подчертани делови умения. Ваноча управляваше хановете си не по-зле от който и да било мъж в Рим. Той огледа одобрително швейцарския гвардеец и пожела на майка си щастие; ако тя все още можеше да се наслади на любовта на един млад мъж, какво по-хубаво от това!

По масите имаше богато разнообразие от изкусителни блюда, дело на двама знаменити готвачи, които Ваноча бе довела специално за случая от своите ханове. Те бяха приготвили истински кулинарни шедьоври — соте от гъши дроб със стафиди и резенчета ябълки; прясно уловени раци, подварени в сос от домати, джоджен и сметана; телешки котлети с трюфели, изровени от околните ливади, и зелени маслини, набрани същия ден от местните горички.

Неколцина от по-младите кардинали, между които и Джио Медичи, посрещаха появянето на всяко ново блюдо с възторжени възгласи. Кардинал Асканио Сфорца седеше невъзмутим, което не му пречеше да си взима допълнително от повечето ястия; същото правеше и братовчедът на Александър, кардиналът на Монреал.

По време на вечерята слуги поднасяха порцеланови гарафи бургундско вино, приготвено от едрото грозде в личните лозя на Ваноца. Хуан пиеше жадно; едва пресушил една чаша, той грабваше следващата от масата и я надигаше към устните си. В един момент някакъв много слаб и висок мъж с черна маска седна на стола до него и прошепна нещо в ухото му.

Чезаре бе виждал маскирания няколко пъти в компанията на брат си във Ватикана, но когато поразпита за него, оказа се, че никой не го познава. Веднъж запита направо и Хуан, но брат му просто се изсмя подигравателно и отмина. Чезаре предполагаше, че мъжът е някакъв ексцентричен артист от градското гето, където Хуан ходеше често да посещава проститутки и да пилее парите си.

По едно време силно пияният вече Хуан, със сплъстена от пот коса и разгърдена куртка, се надигна със залитане от мястото си, за да вдигне наздравица. Ръката му трепереше и виното от чашата му се разплиска. Хофре посегна да го подкрепи, но Хуан грубо го блъсна встрани. После се извърна към Чезаре и профъфли с надебелял от пиене език:

— Пия за бягството на брат ми от французите. За умението му да се спасява при опасност. Било като се крие под кардиналската си тиара, било като бяга, колкото му държат краката. Някои наричат това дързост... За мен обаче си е чисто малодушие. — И той гръмко се изсмя на остроумието си.

Чезаре скочи на крака и се хвана за меч. Той понечи да се хвърли към Хуан; но старият му приятел Джио Медичи го сграбчи изотзад и с помощта на Хофре и отчаяните молби на Ваноца успя да го удържи.

Посрамена, Ваноца се опитваше да успокои сина си:

— Не му се хващай, той не знае какво говори. Не искаше да те обиди.

Чезаре отвърна с блеснал поглед и издадена напред брадичка.

— Напротив, мамо, Хуан много добре разбира какво говори. Ако не бяхме в къщата ти, щях да убия на място този наглец, нищо, че е мой брат и твой син.

Все още треперещ от гняв, Чезаре се остави Джио да го отведе до мястото му на трапезата. Гостите се бяха умълчали, смутени от скарването между двамата братя.

В този момент маскираният мъж се наведе към Хуан и отново прошепна нещо на ухото му. Отрезвен от избухването на брат си, Хуан се изправи на крака, този път по-стабилно, и каза:

— Моля да ме извините, имам уговорена важна среща и трябва да тръгвам.

После, заметнат с тъмносинята си кадифена пелерина, той напусна трапезата, придружен от един от адютантите си и от високия маскиран мъж.

Скоро след това гостите започнаха да се разотиват; Чезаре си тръгна заедно с Хофре, Джио и Асканио Сфорца. Когато те се метнаха на конете си, Чезаре се извърна и помахна на майка си, която бе останала в компанията на младия швейцарски гвардеец.

Четиримата препуснаха в галоп към Рим. Докато стигнаха до градската порта и кръстовището пред двореца на Борджиите, те бяха успели доста да си поговорят за инцидента с Хуан. Чезаре заяви, че няма намерение да търпи пиянските изблици на брат си и подобни демонстрации на фамилна измяна. Той бе твърдо решен да разясни на Хуан цялата сериозност на случилото се у Ваноца. Имаше намерение най-напред да поговори разумно с него, но ако това не помогнеше, бе готов да го извика на дуел и да приключи въпроса веднъж завинаги. Хуан съзнаваше, че в един дуел няма никакви шансове срещу брат си, затова най-вероятно щеше да се покае не само пред него, но и пред всички засегнати за скандалното си поведение, опозорило фамилията Борджия.

Чезаре прекрасно знаеше, че не той, а Хуан е страхливецът от двамата и че той може да го надвие всякак — с воля, меч или разум.

Кардинал Асканио Сфорца се оплака, че само преди няколко вечери, също пиян, Хуан убил без всякаква провокация неговия иконом. Дълбоко огорчен от случилото се, Асканио се закле, че ако не била кардиналската му тиара и ако не се боял от гнева на папата, той лично щял вече да е уредил сметките си с Хуан.

Шестнайсетгодишният Хофре никога не бе говорил против брат си, но Чезаре знаеше, че той му е дълбоко обиден заради явната връзка на Хуан с жена му Санча. Той си оставаше доста загадъчна личност, този негов по-млад брат. Поначало поради детински глуповатото му изражение всички го смятаха за малко тъп. Ала след като онази вечер в градината на двореца Чезаре бе видял преобразеното му лице в присъствието на Гонсалво де Кордоба, той вече гледаше на него с други очи.

След като се сбогуваха с Асканио, а Джио Медичи си тръгна към своя дворец, Хофре каза на Чезаре:

— Смятам да прескоча до Трастевере и да прекарам два-три часа с някоя жена, която ще отговори на желанията ми.

Чезаре му се усмихна и насърчително го тупна по рамото.

— Не възразявам, малкото ми братче. Приятно прекарване!

Чезаре проследи с поглед брат си, докато той се отдалечаваше на коня. И тогава забеляза нещо, което предизвика безпокойството му. Когато Хофре зави към Трастевере, от мрака се отделиха три конни фигури и тръгнаха след него. Единият от мъжете, висок и слаб, препускаше на бял кон.

Чезаре изчака да се отдалечат, за да не чуват тропота на копитата на неговия собствен кон, и препусна след тях. На няколко преки пред себе си забеляза силуетите на четирима ездачи; единият беше Хофре. Четиримата бяха увлечени в разговор; до Чезаре достигнаха гласовете им, дружелюбни и приятно оживени. След като се убеди, че брат му е въвн от опасност, той обърна коня и се върна сам във Ватикана.

Чезаре бе спал няколко часа, когато се събуди от ужасен кошмар. Дали в съня си не бе чул тропот на копита? Той се опита да се разсъни; маслото в светилника бе догоряло и стаята му тънеше в непрогледен мрак.

Чезаре беше целият плувнал в пот, сърцето му биеше бясно, обхванат бе от необясним ужас. Той се надигна от леглото и затърси опипом огниото си, за да запали свещ. Ръцете му трепереха, мозъкът му беше скован от ужас. Извика слугата си, но никой не се яви.

Внезапно по необясним начин светилникът се запали от само себе си и в стаята отново стана светло. Все още в полусън той седеше

на ръба на леглото. Отвсякъде го заобикаляха тъмни сенки, протягаха ръце от стените, за да го сграбчат за гърлото. Стана му студено, трепереше като трескав и се зави с одеялото, но от това не успя да се стопли. Изведнъж, сякаш от небитието, в ушите си чу гласа на Нони: Виждам смърт в къщата ти.

Опита се да прогони чувството на ужас, да запуши ушите си за гласа ѝ, но не можеше да се помръдне, беше като парализиран. Дали животът на Креция не беше в опасност? Не, това е невъзможно, каза си той. В манастира тя беше на сигурно място, особено след като баща ѝ бе наредил на дон Микелото да постави охрана, макар и скришом, за да не забележи Лукреция и да му се разсърди още повече. После Чезаре си помисли за Хофре, но си спомни за оживения приятелски разговор между него и спътниците му и се успокои.

Може би Хуан? Ако Чезаре следваше само собственото си чувство за справедливост, никаква заплаха за живота на Хуан не би могла да го разтревожи. Но тогава се сети за баща им. Какво ли щеше да стане с папата, ако зла съдба сполетеше Хуан?

Чезаре бързо се облече и тръгна към покоите на баща си. Пред спалнята на Александър стояха на пост двама въоръжени стражи, по един от всяка страна на тежката желязна врата. Като го видяха, те застанаха мирно.

— Почива ли си светият отец? — запита той, като се стараеше да не издаде вълнението си.

От преддверието на спалнята се чу гласът на Жакамино, доверения камериер на баща му:

— Само преди миг го погледнах, спеше спокойно — каза той. — Всичко е наред.

Чезаре се върна в покоите си, ала тревогата не го напускаше. Както винаги в такива случаи, той реши да яхне коня си и да препусне далеч извън града, за да се успокои и събере мислите си. Изтича до конюшните и тъкмо се канеше да възседне любимия си жребец, когато забеляза един от гледачите, който тъкмо триеше коня на Хофре; по копитата на животното имаше засъхнала червена речна глина.

— Значи брат ми Хофре се е върнал? — попита той.

— Да, кардинале — отвърна момъкът.

— А другият ми брат Хуан? Той прибра ли се?

— Не, кардинале. Още го няма.

Чезаре напусна града с мрачни предчувствия. Той не знаеше какво очаква да види, но душата му се бе свила, сякаш бе обладан от демонични сили. Струваше му се, че се движи като в сън. В това състояние на духа той пое с коня си покрай реката, търсейки брат си Хуан. Нощта беше студена и влажна. От миризмата на сол, която се разнасяше от река Тибър, мозъкът му се проясни и той се поуспокои. Чезаре внимателно оглеждаше бреговете за следи от борба, но не забеляза нищо и след неколчасова езда стигна до глинестия бряг, край който се издигаше дворецът на граф Мирандела, а до него имаше болница, в чиито прозорци проблясваха светилници. Наоколо цареше тишина.

Чезаре слезе от коня, като се оглеждаше за някой, когото би могъл да попита за брат си. Ала пристанът и бреговете на реката изглеждаха пусти; единственият звук, който достигаше до него, бе припляскването на рибата в неподвижните като езерна повърхност води.

Чезаре стигна до края на пристана и втренчено се загледа в отсрещния бряг. Там бяха закотвени няколко рибарски лодки, чиито екипажи сигурно гуляеха в селските кръчми или спяха, сгъсени на дъното на лодките. Той се опита да си представи как ли би се чувствал като рибар, ако трябваше по цял ден да хвърля мрежите и да чака да се хване някоя заблудена риба. Усмихна се; внезапно усети как му олеква.

Тъкмо се готвеше да си тръгне, когато забеляза малка лодка, привързана до купчина дървесни трупи; на кърмата се различаваше спяща мъжка фигура.

— Синьор! Синьор! — провикна се Чезаре. Щом приближи лодката, човекът вътре се размърда и уплашено го погледна. — Аз съм кардинал Борджия — каза Чезаре. — Търся брат си, командващия папската армия. Случайно да си забелязал нещо подозрително тази вечер?

Докато задаваше въпроса, Чезаре небрежно преметна между пръстите си златен дукат. Като видя монетата, мъжът, който се казваше Джорджо, изведнъж стана словоохотлив.

След половин час Чезаре благодари на рибаря, подаде му монетата и на сбогуване му каза:

— Никой не бива да знае за нашия разговор. Разчитам на теб.

— Аз вече забравих, че сме говорили, кардинале — сговорчиво отвърна Джорджо.

Чезаре пое обратно към Ватикана. Когато стигна, той с никого не сподели това, което току-що бе научил.

Папа Александър се събуди по-рано от обичайно; усещаше странно безпокойство. За тази сутрин бе свикал военен съвет, който да обсъди стратегията за няколко предстоящи битки, и си каза, че сигурно е притеснен заради техния неясен изход.

След като коленичи за утринна молитва и поиска Бог да го озари с мъдрост, за да вземе правилни решения, той влезе на съвета. За своя изненада там завари само Дуарте Брандао.

— Къде са синовете ми, Дуарте? — запита той. — Време е да почваме.

Дуарте изпитваше ужас от това, което трябваше да съобщи на папа Александър. Преди зазоряване го бе събудил един от слугите на главнокомандващия, за да го уведоми, че господарят му не се е прибрал цяла нощ от вечерята при Ваноца. Нещо повече — неговият адютант, който го придружавал на тръгване, също бил изчезнал безследно.

Дуарте успокои слугата, отпрати го в покоите на Хуан и му нареди незабавно да го уведоми, когато господарят му се върне. Ала самият той повече не можа да заспи; във въздуха се долавяше неясна тревога. След като се въртя известно време в постелята, преди още първите слънчеви лъчи да бяха позлатили покривите на Рим, той яхна коня си и тръгна по градските улици. Когато стигна гетото, спря и заразпитва подранилите минавачи дали снощи някой не е видял Хуан Борджия. Никой не го бе виждал.

След като се върна във Ватикана, Дуарте Брандао незабавно разбуди Чезаре, за да го запита кога за последен път е виждал брат си.

— Хуан си тръгна от празненството с адютанта и маскирания мъж — каза Чезаре. — Доколкото знам, отиваха право във Ватикана. Адютантът бе получил инструкции да не го изпуска от поглед, защото Хуан беше доста пиян.

— Аз така и не можах да го открия този адютант — каза Дуарте.
— А лично обиколих целия град, за да търся Хуан.

— Веднага ще се облека и идвам — каза Чезаре. — Баща ни може би има нужда от мен.

Ала още докато напускаше покоите му, Дуарте забеляза, че ботушите на Чезаре са целите мокри и покрити с лепкава червена глина.

Минаха още няколко часа; Александър бе започнал сериозно да се тревожи от отсъствието на Хуан. Той крачеше нервно из стаята, като в ръцете си прехвърляше златна броеница.

— Това момче е станало нетърпимо — избухна той. — Трябва да го намерим на всяка цена. Ще отговаря за своеволията си.

Дуарте се опитваше да успокои папата.

— Млад е още, ваше светейшество, а този град е пълен с красиви жени. Сигурно сега спи дълбоко при някоя куртизанка в Трастевере, дето още не я познаваме.

Александър кимна, но в този момент в стаята нахълта Чезаре.

— Татко, открили са адютанта на Хуан смъртно ранен. Изглежда, раните му са толкова ужасни, че не може да говори.

— Искам лично да се видя с този човек и да го попитам за сина си — каза Александър. — Ако той изобщо ще разговаря с някого, това съм аз.

Навел глава, Чезаре каза тихо:

— Едва ли и с теб би могъл да разговаря, татко, след като няма език...

Папата усети как коленете му омекнаха.

— А не може ли да напише каквото знае?

— Едва ли, татко, защото и пръсти на ръцете си няма...

— Къде е бил намерен адютантът? — запита папата.

— На Пиаца дел Гидека — каза Чезаре. — Сигурно е лежал поне три часа там пред очите на минавачите, които били толкова уплашени, че никой не смеел да съобщи за инцидента.

— А за брат ти няма вест, така ли? — попита Александър, който трябваше да седне, защото краката не го държаха.

— Да, татко. Засега няма вест.

След като обиколиха целия Рим и разпитаха командирите на стражата на Ватикана, началника на Испанския гарнизон и командващия Швейцарската гвардия, както и началниците на местната полиция, Чезаре и Брандао се върнаха в папския дворец.

Александър продължаваше да седи мълчаливо, стиснал в ръка златната си броеница. Когато двамата влязоха в покоите му, Чезаре погледна Дуарте Брандао. Предпочиташе баща му да чуе последните новини от доверен приятел.

Дуарте застана до папата и положи силната си десница върху рамото му, за да го подготви за това, което имаше да чуе.

— Току-що ми бе донесено, ваше светейшество, че конят на главнокомандващия е бил открит да се скита в покрайнините на града, а едното му стреме изглеждало прерязано като с меч.

Папата усети как дъхът му спира, сякаш някой го бе ударил с юмрук в стомаха.

— А къде е ездачът? — попита тихо той.

— Няма и следа от ездач, татко — отвърна Чезаре.

Папа Александър вдигна глава, очите му се бяха налели със сълзи.

— Вдигнете под тревога стражата на Ватикана и им заповядайте да претърсят всички улици и покрайнините на града. Кажете им да не се връщат, докато не открият сина ми.

Чезаре излезе да даде разпорежданията си на стражите, както му бе наредено. В коридора на двореца срещна брат си Хофре.

— Хуан е изчезнал — каза му той, — а баща ни е безутешен. На твоето място бих внимавал какво говоря и за нищо на света не бих казал къде съм ходил снощи.

Хофре кимна и отвърна:

— Разбирам.

После отмина, без да каже дума повече.

Из града плъзнаха слухове, че главнокомандващият папските армии Хуан Борджия е изчезнал безследно, че папата е дълбоко

покрусен и че страшно наказание очаква онзи, който е дръзнал да стори зло на сина му.

Всички дюкяни бяха затворени и прозорците им заковани, докато испански войници с извадени мечове препускаха из улиците. По тъмните римски улички бяха изпратени съгледвачи да търсят изчезналия младеж; войниците бяха заплашени със смъртно наказание, ако не успеят да го открият. Враговете на Александър, между които фамилиите Орсини и Колона, не се разделяха с оръжието си от страх, че могат да бъдат обвинени за изчезването на сина му.

Рано на следващата сутрин полицаите събудиха някакъв рибар, когото бяха открили заспал в лодката му. Той се казваше Джорджо Скиави и твърдеше, че в нощта на пиршеството у Ваноца бил забелязал четирима конници, единият от които с маска на лицето. Те водели със себе си пети кон, а върху него бил привързан човешки труп. Когато стигнали до градското бунище, където цял Рим изхвърлял сметта си в Тибър, те вдигнали трупа от седлото и го пуснали в реката.

Полицаите го запитаха:

— Как изгледаха тези ездачи? Какво още можеш да ни кажеш?

Джорджо заекна:

— Беше много тъмно...

След като то притиснаха, рибарят призна, че чул как един от ездачите, явно техният главатар, им заповядал да хвърлят няколко тежки камъка върху трупа, когато тъмносинята му кадифена пелерина изплувала на повърхността на водата. Разбира се, той добави, че един от конете бил бял.

Ала рибарят спази даденото пред Чезаре обещание и не описа мъжа, който бе давал заповедите. Когато полицаите започнаха да го заплашват, задето не е доложил за инцидента, той отвърна:

— Ами че аз съм виждал стотици пъти как изхвърлят трупове в реката. Ако всеки път тръгна да долагам в полицията, няма да ми остане време да си ловя рибата, нито да я ям.

До обяд плувци с дънни мрежи и големи куки бяха претърсили коритото на реката от бряг до бряг. Но чак към три следобед въдицата на местен рибар се бе закачила в нещо тежко на дъното и един подут

от водата труп, загърнат в тъмносиня пелерина, бе изплувал на повърхността.

Трупът имаше ботуши с шпори на краката. Ръкавиците му все още бяха затъкнати в поясока, а в джоба му имаше кесия с трийсет златни дуката. Очевидно мотивът за убийството не беше грабеж. Когато го извадиха от водата, по тялото му откриха девет прободни рани от хладно оръжие; освен това гърлото му беше прерязано.

Дуарте Брандао дойде да разпознае тялото. Нямаше никакво съмнение — това беше Хуан Борджия, папският син.

Трупът на Хуан бе откаран незабавно с лодка до замъка Сант Анджелио. Когато видя любимия си син убит, папа Александър падна на колене, обезумял от скръб. Той се просна по очи на пода; едрото му тяло се разтърсваше от могъщи хлипове, които се чуваха навред из Ватикана.

След като се поуспокои, Александър нареди погребението да бъде насрочено още за същата вечер. Трупът на Хуан бе изкъпан, преоблечен и изложен за поклонение в обшитата с бродирани униформи на върховен главнокомандващ войските на Светата римокатолическа църква.

В шест часа вечерта Хуан, който изглеждаше красив и спокоен, сякаш беше просто заспал, бе положен върху разкошна носилка и неколцина от придворните благородници го понесоха по моста през реката, докато папата наблюдаваше сам процесията от кулата на замъка Сант Анджелио. Начело на шествието вървяха сто и двайсет факлоносци с разноцветни щитове, следвани от стотици кардинали, епископи и свещенослужители, които плачеха и се молеха до възбог.

Същата нощ процесията, изпратена от хиляди оплаквачи с факли, които се точеха в безкрайна върволица между два реда испански стражи с извадени мечове, стигна до църквата „Санта Мария дел Пополо“; там Хуан бе положен в параклиса, който неговата майка Ваноца си бе приготвила за своя лична гробница.

Разкъсван от мъка и горест, веднага след погребението Александър изпрати да повикат Чезаре в покоите му. Чезаре се яви

веднага, нетърпелив да помогне на баща си с каквото може.

Когато влезе в личния кабинет на папата, той го откри седнал зад бюрото, мъртвешки блед и със зачервени от плач очи. Чезаре го бе виждал само веднъж толкова покрусен — като дете, когато Хуан бе изпил чашата с отрова и животът му бе в опасност. В този миг той си помисли дали с молитва може наистина да се обърне съдбата, или просто да се отложи неизбежното.

Когато Александър видя сина си, той стана и пристъпи към него; едрото тяло на папата се извисяваше в полутъмната стая на сантиметри от лицето на Чезаре. Той не беше на себе си от мъка и гняв. Винаги бе съзнавал, че Чезаре не обича брат си, защото Хуан бе получил от живота тъкмо онова, към което самият Чезаре се бе стремил повече от всичко. Александър бе дочул, че предишната вечер у Ваноца двамата братя са се скарали смъртно; после същата нощ Хуан бе изчезнал. Сега папата искаше да чуе истината от сина си. Той заговори с дрезгав, нетърпящ възражения глас:

— Закълни се, че не си убил брат си. Закълни се в безсмъртната си душа. И не забравяй, че ако скриеш истината от мен, ще гориш вечно в ада.

Шокът от това неочаквано обвинение накара Чезаре да загуби ума и дума. Истина беше, че той не съжаляваше ни най-малко за смъртта на брат си. Ала истина беше и това, че не Чезаре бе отнел живота му. И все пак сега не можеше да упрекне баща си, задето го подозира.

Чезаре пристъпи още по-близо до баща си, като го гледаше право в очите. Той сложи ръка на сърцето си и каза искрено:

— Татко, аз не съм убил брат си. Заклевам се. И ако не казвам истината, готов съм да горя във вечни мъки в ада. — Видял объркването по лицето на баща си, той повтори твърдо: — Не съм убил аз Хуан.

Пръв папата отклони поглед встрани. Той се отпусна върху коженото кресло, сякаш силите го напуснаха, и закри очите си с ръка. Когато заговори, гласът му беше кротък и тъжен:

— Благодаря ти. Благодаря ти, сине мой. Виждаш, че съм безутешен заради смъртта на моето момче. Но същевременно съм безкрайно облекчен от твоите думи. Искам да ти кажа — и това не са просто думи на скърбящ баща, който не съзнава какво говори, — че

ако ти беше убиецът на брат си, аз лично щях да те разкъсам на парчета, къс по къс. А сега ме остави, имам нужда да се моля и да потърся утеха в скръбта си.

В живота на всеки човек има моменти, когато едно взето решение променя цялата му по-нататъшна съдба. Застанал на кръстопът, без да знае какво му е отредено от провидението, човек прави своя съдбоносен избор. Така и Чезаре реши да не казва на баща си за онзи рибар, който бе намерил пръстен със син топаз, за това, че единият му брат Хофре бе убил другия му брат Хуан. Какво щеше да постигне, ако му бе казал?

Хуан бездруго си бе заслужил участта. Това, че младият и привидно глуповат Хофре се бе превърнал в оръдие на възмездието, изглеждаше подходящ край за жалкия му, мерзки живот. Хуан не бе допринесъл с нищо за фамилията Борджия; тъкмо обратното, той неведнъж ги бе излагал на опасности със своето безразсъдство. Сега убийството на Хуан, извършено от Хофре, идваше като достойно наказание за греховете на Борджиите.

Чезаре не биваше толкова да се изненадва от подозренията на баща си, ала бащиното обвинение в измяна на фамилията го бе наранило повече, отколкото можеше да си представи.

Но ако Александър бе заподозрял именно него, Чезаре нямаше намерение да му отваря очите, защото от истината щеше още повече да го заболи. Като свети отец папата трябваше да е непогрешим, защото тъкмо на тази непогрешимост се основаваше неговата власт. Следователно, разсъждаваше Чезаре, ако папа Александър сега разбере истината, съзнанието, че е сгрешил, ще му отнеме главната опора на папската институция.

Чезаре съзнаваше, че баща му се бе усъмнил в него, но кой щеше да има полза, ако папата се усъмнеше и в себе си? Не, това само щеше да отслаби неговата власт, а оттам да подкопае и устоите на фамилията Борджия. А това Чезаре за нищо на света нямаше да допусне.

Така стана, че със смъртта на Хуан и с взетото решение Чезаре пое мантията на закрилник на Рим, както и на своята фамилия.

Лукреция се молеше, коленичила пред голямата мраморна статуя в параклиса на манастира „Сан Систо“, когато една млада монахиня — притеснителна девойка от един от знатните родове на Неапол — дойде да я повика. В италианските манастири имаше поне толкова издънки на благороднически фамилии, потърсили закрила от бремето на аристократичния живот, колкото и бедни момичета от селата, водени от истинска вяра в Бога. И двете категории служеха на Светата църква по свой начин. Фамилиите на богатите момичета изплащаха големи суми за издръжка на манастирите, докато селянките се молеха за душите на богатите.

Заеквайки от вълнение, младото момиче съобщи на Лукреция, че отвън я очакват с важно послание. С разтуптяно от лошо предчувствие сърце Лукреция побегна към двора колкото я държаха краката; стъпките ѝ отекваха по пустите каменни коридори. Беше облечена с проста вълнена роба с висока талия, а отгоре имаше плетена памучна блуза. Всяка сутрин, докато се обличаше, Лукреция благодареше на Бога за тези груби и широки дрехи, които засега скриваха все понаедриящата ѝ фигура.

Безброй ужасни мисли преминаха през съзнанието ѝ, докато стигна до приемната. Дали баща ѝ не беше болен? Или брат ѝ Чезаре? Дали любимият ѝ брат не се бе споминал от мъка по нея през безкрайните месеци на тяхната раздяла? Или просто се бе получило поредното послание от баща им, папата, с което я молеше да се вразуми и да заеме мястото си в семейния дворец?

Досега Лукреция бе отворила само едно от писмата, които младият вестносец Перото ѝ бе донесъл. След това тя предполагаше, че във всички пише едно и също: баща ѝ настоява тя да му се подчини, а тя не биваше да стори това, дори и да искаше. Дъщерята на папата в никакъв случай не можеше да се показва пред римското общество в сегашното си състояние, още повече, че според Перото брат ѝ бе настоял за разтрогване на брака ѝ с Джовани по причини на импотентност. Докато подтичваше към приемната, тя леко се потупа по корема: „А как тогава ще обявим това на хората?“

Приемната беше спартански обзаведена и студена, с гол мраморен под; прозорците бяха покрити с плътни завеси, а по голите стени висяха разпятия. Когато Лукреция влезе, тя замръзна на място,

изумена от това, което видя. Брат ѝ Чезаре, облечен с кардиналски одежди, я чакаше сам в голямата зала.

Тя толкова се зарадва да го види, че се затича и се хвърли на врата му, без да помисли дали някой ги гледа. Ала Чезаре леко я отблъсна и внимателно я огледа от глава до пети; красивото му лице беше изкривено в гримаса.

— Чез! — извика тя, почти разплакана. — Какво има? — Не можеше да допусне, че той е забелязал толкова рано; по-скоро бе чул за състоянието ѝ от някой друг. Но докато стоеше уплашена срещу брат си и през съзнанието ѝ пробягваха хиляди ужасни мисли, той я заговори:

— Хуан е мъртъв. Бил е убит късно през нощта.

Коленете ѝ се подкосиха, тя залитна напред и щеше да падне на коравия каменен под, ако Чезаре не я бе прихванал навреме. Коленичил до нея, той изведнъж забеляза особената бледност на кожата ѝ, от която тънките кръвоносни съдове по клепачите ѝ изпъкваха по-ярко от преди. Повика я нежно: „Креция, Креция...“, но тя не отговори. Тогава той свали кадифената си пелерина, сгъна я и я положи на пода под главата ѝ.

Клепачите на Лукреция потрепнаха и очите ѝ започнаха да се отварят, когато ръката на Чезаре я погали по корема, за да я успокои и върне в съзнание. Когато погледът ѝ се избистри, очите ѝ срещнаха неговите.

— По-добре ли се чувстваш сега? — запита той.

— Това е някакъв ужасен кошмар — отвърна тя. — Хуан е мъртъв! А нашият баща? Той как понася това?

— Не много лесно — каза ѝ Чезаре. После отново постави ръката си на корема ѝ и се намръщи. — С теб е настъпила някаква промяна, за която нищо не знаех.

— Така е.

— Сега, когато баща ни цели разтрогване на брака ти, моментът не е никак подходящ. Как очакваме някой да ни повярва, че оная свиня Джовани е импотентен! Може като нищо да ти откажат развод.

Лукреция рязко се надигна от пода. Нещо в думите на Чезаре не ѝ хареса; в тона му се долавяше враждебна нотка. Тя все още беше зашеметена от неочакваната новина за смъртта на Хуан, а сега и Чезаре ѝ се сърдеше и това още повече я обърка.

— Промяната в състоянието ми няма нищо общо с Джовани — отвърна тя. — Аз легнах с него само веднъж, през първата ни брачна нощ.

В очите на Чезаре припламнаха гневни искри.

— И кой е мошеникът, когото трябва да убия сега? — извика той.

Лукреция вдигна ръка и погали брат си по бузата.

— Това дете е твое, скъпи мой. Какъв горчив залък, нали?

Известно време Чезаре седя неподвижно, загледан втрещено пред себе си. После каза:

— Аз трябва да захвърля тази кардиналска тиара. Не може мое дете да бъде копеле.

Лукреция сложи пръст на устните му.

— Нито пък твое дете може да бъде мое! — каза тя.

— Трябва да обмислим и да решим какво ще правим — каза той.

— Някой друг знае ли?

— Никой — отвърна Лукреция. — Когато аз самата разбрах, още същия ден напуснах Рим.

След смъртта на Хуан папата се затвори в покоите си. Въпреки молбите на Дуарте, дон Микелото, Чезаре и всички други, които го обичаха, той в продължение на дни наред отказваше да се храни и да разговаря с когото и да било, дори със своята скъпа Джулия. Пред вратите на покоите му се чуваха неговите молитви и отчаяните му викове на разкаяние, с които молеше всевишния за прошка.

Понякога обаче той ядно размахваше юмрук във въздуха и се нахвърляше с гневни упреци към Бога.

— Господи, дето си в небесата, какъв е смисълът да се спасят душите на хиляди, след като смъртта на един може да предизвика такава болка? — вайкаше се той. — Несправедливо е да ме наказваш за собствените ми грехове със смъртта на сина ми. Всеки смъртен може да сгреша, но Бог трябва да е милостив! — Думите му звучаха тъй, сякаш разсъдъкът му почваше да се помрачава.

Онези от кардиналите, които се ползваха с неговото доверие и благоволение, се изреждаха да хлопат на вратите на покоите му, за да го утешават. Ала той упорито отказваше да допусне когото и да било

до себе си. Накрая един ден стените на Ватикана потрепериха от гръмовния му вик:

— Да, знам, небесни отче, и твоят син също бе принесен в жертва!...

После цели два дни не се чу никакъв звук.

Когато най-после отвори вратите на покоите си и застана на прага, Александър беше бледен и измършавял, но изглеждаше доста поуспокоен. Той се обърна към всички, които го очакваха отвън, със следните думи:

— Дал съм обет пред светата Дева Мария да реформирам Католическата църква и смятам да се заловя с това незабавно. Свикайте кардиналската консистория, за да им го съобщя.

Папата публично обяви своята любов към сина си и заяви пред събралите се кардинали, че би дал седем тиари, за да си го върне. Но понеже е невъзможно, каза той, наместо това започва църковна реформа, понеже убийството на Хуан го е събудило от душевна дрямка и му е припомнило собствените грехове.

С доловима болка в гласа папа Александър продължи да говори за своята непрежалима загуба, а докато признаваше собствените си злодеяния и злодеянията, извършени от името на фамилията му, той се покая и тържествено се закле да се поправи. Папата заяви пред Светия колегиум и чуждите посланици, че си дава сметка как е оскърбил Провидението; после той се обърна към тях с молба да съставят специален съвет, който да направи предложения за промени.

На следващия ден папата написа послания до християнските владетели, в които им разказваше за сполетялата го трагедия и споделяше своите нови разбирания за нуждата от църковна реформа. Всички бяха дотолкова убедени в искреността на намеренията му, че из цял Рим се произнасяха съчувствени слова; дори кардинал Дела Ровере и пророкът Савонарола — двама измежду най-яроствните му противници — изпратиха съболезнователни послания.

По всичко личеше, че започва нова ера...

Понеже папа Александър беше все още в траур заради смъртта на сина си Хуан, Дуарте се обърна към Чезаре Борджия. Той го посъветва, че след като кралят на Неапол е вече коронясан, вниманието на Ватикана би трябвало да се насочи към Флоренция — един град, в който нормалният ход на живота бе прекъснат напълно след френското нашествие. Според Дуарте, за да се скрепи съюзът на папата със законодателната колегия на Флоренция — Синьорията, за да се върнат Медичите на власт и да се прецени отблизо заплахата от разколническата дейност на пророка Савонарола, се налагаше в града да бъде изпратен някой, който се ползва с пълното доверие на Ватикана. Той трябваше на място да провери истинността на слуховете, достигащи до Рим.

— Говори се — каза Дуарте, — че през последните месеци оня доминикански монах Савонарола е станал все по-настъпателен в подстрекателските си проповеди, с които насъсква гражданите на Флоренция да се опълчат срещу папата, ако в скоро време не се предприемат реформи.

Папа Александър вече бе изпратил във Флоренция официална възбрана, с която отнемаше на проповедника възможността да подкопава вярата на хората в папската институция. На Савонарола бе забранено да проповядва, докато не се яви лично в Рим за среща с папата; предвидени бяха дори санкции срещу флорентинските търговци, които се събираха да слушат проповедите на монаха. Ала нищо не бе в състояние да възпре този фанатик.

Със своята арогантност Пиеро Медичи бе настроил срещу себе си цялото гражданство на Флоренция и дори собствения си двор. А сега пламенните речи на Савонарола, които се разнасяха от амвона и от градските площади, привличаха огромни тълпи хора, жадуващи за реформа. Нарасналото влияние на все по-заможния флорентински еснаф, който ненавиждаше Медичите, като същевременно смяташе, че с парите си заслужава право на участие в управлението на града, се

добавяше към протестния хор от гласове, заплашващ да подкопае папската власт.

Чезаре се усмихна.

— Каква гаранция можеш да ми дадеш, приятелю, че самият аз няма да бъда посечен, ако дръзна да се появя във Флоренция? Те може да решат да ме убият за назидание. Чувал съм да се говори, че в проповедите си оня монах ме е обрисувал пред гражданите на Флоренция почти толкова покварен, колкото и светия отец.

— Там имаш не само врагове, но и приятели — отвърна Дуарте. — А също и верни съюзници. Един от тях е блестящият оратор Макиавели. Сега, когато папската власт е отслабена, е нужно набито око, за да отсее истинските от въображаемите заплахи за фамилията Борджия.

— Благодаря ти за загрижеността, Дуарте — рече Чезаре. — И ако имам възможност, давам ти думата си, че ще посетя Флоренция, след като приключа с Неапол.

— Кардиналската тиара ще те пази — каза Дуарте. — Тя е добра защита дори срещу фанатик като Савонарола. А за нас ще е от полза да чуем на място в какво той обвинява папата, за да можем да опровергаем обвиненията му.

И така, загрижен, че със загубата на властта от Медичите и с избирането на нова Синьория във Флоренция заплахите за папата се увеличават още повече, Чезаре се съгласи да посети града, за да види как може ситуацията да се промени в полза на Рим.

— Още при първа възможност — каза той на Дуарте — ще се вслушам в съвета ти.

Николо Макиавели току-що се бе завърнал във Флоренция от Рим, където бе изпратен като емисар на Синьорията, за да разследва убийството на Хуан Борджия.

Макиавели бе застанал в огромната зала на Палацо дела Синьора, заобиколен от прекрасните гоблени и безценните маслени картини на Джото, Ботичели и други художници, подарък от покойния Лоренцо Великолепни, които красяха стените.

Седнал на голямото кадифено кресло между осмината членове на Синьорията, нейният застаряващ председател неспокойно се

въртеше и се почесваше в очакване да изслуша внимателно разказа на Макиавели за онова, което бе установил при пътуването си.

Всички членове на флорентинското законодателно събрание притеснено очакваха това, което им предстоеше да чуят, преди да обсъдят неговите последици за Флоренция и за тях самите. Макар да уважаваха уменията на този младеж при излагане на аргументите му, те невинаги вярваха в собствената си способност да проследят неговата сложна и заплетена мисъл. Сега всички стояха в напрегнато мълчание, а очите им нервно шареха наоколо.

Невисок и с деликатно телосложение, Макиавели изглеждаше дори по-млад от своите двайсет и пет години. Загърнат с дългата си черна пелерина, той заговори, докато крачеше напред-назад пред смълчаната аудитория.

— Целият Рим смята, че Чезаре Борджия е убил собствения си брат. Аз обаче не мисля така. Дори самият папа да вярва във вината на своя син, аз съм на друго мнение. Разбира се, Чезаре е имал мотив да го стори, защото е добре известно, че отношенията между двамата братя бяха, най-меко казано, доста обтегнати. Говори се, че в нощта преди убийството те така се били спречкали, че за малко не се стигнало до дуел. Ала въпреки всичко аз отричам Чезаре да е убиецът.

Председателят размахна нетърпеливо съсухрената си ръка.

— Пет пари не давам какво смята Рим, млади момко. Ние във Флоренция сме свикнали да мислим със собствените си глави. Ти беше изпратен да направиш оценка на ситуацията, а не да ни разправяш клюки, дете всеки може да ги чуе по римските улици.

Макиавели не се засегна ни най-малко от ядната нападка на председателя. С лукава усмивка той продължи:

— Ето например дожът на Урбино, Гидо Фелтра, попаднал в плен при Орсини заради некадърността на главнокомандващия папската войска. Нещо повече, от чисто скъперничество Хуан Борджия месеци наред отказвал да плати откупа за генерала си и го оставил да гние в тъмницата на своя враг. Нека не забравяме и испанския военачалник Де Кордоба, на когото Хуан бе отнел всички заслуги и полагащото му се парично възнаграждение за победата над Орсини. Ала повече от всеки друг го ненавиждал граф Мирандела. Графът имал четиринайсетгодишна дъщеря, която Хуан съблазнил, използвал и после изоставил, като при това се похвалил на цял Рим за подвига си.

Представете си срама на семейството. Дали е случайност, че трупът на Хуан бе открит в Тибър точно срещу двореца на графа?

Отегчен, председателят на Синьорията кротко дремеше и Макиавели повиши глас, за да привлече отново вниманието му.

— Хуан имаше много други врагове... Може кардинал Асканио Сфорца да го е сторил, за да отмъсти за убийството на иконома си предишната седмица. Да не забравяме и мъжа, чиято съпруга бе съблазнил... — Макиавели направи многозначителна пауза, след което продължи с такъв тих глас, че всички трябваше да напрегнат слух, за да го чуят: — Неговият собствен брат Хофре...

— Стига толкова — извика сприхаво председателят. После със завидна за възрастта си отчетливост заяви: — Нас ни интересува само заплахата за Флоренция от страна на Рим. Хуан Борджия, главнокомандващият папските войски, е убит. Въпросът е, кой е убиецът? Някои казват, че това е неговият брат Чезаре. Логично е да се предположи, че ако Чезаре наистина е виновен, Флоренция е в опасност. Ако Чезаре е убил брат си, значи той е не само патриот, но и амбициозен млад мъж, който един ден ще се опита да сложи ръка на Флоренция, понеже счита, че тя по право му принадлежи. Най-просто казано, млади момко, ние очакваме да чуем от теб отговор на въпроса: наистина ли Чезаре Борджия е убил своя брат?

Макиавели поклати глава. Когато заговори, гласът му звучеше искрено и убедено:

— Не вярвам, че Чезаре е виновен, ваше превъзходителство. И ще ви изложа аргументите си. Хуан Борджия е бил намушкан с нож девет пъти... все в гърба. Това не е в стила на Чезаре Борджия. Той е храбър воин, способен да убие противника си с един удар, при това лице в лице. Да прави засади по тъмна доба, да удря жертвата си в гръб, да изхвърля трупа в Тибър — всичко това просто не му е в природата. Според мен тъкмо тези обстоятелства повече от всичко друго доказват, че Чезаре е невинен.

В продължение на дълги месеци след смъртта на сина си папа Александър изпадаше в периодични пристъпи на тежка депресия. Когато го обземеше дълбока скръб, той се затваряше и отказваше да се среща с хора, дори преставаше да ръководи папските дела. После,

осенен от внезапно вдъхновение, излизаше от покоите си и с нови сили възобновяваше действията си за реформиране на църквата.

Накрая Александър извика началника на папското деловодство Пландини и му нареди да свика комисия от избрани кардинали, които да направят предложения за реформи.

После сподели с Дуарте Брандао, че реформата не може да се ограничи само с църковните дела. Той заяви, че е готов да реформира собствения си живот, както и живота на цял Рим. За това нямало нужда от официално разрешение от когото и да било, тъй като действията му щял да направлява сам Бог.

Рим с положителност се нуждаеше от реформи. Градската търговия беше опорочена от кражби и измами. По улиците на града, във всеки дюкян, хан и кръчма гъмжеше от крадци, разбойници, хомосексуалисти, развратници и педофили. Дори кардинали и епископи се разхождаха гордо и невъзмутимо по римските улици, придружени от млади мъжки куртизанки, облечени в пищни ориенталски костюми.

По римските улици бродеше цяла армия от шест хиляди и осемстотин проститутки, която представляваше страшна заплаха за здравето и нравите на града. Сифилисът, който се бе зародил в Неапол, бе донесен в Рим от френските войски и оттам пренесен в Болоня и отвъд Алпите чак във Франция. По-заможните римляни заплащаха цели състояния на търговците на зехтин, за да се киснат с часове в бъчвите им, понеже се смяташе, че зехтинът облекчава болките от откритите гноящи рани. Впоследствие същият зехтин се продаваше в дюкяните като „чист природен продукт“!

Но Александър разбираше, че промените трябва да започнат от самата църква, заради което свика Светия колегиум. Светата римокатолическа църква беше могъщо, извънредно заможно предприятие с безброй звена и финансови сметки. Само канцеларията на Ватикана разпращаше над десет хиляди писма годишно. Кардиналът, управляващ църковната хазна — или Апостолическата камера, както я наричаха, — отговаряше за изплащането на хиляди сметки на доставчици, както и за събиране на данъци в дукати, флорини и други валути. Все по-набъбващият персонал на курията получаваше заплати, като по-важните постове се продаваха или заменяха срещу облаги и услуги, някои законни, други не дотам.

Много неща трябваше да се вземат предвид. Дълги години папи и кардинали се бяха боричкали за надмощие. При една църковна реформа папската власт щеше да бъде отслабена, докато тази на Светия колегиум щеше да се засили. Тази борба за надмощие се бе превърнала през вековете в непрестанен източник на напрежение между папската институция и Светия колегиум.

Ясно беше, че един от главните източници на противоречия щеше да бъде самият брой на ръкоположените кардинали. Размивайки колегиума с членове на своето семейство, всеки папа се стремеше да увеличи собственото си влияние. По този начин той се надяваше да контролира избора на следващия папа, да гарантира и опази интересите на фамилията и да увеличи фамилното богатство.

От друга страна, чрез ограничаване на броя на кардиналите, които един папа можеше да назначи, всеки отделен кардинал получаваше все по-голяма лична власт, както и по-високи доходи, доколкото годишните ренти от всеки пост се поделяха поравно между целия Свети колегиум.

И така, пет седмици след първоначалното си свикване комисията, която Александър бе натоварил да разучи възможностите за реформа, се събра отново в Голямата зала на Ватикана, за да докладва своите констатации и да направи предложенията си пред папата.

От името на цялата група взе думата кардинал Гримани — нисък рус венецианец, който говореше внимателно с добре овладян глас.

— След като разучихме предложенията за реформи, направени от предишни кардиналски комисии, ние се спряхме на някои, които ни се струват подходящи за сегашния случай. Решихме, че е нужно да бъдат ограничени нашите земни удоволствия. Трябва да намалим броя на обедите и вечерите, на които се поднася месо. При всяко хранене да се чете Библията...

Дотук в предложението нямаше нищо радикално. Александър търпеливо слушаше и изчакваше, без да говори.

По-нататък кардинал Гримани предложи строги мерки против симонията и раздаването на църковни имоти като отплата за лична лоялност, както и ограничаване на доходите на кардиналите. Под това нямаше предвид приходите от частни или семейни източници, а само постъпленията от доходоносни църковни длъжности. Тъй като по-

голямата част от кардиналите си бяха заможни поначало, и това предложение нямаше да ги оцети кой знае колко.

По-нататък обаче, както от самото начало бе очаквал Александър, предложенията на Гримани станаха по-настъпателни.

— Трябва да се наложат ограничения на властта, упражнявана от папата — започна меко той. — Назначаването на епископи трябва да става с одобрението на Светия колегиум. Без тяхно съгласие папата не бива да има право да продава или заменя административни длъжности. При смъртта на действащ кардинал известно време да не се назначава нов.

Замислен над чутото, папата се намръщи.

Гримани понижи глас дотолкова, че Александър трябваше да се наведе напред и да напрегне слуха си, за да го чува.

— Нито един кардинал да няма право да притежава повече от осемдесет слуги и трийсет коня, както и никакви музиканти, шутове и жонгльори. Нито един да няма право да държи млади момчета за пажове. На всички църковни сановници, независимо от техния ранг, се забранява да издържат конкубини, в противен случай им се отнемат доходите от заемания пост.

Папата премяташе през ръцете си молитвената броеница и слушаше, без да се намесва. Това бяха безсмислени предложения, които нямаше с нищо да допринесат за доброто на църквата или на душите на вярващите. Но той си замълча.

Когато най-последно приключи, Гримани почтително запита:

— Има ли светият отец някакви въпроси?

През последния месец желанието, с което Александър се бе заловил с реформите, бе започнало да се притъпява. Сега, когато чу предложенията на комисията, то напълно се изпари.

Папата се надигна от трона си и се изправи с лице срещу комисията.

— Засега нямам какво да кажа, Гримани. Разбира се, искам да благодаря на всички вас за положеното старание. Ще разуча внимателно вашия доклад, а моят деловодител Пландини ще ви информира, когато бъде готов за обсъждане на предложенията.

С тези думи Александър вдигна ръка за благословия, после се обърна и бързо излезе от залата.

Един от останалите кардинали — Сангригио, също от Венеция — се приближи до Гримани, който още не бе слязъл от катедрата.

— Е, Гримани — прошепна той, — едва ли си струва повече да бием пътя до Рим. Боя се, че реформите на папата са готови за последно причастие.

Когато се върна в покоите си, Александър прати да извикат Дуарте Брандао. Когато Дуарте влезе при него, папата си посрбваше от една чаша силно вино; той покани госта си да седне, за да обсъдят събитията от деня.

Дуарте прие предложената му чаша вино и седна, готов да слуша.

— Невероятно е — започна папата — как човешката природа непрестанно върви против себе си в името на някакви възвишени принципи.

— Значи вие не намерихте нищо в доклада на комисията, което си струва да бъде обсъждано? — запита Дуарте.

Александър стана и закри из стаята, видимо развеселен.

— Това е истинско безобразие, Дуарте. Предложенията им са против всякакви земни удоволствия. Умереността е едно, аскетизмът съвсем друго! Каква радост ще изпитва всевишният, ако ние се отречем от всякакви радости?

— А кое от предложенията им се стори най-неприемливо за ваше светейшество?

Александър стана и погледна Дуарте право в очите.

— Драги приятелю, тези хора предлагат да се откажем от конкубините. Като папа аз нямам право да се женя, а сега те искат за моята скъпа Джулия да няма място в леглото ми, в живота ми! Аз в никакъв случай не мога да приема това. Нещо повече, те очакват да обезнаследя децата си. Какво предателство! Предлагат да не организирам увеселения за поданиците си. Всичко това са глупости, Дуарте, пълни глупости. Обезпокоен съм, че кардиналите са станали толкова безразлични към нуждите на народа.

Дуарте се усмихна.

— Трябва ли да разбирам, че сте решен да отхвърлите предложенията на комисията?

Александър отново седна, видимо поуспокоен.

— Сигурно скръбта е помрачила разсъдъка ми, приятелю — каза той. — Да реформирам църквата по този начин би означавало като папа да се откажа от интересите на децата си, от любовта си, от своя народ. Но така само ще спасим по-малко души. Предлагам да изчакаме още един месец, а след това всякакви приказки за реформа трябва да престанат.

Дуарте поглади замислен брадичката си.

— Значи докладът на комисията ви изненада?

Александър поклати глава.

— Направо ме ужаси, скъпи приятелю.

В римската провинция слуховете избухват като бурени след дъжд. Говореше се, че Провидението е отнело живота на Хуан като наказание за това, че и двамата братя Борджия, както и самият папа Александър са спали с Лукреция.

Джовани Сфорца се бе съгласил на развод, но не по достоен начин; ето защо в опровержение на официално обявените причини за развода той започна да пуска слухове за системно кръвосмешение във фамилията Борджия. Лукреция не само спеше с брат си Чезаре, твърдеше той, но бе минала и през леглото на собствения си баща папа Александър. Слуховете бяха толкова скандални, че предизвикаха оживление по улиците на Рим, а впоследствие и във Флоренция. С удвоени сили Савонарола започна да проповядва против „злото, което ще сполети следовниците на този лъжепапа“.

Привидно безразличен към всичко, което се говореше по негов адрес, папа Александър избираше подходящ жених за дъщеря си измежду неколцина възможни кандидати. Най-приемлив от всички му се струваше Алфонсо Арагонски, синът на краля на Неапол.

Алфонсо беше красив младеж, рус и висок, с приятни обноски и ведър нрав. Също като сестра си Санча и той бе незаконороден, но баща му се бе съгласил да го провъзгласи за дож на Бишелие, с което му бе осигурил висок обществен статут и значителен доход. Нещо повече — Алфонсо беше роднина с Фердинанд, така че един брак с Лукреция Борджия щеше още повече да заздравя връзката между Ватикана и испанския крал, предоставяйки на папата тактически

предимства в разприте с непокорните феодали и военачалници в южните италиански провинции.

Докато Александър кроеше планове за Лукреция, младият Перото ежедневно препускаше между Ватикана и манастира „Сан Систо“ с послания за хода на нейния развод. През тези няколко месеца Лукреция и добрият Перото станаха близки приятели, които всеки ден си разменяха забавни историйки, пееха песни и бродеха из манастирските паркове. Перото я насърчаваше да се възползва от новоизвоюваната си свобода, тъй като за пръв път през живота си тя беше далеч от властната опека на баща си.

И така, все още съвсем младата папска дъщеря и чаровният момък Перото се разхождаха, хванати за ръце, разменяха си тайни и често обядваха на тревата в манастирските ливади, след което прекарваха остатъка от деня, вплитайки венчета от полски цветя в разкошните руси къдрици на Лукреция. Тя постепенно усети как се подмладява и възвръща към живота; лицето ѝ все по-често се озаряваше от усмивка.

В деня, когато Перото ѝ донесе послание, с което папата я приканваше да се върне във Ватикана за официалното разтрогване на брака пред Римската рота — върховния църковен трибунал, Лукреция изпадна в паника. Хванала пергамента в разтрепераните си ръце, тя се разплака от страх и отчаяние. Перото, който вече беше страстно влюбен в Лукреция, макар все още да не смееше да издаде чувствата си, я прегърна, за да я утеши.

— Какво има, сладка моя? — запита той, изоставил за миг официалния тон. — Какво те кара да страдаш така?

Тя се притисна към него и облегна глава на рамото му. Досега не бе споделяла за състоянието си с никого освен Чезаре, но при сегашните обстоятелства беше безумие да се преструва на девствена. Ако баща ѝ или който и да било друг откриеха, че е бременна, това щеше да застраши запланувания съюз на Ватикана с Неапол и Арагонската династия. Нещо повече, враговете на Чезаре щяха да се опитат да убият нея и брат ѝ, защото с безразсъдството си бяха изложили папската институция на опасност.

И така, понеже нямаше с кого друг да сподели участта си, Лукреция реши да се довери на Перото. А на свой ред той, благородният млад рицар, ѝ предложи, вместо да признава връзката с

брат си, да каже, че той — Перото — е баща на детето й. По такъв начин каквито и последици да произтичаха от действията й, те със сигурност нямаше да бъдат толкова страшни както признанието в кръвосмешение.

Лукреция се трогна, но същевременно и се изплаши от неговото предложение.

— Но баща ми ще заповяда да те измъчват, задето по твоя вина е застрашен един стратегически съюз, от което могат да бъдат отслабени папските позиции в Романия! Слуховете, които се носят, са достатъчно лоши и без доказателства, но сега... — Тя се потупа по корема и въздъхна.

— Готов съм да пожертвам живота си за теб и за църквата — каза простишко Перото. — Вярвам, че каквото и решение да вземе светият отец тук, на земята, Небесният отец ще ме възнагради заради благородните ми намерения.

— Трябва да предупредя брат си, кардинала — каза Лукреция, сякаш мислеше на глас.

— Кажи му каквото сметнеш за нужно — отвърна добродушно Перото. — Готов съм да платя цената на истинската любов. Това, което изпитах при нашето познанство през последните месеци, си струва.

Той се поклони и понечи да си тръгне, но преди това тя му подаде сгънато писмо и го помоли да го предаде на брат й.

— Погрижи се той лично да го получи, защото, ако попадне в чужди ръце, знаеш какво ни чака.

Перото пристигна в Рим и незабавно се яви пред папата, за да му съобщи, че Лукреция е бременна в шестия месец и той е бащата на детето. Помоли Александър за прошка и обеща да стори всичко, което е по силите му, за да изкупи вината си.

Александър го изслуша внимателно; известно време помълча и изглеждаше някак озадачен, но за голямо учудване на Перото не избухна в гняв. Вместо това нареди на младия испанец да не разговаря с никого за случилото се. Междувременно Лукреция щеше да остане в манастира, докато роди детето си под грижите на светите сестри, които се бяха заклели във вярност на църквата и нямаше да посмеят да издадат тайната й.

Но какво да стори с детето? Естествено, Алфонсо и неговото семейство не биваше да узнаят за случилото се.

Посветени в тайната бяха само Александър, Лукреция и, разбира се, Чезаре; така трябваше да си остане и за в бъдеще. Дори Хофре и Санча щяха да бъдат изложени на опасност, ако истината се разчуеше. Ето защо се разбраха Перото да си държи езика зад зъбите, дори да го изтезават.

Перото се готвеше да се сбогува и оттегли от покоите на папата, когато Александър го запита:

— Предполагам, че не си казал никому за това?

— Нито думица — отвърна Перото. — Моята любов към дъщеря ви държи устните ми заключени.

Александър прегърна момъка и го отпрати да си върви.

— Пази се — извика той подире му. — Благодаря ти за доблестта и хладнокръвието.

След посещението си при папата Перото се отби при кардинал Борджия, за да предаде посланието от Лукреция. Чезаре го прочете и пребледня.

— Каква е целта на това самопризнание? — запита той испанеца.

Препасал китарата си през рамо, Перото се усмихна.

— Любовта сама по себе си е награда.

Сърцето на Чезаре биеше бясно.

— Каза ли на някого?

Перото кимна.

— Само на негово светейшество...

С огромно усилие на волята Чезаре успяваше да се сдържа.

— И как реагира той?

— Много великодушно — отвърна Перото.

Чезаре усети как го побиват тръпки на ужас. Той познаваше добре баща си и знаеше, че когато е най-ядосан, успява да запази най-голямо спокойствие.

— Добре, сега иди в квартала на блудниците Трастевере и се скрий там — нареди той. — И ако ти е мил животът, не споменавай пред никого за това, което говорихме. Аз ще размисля как да постъпим и когато се върна от Неапол, ще пратя да те повикат.

Перото се поклони и тръгна към вратата, но Чезаре се провикна след него:

— Ти си благородна душа, Перото. Благославям те и нека Бог те закриля!

* * *

В Рим Лукреция, бременна в седмия месец, застана пред дванайсетте съдии на трибунала. Въпреки широките, свободно падащи одежди промяната във външния ѝ вид биеше на очи. Тя се бе погрижила да прибере дългата си руса коса благопристойно отзад на гърба и да измие миловидното си лице с розови бузи. От месеците, прекарани в манастира, през които се бе хранила скромно, молила много и спала добре, тя изглеждаше съвсем млада и невинна.

Още щом я видяха, трима от съдиите си прошепнаха нещо и се наведоха напред да се съвещават. Ала вицеканцлерът, шишкавият и подпухнал кардинал Асканио Сфорца, им махна с ръка да мълчат. Когато подкани Лукреция да говори, нейната пледоария, написана на латински от брат ѝ Чезаре, бе произнесена с такова стеснително запъване, с такава скромност и смирение, че направи благоприятно впечатление на кардиналите, които бяха омагьосани от чаровната папска дъщеря.

Докато те се съвещаваха, Лукреция вдигна лепената кърпичка към лицето си и зарони горчиви сълзи.

— Простете ми, ваши преосвещения, смирената молба, която ще отправя към вас. — Тя сведе глава, а когато отново вдигна поглед към кардиналите, очите ѝ бяха пълни със сълзи. — Моля ви да си представите какъв би бил моят живот, ако нямам деца, които да обичам и да се грижа за тях. Нима бихте ме осъдили да живея, без да съм познала мъжка ласка? Нима бихте оставили върху мен това проклетие, което с нищо не съм заслужила? Моля ви, в своята безгранична добрина и милосърдие, да пощадите младия ми живот, като обявите за недействителен този нещастен брак... който по самата си същност е лишен от любов.

И така, никой от присъстващите не възрази, когато Асканио Сфорца се обърна към Лукреция и я обяви, тържествено и отчетливо, за *femina intacta* — т.е. девственица. Още същата вечер тя се отправи по обратния път към манастира, за да дочака раждането на своето дете.

Когато Перото пристигна в манастира, за да съобщи на Лукреция, че бракът ѝ е окончателно разтрогнат и че преговорите с бъдещия ѝ съпруг, дожа на Бишелие, са приключили успешно, тя усети как очите ѝ се наливат със сълзи.

— След като родя, детето ще ми бъде отнето — каза тъжно тя, докато двамата с Перото седяха в градината на манастира. — Освен това няма да ми разрешават да се виждам с теб, защото наскоро след това ще бъда омъжена повторно. Днешният ден е едновременно щастлив и тъжен за мен. От една страна, вече не съм омъжена за един съпруг, когото ненавиждах, но, от друга, скоро ще загубя детето си и най-близкия си приятел.

Перото обгърна талията ѝ с ръка, за да я утеши.

— Докато дишам, ще те нося в сърцето си — каза той.

— И аз теб в моето, скъпи приятелю — отвърна тя.

Докато Чезаре се готвеше да отпътува за Неапол, двамата с Александър се срещнаха в папските покои, за да обсъдят положението на Лукреция и нейното дете. Пръв заговори Чезаре:

— Вярвам, татко, че успях да реша проблема. След като се роди, детето може да бъде донесено в моето жилище, тъй като твоето или това на Лукреция се изключват. Аз ще обявя, че детето е мое, а майката е омъжена куртизанка, чието име предпочитам да запазя в тайна. Ще ми повярват, понеже това отговаря на слуховете, които се разпространяват за мен.

Широко усмихнат, Александър изгледа с възхищение сина си. Чезаре запита:

— Защо се усмихваш, татко? Това, което казвам, толкова ли смешно и неправдоподобно звучи?

Очите на папата заблестяха.

— Хем е смешно — каза той, — хем е напълно правдоподобно. А се усмихвам, защото и за мен се разпространяват подобни слухове. Ето защо днес подписах папска вула, която още не е обнародвана; в нея детето се нарича *Infans Romanus* и се обявява за мое. Също от неназована майка.

Александър и Чезаре се прегърнаха; могъщият им смях отекна в папските покои. После Александър се съгласи, че наистина е по-добре Чезаре да се представи като баща на детето. Той обеща в деня на раждането му да подпише нова вула, с която да обяви *Infans Romanus* за дете на Чезаре. А оригиналната вула щеше да бъде заключена за вечни времена в някое чекмедже във Ватикана.

Още на същия ден, когато Лукреция роди детето — здраво момченце, Александър разпореди внукът му незабавно да бъде откаран в дома на Чезаре в Рим, докато родилката бе оставена да се възстановява в „Сан Систо“. Договориха се впоследствие Лукреция да го признае за свой племенник, като се грижи за него като за собствен син. Оставаше обаче още един малък проблем, който трябваше да се разреши с особено внимание.

Макар да изпитваше известно съжаление, Александър добре съзнаваше какво е длъжен да стори. Час преди полунощ един нисък, набит мъж с широк гръден кош чакаше пред вратите на покоите му.

Папата прегърна дон Микелото като свой брат и му разказа за проблема, който бе сполетял фамилията.

— Става въпрос за мъжа, който твърди, че е баща на детето — каза той. — Добър момък, испанец, много благороден и все пак...

Дон Микелото погледна Александър в очите и сложи пръст на устните си.

— Нито дума повече — отвърна той. — Аз служа на светия отец. А ако този момък е с такава чиста душа, както изглежда, то няма спор, че Небесният отец ще го посрещне с радост.

— Мислех да го изпратя на заточение — каза Александър. — Той ми служеше вярно. Ала кой може да знае какви изкушения ще развържат езика му и ще поставят фамилията в смъртна опасност?

Дон Микелото го погледна съчувствено.

— Ваш дълг е да предпазите момъка от изкушение, а мой — да помогна с каквото мога.

— Благодаря, скъпи приятелю — каза папата. После след кратко колебание добави: — Бъди милостив при изпълнението, защото момчето наистина е добро, просто се е оставило да бъде съблазнено от женското лукавство; какво по-разбираемо от това!

Дон Микелото се наведе да целуне пръстена му и си тръгна, като на излизане увери папата, че работата е практически свършена.

След като напусна Ватикана, дон Микелото потъна в мрака на нощта и препусна през полята, през хълмове и ливади, докато достигна плажовете на Остия. Оттам се виждаше малката ферма със зелени петна от странна на вид растителност, засадени в дълги редове необичайни кореноплодни растения и лехи, в които растяха причудливи билки и високи храсти, натежали от черни и пурпурни плодове и екзотични цветове.

Дон Микелото заобиколи малката каменна къщичка и в двора видя една старица, превита одве, която се подпираше на дървена тояжка. Когато през пердетата на очите си забеляза конника, тя вдигна тояжката сякаш за да се защити.

— Нони — подвикна ѝ кротко той. — Дошъл съм за лекарство.

— Върви си — каза старицата. — Не те познавам.

— Нони — каза той, като се приближи. — Тази вечер облаците се сгъстиха. Идвам по поръчка на светия отец.

Тя се усмихна; лицето ѝ представляваше пергаментова маска.

— А, ти ли си, Мигел! Остарял си...

— Така си е, Нони — засмя се той. — Така си е. Дошъл съм да те помоля за помощ, за да спасим още една душа.

Той посегна да поеме тежката кошница от ръцете ѝ, но тя се дръпна настрани.

— Някой злодей ли искаш да изпратиш в ада или някой праведник, който неволно пречи на църквата?

Очите на дон Микелото се натъжиха.

— Един добър човек, който във всеки случай ще види лицето Божие...

Старицата кимна и му направи знак да я последва в къщичката. Там огледа няколко от снопчетата билки, които висяха на стената, и избра едно, завито в панделка от най-тънка коприна.

— От това той ще потъне в дълбок сън — каза тя. — Душата му ще се отправи без съпротива към небесата. — Нони поръси билката със светена вода. — Това е последна благословия — обясни тя.

След като изпрати с поглед отдалечаващата се фигура на дон Микелото, тя наведе глава и се прекръсти.

В Трастевере един раздражен кръчмар с мъка се опитваше да изведе навън свой пъян клиент, за да затвори заведението. Подпрял русата си глава с длани, младежът отказваше да се помръдне от мястото си, след като неговият приятел си бе тръгнал от масата преди час. Сега кръчмарят напразно го разтърсваше, докато изведнъж главата на пъяния се изплъзна от дланите и тежко падна на масата.

Когато видя това, кръчмарят се дръпна уплашено назад. Лицето на младежа бе посиняло и подпухнало, с пурпурни устни и изхвъркнали от орбитите очи, налети с кръв. Най-ужасяващ беше езикът му — толкова подут, че се подаваше от устата, от което лицето му приличаше на някаква гротескна маска.

Полицията пристигна след няколко минути. Кръчмарят не си спомняше нищо за приятеля на младежа, освен че беше нисък и набит, с широк гръден кош. В Рим имаше хиляди като него.

Ала младежът не беше толкова труден за разпознаване. Неколцина от събралите се граждани веднага обявиха, че това е Педро Калдерон, известен като Перото.

В деня, когато Чезаре Борджия трябваше да короняса краля на Неапол, той получи спешно послание от сестра си. Писмото бе донесено от таен пратеник и му бе предадено на ръка, докато се разхождаше сам из парка на двореца. Лукреция искаше среща след няколко дни при Сребърното езеро, понеже трябвало да разговаря с него, преди който и да било от двамата да се завърне в Рим.

Чезаре прекара голяма част от вечерта на пищната церемония по коронясването. Цялата аристокрация на Неапол се бе събрала в негова чест; сред поканените имаше и множество красиви жени. Очаровани от мъжествената му красота и непринуден чар, те се тълпяха около него, без да се смущават от кардиналските му одежди.

По-късно Чезаре се отби на гости при Хофре и Санча; стори му се, че след смъртта на Хуан по-малкият му брат е започнал да пристъпя някак по-твърдо и самонадеяно. Той се запита дали и някой друг не е забелязал тази промяна. Санча също изглеждаше променена — разбира се, беше си все същата кокетка, но като че ли се бе поукротила малко и бе станала някак по-съобразителна.

Същата вечер Хофре го запозна с един висок красив младеж, който му направи поразително впечатление със своята интелигентност и приятни обноски.

— Позволете да ви представя моя брат Чезаре Борджия. А това е дукът на Бишелите Алфонсо Арагонски. Познавате ли се?

Когато Алфонсо протегна ръка да се здрависат, Чезаре се загледа в младежа. Той имаше атлетично телосложение, но чертите на лицето му бяха толкова деликатни и усмивката така лъчезарна, че Чезаре с мъка отдели поглед от него, сякаш се наслаждаваше на прекрасна картина.

— За мен е чест да се запозная с вас — каза Алфонсо, като се поклони вежливо; гласът му беше също толкова приятен, колкото и външният му вид.

Чезаре кимна в отговор. През следващите няколко часа двамата млади мъже се отделиха от тълпата, за да се разходят насаме из градините на двореца и да се опознаят взаимно. По интелигентност Алфонсо не отстъпваше на Чезаре, като в добавка имаше и прекрасно чувство за хумор. Дватама разговаряха за теология, философия и, разбира се, за политика. Когато стана време да се сбогуват, Чезаре изпитваше най-топли чувства към бъдещия си зет. Той му каза:

— Няма съмнение, че вие сте достоен за съпруг на сестра ми. Убеден съм, че тя ще бъде щастлива с вас.

Сините очи на Алфонсо блеснаха.

— Ще сторя всичко по силите си, за да я направя щастлива.

* * *

Чезаре нямаше търпение да се срещне със сестра си при Сребърното езеро. Дватама с Лукреция не бяха оставали насаме от няколко месеца, а сега, когато тя се бе възстановила от раждането, той изпитваше неудържимо желание да се люби с нея. Докато препускаше към уреченото място, се запита какво ли толкова важно има да му каже. През последните седмици Чезаре не беше във връзка с баща си или с Дуарте Брандао и сега предполагаше, че Лукреция иска да сподели по-скоро нещо лично, отколкото някакви политически клюки.

Той стигна до езерото доста преди нея и докато я чакаше, се поспря пред къщичката, за да погледа дълбокото лазурно небе и да се наслади на горската тишина. После влезе вътре, изкъпа се, преоблече се и поседна пред чаша вино, замислен върху досегашния си живот.

Такива важни събития се бяха случили в последно време, а още толкова по-важни неща имаше тепърва да стават. Чезаре бе твърдо решен, след като се върне в Рим, да помоли светия отец да го освободи от задълженията му на кардинал. Той не можеше повече да понесе наложеното му от тиарата лицемерие. Даваше си сметка, че няма да му бъде никак лесно да придума папата и че молбите му могат да усложнят още повече и без това обтегнатите отношения помежду им. След смъртта на Хуан, вместо да се привърже повече към другия си голям син, папа Александър сякаш се бе отчуждил от него.

Чезаре беше изпълнен с амбиция и жажда за пълноценен живот, а му се струваше, че възможностите за това все му убягват. Сега, когато сестра му щеше да се омъжва повторно, той отново се почувства раздвоен. Алфонсо беше почтен и достоен за уважение мъж, но макар да желаше само доброто на сестра си, Чезаре се улови, че тайно я ревнува. Сега Лукреция щеше да си има деца, които да може да обича и спокойно да нарече свои, докато на него, като кардинал, му бе отнето правото да създава семейство; още по-лошо, децата му щяха да бъдат копелета, какъвто беше и самият той. Опита се да се успокои, да се скара сам на себе си за своето късогледство и егоизъм, да си напомни, че годежът между Лукреция и сина на краля на Неапол е могъщ съюз за църквата и Рим. И все пак не можеше да се примири, че целият му живот трябваше да бъде предопределен от една нелепа случайност, каквато бе поредността на раждането му.

За себе си папа Александър бе водил щастлив и пълноценен живот, изпълнен със съдържание от мисията му за спасяване на човешки души като глава на Светата католическа църква. Ала Чезаре не изпитваше вътрешна необходимост от религиозна вяра и служенето на църквата не придаваше смисъл на живота му. Нито пък нощите, прекарани в обятията на куртизанки, му доставяха особена наслада и удовлетворение. Хофре и Санча също му изглеждаха щастливи и доволни, обградени с материален комфорт и отдадени на любимите си пиршества и дворцови церемонии. Дори покойният му брат Хуан, преди да го застигне заслужената смърт, си бе поживял добре сред богатство, почести и лична свобода да върши това, което обича.

Когато Лукреция най-после пристигна, Чезаре я очакваше намръщен. Ала щом се хвърли в прегръдките му и той усети познатия аромат на косите ѝ и почувства допира на тялото ѝ, лошото му настроение в миг се изпари. Едва когато се отдръпна назад, за да я погледне в лицето, Чезаре забеляза, че сестра му е плакала.

— Какво има? — запита изплашен той. — Какво се е случило, любов моя?

— Татко уби Перото — отвърна тя. Лукреция не беше наричала баща им „татко“ от години, може би откакто беше малко момиченце.

— Перото е мъртъв? — Чезаре бе поразен от новината. — Ами че аз му бях заръчал да се крие, докато се върна. — Той си пое дълбоко дъх и с по-тих глас попита: — Къде са го открили?

Лукреция се притисна към брат си, преди да отговори:

— В Трастевере. В една долна кръчма. Сам той никога не би отишъл на такова място.

Чезаре разбра, че макар да се бе опитал да помогне на Перото, други го бяха изпреварили. Брат и сестра заговориха за покойния, за неговата доброта, благородство и самопожертвователност.

— Перото беше истински поет — каза Лукреция.

— От неговата доброта чак ме хваща срам — отвърна Чезаре. — Ако аз бях на негово място, не съм сигурен, че бих постъпил като него, колкото и да те обичам.

— Има справедливост на онзи свят — каза убедено Лукреция. — Не се съмнявам, че Перото ще бъде възнаграден, когато душата му се възкачи в рая.

Няколко часа те се разхождаха покрай езерото, хванати за ръка, и още няколко прекараха край бумтящия огън в камината. После се любиха. Беше им по-хубаво от когато и да било. Дълго време след това лежаха един до друг, като никой не смееше да наруши мълчанието, докато накрая Лукреция заговори:

— Нашето дете е най-красивият ангел, който съм виждала — каза усмихната тя. — И прилича изцяло на...

Чезаре се надигна на лакът и погледна сестра си право в ясните сини очи.

— Изцяло на кого? — запита той.

Лукреция се засмя.

— Изцяло на... нас двамата! — извика тя и отново се засмя. — Мисля, че ще бъдем щастливи заедно, дори той да остане само твой син и никога да не може да бъде мой.

— Ние двамата сме най-важните — увери я Чезаре. — Защото само ние знаем цялата истина.

Лукреция се изправи в леглото, загърна се с копринената си роба и спусна крака надолу. Когато зададе следващия си въпрос, гласът ѝ звучеше студено и рязко:

— Чезаре, според теб светият отец зъл човек ли е?

Чезаре усети как го побиха тръпки.

— Понякога ми се струва, че не знам точно какво е злото — каза той. — Ти сигурна ли си, че винаги знаеш?

Лукреция се обърна с лице към него и го погледна в очите.

— Сигурна съм, братко. Аз познавам злото. То не може да се скрие от мен.

На следващата сутрин Лукреция отпътува за Рим, но Чезаре не тръгна с нея. Той не бързаше да се срещне с баща си, защото се чувстваше преизпълнен с ярост и чувство на вина. А сега, когато младият Перото бе вече мъртъв, нямаше и причина да бърза.

* * *

Преоблечен в прости селски дрехи, Чезаре пристигна на кон пред градските порти на Флоренция. Струваше му се, че много отдавна не е идвал тук. Докато влизаше в града сам, без свитата си, той си припомни първото си посещение във Флоренция — още като момче, придружен от своя приятел Джио Медичи. Тогава всичко беше толкова различно...

В отколешни времена Флоренция бе горда република, толкова горда, че не допускаше благородници да вземат каквото и да било участие в нейното управление. Ала на практика влиятелната фамилия Медичи, владетел на могъща банка и на несметни богатства, управляваше градските дела чрез избраните уж от народа управници. А нейната власт никога не бе била толкова непоклатима, колкото по времето на Лоренцо Великолепни, бащата на Джио.

За младия Чезаре Борджия беше незабравимо преживяване да се намира в един велик град, чийто владетел се ползва с такава всеобща любов. Лоренцо Медичи беше един от най-богатите хора на света, а също и един от най-щедрите. Той даваше зестри на бедни девойки, за да могат да се омъжат. Осигуряваше на градските художници и скулптори пари и условия за работа. Великият Микеланджело бе живял като млад в двореца Медичи, а Лоренцо Великолепни се бе отнасял към него като към свой син.

Лоренцо Медичи притежаваше книги от целия свят, които цели армии преводачи и писари преписваха на италиански език, за да ги четат учените в Италия. С негови дарения се разкриваха факултети по философия и древногръцки в италианските университети. Освен това самият Лоренцо пишеше поезия, която и най-строгите критици се надпреварваха да хвалят; негови музикални произведения се

изпълняваха на големи религиозни празници. Най-добрите учени и поети, артисти и музиканти се събираха около трапезата в двореца Медичи.

Когато, още петнайсетгодишен, Чезаре посещаваше двореца на Медичите, много по-възрастни мъже и самият Лоренцо се отнасяха към него с голямо внимание и любезност. Ала най-скъпите му спомени от Флоренция бяха легендите, които бе чувал за шеметното изкачване на Медичите към върховете на властта, особено историята, която Джио му бе разказал за това как баща му Лоренцо на младини едва се е изплъзнал от един заплетен заговор за премахването му.

На двайсетгодишна възраст, след смъртта на неговия собствен баща, Лоренцо бе станал глава на фамилията Медичи. По това време Медичите бяха най-могъщата финансова институция в целия свят, придворни банкери на папата и на всевъзможни крале и владетели. Ала след като наследи баща си, Лоренцо разбра, че за да запази позициите на фамилията, той трябва да укрепи своята лична власт.

Той постигна това, като със собствени средства устрои големи празненства и забавления за радост на народните маси. На тях бяха възпроизведени отколешни морски битки с бутафорни кораби по реката Арно; на големия градски площад Санта Кроче бяха поставени опери и музикални драми; организирани бяха процесии със свещените реликви на катедралата — трън от венеца на Исус, пирон от кръста и треска от копието, с което римският войник го бил пробол в ребрата. Всички магазини във Флоренция бяха обкичени със знаменца с герба на Медичите; трите им златни кълба можеха да се видят навсякъде из града.

Лоренцо беше дълбоко набожен и същевременно известен с твърде вулгарния си вкус. На религиозните процесии наред с църковните хоругви през улиците на Флоренция дефилираха платформи с най-красивите градски проститутки; на Разпети петък освен спирките на Голгота и сцени от живота на Спасителя, които се възпроизвеждаха с фигури в естествен ръст на Христос, Дева Мария и останалите светци, цели ята бели гълъби се пускаха да литнат като ангели към небето. В същото време се устройваха конкурси за красота с участието на девойки от знатни фамилии, а монашески процесии предупреждаваха грешниците за царството на ада.

Лоренцо Великолепни беше може би най-грозният човек във Флоренция, но поради неговото остроумие и безспорен чар му се приписваха безброй любовни афери. Същевременно неговият брат и душеприказчик Джулиано бе обявен за най-красивия мъж в града на специален конкурс за красота, устроен в негова чест през 1475 г., на двайсет и втория му рожден ден. Нищо чудно, че спечели, след като костюмът му за случая бе ушит по модел на Ботичели, а шлемът по проект на Верокио. Неговият брат Лоренцо Великолепни заплати сметката от двайсет хиляди флорина, а тълпите с възхита видяха как грозният, но щедър Лоренцо прегърна брат си след победата без сянка на завист.

Ала тъкмо когато Лоренцо бе на върха на славата и щастието си, а фамилията на Медичите — в зенита на своето могъщество и влияние, те за малко не станаха жертва на заговор, който можеше да им струва всичко.

Неприятностите започнаха, когато Лоренцо Медичи отказа на предишния папа огромен заем, с който Ватиканът възнамеряваше да закупи стратегическата крепост Имола в провинцията Романя. Папа Сикст се разяри от отказа. Папата също обичаше семейството си; след като бе раздал на всичките си седем племенници кардиналски тиари, той искаше да подари крепостта Имола на биологичния си син Джироламо. След като Лоренцо му отказа, папата поиска заем от фамилия Паци, основните съперници на Медичите във Флоренция.

Банката, притежавана от фамилията Паци, отпусна искания заем от петдесет хиляди дуката по най-бързия начин, след което предложи на Ватикана да прехвърли при тях и други свои сметки, особено сметката за мините за добив на стипца в околностите на Сребърното езеро недалеч от Рим. Ала папата не беше много склонен да стори това, особено след богатите дарове, които Лоренцо му бе изпратил, за да го умилостиви. Но след този случай отношенията между Ватикана и фамилията Медичи си останаха обтегнати.

Когато папата назначи Франческо Салвиата за архиепископ на Пиза — която по онова време беше владение на Флоренция — в нарушение на съществуващата договореност, че всякакви подобни назначения трябва да стават с одобрението на флорентинските власти, Лоренцо не допусна архиепископа да встъпи в длъжност.

По онова време Паци бяха стар флорентински род, с далеч по-древна и славна история от тази на Медичите; а и главата на фамилията Джакопо Паци, значително по-възрастен и улегнал мъж, мразеше младия Лоренцо Медичи.

И така, изгарящи от болезнена амбиция и омраза, архиепископ Салвиата и Франческо Паци решиха, че тяхното време е настъпило. Двамата мъже поискаха среща с папа Сикст и го убедиха, че могат да отнемат властта на Медичите. Папата даде съгласието си. Тогава старият Джакопо — безогледен и коварен мъж, който не се спираше пред нищо — също се съгласи да се включи в заговора.

Планът беше Лоренцо и неговият брат Джулиано да бъдат убити по време на неделната литургия в катедралата, след което поддръжници на фамилия Паци и специално наети войски, чакащи сигнал за атака извън градските стени, да нахлуят и да завземат града.

За да бъде сигурно, че всички жертви ще присъстват по едно и също време в катедралата, бе уредено нищо неподозиращият кардинал Рафаел Риарио, праплеменник на папата, да посети предишната вечер Лоренцо Медичи. Както можеше да се очаква, Лоренцо устрои голям пир в чест на кардинала, а на другата сутрин го придружи на неделна литургия. Зад тях трябваше да застанат двама свещенослужители, Мафеи и Стефано, които под одеждите си носеха скрити ками.

При звъна на църковната камбана, обявяваща издигането на хостията, когато всички вярващи навеждат смирено очи, двамата убийци бяха инструктирани да пристъпят незабелязано напред и да извършат пъкленото си дело. Възникна обаче проблем — Джулиано, братът на Лоренцо Медичи, още не бе дошъл в катедралата, а според плана затворниците трябваше да убият и двамата едновременно. Франческо Паци изтича до дома на Джулиано да го извика на служба; на път за църквата той го смушка с пръст в ребрата, уж на шега, а всъщност за да се убеди, че под дрехите си няма стоманена ризница.

В църквата Лоренцо, който бе застанал от другата страна на олтара, видя брат си Джулиано да влиза, следван по петите от Франческо Паци. Когато забиха камбаните, за свой ужас той видя как Франческо извади изпод дрехата си кама и със замах я заби в гърба на Джулиано. В същия миг нечия ръка го сграбчи за рамото; той инстинктивно се дръпна назад и усети хладния допир на стоманено острие, което се плъзна по гърлото му и пусна кръв, без да го нарани

сериозно. В последния момент той смъкна наметката си и я използва, за да отбие ножа на другия нападател.

Взел инициативата в свои ръце, Лоренцо извади меча си и отблъсна двамата убийци, после се хвърли през парапета, обграждащ олтара, и през една странична врата избяга в сакристията, придружен от трима свои доверени приятели, които мигом го бяха обградили с телата си. Тежките врати на сакристията се затвориха зад тях; засега Лоренцо беше в безопасност.

Междувременно архиепископ Салвиата и Франческо Паци, убиецът на Джулиано, изтичаха на площада пред катедралата и с викове обявиха на гражданството, че Медичите са мъртви и Флоренция е свободна. Ала населението на града се вдигна на оръжие, войските на архиепископа бяха обградени на градския площад и изклани до един.

Лоренцо Медичи излезе от сакристията сред радостните възгласи на своите приятели и поддръжници. Той лично се убеди, че младият кардинал Риарио е невредим, но не стори нищо, за да спре екзекуцията на архиепископа и Франческо Паци, които бяха обесени от прозорците на катедралата.

Двамата свещеници Мафеи и Стефано най-напред бяха кастрирани, а след това и обезглавени. Джакопо Паци бе заловен, съблечен гол и обесен редом с архиепископа. Дворецът Паци бе разграбен, а останалите живи членове на фамилията прогонени веднъж завинаги от града.

Сега, когато за пръв път се връщаше във Флоренция след толкова години, Чезаре завари едно напълно различно място, нямащо нищо общо с оня стилин, добре уреден и спокоен град, който бе познавал навремето. По градските улици цареше безпорядък, навред течаха мръсни отходни води и във въздуха се носеше неопишуема смрад. В глухите странични улички се въргаляха полуразложени трупове на животни. Наистина, чумата не бе отминала и Флоренция, но в града бяха регистрирани само няколко случая на заболяване; въпреки това градът изглеждаше така, сякаш самият му дух и воля за живот бяха прекършени. Докато Чезаре яздеше из улиците, в ушите му не звучеше

добре познатият звън на църковни камбани, а ядовити крясъци на озверели групички хора, които се налагаха със сопи по ъглите.

Чезаре се отби в най-добрия хан на града, за да отпочине, докато падне нощта. Той се зарадва, когато ханджията не го позна и дори се опита да го отпрати, докато не тикна един златен дукат в алчно протегнатата му ръка. След като получи монетата, тонът на ханджията изведнъж стана любезен и угоднически; той отведе госта в една оскъдно мебелирана, но чиста и удобна стая. От прозореца се виждаше площадът пред църквата „Сан Марко“ и малко встрани манастирът на пророка Савонарола. Чезаре реши да изчака, докато се стъмни, след което да излезе на улицата и да направи огледа си.

Не след дълго ханджията се върна с гарафа вино и огромен поднос, отрупан с пресни плодове и сирене. Чезаре се изтегна на леглото и скоро засънува странен сън...

Присъни му се кошмарна въртележка от разпятия и потири, църковни одежди и обредни предмети, които танцуваха пред очите му, без да може да ги докосне. Над главата му протътна гръмовен глас, който му нареди да вземе златния потир, но когато се пресегна и го сграбчи, видя, че в ръката си има пистолет. Чезаре се опита да овладее оръжието, но то започна да стреля само. После, както става в сънищата, сцената се смени: Чезаре седеше в някаква празнично украсена зала, а срещу него бяха насядали баща му, сестра му и нейният нов жених, принц Алфонсо Арагонски. Усмивката на лицето му се смени с гримаса на омраза, а златният пистолет в ръката му гръмна от само себе си, като улучи право в лицето или сестра му, или Алфонсо — Чезаре не можа да види добре кого точно.

Той се събуди, облян в студена пот; на площада под прозорците на хана се чуваха възбудените гласове и викове на множество хора. Все още разтърсен от съня, той стана от леглото и погледна навън. Току под прозореца, изправен върху импровизиран амвон, скован от дъски, стоеше пророкът Савонарола. Проповедта му започна с пламенна молитва към Бога, произнесена с разтреперан от вълнение глас и последвана от хвалебствен химн. Гласовете на множеството се извисиха във викове на възхита и обожание. Не след дълго Савонарола се впусна в огнена тирада против Рим.

— Папа Александър е един лъжепапа — извика монахът с ясен, прочувствен глас. — Умовете на хуманистите са способни да изопачат

истината и да придадат смисъл на всяка безсмислица. Но така както има черно и бяло, има и добро и лошо, и това, което е лошо, не може да бъде добро!

Чезаре внимателно оглеждаше пророка — висок и аскетичен в кафявата си роба с качулка на доминикански монах, с леко груби, макар и не неприятни черти на лицето. Подстриганата му по монашески глава се поклащаше убедено в такт с думите, а ръцете му описваха широки параболи, докато ръкомахаше, за да подчертава аргументите си.

— Сегашният папа държи куртизанки — изрева Савонарола. — Той убива и сипва отрова на враговете си. Римското духовенство се сношава с млади момчета, като краде от бедните, за да даде на богатите. Висши църковни сановници се хранят в златни блюда, а бедните ги носят на гърба си.

Докато нови и нови хора продължаваха да се тълпят, Чезаре се почувства странно привлечен от този необикновен човек, омагьосан от неговите думи, сякаш не знаеше за кого се отнасят те. Тълпата набъбваше все повече; чуха се гневни викове, но в мига, когато монахът отвори уста да заговори, множеството незабавно утихна.

— Господ Бог, дето е в небесата, може да прати душите ви завинаги в ада, а тези, що следват нечестивите пастири, ще бъдат проклети навеки. Откажете се от всички земни блага и тръгнете по стъпките на свети Доминик.

От тълпата се чу гневен вик:

— Да, но и вашият манастир се издържа от подаянията на богатите. И вашите блюда не са от просто дърво, а на столовете си имате меки възглавници. И вие играете по свирката на този, който ви плаща!

Савонарола се потърси от отвращение и тържествено се закле:

— От този момент всякакви подаяния на богатите ще бъдат отказвани. Монасите от „Сан Марко“ ще се хранят само с това, което им донесат добрите граждани на Флоренция. По едно блюдо на ден стига. Всичката храна, която остане, ще се раздава на бедните, дето се събират на площада всяка вечер. Никой няма да бъде оставен да гладува. Но това е само грижа за тялото! За да спасим душите си, ние трябва да отхвърлим римския папа. Той е жалък развратник, а дъщеря

му е проститутка, която спи с баща си и с брат си, както и с разни жалки поети!

Чезаре си каза, че е видял достатъчно. След като папата чуеше това, той не само щеше да отлъчи Савонарола от църквата, но щеше и да го обвини в ерес.

За голямо свое объркване Чезаре усети, че е раздвоен в отношението си към пророка. От една страна, той признаваше, че Савонарола е прав за много неща; от друга, го смяташе за луд. Кой нормален човек можеше доброволно да се обрече на мъченичество, знаейки предварително изхода? И все пак, призна той, как можем да знаем какви образи и идоли се преплитат в съзнанието на другите? Въпреки привидната логичност на разсъжденията му Чезаре знаеше, че този човек е опасен и трябва да му се попречи да постигне целите си. Оставен да проповядва тезите си, той можеше да повлияе неблагоприятно върху новата Синьория, а ако флорентинските законодатели не допуснеха техният град да се присъедини към Свещения съюз на папа Александър, плановете на баща му за обединение на Романия щяха да се провалят.

Това вече в никакъв случай не биваше да се допуска.

Чезаре бързо се облече. Докато си проправяше път през гъстата тълпа на площада, един слаб, бледен младеж с черен плащ, с една глава по-нисък от него, се изравни и закрачи редом.

— Кардинале... — прошепна младежът.

Чезаре рязко се извърна; ръката му, бърза като мълния, се стрелна към дръжката на меча, скрит под гънките на плаща.

Ала младежът нямаше враждебни намерения; той се поклони и се представи:

— Казвам се Николо Макиавели. Трябва да поговорим. В този момент улиците на Флоренция не са безопасни за вас. Идвате ли с мен?

Погледът на Чезаре се смекчи. Макиавели го хвана за ръка и го поведе към жилището си недалеч от градския площад. Богато мебелираните стаи бяха така препълнени с книги, че по бюрата нямаше място за нищо друго; книги и ръкописи бяха натрупани по столовете и дори разхвърляни по пода. В каменната камина гореше огън.

Макиавели разчисти един стол и го предложи на Чезаре. Когато се огледа, Чезаре намери стаята за странно уютна. Домакинът наля по

чаша вино за двамата и приседна на един стол срещу госта си.

— Вие сте в опасност, кардинале — каза той. — Савонарола си вярва, че е натоварен с божествена мисия. За да постигне целите си, папата трябва да бъде детрониран, а фамилията Борджия унищожена изцяло.

— Давам си сметка за неговите религиозни възражения срещу нашите езически нрави — саркастично се усмихна Чезаре.

— Савонарола има видения — отвърна Макиавели. — Най-напред му се привидяло как слънцето пада от небето; малко сред това Лоренцо Великолепни умря. После откъм север Божият меч посякъл тиранина; не след дълго французите нахлуха в Италия. Савонарола има власт и влияние над гражданството на Флоренция, хората се боят за себе си и за близките си и вярват, че този пророк е ясновидец. Той им казва, че Божията милост ще дойде във вид на ангели с бели роби единствено ако бъдат унищожени нечестивците, когато душите на праведниците се обърнат към Бога и се покаят!

Чезаре призна, че в думите на Савонарола има зрънце истина. Ала никой смъртен не можеше да изпълни всичко, което проповядваше Савонарола, поне не и на този свят. Човек с поглед в бъдещето трябваше да може сам да определя съдбата си. Ако Савонарола се оказеше изцяло прав, неговата теза щеше да отрече правото на хората на свободна воля. А ако съдбата винаги държи в ръката си по-силните карти, то каква роля бе отредена на човека? Той нямаше намерение да участва в игра, в която винаги получава по-слабите карти.

Чезаре се отърси от унеса и насочи вниманието си към Макиавели.

— Папата вече е отлъчил монаха от църквата. А ако продължава да подстрекава хората, очаква го смъртно наказание, тъй като за светия отец няма друг начин да го накара да замлъкне.

През нощта, докато се опитваше да заспи в стаята си в хана, Чезаре все още чуваше гласа на Савонарола, който ехтеше под прозорците:

— Александър Борджия е един езически папа, който търси вдъхновение от езическите богове на Египет! Той си доставя езически наслади, докато ние, истинските вярващи, понасяме всички страдания. С всяка изминала година римските кардинали налагат все по-

непосилни данъци на гражданите, за да трупат богатства на техен гръб. Ние да не сме някакви впрегатни добичета, та да ни използват така!

Унасяйки се в сън, Чезаре продължаваше да чува гласа на монаха; в думите му се съдържаше неговата присъда:

— В някогашните християнски църкви потирите са били от дърво, а душите на свещениците от злато. В тези мрачни времена, с тоя папа и тия кардинали, потирите са от злато, но добродетелта на духовенството е от дърво!

С влизането си в разкошната крайградска вила на своята някогашна любовница Ваноца Катанеи папа Александър с радост си припомни всичките години, прекарани заедно, всичките блажени мигове, които бяха споделяли помежду си. Пред очите му изплуваха техните интимни вечери в осветената със свещи трапезария, топлите летни нощи в спалнята ѝ на горния етаж; в спомените му миризмата на жасмин продължаваше да нахлува през прозореца в притъмнената стая, а допирът на топлото ѝ тяло успокояваше и галеше душата му. Тъкмо в тези незабравими нощи на пълно блаженство и душевно спокойствие, помисли си той, вярата му в Бога бе укрепнала най-много и той се бе заклел в предана служба на Светата църква.

Ваноца го посрещна на прага с обичайната си топлота. Омаян от спомени, Александър отстъпи крачка назад, за да я огледа с възхищение и обич.

— Ти си едно от Божиите чудеса — каза той. — С всяка изминала година ставаш все по-красива.

Ваноца го прегърна и се засмя.

— Като че ли вече не съм достатъчно млада за теб, а, Родриго?

Гласът на Александър беше нежен и успокояващ.

— Аз съм папа, Ваноца. Времената са различни, вече и двамата не сме млади.

— А с Ла Белла другояче ли се чувстваш? — предизвика го тя. Папата се изчерви, но Ваноца бързо добави, широко усмихната: — Не бъди толкова сериозен, Рито, просто се шегувам. Знаеш, че нямам нищо против Джулия или всички останали. Ние бяхме добри любовници, но сега сме още по-добри приятели, а добри приятели се срещат много по-трудно.

Ваноца го отведе в библиотеката и наля по чаша вино. Двамата отпиваха известно време мълчаливо, после Александър заговори пръв:

— И така, Ваноца, защо ме извика? Лозята и хановете ти не вървят ли добре?

— Напротив, много добре вървят и едните, и другите. Изкарвам добри пари. Не минава ден, без да се чувствам благодарна за твоята щедрост. Ала не заради това те обичам. Щях да те обичам и ако не ми беше подарил нищо. А ако имах възможност, самата аз щях да те засипя с подаръци.

— Знам това, Ваноча — отвърна нежно Александър. — Но ако всичко е наред, тогава защо си толкова угрижена? Мога ли с нещо да помогна?

Очите на Ваноча помръкнаха и станаха сериозни.

— Става въпрос за нашия син, Риго. За Чезаре. Ти сякаш не го познаваш достатъчно.

Александър се намръщи.

— Напротив, твърде добре го познавам. От всичките ни деца той е най-интелигентен. Един ден ще стане папа. Когато си отида от този свят, той трябва да бъде избран за папа, иначе неговият живот, а може би и твоят собствен ще бъдат в опасност.

Ваноча слушаше търпеливо, но когато Александър свърши, тя заговори с настойчива убеденост:

— Чезаре не иска да става папа, Риго. Дори кардинал не желае да бъде. Би трябвало да знаеш това. Той е войник, любовник, пълноценен мъж, който иска да си изживее пълноценно живота. Всичкото богатство, което си му осигурил, всичките любовници, които му намиращ, не са достатъчни, за да запълнят тази празнина в душата му. Високият църковен сан не значи нищо за него. Той иска да командва армии, Риго, не да подписва папски вули.

Известно време Александър седеше, дълбоко замислен. После запита:

— Той ли ти каза всичко това?

Ваноча се усмихна и се премести по-близо до него.

— Аз съм негова майка — каза тя. — Не е нужно той нищо да ми казва. Аз просто го знам, както би трябвало да го знаеш и ти.

Внезапно лицето на Александър стана сериозно.

— Ако аз наистина бях негов баща толкова, колкото ти си негова майка, може би и за мен всичко щеше да бъде ясно...

За миг Ваноча Катанеи наведе глава сякаш за молитва. Когато отново повдигна лице, очите ѝ блестяха, а гласът ѝ беше силен и отчетлив:

— Риго, ще ти кажа това само веднъж, понеже не се чувствам виновна и нямам никаква нужда да се оправдавам. И все пак мисля, че имаш право да знаеш. Да, истина е, че с Джулиано дела Ровере бяхме любовници, преди да се запозная с теб. Ала когато те зърнах, сърцето ми се преобърна. Не бих те унизила, като се преструвам, че тогава бях девствена. Много добре знаеш, че не бях. Но кълна се, и нека Мадоната ме съди, ако лъжа: Чезаре е твой син и ничий друг.

Александър поклати глава, но погледът му се смекчи.

— Досега нямаше как да бъда сигурен, Ваноца, и ти разбираш това. Просто нямаше как да бъда. Затова и не бях уверен в чувствата си към момчето, нито в неговите към мен.

Ваноца се пресегна и го хвана за ръката.

— Никога преди не сме имали възможност да говорим за тези неща. За да предпазя теб и нашия син аз трябваше да се преструвам пред Джулиано, че Чезаре е негов. Но, кълна ти се в Христа, това беше лъжа. Принудена бях да го направя, защото Джулиано е коравосърдечен и коварен, а не благороден и великодушен като теб. Единственият начин да предпазя Чезаре от неговото коварство беше да го накарам да си мисли, че той е негов син.

Известно време Александър помълча, разкъсван от вътрешна борба. После запита:

— А как мога да съм сигурен, че казваш истината на мен, а не на Джулиано? Кой от двамата ни има повече основание да ти вярва?

Без да пуска ръката на Александър, Ваноца я вдигна нагоре и я размаха пред очите му.

— Разгледай хубаво ръката си, Риго. Огледай отвсякъде всяка гънка и жила по нея. После огледай ръката на своя син. Откакто го родих, години наред живях в ужас, че някой друг може да забележи приликата, и тогава и двамата щяхме да бъдем загубени.

Внезапно папа Александър разбра истинската причина за враждебността на Джулиано дела Ровере, за неговата изгаряща ревност и омраза. Защото тъкмо нему се бе паднало всичко онова, което Дела Ровере бе смятал, че по право му принадлежи: папският престол, любовницата, синът.

Между кардиналите се знаеше, че Дела Ровере се е влюбвал само веднъж и че Ваноца Катаней е голямата любов на живота му. И когато тя го бе изоставила заради Родриго Борджия, той се бе почувствал

неописуемо унижен. От този момент очите му бяха помръкнали и никой не го бе видял да се усмихва. Бе се превърнал в един вечно навъсен, сприхав и озлобен фанатик. На всичко отгоре без Чезаре излизаше, че той няма свой син; всичките му останали деца бяха момичета. Сякаш сам Господ Бог го бе подложил на най-суровото изпитание.

Александър почувства как по тялото му се разлива мощна вълна на облекчение. Изведнъж си даде сметка, че през всичките изминали години съмненията относно Чезаре не са му давали покой. Ако бе придобил по-рано куража да попита Ваноца, ако не се бе страхувал толкова, че може да я загуби, колко ли излишни страдания би спестило това на него и на сина му!

— Ще размисля върху твоето предложение за сина ни — каза ѝ той. — Ще поговоря и с Чезаре за неговия личен избор. Стига той да иска да разговаря с мен.

Когато Ваноца заговори, гласът ѝ преливаше от съчувствие:

— Нашият син Хуан е мъртъв, Риго. Без него животът вече не е същият. Ала другият ни син Чезаре е още жив, а ти имаш нужда от главнокомандващ папските войски. Ако не назначиш него, то кого? Може би Хофре? Не, Риго, само Чезаре може да се справи, защото той е роден воин. Но за да можеш да разполагаш с живота му, ти трябва да му покажеш, че го обичаш, да го освободиш от оковите, които сам му сложи. Нека някой друг стане папа. Нашият живот и така е достатъчно щастлив.

Когато стана от креслото и се наведе да целуне Ваноца по бузата, Александър вдъхва аромата на парфюма ѝ. Не му се напускате нейния дом. Ваноца го изпрати до входната врата и му се усмихна на тръгване:

— Виж му ръцете, Риго. И не се измъчвай повече.

Още на същия ден, в който се върна от Флоренция, Чезаре се яви в папския дворец, за да сподели видяното с баща си и Дуарте Брандао. Тримата се усамотиха в една от вътрешните стаи в покоите на Александър, богато украсена с разкошни гоблени и резбовани ракли, в които се съхраняваха символите на папската власт. Срещата им беше непринудена, освободена от ненужна церемониалност. Папа

Александър прегърна сина си; забелязал в жеста му някаква непозната досега топлота, Чезаре застана нащрек.

Пръв заговори Дуарте:

— Смяташ ли, че онзи пророк е чак толкова опасен, колкото се говори?

— Той е пламенен оратор и привлича големи тълпи, които се стичат като на панаир, за да чуят проповедите му — каза Чезаре, седнал на меко кресло срещу баща си и Брандао.

Александър слушаше с интерес.

— И за какво говори?

— За реформа — отвърна Чезаре. — И за разкоша и излишествата, в които живее фамилията Борджия. Обвинява ни във всевъзможни грехове, като плаши хората, че ако почитат Католическата църква в Рим и признават сегашния папа, душите им ще бъдат прокълнати и ще горят навеки в ада.

Александър стана от мястото си и закрачи из стаята.

— Жалко, че такъв блестящ ум е обладан от демони. Много пъти съм се наслаждавал на изяществото на неговите трудове. Чувам, че се интересувал от света на природата, дори често нощем будел монасите в манастира, за да излязат на двора и да наблюдават звездите.

Чезаре го прекъсна:

— Татко, този човек е смъртна заплаха за нас. Той призовава към най-строги реформи. Съюзил се е с французите. Проповядва, че на папския престол трябва да седи някой истински добродетелен и свят човек. Несъмнено има предвид някого като Джулиано дела Ровере.

Александър настръхна. Той се обърна към Дуарте и каза:

— Трудно ми е да принудя някого, който е служил вярно на църквата, да се покае като грешник, но в случая се боя, че точно така трябва да постъпя. Дуарте, виж как най-бързо да стане това, защото сме длъжни да въдворим ред във Флоренция, преди да е късно.

Дуарте се поклони и стана да си ходи.

Папата се изтегна на дивана и направи знак с ръка на Чезаре да приседне на кадифеното столче до него. Лицето му беше привидно спокойно, но в очите му проблясваше онази хитрост, която особено внимаваше да не показва пред външни хора. Когато заговори, гласът му звучеше почти тържествено:

— Дойде време да ми кажеш какво ти е по сърце. Обичаш ли Светата църква така, както я обичам аз? Смяташ ли и занапред да посветиш живота си на нея?

Чезаре отдавна се бе надявал на такъв разговор. Той многократно се бе опитвал да подсказе на баща си, че е по-скоро воин, отколкото свещеник. Сега внимателно обмисли отговора си. Искаше папата да му повярва безрезервно. Чезаре си даваше сметка, че баща му не го обича толкова, колкото бе обичал покойния Хуан, но знаеше, че все пак донякъде може да разчита на бащината любов. Знаеше също така, че трябва да се пази от хитростта му — едно оръжие, което Александър прилагаше и по отношение на онези, които боготвореше. Затова си каза, че трябва да запази най-страшните си тайни за себе си.

— Татко — каза най-после той, — длъжен съм да призная, че съм обладан от твърде много нечестиви страсти, за да мога да служа на църквата според волята ти. А не желая да обричам душата си на вечно проклятие в ада.

Както си седеше на дивана, Александър се понадигна, за да погледне сина си право в очите.

— На млади години и аз бях като теб — каза той. — Никой не можеше да си представи, че един ден от мен ще излезе папа. Но оттогава вече четирийсет години непрестанно се боря да бъда все подобър като човек и като служител на църквата. Същото можеш да сториш и ти.

— Нямам желание — каза тихо Чезаре.

— А защо? — запита Александър. — Ти обичаш властта, парите. На този свят мъжете трябва да се борят, за да оцелеят. А с твоите способности ти можеш да изведеш църквата до мястото, което ѝ се полага по достойнство. — Папата поспря за миг, преди да попита: — Или може би на съвестта ти тежи някакво страшно престъпление, което те кара да мислиш, че си неспособен да служиш Богу?

В този момент Чезаре проумя всичко. Явно баща му очакваше от него да си признае плътската връзка със сестра си Лукреция. Но ако го стореше, той си даваше сметка, че баща му никога няма да му прости. Макар на самия него да не му бе лесно да крие повече истината, той съзнаваше, че баща му предпочита да бъде излъган, но по убедителен начин.

— Да — отвърна Чезаре. — Имам едно страшно престъпление. Но ако ти го призная, ти ще ме прокълнеш веднъж завинаги.

Александър се наведе напред. Очите му блестяха, остри и пронизителни; погледът му не вещаеше прошка. В този момент Чезаре си даде сметка, че макар баща му да се досещаше за продължилата през всичките тези години негова връзка с Лукреция, той в същото време се чувстваше горд, че го е надхитрил.

— Няма грях, който милостивият Бог да не може да прости — каза Александър.

Чезаре заговори тихо, като си даваше сметка за ефекта, който щяха да произведат думите му:

— Аз не вярвам в Бог. Не вярвам в Исус Христос, в Дева Мария и в останалите светии.

За миг Александър изглеждаше смаян от чутото; после бързо се съвзе.

— Много грешници казват така, защото се боят от Божия гняв след смъртта си — каза той. — Затова се и опитват да избягат от истината. Друго има ли?

Чезаре не можа да сдържи усмивката си.

— Има — отвърна той. — Разврат. Властолюбив. Убийства, макар и само на опасни врагове. Лъжи. Ала ти знаеш всичко. Нямам какво повече да изповядвам.

Александър се пресегна, хвана ръцете на сина си и внимателно ги разгледа.

— Слушай сега, сине мой — каза той. — Хората могат да изгубят вярата си. Когато жестокостта и неправдите на този свят им се видят твърде много, те се усъмняват във вечния и любещ Господ Бог. Съмняват се в неговата безгранична милост. Съмняват се в Светата църква. Но вярата трябва да се съживи чрез действие. Дори светците са били хора на действието. Аз презирам онези лъжесветци, които пропиляват живота си в изучаване на светото тайнство зад стените на манастирите. Те не са в състояние да допринесат с нищо за Светата църква, да ѝ помогнат да понесе житейските несгоди. Само мъже като теб, като мен могат и трябва да изпълнят своя свещен дълг. Дори и да ни се наложи — папа Александър предупредително вдигна показалец — да прекараме известно време в чистилището. Помисли си само колко души на християни, много от тях още неродени, ще спомогнем

да бъдат спасени през следващите стотици години. Всички те ще намерят спасение в една силна Католическа църква. Когато казвам молитвите си, когато изповядвам греховете си, това е моята утеха за някои от делата, които самият аз съм извършил. Какво от това, че сегашните хуманисти — тези, които вярват в гръцките философи — смятат, че на този свят съществува само човешкият род! Над нас е всемогъщият Бог, той е милостив и ни разбира. В това е нашата вяра. И ти трябва да вярваш. Имай си своите грехове, независимо дали ще ги изповядваш, или не, но никога не губи вяра... защото, ако я загубиш, нищо друго не ти остава.

Ала Чезаре никак не се трогна от цялата тази реч. Вярата нямаше да разреши проблемите му. Той трябваше да се сдобие с достатъчно могъщество тук, на земята, ако не искаше главата му да украси градските порти на Рим. Искаше жена и деца, заради които трябваше да си осигури власт и богатство, а не да остане част от безвластното, безлично стадо. А за да постигне всичко това, щеше да му се наложи да извърши дела, заради които богът, с когото го плашеше баща му, щеше да го накаже сурово. Защо му беше да вярва в такъв бог? Самият той беше пълен с живот, един млад мъж на двайсет и три години. Вкусът към виното, хубавата храна и женските ласки течеше в жилите му и му пречеше да повярва в собствената си смърт, макар толкова пъти да бе виждал как други умират.

Но Чезаре наведе покорно глава.

— Аз вярвам в Рим, татко — каза той. — Бих дал живота си за Рим, стига да ми позволиш да се бия за него.

Александър отново въздъхна. Той не можеше повече да се съпротивлява на волята на сина си; нещо повече, бе разбрал, че Чезаре може да се превърне в неговото най-силно оръдие.

— При това положение трябва да приемем план — каза той. — Аз ще те назнача за главнокомандващ папската армия, а ти ще ми върнеш папските земи и ще станеш дук на Романя. Един ден ще обединим всички велики градове на Италия, колкото и да ти се струва невъзможно това сега. Венеция с нейните граждани, които живеят във водата като змии; Флоренция с нейните хитри педерастии; непокорната Болоня, която няма капка почит към Светата църква. Но нека караме подред. Ти трябва да станеш господар на Романя, заради което най-напред трябва да се ожениш. След няколко дни ще свикам

консисторията и ти ще върнеш на кардиналите червената тиара. След това ще те произведе в главнокомандващ. Доходите, които ще загубиш със сана си, ще си възвърнеш като военна плячка.

Чезаре наведе глава. В знак на благодарност той понечи да целуне крака на папата, но докато се навеждаше, Александър припряно се отместа и каза:

— Обичай повече църквата, Чезаре, и по-малко баща си. Покажи ми своята синовна преданост с дела, а не с празни жестове. Ти си мой син и аз ти прощавам всички грехове като истински баща.

За пръв път, откакто се помнеше, Чезаре се почувства уверен, че само той е пълен господар на съдбата си.

Същата вечер, когато бе подписано окончателното съглашение за годеща на папската дъщеря с принц Алфонсо, Александър повика Дуарте на разговор.

— Искам да чуя Лукреция да се смее — каза той. — От толкова време я гледам все сериозна.

От вниманието на папата не бе убягнало колко тежка се бе оказала последната година за Лукреция; сега той се надяваше да я спечели отново, за да си осигури нейната по-нататъшна лоялност. Понеже бе чувал за Алфонсо Арагонски да се говори, че е „най-красивият мъж в столицата на империята“, Александър искаше да изненада дъщеря си, затова нареди пристигането на Алфонсо в Рим да се пази в пълна тайна.

Младият Алфонсо влезе в града рано сутринта, придружен от свита само от седем души. Останалите петдесетина конници, които го бяха изпроводили от Неапол, останаха извън градските порти, в селцето Марино. Гостът бе посрещнат от нарочна папска делегация, която незабавно го доведе във Ватикана, и след като Александър лично се убеди в красотата и добрите, открити обноси на бъдещия си зет, той нареди да го отведат в двореца Санта Мария дел Портико.

Застанала на балкона, Лукреция си тананикаше тихичко, докато наблюдаваше децата, които си играеха на гоненица долу на улицата. Беше прекрасен летен ден и тя си мислеше с вълнение за своя бъдещ жених, за когото баща ѝ беше казал, че трябва да пристигне до края на седмицата. Лукреция дори се улови, че с любопитство очаква идването

му, понеже брат ѝ Чезаре за никого преди не бе говорил с такова въодушевление.

Внезапно се чу тропот на копита и пред нея се изправи сам Алфонсо. Когато погледът на Лукреция срещна очите на младия принц, сърцето ѝ заби лудо както само веднъж преди в живота ѝ. Тя усети как колената ѝ омекват от вълнение и трябваше Джулия и придворните дами, които бяха влезли, за да я предупредят за идването на годеника ѝ, да я подкрепят, за да не падне.

— Слава на Бога — каза Джулия, широко усмихната. — Не е ли най-красивият мъж, който си виждала?

Лукреция не отговори. В този момент Алфонсо също вдигна очи нагоре и когато я видя на балкона, остана като вкаменен от нейната красота.

През шестте дни до сватбата Алфонсо и Лукреция прекарваха почти цялото си време неотлъчно един от друг, по забави или на дълги разходки из околностите на града. Те с наслада разглеждаха най-хубавите магазини, бродеха из градските улици, оттегляха се в покоите си късно и ставаха рано, за да бъдат повече време заедно.

Както бе правила като малко дете, Лукреция изтича още веднъж в покоите на баща си и го прегърна, пърхаща от щастие.

— Татко, как да ти се отблагодаря? Как да ти покажа колко съм щастлива благодарение на теб?

Александър усети, че сърцето му прелива от радост, и каза:

— Пожелавам ти всичко онова, което сама си пожелаваш, и дори повече, отколкото можеш да си представиш.

Сватбената церемония беше като първата сватба на Лукреция, пищна и тържествена; този път обаче тя с готовност изрече брачната клетва, като изобщо не обърна внимание на голия меч, който испанският капитан Севийон държеше над главата ѝ.

Същата вечер след пиршеството Лукреция и Алфонсо с радост консумираха своя брачен договор пред очите на папата, Асканио Сфорца и още един кардинал. Веднага щом протоколът им позволяваше това, младоженците се оттеглиха в двореца Санта Мария дел Портико, където прекараха заедно следващите три дни и нощи. За пълното си щастие те се нуждаеха само един от друг. За пръв път през живота си Лукреция се чувстваше свободна да се наслади на позволена любов.

Сватбените тържества бяха привършили; самотен, Чезаре Борджия бродеше из покоите си във Ватикана. В главата му се въртяха безчет мисли и планове за бъдещето като папски генерал; същевременно сърцето му се бе превърнало в камък.

По време на сватбата на сестра си той се бе държал сдържано, като дори бе допринесъл за празничната атмосфера, появявайки се с костюм на приказен еднорог — символ на чистота и целомъдрие, — и бе взел участие в представлението, което последва танца на Лукреция и Санча.

Папа Александър обичаше да гледа как млади жени в празнична премяна се въртят във вихъра на живите испански танци, които помнеше от младостта си, и да ги слуша как почукват с токове по мраморния под в ритъма на музиката.

Тази вечер Чезаре пи твърде много, но имаше нужда от вино, за да може да понесе брачната нощ на сестра си. На сутринта, след като опиянението от виното премина, той отново се почувства самотен и раздразнителен.

В деня на сватбата си Лукреция бе по-красива отвсякога. С дългата си червена булчинска рокля, украсена със скъпоценни камъни, с бродирани апликации от черно кадифе и нанизии от перли, тя приличаше на императрица. Сякаш изведнъж бе престанала да бъде дете и бе разцъфнала в прекрасна, царствена жена. От предишната си сватба насам Лукреция бе станала господарка на собствения си дом, бе родила дете и се бе научила да се държи с лекота и достойнство в обществото. До този момент Чезаре сякаш не бе забелязал тази промяна у сестра си. Преди сватбата, облечен в кардиналската си роба, той я благослови, но в сърцето му вече се зараждаше спотаен гняв.

На няколко пъти по време на церемонията Лукреция бе срещала погледа на Чезаре и му се бе усмихвала успокоително. Постепенно, с напредването на нощта обаче, тя все по-рядко поглеждаше към него. На няколко пъти той се опита да я заговори, но тя все беше улисана в разговор с Алфонсо. Оживена и щастливо усмихната, на два пъти тя дори не го забеляза. А на излизане от залата на път за брачната си стая дори забрави да му каже „лека нощ“.

Чезаре се опитваше да се успокои, като си каза, че ще мине време и той ще забрави как се е чувствал тази вечер. Веднъж да захвърли пурпурната роба и да заживее нормален живот, веднъж да се ожени и да си създаде деца, веднъж да стане генерал и да се впусне в славни битки, той ще престане да мисли за нея.

Увлечен в мисли, Чезаре реши, че женитбата на Лукреция за Алфонсо е просто хитрост, замислена от баща му, за да сключи съюз с Неапол, след което Чезаре да може да се ожени за неаполитанска принцеса. Той знаеше, че Росета, дъщерята на неаполитанския крал, е подходяща партия. Беше чувал, че е хубавичка и вечно усмихната. А след като успееше да се добере до жадуваната власт и имоти в Неапол, щеше да обяви война на местните феодали и духовенство и в крайна сметка да покори останалите части на Романия и да ги присъедини към папските земи, към владенията на фамилията Борджия.

Докато се опитваше да заспи, в съзнанието му се сменяха картини на славни подвизи, но на няколко пъти се буди, измъчван от копнеж по сестра си.

Франческо Салути, главен инквизитор в Съвета на десетте на Флоренция, си даваше сметка, че разпитът и изтезанията на Савонарола ще бъдат най-важната задача в цялата му официална кариера.

Това, че обвиняемият беше свещенослужител, при това доста влиятелен, в никакъв случай не намаляваше важността на мисията му. Наистина, самият Салути често бе слушал проповедите на монаха и бе изпитал върху себе си тяхната въздействаща сила. Ала Савонарола бе нападнал самия папа и бе оспорил политиката и нравите на флорентинския управляващ елит. За тази си дързост той трябваше да бъде съден. Истината за неговата измяна трябваше да бъде изтръгната със сила от грешното му тяло.

В залата за изтезания, охранявана от взвод войници, Салути даваше последни указания на хората си. Дибата за разпъване на обвиняемия беше готова; майсторът бе проверил за сетен път всичките ѝ механизми, различните зъбни колела, ремъци, скрипци и противотежести. Всичко беше в изправност. Пещта бумтеше, от нея се подаваха дръжките на всевъзможни клещи, ръжени и ченгели за късане на човешко месо. Горещината беше такава, че по челото на Салути избиха големи капки пот. А може би той се потеше от усърдие да заслужи обещаното щедро възнаграждение за труда си.

Макар да се гордееше със своя професионализъм, Салути не обичаше особено работата си. Дразнеше го например фактът, че истината за професионалните му занимания се пази в тайна, най-вече по съображения за собствената му безопасност. По онова време Флоренция беше пълна с отмъстителни люде. Той винаги се прибираше въоръжен в дома си, който беше заобиколен от къщите на най-близките му роднини, за да може да му се притекат на помощ, ако бъде нападнал.

Професионалните му услуги се търсеха много. Заплатата му беше шейсет флорина годишно — два пъти по-висока от тази на

касиер в която и да било флорентинска банка; в допълнение получаваше и премия от по двацет флорина за всяка поръчка, възложена му от съвета.

Салуту беше облечен с плътно прилепнал копринен клин и блуза в характерния синьочерен цвят на тъканите, произвеждани само във Флоренция. Цветът придаваше достойнство на заемания от него пост, като същевременно не беше толкова наситен, че да дразни изтънчения му вкус. Защото въпреки честите си стомашни разстройства и хронично безсъние Салуту си оставаше приветлив и добре възпитан мъж, който посещаваше лекции върху Платон в университета. Той не бе пропуснал нито една от проповедите на Савонарола и освен това редовно навестяваше ателиетата на местните художници, за да се наслади на последните им картини. Веднъж дори бе получил покана да посети градините на Лоренцо Медичи по времето, когато Великолепния беше още жив. Това беше паметен ден в неговия живот.

Салуту никога не се радваше на страданията на своите жертви. Нещо повече — дразнеше се, когато го обвиняваха в садизъм. В края на краищата самият папа Инокентий бе издал вула, с която оправдаваше изтезанията като средство за изтръгване на признание в ерес. Наистина, писъците на жертвите му бяха сърцераздирателни. Вярно беше и това, че нощите на Франческо Салуту бяха дълги и тежки, но пък той никога не забравяше да изпие цяла бутилка вино преди лягане, което до голяма степен му помагаше да заспи.

Това, което всъщност не му даваше покой, беше необяснимото понякога упорство на жертвите му. Защо отказваха да признаят вината си от самото начало? Защо го принуждаваха да ги изтезава и да страда заедно с тях? Защо хората не желяеха да се вслушат в гласа на разума? Особено във Флоренция — един град, в който красотата и разумът бяха на такава почит както никъде другаде, освен може би в древна Елада...

Жалко, наистина, че Франческо Салуту се бе превърнал в оръдие на тяхното страдание. Но нима не беше вярно и това, че както бе казал самият Платон, в живота на всеки индивид, колкото и добри да са намеренията му, могат да се намесят хора, на които той, в този смъртен свят, да причини страдание?

По същество правната документация беше оформена безупречно. Според законите на великата Флорентинска република един гражданин можеше да бъде изтезаван само при категорични доказателства за

виновност. Документите по делото бяха подписани от компетентните власти на Синьорията, законодателното събрание на Флоренция, и Салути ги бе прочел няколко пъти от начало до край. Папа Александър бе дал одобрението си и бе изпратил свои висши представители като наблюдатели по следствието. Говореше се дори, че самият кардинал Чезаре Борджия е пристигнал инкогнито в града, за да следи отблизо процеса. Ако това беше вярно, за нещастния обвиняем светец нямаше никаква надежда. Неговият бъдещ мъчител тихомълком каза една молитва за бързото отлитане на душата му от тленното тяло.

С хладен ум и твърдо сърце Франческо Салути зачака до отворената врата на залата за мъчения да докарат победения Божи юмрук, фра Джироламо Савонарола. Най-после знаменитият оратор и проповедник бе довлечен от стражите в залата. Изглеждаше така, сякаш вече е бит. Салути не скри разочарованието си; да му доведат бит обвиняем беше истинска обида за неговия професионализъм.

С обиграни движения Салути и неговият асистент привързаха Савонарола към дибата. Тъй като отказваше да повери тази важна задача на някого от екипа си, Салути собственоръчно завъртя железните колела, задвижващи зъбните предавки, които на свой ред бавно й полека трябваше да изтръгнат крайниците на осъдения от тялото му. През цялото времетраене на това действие нито палачът, нито жертвата издадоха звук. Това направи добро впечатление на Салути. Той твърдо вярваше, че залата за мъчения е свещен храм, в който трябва да се пази почтителна тишина; място за молитви, за съсредоточаване, което да доведе до очакваните самопризнания, а не кръчма, където всеки може да си говори каквото му падне.

Не след дълго Салути чу добре познатото хрущене — знак, че ръцете на осъдения са се откъснали при лактите. Върховният кардинал на Флоренция, който присъстваше на сцената, пребледня при този зловещ звук.

— Признаваш ли ти, обвиняеми Джироламо Савонарола, че със скверни и клеветнически слова си извършил ерес, като си обидил нашия Господ Бог? — запита Салути.

Лицето на Савонарола беше бледно като на мъртвец, очите му бяха извърнати нагоре като на светците от религиозните фрески. Но той не каза нищо.

Кардиналът кимна с глава на Салути, който завъртя колелата още веднъж. Чу се страховит звук на разкъсана плът, придружен от пронизителен, нечовешки писък; в този момент костите и мускулите на осъдения се изтръгнаха от раменете му.

Салути зададе въпроса още веднъж, по-натъртено:

— Признаваш ли ти, обвиняеми Савонарола, че със скверни и клеветнически слова си извършил ерес, като си обидил нашия Господ Бог?

Устните на обвиняемия се раздвижиха. Шепотът, който излезе от тях, беше толкова тих, че присъстващите с мъка го чуха.

— Признавам.

Следствието приключи.

Савонарола бе признал своята ерес и с това крайт му беше предопределен. Гражданите на Флоренция не протестираха. Преди те го бяха боготворили като месия, но сега се радваха, че ще се отърват от него. След седмица Божият юмрук бе обесен на площада; натрошеното му тяло се полюля като дрипа на въжето, докато почти издъхна. След това палачите го свалиха и полужив, го изгориха на клада пред църквата „Сан Марко“ — на същото място, откъдето някога бе бълвал огън и жупел, с което за малко не бе донесъл гибел на самия папа и разруха на неговата фамилия.

Както всяка сутрин в началото на работния ден, папа Александър разсъждаваше за човешката суета, за изменчивостта на държави и народи, за семейната изневяра, за сатанинското начало, залегнало дълбоко в душата на всеки човешки индивид. Ала тези мрачни мисли не извикваха у него отчаяние. Като Божи наместник на земята той не подлагаше на съмнение безграничната божествена мъдрост. Защото папата знаеше, че Бог е преди всичко милостив и ще прости на прегрешилите. Върху тази убеденост се основаваше неговата религиозна вяра. Той нито за миг не се съмняваше, че целта на Бога е да въздаде щастие и радост на света.

Ала задачите на един папа са твърде различни. Той преди всичко е длъжен да направи Светата църква силна и всепобеждаваща, за да разнесе словото Божие по всички краища на света и — което е още по-важно — за вечни времена. Защото няма по-голямо нещастие за

човеците от това гласът Христов да замлъкне и да не достига до душите им.

И тъкмо тук за неговия син Чезаре се отваряше много работа. Въпреки че нямаше повече да бъде кардинал, той си оставаше превъзходен стратег и искрен патриот и като такъв щеше да му бъде отредена важна роля при обединяването на папските земи. Единственият въпрос беше дали Чезаре Борджия имаше достатъчно сила на характера, за да устои на изкушенията на властта? Дали знаеше що е милост? Защото, ако не знаеше, може би щеше да спаси душите на мнозина, но със сигурност щеше да погуби своята. А това не можеше да не тревожи Александър.

Ала сега предстояха по-належащи решения. Административни процедури, пълни с отегчителни технически детайли — бремето на поста. Този ден папата трябваше да издаде три заповеди, от които едната му създаваше сериозни грижи и раздвоение: трябваше да вземе решение на живот и смърт, отнасящо се до неговия главен секретар Пландини, началника на папската администрация, който бе съден и признат за виновен за това, че е продавал папски вули. После трябваше да прецени дали една издънка на древен благороднически род да бъде канонизирана за светица. И накрая съвместно със сина си и Дуарте Брандао трябваше да прегледа стратегическите планове и набраните средства за започване на нова свещена война за обединение на папските земи.

Александър беше облечен официално, но строго и семпло — като човек, който се готви да раздава, а не да иска услуги. Бялата му роба беше с проста кройка и без орнаменти, с подплата от червена коприна, а на главата си носеше лека ленена митра. На ръката си имаше само едно украшение — свещения пръстен на свети Петър, който поднасяше за целувка. Нищо повече.

Днес за оправдание на постъпките, които предстоеше да извърши, той трябваше да представи църквата като милостива. За целта бе избрал за срещите си приемната зала, украсена с картини на Дева Мария — Божията майка, която се застъпваше пред своя син за всички грешници.

Той нареди на Чезаре да седи до него, защото съзнаваше, че синът му има нужда да бъде обучен нагледно как да оказва милост по добродетелен начин.

Първият молител беше най-верният му слуга през последните двайсет години — Стири Пландини, който неотдавна бе заловен, че подправя и продава папски вули. Чезаре го познаваше добре, защото Пландини бе служил в двореца на Родриго Борджия още докато Чезаре беше малко дете.

Осъденият бе докаран в залата, привързан с вериги към затворнически стол на колела. За да не дразнят деликатните папски очи, голотиите му бяха покрити с власеница.

Александър нареди на охраната незабавно да свали веригите от ръцете на осъдения и му предложи чаша вино, за да си оправи гласа. Наистина, когато Пландини се опита да заговори, от устата му излезе само прегракнал хрип.

Тогава папата започна с благ, изпълнен със съчувствие глас:

— Пландини, ти бе съден и признат за виновен. И макар да си ми служил вярно толкова години, с нищо не мога да ти помогна. Но ти ме помоли за аудиенция и нямаше как да ти откажа. Така че говори.

Стири Пландини беше типичен писарушка. Очите му бяха постоянно присвити от четене на ръкописи, лицето му беше меко и отпуснато като на човек, който никога не е носил доспехи или ходил на лов. Снагата му беше толкова хилава, че заемаше съвсем малко място на седалището на стола. А когато заговори, гласът му беше слаб и немощен.

— Свети отче — каза той, — имай милост над жена ми и децата ми. Нека не страдат заради моите грехове.

Александър каза:

— Ще се погрижа косьм да не падне от главите им. А сега кажи ми, предаде ли на съда имената на всички заговорници, с чиято помощ извърши скверните си дела? — Папата се надяваше Пландини да е посочил поне един от неколцината кардинали, към които изпитваше особена неприязън.

— Да, свети отче — отвърна Пландини. — Разкайвам се за греха си и те моля, в името на светата Дева Мария, да ми подариш живота. Остави ме да живея и да се грижа за семейството си.

Александър размисли. Да го помилва означаваше да даде лош пример на мнозина други, които също можеше да се изкушат и да го подведат. Ала му беше мъчно за човека. Толкова сутрини, докато му бе диктувал писма, двамата бяха разменяли по някоя шега или го бе

разпитвал надълго и широко за семейството и децата му. Пландини беше превъзходен секретар и набожен християнин.

— Ти получаваше добри пари. Защо ти трябваше да си слагаш такъв страшен грях на душата? — запита Александър.

Подпрял глава на дланите си, Пландини се разтреसे в ридания.

— Заради синовете си — отвърна той. — Млади са и безразсъдни. Натрупаха дългове, трябваше да ги спасявам. Исках да ги задържа при себе си. Исках да ги върна в правата вяра.

Александър погледна Чезаре, но лицето на сина му оставаше безизразно. Независимо дали беше искрен, или не, отговорът на Пландини показваше съобразителност. Папата беше известен из цял Рим с привързаността си към своите деца. Думите на осъдения го трогнаха дълбоко.

Застанал прав под яркия слънчев лъч, който нахлуваше в залата през цветните витражи, заобиколен от портрети с благия лик на всеопрощаващата Мадона, папата усети тежестта на огромната отговорност. Още днес човекът, който сега седеше сгърчен пред него, щеше да увисне от някоя греда на градския площад, завинаги глух и сляп за радостите на живота, а след себе си щеше да остави петима синове и три дъщери, всичките убити от скръб и срам. Разбира се, дори и да го помилваше, тримата други заговорници трябваше да умрат. Щеше ли да е справедливо да погуби и него заедно с тях?

Александър повдигна лепената митра от главата си; колкото и да беше лека, тя сега му тежеше като олово. После нареди на папската стража да освободи задържания от веригите и да го изправи на крака. Чак тогава забеляза гротескно изкривеното тяло на Пландини — ръцете му бяха изтръгнати от раменете по време на разпита.

Александър усети как го задушават ужасна болка. Това не беше състрадание по един наказан грешник, а огорчение от всичкото зло на света. Той пристъпи към Пландини и го прегърна.

— Светата Божия майка ме подтикна към милосърдие. Ти няма да умреш. Помилван си. Но ти нареждам незабавно да напуснеш Рим и да оставиш семейството си. Ще прекараш остатъка от живота си в манастир и ще молиш Бога за изкупление на душата си.

Той леко бутна Пландини назад в стола и направи знак на стражите да го изведат. Заповедта за помилване щеше да се запази в

тайна, останалите участници в заговора щяха да увиснат на бесилото, а църквата и Бог щяха да бъдат доволни.

Внезапно Александър усети рядко блаженство — много различно от чувството на радост, което изпитваше досега с децата си, в обятията на любовниците си или докато броеше богатствата, натрупани за следващия кръстоносен поход. Усети вярата си в Христос толкова чиста, че всичкият земен разкош, всичката власт на света избледняха, а Бог беше светлина. Докато обзелото го чувство постепенно затихваше, той се запита дали неговият син Чезаре някога ще бъде способен да изпита същия екстаз на милосърдието.

Следващият молител беше много различен случай, помисли си Александър. Той трябваше да не се поддава на увъртанията му и в никакъв случай да не позволи оня да го надхитри. Предстоеше му трудна сделка и трябваше да бъде твърд. Молбите на посетителя не биваше да предизвикат и капка милост. Александър сложи митрата на главата си.

— Не е ли по-добре да чакам в преддверието? — запита Чезаре, но папата му направи знак с ръка да го последва.

— Може пък да ти бъде интересно — каза той.

За втората си среща Александър бе избрал друга зала, с не толкова предразполагаща обстановка. На стените висяха портрети на разни папи, които покосяваха враговете на църквата с меч и светена вода. До тях имаше картини на светци, обезглавени от неверниците, на разпнатия Исус с трънен венец на главата; стените бяха боядисани в яркочервено, цвета на кръвта. Това беше Залата на мъчениците — извънредно подходящо място за тази среща.

Мъжът, когото въведоха при папата, беше глава на заможната венецианска благородническа фамилия Розамунди, притежаваща стотици търговски кораби, които кръстосваха моретата на света. Като истински венецианец той ревниво пазеше в тайна истинския размер на богатството си.

Въпросният Балдо Розамунди беше над седемдесетгодишен. Облечен бе в строг костюм в бяло и черно, но вместо копчета имаше едри скъпоценни камъни. Изражението му беше на човек, готов да склучи важна сделка; такива сделки бе склучвал многократно с

Александър още докато последният беше кардинал и се казваше Родриго Борджия.

— Значи ти смяташ, че внучката ти заслужава да бъде канонизирана за светица? — запита весело Александър.

Балдо Розамунди заговори почтително:

— Свети отче, това би било твърде самонадеяно от моя страна. Пръв народът на Венеция поиска нейното канонизиране. Висши сановници на Светата църква провериха случая и го придвижиха по етапния ред. Разбирам, че само вие, свети отче, можете да дадете окончателно благословията си.

Александър бе получил предварителен доклад от епископа, наричан Пазител на вратата, който отговаряше за извършване на проверки по предложенията за канонизиране. Случаят беше твърде обикновен. Дория Розамунди щеше да бъде обявена за бяла светица, а не за червена. С други думи, тя щеше да получи признание за своя безупречно добродетелен живот, прекаран в бедност, целомъдрие и богоугодни дела, плюс едно-две не дотам правдоподобни чудеса за повече тежест. Всяка година папата разглеждаше стотици такива случаи. Той не изпитваше особено уважение към белите светци. Виж, червените — тези, които биваха канонизирани заради героична и мъченическа смърт в служба на църквата — бяха нещо съвсем различно.

Приложената документация свидетелстваше за това, че Дория Розамунди доброволно се е отказала от привилегирования живот като издънка на богатата фамилия. Тя се бе посветила в служба на бедните и понеже във Венеция нямаше достатъчно бедни — в този град дори свободата да бъдеш беден бе отнета на хората, — бе пътувала на юг, из градчетата на Сицилия, в търсене на сираци, за които да се грижи. Бе живяла в бедност и целомъдрие и най-важното безстрашно бе помагала на жертвите на чумни епидемии, каквито редовно покосяваха населението на страната, докато накрая сама се бе заразила и умряла от чума на двайсет и пет годишна възраст. Десет години след нейната смърт семейството ѝ бе поискало да бъде канонизирана за светица.

Разбира се, като допълнително доказателство бяха приведени няколко истории за чудеса. Твърдеше се например, че по време на последната чума някои от жертвите били обявени за мъртви и сложени на кладите, за да бъдат кремирани. Тогава изневиделица се появила

Дория, казала една молитва и те чудодейно станали на крака и си тръгнали живи и здрави.

Освен това след нейната смърт неизлечимо болни идвали да се молят на гроба ѝ и получавали чудотворно изцеление. Моряци в открито море виждали образа ѝ да се носи над вълните. Тези чудеса бяха описани в купища документи, според които всички цитирани истории били разследвани най-внимателно и нито една не била опровергана като измислица. Освен това фамилията Розамунди притежаваше несметни богатства, което обясняваше до голяма степен успешното придвижване на документацията през всички етажи на църковната йерархия.

Александър каза:

— Това, за което ме молиш, е много сериозно и ме натоварва с огромна отговорност. След като твоята внучка бъде обявена за светица, тя ще се възкачи в рая, където ще седи близо до Господ и ще може да ходатайства за всички свои близки и роднини. Мощите ѝ ще бъдат преместени в твоята църква и богомолци от близо и далеч ще идват да се молят пред тях. Решението, което ме караш да взема, е много отговорно. Какво още можеш да добавиш към доводите си?

Балдо Розамунди наведе почитателно глава.

— Своя личен опит — отвърна той. — Когато тя беше още малко момиченце, аз бях в зенита на богатството си, но всичките пари на света не бяха в състояние да ме направят щастлив. И тогава, едва седемгодишна, Дория видя мъката ми и ме накара да се моля Богу за щастие. Аз сторих това и изведнъж се усетих щастлив. Тя никога не е била себелюбива нито като дете, нито като млада жена. Аз обичах да ѝ правя скъпи подаръци — накити и скъпоценности, но тя така и не ги носеше. Продаваше ги, а парите после раздаваше на бедните. След смъртта ѝ се поболях. Лекарите ми пускаха кръв, докато станах блед като мъртвец, но продължавах да гасна. Накрая една нощ лицето ѝ ми се яви насън и ме заговори: „Ти трябва да оживееш — каза ми тя, — за да служиш на Бога.“

Александър набожно вдигна ръце за благословия, след това свали митрата от главата си и я постави на масата между двамата.

— И ти оживя. А служи ли на Бога? — попита той.

— Знаете, че съм му служил през целия си живот — отвърна Балдо Розамунди. — Построих три църкви във Венеция. Издържах дом

за сираци в памет на внучката си. Отказах се от всички светски наслади, неподходящи за мъж на моята възраст, и преоткрих своята любов към Исус и Божията майка. — Той се поспря и погледна папата право в очите, като при това се усмихна със същата блага усмивка, която Александър толкова добре помнеше. — Свети отче, очаквам вашите указания как най-добре да продължа да служа на църквата.

Александър се престори, че размишлява върху думите му, после каза:

— Сигурно знаеш, че откакто съм избран на този свещен пост, най-голямото ми желание е да оглавя поредния кръстоносен поход. Да застана начело на една армия от християни, с която да освободя Йерусалим и да възвърна за Светата църква родното място на Исус Христос.

— Да-да, разбира се — възкликна с пресилено въодушевление Розамунди. — Ще използвам цялото си влияние във Венеция, за да ви осигуря флотилия от най-добрите кораби. Разчитайте на мен.

Александър вдигна рамене.

— Венеция е твърде близка с турците, както знаеш. Вашите търговци едва ли ще изложат на опасност своите колонии и морски пътища, за да подкрепят открито един кръстоносен поход на Светата църква. Сигурен съм, че разбираш това не по-зле от мен. Това, от което се нуждая, е злато за заплати на войниците и провизии за войската. В папската хазна няма достатъчно пари, дори ако броим специалните фондове за юбилея, допълнителните данъци, които събирам от духовенството, и десетъка, с който облагам всички християни. А от евреите в Рим взимам по дващест процента, но какво от това? — Папата се усмихна и додаде: — Така че ето тук би могъл да помогнеш.

Балдо Розамунди кимна замислено, сякаш беше изненадан от чутото. Дори си позволи леко да повдигне вежди. После каза:

— Свети отче, дайте ми известна представа колко очаквате да получите и аз ще се подчиня, дори да трябва да заложа цялата си флота.

Александър вече бе размислил каква сума е реалистично да иска от Розамунди. В края на краищата един светец в семейството щеше да му отвори вратите на всички благороднически фамилии в християнския свят. Щеше да пази фамилията му от врагове. Нищо, че в историята на християнството имаше вече над десет хиляди светии;

само неколкостотин от тях бяха провъзгласени за такива с папска благословия.

Александър заговори бавно, като претегляше внимателно думите си:

— Твоята внучка с положителност е благословена от Светия дух. Тя е безукорна християнка, донесла слава на Божието царство тук, на земята. Ала може би е още твърде рано да я канонизираме. Списъкът на кандидатите е дълъг, някои чакат по петдесет, по сто години... Не искам да избързвам. Това е необратим акт.

Балдо Розамунди, който само допреди миг излъчваше надежда и увереност, сякаш изведнъж се смали в креслото. Той прошепна една чуто:

— Искам да построя църква в нейна чест и да се помоля в нея, преди да умра, а не ми остава много да живея. Искам тя да се застъпи за мен в рая. Аз вярвам в Исус и съм убеден, че моята Дория е достойна за светица. Искам да ѝ се поклоня, докато съм още на този свят. Моля те, свети отче, кажи ми какво искаш от мен.

В този момент Александър разбра, че човекът е искрен, че вярва в това, което казва. Ето защо с безгрижната дързост на комарджия той удвои мизата.

Балдо Розамунди подскочи във въздуха, сякаш ударен от гръм. За миг той затисна ушите си с ръце, за да не чува; мозъкът му трескаво обмисляше какво да отговори. След това се усмири, по лицето му се разля блажено спокойствие.

— Благодаря ти, свети отче — каза той. — Ала обещавай ми, че ще дойдеш лично във Венеция, за да осветиш църквата и да отслужиш литургия в нейна чест.

Александър тихо отвърна:

— Тъкмо това смятам да направя. Един светец е нещо по-голямо от всеки папа. А сега нека ѝ се помолим заедно да се застъпи за душите ни в рая.

На сутринта Чезаре се събуди, приятно развълнуван. Той вече усещаше промяната, настъпила в него. Този ден трябваше да се яви пред консисторията от кардинали, специално подбрани от папа Александър VI, за да „обсъдят“ желанието му да бъде освободен от положената клетва и да се откаже от статута си на кардинал.

От назначената комисия от петнайсет кардинали присъстваха всички, с изключение на двама — един испанец и един италианец; испанецът се бе разболял от малария, а италианецът предния ден бе паднал от коня си.

Нито един от кардиналите в комисията не се бе сблъсквал досега с подобен казус; в края на краищата кардиналската тиара си оставаше недостижима мечта за толкова много достойни мъже. Да бъдеш избран за кардинал означаваше да се издигнеш до най-големи висоти в църковната йерархия и да се радваш на всеобщо уважение; на теория всеки кардинал можеше да се кандидатира и да бъде избран за папа. Повечето от присъстващите кардинали бяха посветили дълги години от живота си на упорит труд и молитви (понякога и грехове), за да се издигнат до този висок сан; ето защо молбата на Чезаре да бъде освободен от поста си им се струваше не само необичайна, но и твърде дръзка. Неговият доброволен отказ от пурпурната мантия беше обида за сана и достойнството им.

Облечени с церемониалните си роби, членовете на комисията седяха вдървено на високите столове с резбовани облегалки в Залата на вярата. Дългата редица червени тиари наподобяваше някаква странна гирлянда, окачена пред картината на Страшния съд. Лицата им, бледи и призрачни, бяха изкривени в невярващи гримаси.

Чезаре стана от стола си и се изправи пред комисията.

— Обръщам се лично към вас, за да разберете защо ви моля за вашето снизхождение и разбиране. Трябва да призная, че никога не съм имал желание да прекарам живота си в служба на църквата. Моят баща, негово светейшество папа Александър VI, избра моето поприще,

изпълнен с най-добри намерения. Ала неговият избор не е мой и длъжността кардинал не ми е по призвание.

Кардиналите се спогледаха притеснено, изненадани от неговата откровеност. Чезаре се поясни:

— Моят личен избор е да водя папските войски в бой, да защитавам църквата и Рим. Освен това искам да се ожения и да имам свои законни деца. И след като това е моето истинско призвание и най-дълбоко убеждение, то аз смирено ви моля, колеги, да ме освободите от положената клетва и да ми позволите да се оттегля от заемания пост.

Един от испанските кардинали протестира:

— Ако ти дадем исканото позволение, може да възникне опасен прецедент. Какво ще стане, ако един бивш кардинал стане принц, ако след това се почувства способен да изгражда нови съюзи, да се постави в служба на чужд крал и да се обърне срещу църквата и срещу Испания?

Папа Александър стоеше невъзмутим пред тях, сякаш чутото изобщо не го засягаше. Преди им бе изложил желанията си, но сега всички погледи бяха отправени към него, сякаш търсеха потвърждение за това важно решение. Той заговори:

— Моят син се обръща към вас с тази молба само за доброто на душата си. Защото, както ви призна, истинското му призвание е да се ожени и да бъде войник, а не човек на вярата. Светските му желания и плътските апетити причиняват на Христовата вяра неизказан позор, защото той изглежда неспособен да потисне страстите си. А трябва да се съгласите с мен, че не този е начинът да се служи на Светата римокатолическа църква. Нека вземем предвид и това, че с неговата оставка се овакантява пост, който носи трийсет и пет хиляди дуката годишно. С оглед на ползата, която можем да извлечем от неговото деяние, а също и поради това, че наш дълг е да спасяваме душите на паството си, ние трябва да уважим желанието му.

Гласуването премина при пълно единодушие, като цитираният размер на доходите, които се освобождаваха с оттеглянето на Чезаре от кардиналския пост, разпръсна окончателно всякакви съмнения.

С кратка церемония Александър VI освободи сина си Чезаре от клетвата на кардинал и му разреши да се ожени, като му даде нарочната си папска благословия.

Изправен пред консисторията, Чезаре Борджия тържествено свали и положи на пода своя богат пурпурен плащ и кардиналската си тиара, поклони се пред своите колеги и пред светия отец и с гордо вдигната глава излезе от залата на огрения в слънчева светлина градски площад. Беше свободен човек и можеше да започне живота си отначало.

Известно време след това Александър се чувстваше опечален, след като толкова дълго бе живял с надежда, че един ден неговият син Чезаре ще стане папа. Ала Хуан беше мъртъв, а на него му бе нужен главнокомандващ папската армия, на когото да може да се довери; затова той се подчини на волята Божия и накрая прие решението на сина си.

За неговия силен характер беше необичайно да се поддава на депресии, затова реши да си достави някакво удоволствие, с което да повдигне духа и облекчи болката на натежалото си сърце. Каза си, че един масаж ще го разведри.

Александър извика Дуарте и го уведоми, че смята да прекара следобед в частния си салон. Както винаги когато му се струваше, че неговите плътски удоволствия могат да дадат на зложелателите му повод за критика, той инструктира Дуарте да обясни на персонала, че масажът му е предписан от личния лекар за укрепване на здравето.

Не бе минал и час, откакто Александър се оттегли в частния салон, когато влезе Дуарте и обяви:

— Имате посетител. Твърди, че е дошъл по важен повод.

Изтегнат на кушетката, покрил само слабините си с памучна кърпа, папата каза, без да вдига глава:

— Ах, Дуарте, когато тези девици приключат с мен, трябва да се оставиш да те поосвежат малко. Техните сръчни ръце са в състояние да прогонят дявола от тялото ти, да внесат светлина в душата ти.

— Аз лично знам и по-добър начин — каза Дуарте през смях.

Александър попита:

— Кой моли за аудиенция?

— Френският посланик Жорж Д'Амбоаз — отвърна Дуарте. — Да му кажа ли да изчака, докато се облечете?

— Кажи му, ако е толкова важно, да говори с мен, както съм. Нямам намерение да съкращавам заради него удоволствието, което съм запланувал да си доставя — каза Александър. — В края на краищата, Дуарте, дори един папа има право да обърне малко внимание на тялото си. Не е ли и то създадено от Господ Бог?

— Не съм силен в теологията, ваше светейшество — отвърна Дуарте. — Но ще му кажа да влезе. Нали знаете, французите не се стряскат особено от телесните наслади.

Когато френският посланик Жорж Д'Амбоаз бе въведен в салона, той завари папа Александър VI блажено излегнат на кушетката, а две прекрасни създания масажираха гърба и разтриваха мускулестите му крака. Видимо развеселен, неговият придружител Дуарте го представи на домакиня и бързо си излезе.

Дори обръгналият на всичко и доста освободен Д'Амбоаз се стъписа от тази гледка. Но като опитен дипломат той се овладя навреме и когато пристъпи напред, лицето му не изразяваше нищо.

— Можете да говорите смело, посланико — каза папата. — Тези момичета са обучени да не се заслушват в чужди разговори.

Но Д'Амбоаз учтиво отказа.

— Указанията на моя крал са никой освен вас да не чуе това, което имам да ви кажа.

Папа Александър припряно отпрати с ръка девойките, стана от кушетката и се изправи в цял ръст. Посланикът учтиво извърна очи.

— Д'Амбоаз, вие, французите, сте все едни такива тайнствени, а пък слуховете си пълзят и всичко се знае. Нито вие можете да опазите вашите тайни, нито ние нашите. Ето, сами сме вече. Говорете.

Ала Жорж Д'Амбоаз се притесняваше да разговаря по такива важни въпроси с голия папа и в смущението си започна да се покашля и заеква. Александър погледна надолу към слабините си и лукаво се усмихна.

— А се говори, че уж французите били толкова освободени... — отбеляза ехидно той. — Добре де, ще се облека. Стига сте пелтечили, говорете по същество.

Не след дълго, облечен в официалните си папски одежди, Александър придружи Д'Амбоаз в своя кабинет. Посланикът започна тържествено:

— Крал Шарл е мъртъв. Нещастен случай. Ударил си главата в гредата на тавана, паднал от коня, изпаднал в безсъзнание, лекарите направили всичко възможно, за да го спасят, но без успех. На трона се е възкачил неговият близък роднина Луи Дванайсети. Упълномощен съм от негово име да ви предам следното: положението с Неапол и Милано се променя. Френският крал си иска тези два града. Те по право му принадлежат.

Александър помисли малко и се намръщи.

— Трябва ли да разбирам, че вашият нов крал ги иска и двата?

— Точно така, ваше светейшество. Единият му принадлежи по наследство от неговите предци, другият му се предава от предците на покойния Шарл. Но бъдете спокоен, той няма никакви враждебни намерения към Светата католическа църква.

Папата се направи на изненадан.

— Така ли? А аз откъде мога да бъда сигурен?

Посланикът сложи ръка на сърцето си; с този жест искаше да покаже, че говори искрено.

— Надявах се, че ще приемете като достатъчна гаранция моята дума, която е и думата на френския крал.

Известно време Александър поседя мълчаливо, дълбоко замислен.

— Какво иска от мен вашият крал? След като ви изпраща с тази новина и със своите уверения, сигурно има нещо, което много желае.

— Ето какво — започна Д'Амбоаз. — Кралят има едно желание, което само ваше светейшество може да удовлетвори. Става въпрос за брака му с Жана Френска. Кралят помоли да ви предам, че не е удовлетворен, ваше светейшество.

— Драги мой Д'Амбоаз! — провикна се папата. — Кралят не е удовлетворен от брака си със сакатата уродлива дъщеря на Луи Единайсети? Каква изненада наистина! Вашият крал ме разочарова, очаквах повече от него. Явно не е толкова състрадателен, колкото предполагах.

Тонът на посланика стана хладен и официален. Хапливите забележки на Александър го бяха засегнали.

— Уверявам ви, свети отче, не става въпрос за нейната красота. Бракът им до ден-днешен не е консумиран, а младият крал много желае наследник.

— Избрал ли си е друга? — запита папата, макар да отгатваше отговора.

Посланикът кимна.

— Желаете да се ожени за Ана Бретанска, вдовицата на неговия покоен братовчед Шарл Осми.

Папата добродушно се изсмя.

— Аха, сега разбирам. Той иска да се ожени за снаха си, за което му е нужна индулгенция от светия отец. В замяна предлага договор, с който се задължава да брани нашите земи.

Тялото на Д'Амбоаз, дотогава стегнато от напрежение, видимо се отпусна.

— По същество, свети отче, така стои въпросът, макар че аз бих го формулирал някак по-деликатно...

Гръмовният глас на папа Александър отекна в залата:

— Проблемът, с който сте дошли при мен, е много сериозен, приятелю. В Десетте Божии заповеди си пише: „Не пожелавай жената на брат си.“

Посланикът заекна, видимо объркан.

— Но с ваше позволение, свети отче, дори една Божия заповед може да се видоизмени донякъде.

Папата се облегна на стола си и изчака, докато се поуспокои и нормалният му тон се възвърне.

— Това е вярно, посланико. Но преди да помисля дали да сторя на вашия крал голямата услуга, за която ме моли, трябва да ви кажа, че има още нещо, което желая дори повече от безопасността на моите земи. — Д'Амбоаз не каза нищо и папата продължи: — Сигурно знаете, че моят син Чезаре Борджия се отказа от кардиналската тиара. Това означава, че скоро ще трябва да се задоми. Неаполитанският крал Федерико има дъщеря, принцеса Росета, която изглежда подходяща партия. Тук влиянието на вашия крал може да помогне, не мислите ли? Дали можем да разчитаме на неговата подкрепа?

— Ще сторя всичко, което е по силите ми, свети отче, за да обясня на краля вашите желания и да издействам неговото съгласие. До следващата ни среща бих помолил ваше светейшество да обмисли внимателно молбата на краля. Той търпеливо очаква решение на проблема си.

Александър изгледа лукаво посланика.

— Вървете си в мир, Д'Амбоаз, и предайте моите поздравии на крал Луи. Може да се окаже, че Франция и Рим имат повод за двойно празненство, ако вдигнем две сватби наведнъж.

Чезаре бе изпратил няколко тайни послания до Лукреция в двореца Санта Мария дел Портико, с които я молеше да се срещнат насаме, но тя всеки път отговаряше, че е ангажирана, макар да обещавахе, че при първа възможност ще му се обади. Отначало Чезаре се обиди, после обидата му прерасна в гняв.

Неговата сестра му беше нещо повече от любовница — тя беше най-близкият му приятел. Сега, когато толкова много неща в живота и плановете му се бяха променили, той искаше да ги сподели и да се посъветва с нея. Но вече няколко месеца, откакто се бе омъжила, тя прекарваше цялото си време със своя нов съпруг, принц Алфонсо; двамата устройваха забави, канеха поети и художници, организираха излети сред природата. Дворецът ѝ се бе превърнал в средище на артисти и музиканти, с което привличаше посетители от близо и далеч.

Чезаре се опитваше да не мисли за това как Лукреция и Алфонсо се любяат. Той бе чул слухове за първата им брачна нощ и знаеше, че за разлика от злощастните ѝ преживявания с Джовани Сфорца тя е приела новия си съпруг в постелята си с наслада и въодушевление.

Сега, когато вече не беше кардинал, Чезаре нямаше никакви официални задължения. За да си убие времето, той с часове изучаваше военна стратегия, като същевременно обмисляше най-подходящите военни съюзи, с които да спомогне за разширяване на папските земи. Той много искаше да поговори за това и със сестра си, не само с баща си и с неговите съветници. Нима не бе тя човекът, който го познаваше най-отблизо?

Сега, когато кардиналските одежди вече не го спъваха, Чезаре прекарваше нощите си в града в пиянски компании и в обятията на куртизанки. В резултат от тези свои безразборни връзки успя да се зарази от сифилис, с което плати скъпо за безразсъдството си, тъй като личният му лекар го използваше като опитно зайче за някакви свои нови церове и го заставяше да налага пустулите по тялото си с всевъзможни билки и разтопена пемза. След като седмици наред го рязаха, търкаха, налагаха с балсами и киснаха в какво ли не, пустулите

изчезнаха, но на тяхно място останаха грозни белези, които той старателно криеше под дрехите си. Разбира се, неговият лекар веднага си приписа заслугите за излекуването му.

След като се почувства по-добре, Чезаре отново изпрати писмо на Лукреция. Два дни не се получи отговор. Накрая, когато той вече се мяташе безсилен в постелята си и се заричаше, че ще иде на крака в двореца ѝ и няма да си тръгне, докато не я види, на вратата, която водеше от стаята му към тайния коридор, се почука. Стреснат, той се надигна в леглото и зачака.

Изведнъж Лукреция се изправи като видение пред очите му, сияеща от щастие и по-красива отвсякога. Тя се хвърли към него и той се изправи, за да я целуне, но устните им се срещнаха само за миг, след което тя извърна глава. Целувката ѝ беше нежна и приятелска, но без предишната страст.

— Какво, това ли заслужих? — извика Чезаре. — Сега, когато имаш кого да омайваш, аз не съществувам, така ли?

Преди да успее да му отговори, той нацупено ѝ обърна гръб. Колкото и да му се молеше да я погледне в очите, той упорито отказваше. Накрая тя почти се разплака:

— Чезаре, мили мой братко, обич моя, не ми се сърди! Нещата в живота се променят. Сега, когато вече не си кардинал, ти ще си намериш жена, която да те обича, и твоят живот също ще бъде пълен.

Чезаре се извърна към нея; в гърдите си чувстваше тежест, сякаш бе погълнал камък. Тъмните му очи блестяха от гняв.

— Това ли изпитваш към мен след всичките години, прекарани заедно? Само за няколко месеца подари сърцето си на друг? А какво получи в замяна?

Тя се опита отново да пристъпи към него, този път със сълзи в очите.

— Чез, той ме обсипва с целувки, с нежни думи и любов. Тази негова любов изпълва цялото ми същество и най-важното, не съм принудена да я крия от никого. Тази любов не е забранена, тя е благословена, тя е нещо, което никога преди не съм можела да имам.

Чезаре презрително се изсмя:

— А всичките ти обещания, че никога няма да обичаш друг мъж така, както си обичала мен? Нима всичко това се промени за няколко месеца? Само защото имаш официална благословия, вече се отдаваш

изцяло на друг, така ли? Нима той целува устните ти така, както ги целувах аз? Нима твоята плът отвръща на ласките му със същия плам?

Гласът на Лукреция потрепери:

— За мен никога няма да има друг като теб, защото ти си моята първа любов. С теб за пръв път споделих тайните на своето тяло, на сърцето си и най-съкровените си мисли. — Тя понечи да се приближи и този път той я допусна до себе си. Обгърна главата му с ръце и придърпа лицето му към своето; той не се възпротиви. Когато продължи да говори, гласът ѝ беше нежен, но твърд: — Но, скъпи мой Чез, ти си мой брат. Нашата любов винаги ще бъде опорочена от грях, защото дори светият отец да го позволи в началото, Небесният отец винаги е бил против. Не е нужно да си кардинал или папа, за да знаеш истината за греха.

Тя покри лицето си с длани, когато той изкрещя:

— Грях ли? Нашата любов била грях?! Не приемам това! Любовта ни беше единственото истинско нещо в моя живот и аз няма да ти позволя да я принизяваш. Аз живях и дишах чрез теб. Можех да се примиря, че баща ни обича Хуан повече от мен, защото знаех, че ти ме обичаш повече от всичко на света. Но сега, когато обичаш друг повече от мен, как да се примиря? — Чезаре закрачи нервно из стаята.

Лукреция седна на леглото и поклати глава.

— Не обичам друг повече от теб. Просто обичам Алфонсо по различен начин. Той е мой съпруг. Чез, твоят живот тепърва започва. Баща ни ще те направи главнокомандващ папската армия, ще печелиш славни битки, както винаги си мечтал. Ще се ожениш и ще си имаш свои деца. Ще бъдеш стопанин на собствения си дом. Чезаре, братко мой, животът е пред теб, най-последно си свободен. Не ме карай да се чувствам, сякаш аз съм причината за твоето нещастие, защото ти си ми по-скъп дори от светия отец.

Той се наведе да я целуне — нежно и с обич, като брат сестра си... и усети как част от него изстива и става твърда като камък. Какво щеше да прави без нея? До тази нощ, колчем мислеше за любов, мислеше за Лукреция, колчем мислеше за самия Господ Бог, мислите му го отнасяха при нея. Сега се изплаши, че от този момент нататък ще се сеца за нея само когато отива на война.

През следващите няколко седмици Чезаре, целият облечен в черно, намръщен и гневен, крачеше нервно из залите на Ватикана, докато чакаше с нетърпение да започне своя нов живот. Всеки ден той си убиваше времето, като очакваше покана от Луи XII, новия крал на Франция. Беше напрегнат, искаше поне за известно време да остави зад себе си познатия пейзаж на Рим, спомените за сестра си и за живота си като кардинал.

През всичките тези седмици познатите нощни кошмари започнаха да го навещават отново и той не смееше да заспи от страх, че може да се събуди целият плувнал в пот, крещящ от ужас. Колкото и да се опитваше да прогони Лукреция от сърцето и мислите си, той бе обсебен от нея; всеки път, когато затвореше очи и се опитваше да заспи, я виждаше как му се отдава.

Когато папата с нескрита радост го уведоми, че Лукреция отново е бременна, Чезаре яхна коня си и цял ден препуска из околностите на града, полудял от ревност и гняв. Същата нощ, докато се мяташе и стенеше в леглото, насън му се привидя ярък жълт пламък; после от огъня изплува миловидното лице на сестра му и той прие това като знак за тяхната несекваща любов. Тази любов най-напред му бе давала живот и топлина, после жестоко го опари, но не преставаше да гори в сърцето му. В онази непрогледна нощ той се закле, че ще носи този пламък винаги със себе си, ще го направи важен символ от личния си герб наред с червения бик на Борджиите. От този ден нататък пламъкът на любовта разгаряше огъня на неговата болезнена амбиция.

В продължение на много години кардинал Джулиано дела Ровере си оставаше най-ярък противник на папа Александър. След заточението си във Франция, което последва като наказание за неговия унижително провалил се опит да сваля папата от престола и да се съюзи с нещастния крал Шарл VIII, Дела Ровере откри, че от това

съперничество не е спечелил нищо освен беди. Човек като него се чувстваше много по-удобно в сумрачните коридори на Ватикана, където можеше да лавира между приятели и врагове и да крои планове за бъдещето. Там кардиналът плуваше в свои води; от изражението на лицето или от тона на събеседника си той научаваше много повече, отколкото от всякакви писмени съглашения и официални документи.

След като веднъж се убеди, че от враждата му с папата няма да излезе нищо добро за него самия, Дела Ровере ловко смени курса към помирение. Сгоден случай за това беше смъртта на папския син Хуан, когато кардиналът собственоръчно написа на Александър съболезнователно писмо. Покрусен от скръб и същевременно твърдо решен да започне реформи в Католическата църква, папата се трогна от вниманието и прие благосклонно съболезнованията на своя някогашен враг. В отговора си той високо оцени жеста и дори покани Дела Ровере да служи като папски легат във Франция. Колкото и да беше разстроен от загубата, папа Александър не забравяше, че Джулиано дела Ровере има значително влияние във френския кралски двор, и си даваше сметка, че един ден може да прибегне до услугите му.

Когато най-после Чезаре получи очакваната покана да посети крал Луи в Шинон, той се застъпа за път с две важни мисии. Първата беше да предаде на краля папската благословия за разтрогване на брака между Луи и Жана, а втората — да го склони да подкрепи брака му с принцеса Росета.

Преди синът му да потегли за Франция, Александър го повика в покоите си, прегърна го и му подаде пергаментовия свитък с червения папски печат.

— Ето индулгенцията, с което разрешавам на краля да анулира сегашния брачен договор и да се ожени за Ана Бретанска. Това е много важен документ, защото тук не става дума само за някой, който си е харесал по-хубава булка, а за деликатни политически и държавни дела. Ако кралят не е в състояние да се ожени за Ана, тя може да отцепи Бретан от френския контрол, с което ще нанесе сериозен удар на плановете на Луи за „Велика Франция“.

— Той не може ли просто да се разведе с Жана или да изтъкне причини за разтрогване на брака? — попита Чезаре.

Александър хитро се усмихна.

— Изглежда проста работа, но не е. Жана Френска може да е уродливо джудже, но тя е от най-знатно потекло и е много умна. Тя има свидетели, които са готови да се закълнат как са чули Луи да заявява публично, че я е качил поне три пъти през първата брачна нощ. Освен това той може да твърди, че по време на сватбата е нямал навършени четиринайсет години и не е бил в състояние да даде съгласие за женитбата си, но нито един от царедворците не би потвърдил под клетва рождената му дата.

— Е, как тогава смяташ да разрешиш проблема? — запита лукаво Чезаре.

— Ах, да си папа си има и хубавите страни! — възкликна Александър. — Една от тях е, че си безгрешен. Аз просто ще променя рождената му дата по подходящ начин и ще издам указ, че всякакви твърдения в противен смисъл са неверни и клеветнически.

— Не трябва ли да занеса във Франция нещо, с което да си осигуря добро посрещане? — запита Чезаре.

Гласът на Александър стана сериозен.

— Червена кардиналска тиара за нашия стар приятел Жорж Д'Амбоаз.

— Д'Амбоаз иска да става кардинал? — учуди се Чезаре. — Ами че той е превъзходен посланик.

— Той отдавна се стреми отчаяно към този пост — отвърна Александър. — Но само любовницата му знае защо. — Папата притисна Чезаре в прегръдките си. — Не знам какво ще правя без теб, сине мой. Погрижил съм се във Франция да се отнасят към теб, както подобава. Нашият папски легат кардинал Дела Ровере ще те посрещне и лично ще те пази от непредвидени опасности. Дал съм му ясни указания да се грижи за теб като за свой син.

И така, когато през октомври Чезаре пристигна по море в Марсилия, придружен от своята огромна свита, кардинал Дела Ровере и цялата мисия на Ватикана при френския двор го очакваха на пристанището. Чезаре беше облечен в черно кадифе и златен брокат;

дрехите му бяха обвезани с диаманти и други скъпоценни камъни. На обточената му със златен ширит шапка се вееха бели щраусови пера. Дори конете му бяха със сребърни подкови — явно папската хазна бе обрана до дъно, за да бъде подготвен за път.

Кардинал Дела Ровере го прегърна и каза:

— Сине мой, аз съм изцяло на твоите услуги. Мой дълг е да защитавам спокойствието и честта ти. Каквото и да желаеш, само кажи, и аз ще ти го доставя.

Дела Ровере бе успял да убеди съвета на Авиньон да вземе порядъчен заем, за да посрещне по подобаващ начин високия гост.

На другата сутрин появяването на Чезаре в замъка, където трябваше да бъде настанен, премина всякакви граници на показност и разточителство. Над робата си от черно кадифе той носеше бял елек, украсен с бисери и рубини. Юздите, седлото и стремената на сивия му жребец бяха обковани със злато. Пред него на бели коне яздеха два̀сет тръбачи с червени одежди, а отзад — швейцарски гвардейци с униформите на папската стража в пурпурно и златно. Процесията се допълваше от трийсетте му камериери, безброй помощници, пажове и друга прислуга, всички в пищни ливреи. Най-отзад крачеха музиканти, жонгльори, акробати, дресирани мечки, маймуни и седемдесет мулета, натоварени с личния гардероб и богатства на Чезаре, както и със скъпи дарове за краля и придворните. Истински парад на грандомания и суета!

Преди да отпътува от Рим, Брандао изрично го бе предупредил да се въздържа от излишна показност, като го увери, че французите няма да се впечатлят от никакви демонстрации на разкош и богатство. Ала Чезаре смяташе, че той повече разбира от тези неща.

Дела Ровере и свитата му лично разведоха госта из улиците на града, които бяха празнично украсени с разноцветни транспаранти, знамена и триумфални арки от венци, стрували немалко жълтици на градската хазна. По указания на кардинала всички посрещачи приветстваха Чезаре като кралска особа. Той бе обсипан с дарове от сребро и злато и после отведен в кметството, където в негова чест бе устроено пищно тържество.

Съобразителният Дела Ровере бе поканил мнозина измежду най-красивите девойки и елегантни дами в града, защото знаеше, че Чезаре обича женска компания. Следващите няколко дни бяха изпълнени с

пиршества и представления, а нощите с пиене на изискани вина и танци на млади девизи за развлечение на Чезаре и неговата свита.

В течение на следващите два месеца много френски градове и градчета се изредиха да му устройват подобни посрещания. Нямаше панаир, на който Чезаре да не беше почетен гост; конно състезание, на което да не заложи и спечели; игра на карти, в която да не участва.

Тази есен във Франция се случи студена, с ураганни ветрове и градушки, но пред всяко кметство се събираха оживени тълпи, за да наблюдават пристигането на Чезаре Борджия. Той никога не се бе отличавал с особена скромност, та и сега на драго сърце изтълкува хорското любопитство да зърнат жив папски син като преклонение и възхита пред неговата личност; от това ново чувство за величие му се замая главата. Чезаре стана самонадеян и арогантен, като с поведението си бързо настрои срещу себе си и онези свои домакини, които бяха най-готови и способни да му помогнат.

Когато най-после Чезаре и свитата му пристигнаха във френския кралски двор в Шинон, кралят беше бесен от гняв. Той с нетърпение чакаше вести за разтрогването на брака си, а до този момент никой не се бе сетил да го уведоми дали папата е удовлетворил молбата му.

В деня на пристигането си Чезаре както винаги се придружаваше от грандиозна конна процесия и дълъг керван мулета, натоварени със скъпоценности и богати премени. Самите животни бяха покрити с разкошни чулове в жълто и алено, с гербове, на които червеният бик на Борджиите се допълваше от жълт пламък, новия символ на Чезаре. Цялата му свита беше облечена в празнични одежди, извезани със скъпоценни камъни, а на гърбовете на няколко мулета се поклащаха огромни сандъци, чието предполагаемо съдържание караше хората да шушукат загадъчно. Някои казваха, че са пълни с накити и скъпоценности за бъдещата съпруга на Чезаре; други, че вътре има свети мощи и църковна утвар за тържествена литургия и благослов. Ала местните благородници не се впечатлиха особено от целия този цирк. В Италия подобна зрелищност може би щеше да мине за знак на богатство и обществено положение, но сред френската аристокрация тя будеше само присмех.

Самият крал Луи беше известен със спестовността си и голяма част от царедворците му следваха неговия пример. Не след дълго Чезаре стана обект на открити подигравки по улиците на града. Ала тъй като напоследък бе придобил едно ново чувство на грандомания и суета, без при това да възприеме нищо от мъдростта на баща си или уравновесеността на Лукреция, той остана в блажено неведение за реакциите на хората.

Още щом зърна Чезаре да се приближава, крал Луи прошепна на един от съветниците си: „Е, това вече е прекалено!“ Все пак той поздрави въодушевено папския син, като с мъка се сдържа да го попита още на място за дългоочакваната височайша индулгенция за разтрогването на брака му.

Докато Чезаре, придружен от Жорж Д'Амбоаз, обхождаше официалния шпалир, за да му бъдат представени по-важните членове на кралския двор, той явно не обръщаше внимание на учудено-развеселените погледи, които привличаше от всички страни. Те можеха да му се смеят, колкото си искат, но техният собствен крал се отнасяше почитателно с него, понеже в джоба си Чезаре носеше документ, заради който кралят би дал всичко. И действително, неколцина млади аристократи, имали неблагоприятното да му се присмеят в очите, бяха така сурово смъмрени от краля, че онемяха от изненада. Явно този Борджия е някаква важна клечка, помислиха си те.

След като запознанствата приключиха, Чезаре, крал Луи и посланикът Жорж Д'Амбоаз се оттеглиха в една прелестна закътана стая в кралските покои. Стените ѝ бяха покрити с дъбови ламперии, облечени в дамаска от жълта коприна. Френските прозорци гледаха към прекрасна градина; по алеите между бликащите фонтани се разхождаха пъстри птици, чиито звучни песни огласяха залите на двореца.

Крал Луи се зае да успокоява Чезаре:

— Ти разбираш, скъпи приятелю, че с преминаването си през Италия френските войски по никакъв начин няма да застрашат властта на Ватикана или целостта на папските земи. Нещо повече, ако самите вие се натъкнете на трудности при усмиряване на местните владетели и военачалници в Романия, винаги можете да разчитате на значителни по размер френски части, калени в битки, които да ви се притекат на помощ.

— Благодаря, ваше величество — каза Чезаре. Зарадван от щедростта на краля, той бръкна в джоба си и му предаде папската индулгенция.

Кралят не скри задоволството си, а когато Чезаре подаде другия запечатан с восък пергаментов свитък на Жорж Д'Амбоаз, за да го прочете, по лицето на посланика се изписа смайване и дълбока признателност за това, че бе посочен за кардинал и приет в лоното на висшия католически клир.

Обхванат от еуфория, крал Луи не закъсня да се отблагодари за щедростта на папата; още начаса той официално обяви Чезаре за дук на Валантиноа — титла, която щеше да му донесе някои от най-прекрасните замъци и доходни имения във Франция. Чезаре въздъхна с облекчение, защото по пътя от Рим бе изхарчил купища пари за издръжка на свитата си, а знаеше, че ще са му нужни още много, за да събере войски за кампанията в Романия. Щедрият подарък от краля на Франция означаваше, че докато е жив, няма да се притеснява за средства.

Тримата мъже вдигнаха чаши за наздравица. После Чезаре попита:

— Как върви подготовката на брачния съюз?

Луи се размърда нервно на стола си.

— Има известен проблем с принцеса Росета. Макар да живее във Франция като придворна дама на моята възлюбена, кралица Ана, всъщност тя е дъщеря на краля на Неапол, испанка по произход и поданичка на династията Арагон. При това е момиче с характер. Аз не мога просто да я изкомандвам да се омъжи за теб.

Чезаре се намръщи, после запита:

— Мога ли да поговоря с нея, ваше величество?

— Разбира се — каза кралят. — Д'Амбоаз ще уреди това.

По-късно същия следобед Чезаре и Росета седяха един до друг на каменна пейка в градината на двореца; въздухът около тях бе пропит с уханието на цъфнали портокалови дръвчета.

Принцеса Росета беше доста височка и не особено красива, но се държеше с царствено достойнство. Тъмната ѝ коса беше събрана в опашка на тила, което ѝ придаваше строг вид. Ала към Чезаре се

държеше открито и дружелюбно и не се възпротиви двамата да обсъдят предложения брачен съюз.

Росета беше приветливо усмихната, но когато заговори, гласът ѝ звучеше твърдо:

— Аз не бих желала по никакъв начин да засегна дука, защото до този момент не съм имала честта да го познавам. Ала тъжната истина е, че съм отчаяно влюбена в един бретански благородник, поради което в сърцето ми не е останало място за друг мъж.

Чезаре се опита да я разубеди.

— Отчаяната любов не е добър съветник, нито пък подходяща основа за съвместен живот — каза той.

Ала Росета не се трогна от думите му. Тя го погледна прямо и продължи:

— Ще говоря откровенно, защото във ваше лице виждам човек, на когото мога да се доверя. Вие сте син на папа Александър, а благоразположението на папата, както и папските армии са много важни за моя баща. Толкова важни, че ако много настоявате, предполагам, че баща ми ще намери начин да ме принуди да се омъжа за вас. Но ви моля да не правите това. Аз няма да мога да ви дам обич, защото сърцето ми вече принадлежи на друг. — При тези думи очите ѝ се напълниха със сълзи.

Възхитен от прямотата на тази девойка, Чезаре ѝ подаде носната си кърпа.

— Не бих и помислил да ви принуждавам да се омъжите за мен. Ако моят личен чар не е достатъчен да ви спечели, то вие няма да бъдете моя съпруга. — Той се усмихна. — Ала вие имате още по-голяма стойност за мен като приятелка... Освен това, ако някога бъда изправен пред съд, ще се възползвам от вашите услуги като мой адвокат.

Росета се засмя, развеселена и видимо облекчена. След това принцесата и Чезаре прекараха остатъка от следобеда, наслаждавайки се на своето ново приятелство.

Още същата вечер Чезаре се яви пред краля и му разказа за случилото си. Луи не изглеждаше никак изненадан от отговора на Росета, но се зарадва на реакцията на Чезаре.

— Благодаря ти за проявеното разбиране — каза той.

— Да ви се намира наоколо някоя друга принцеса, която още да не е влюбена? — запита шеговито Чезаре.

Смутен от неспособността си да изпълни даденото пред папата обещание кралят каза:

— Решил съм да ти предложа още една титла, дук на Диноа, а към именията, които ти подарих, ще прибавя още две, не по-малко важни.

Чезаре се поклони, за да покаже благодарността си, но когато вдигна очи, в тях блестеше лукаво пламъче.

— Много съм ви признателен, разбира се, но дали цялото това богатство ще ми помогне да си намеря съпруга?

Луи изглеждаше смутен и разстроен.

— След отказа на принцеса Росета с твое разрешение веднага започвам да ти търся партия. Ще изпратя хора да обиколят всички благороднически фамилии във Франция, докато не открият подходяща принцеса.

Чезаре стана от креслото и се приготви да се оттегли.

— Добре тогава, ще удължа престоя си във Франция, докато не се намери жена, която да ми подхожда.

В Рим папата не можеше да мисли за нищо друго освен за женитбата на сина си. Той повика кардинал Асканио Сфорца и му нареди да се върне в Неапол и да се застъпи още веднъж пред краля.

След няколко седмици обаче кардиналът се върна без успех. Росета продължавала да се противи, а между останалите млади жени нямало подходяща партия, която да е съгласна да се омъжи за Чезаре. Освен това при престоя си в Неапол кардиналът бе научил и други тревожни новини. На юг се говорело, че Луи XII се готви за ново нашествие в Италия, за да си възвърне наследствените права над териториите на Неапол и Милано.

— Вярно ли е това? — попита Сфорца папата. — И какво смятате да предприемете по въпроса?

Александър се разгневи от въпросите на Асканио; той не бе свикнал да го разпитват по подобен начин. Освен това не можеше нито да излъже, нито да каже истината. Накрая отвърна:

— Бих предприел нещо, ако в момента моят син Чезаре не беше заложник в двора на самия френски крал.

— Един доброволен заложник, при това доста добре облечен и задоволен — отбеляза хапливо кардиналът. — Нищо чудно, след като отнесе със себе си цялата хазна на Светата католическа църква, за да си угажда по пътя. Или за да привлече някоя богата мома и да сключи брачен съюз, който би могъл да се превърне в заплаха за самия Рим.

Обхванат от ярост, Александър не можеше да слуша повече.

— Скъпи ми кардинале — прогърмя гласът му, — позволи ми да ти припомня, че тъкмо твоят брат, Мавъра, предизвика първото френско нашествие. Докато Рим бе предаден, защото нито един от династията Арагон не е съгласен на брачен съюз с нас. И така, те не ми оставиха никакъв избор.

— Значи е вярно това, че вече сте се съюзили с Франция против Арагон? — попита Асканио с видимо злорадство.

Александър с мъка се овладя да не избухне. Той се изправи на крака, посочи вратата и каза:

— Напусни веднага. Това, което току-що каза, граничи с ерес. Съветвам те да помолиш за прошка за клеветите, които изрече, или още тази нощ ще си получиш последното причастие и ще бъдеш хвърлен в Тибър.

Кардинал Сфорца уплашено избяга от папските покои, но гръмовните ругатни и обиди на Александър продължаваха да го преследват по петите, докато тичаше надолу по стълбите на двореца. На няколко пъти се препъна; сърцето му биеше лудо от страх и той си каза, че трябва колкото се може по-бързо да напусне Рим и да се прибере в Неапол.

През следващите няколко месеца папа Александър остави настрана всякакви свои официални задължения и посвети всичките си сили на търсенето на нов съюз. Той отказваше да приема посланиците на Венеция, Флоренция, Милано, Неапол — всеки, който не водеше съпруга за неговия син Чезаре.

Във Франция след няколко месечно очакване крал Луи покани Чезаре в покоите си и радостно обяви:

— Имам добри новини. Ако ти и светият отец сте съгласни, намерил съм ти прекрасна партия — Шарлот Д'Албре, красива и интелигентна девойка, сестра на краля на Навара.

Зарадван и видимо облекчен, Чезаре незабавно изпрати послание на баща си, с което искаше разрешение да се ожени и да удължи още престоя си във Франция.

Тържествената литургия в „Свети Петър“ бе приключила. Папа Александър се чувстваше дълбоко обезпокоен. Папата току-що бе получил послание от сина си; сега той коленичи пред олтара под бдителния поглед на Мадоната и се опита да размисли...

През всичките трийсет и пет години, когато бе служил като вицеканцлер, правен съветник на неколцина папи, и през последните шест, когато сам бе папа, той никога не се бе изправял пред такава ужасна дилема. Съюзът с Испания винаги бе представлявал опора за неговата власт, както като Божи служител, така и като държавник. През цялото време той бе успял да поддържа равновесие между двете чужди сили, Франция и Испания, като същевременно се ползваше с подкрепата и на двете.

Ала след смъртта на Хуан неговата вдовица Мария Енрикес бе убедила кралица Исабела, а с нея и крал Фердинанд, че Чезаре Борджия е истинският убиец на брат си. В резултат от това нито една благородническа фамилия от династията Арагон — нито в Испания, нито в Неапол или Милано — не би допуснала нейна дъщеря да се омъжи за сина на папата.

Александър бе претърсил всички градове, бе разговарял с безброй посланици и бе предлагал земи и богатства, но все не можеше да намери подходяща партия и здрав брачен съюз за Чезаре. Той бе длъжен да стори това, ако искаше да спаси фамилията Борджия от разруха и гибел. Нужна му беше подкрепа за папската власт и разчиташе на помощта на неаполитанските и миланските армии, за да обедини папските земи и да смаже съпротивата на алчните местни феодали. Дори бракът на дъщеря му Лукреция с Алфонсо, неаполитанския наследник на династията Арагон, бе уреден с тайната надежда за бъдещ съюз между Чезаре и сестрата на Алфонсо, принцеса Росета.

Ала Росета бе отказала и неговият син, когото бе изпратил да се ожени за испанска принцеса, в крайна сметка си бе намерил френска принцеса за съпруга. Значеше ли това, че папската власт му се изплъзва от ръцете?

Той сплете молитвено ръце, наведе глава пред величествената мраморна статуя на Мадоната и я помоли да просветли разума му.

— Както сигурно знаеш, Божия майко, моят син Чезаре ме пита дали може да вземе френска принцеса за жена. А пък в същото време негово католическо величество Луи XII му предлага помощта си при обединяване на земите, които по право принадлежат на църквата. Той ще изпрати френски войски, които да го подкрепят в боя.

В главата на Александър се блъскаха тревожни мисли; той трескаво претегляше всички обстоятелства, които определяха неговия избор. Ако дадеше съгласието си за брака между Чезаре и Шарлот, дали това нямаше да му струва не само Испания и Неапол, но и любимата му дъщеря? Нейният съпруг Алфонсо беше принц на Неапол, а един съюз с Франция бездруго щеше да разруши брака ѝ. Но пък какво щеше да стане с фамилията Борджия, ако откажеше на французите? Тогава крал Луи щеше да нахлуе в Италия със или без негово разрешение; нещо повече, той щеше да сложи на папския престол кардинал Дела Ровере.

Ако французите навлезеха през Милано, Александър не се съмняваше, че Лудовико ще избяга без съпротива. Нещо повече, ако Неапол се вдигнеше на оръжие, какво щеше да стане с неговия син Хофре и жена му Санча?

Отчаяно папата търсеше поне един разумен довод, за да предпочете Испания пред Франция и да лиши своя син Чезаре от неговата френска годеница. Ала дългите часове, прекарани на колене в молитва или в нервно крачене из покоите му, не доведоха до желаното решение. От друга страна обаче, ако превъзходно обучените френски войски помогнеха на Чезаре да си възвърне земите, узурпирани понастоящем от местни феодали и военачалници, той щеше да бъде коронясан за дук на Романя, с което безопасността на Ватикана щеше да бъде осигурена веднъж завинаги.

Цяла нощ папата остана в параклиса, загледан в примигващите свещи, молещ за вдъхновение свише. Едва в ранните часове на следващата утрин той взе решение, макар и с неохота. А когато се

върна в покоите си, там го очакваше Дуарте Брандао, който като никои друг разбираше неговата вътрешна борба.

— Дуарте, приятелю — каза Александър, — обмислих въпроса с всичкото внимание, на което съм способен. И стигнах до решение. Имам нужда от парче пергамент, за да напиша своя отговор, и най-после да положа глава на възглавницата и да се наспя.

Дуарте забеляза, че седнал зад бюрото си, за пръв път папата изглеждаше стар и уморен. Той му подаде собственото си перо. Когато го пое, ръката на Александър трепереше, но посланието му до Чезаре беше кратко. То гласеше само: „Скъпи мой синко. Отлична партия. Пристъпвай към действие.“

В деня, когато във Франция се провеждаше сватбата на Чезаре Борджия и Шарлот Д'Албре, в свещения град Рим се организираха всенародни празненства. По нареждане на папата вечерното небе бе озарено от гигантски фойерверки, а обикновено тъмните улици бяха светли като ден от запалените грамадни огънове. Градът ликуваше, радостта народна не знаеше граници.

Лукреция, която си беше у дома в Санта Мария дел Портико заедно с принц Алфонсо, наблюдаваше с ужас огромната клада, запалена току под прозорците на двореца ѝ. Не че не се радваше за брат си, понеже тя все още много го обичаше, но какво щеше да стане със скъпия ѝ съпруг, за когото новият политически съюз беше истинска катастрофа?

Когато до тях достигна новината, че кардинал Асканио Сфорца е избягал от града, придружен от още неколцина кардинали, приближени до Неапол, Алфонсо бе изпълнен с объркване и страх за бъдещето. Докато двамата с Лукреция наблюдаваха пламтящите огънове на улицата, той я притисна в прегръдките си.

— Ако французите нахлуят в Италия, семейството ми е в смъртна опасност — каза тихо той. — Аз трябва да замина за Неапол да командвам войската. Баща ми и чичо ми ще имат нужда от мен.

Лукреция се притисна към него.

— Светият отец ме успокоява, че животът ти никога няма да бъде в опасност, защото той не ще допусне политически раздори да помрачат нашата любов.

Алфонсо погледна Лукреция; макар и осемнайсетгодишен, в очите му се четеше дълбока печал.

— Нима вярваш на това, скъпа моя Лукреция?

Същата нощ, след като се любиха, двамата останаха да лежат будни в мрака. Най-после Лукреция се отпусна и заспа; когато дочу равномерното ѝ дишане, Алфонсо се смъкна тихичко от леглото, отиде в конюшната, яхна коня си и препусна на юг, към замъка Колона. Оттам на сутринта щеше да се отпрати на път към Неапол.

След като разбра за бягството му, папа Александър изпрати стражи да го заловят и върнат обратно. Алфонсо нямаше друг избор, освен да остане в Колона или да се върне доброволно в Рим, защото, ако продължеше за Неапол, папските войски щяха да го арестуват и да го отнесат вързан във Ватикана. Ден след ден той изпращаше на Лукреция пламенни писма, с които я молеше да се пренесе при него, но нито едно от писмата му не стигна до нея, защото куриерите на Ватикана ги предаваха право в ръцете на папата.

Лукреция не помнеше да е била някога по-нещастна. Тя не разбираше защо Алфонсо не ѝ пише; без него се чувстваше ужасно самотна. Ако не беше бременна в шестия месец, сигурно щеше да го последва в Неапол. Но сега не се чувстваше достатъчно силна за такова тежко пътуване; през изтеклата година вече бе загубила едно дете, падайки от кон. Освен това дворецът ѝ вече беше обкръжен от стражи на Ватикана, пратени от баща ѝ, за да ѝ попречат да избяга.

Чезаре остана във Франция дълго след сватбата си с Шарлот; двамата прекараха няколко месеца в един неголям замък в живописната долина на река Лоара.

Шарлот беше красива и интелигентна, както бе обещал крал Луи, и за пръв път от много време Чезаре се почувства поуспокоен. Тя излъчваше забележително спокойствие, а докато се любеха, Чезаре изпитваше истинско блаженство. Ала всеки ден той се раздираше от вътрешна борба, защото дълбоко в сърцето си продължаваше да копнее по Лукреция.

Известно време присъствието на Шарлот в неговия живот притъпи амбициите на Чезаре за успех, власт и завоевания. Младата двойка прекарваше дни наред в дълги разходки, пеша или с лодка по

реката, в четене на книги. Двамата много се смееха, докато Чезаре се опитваше да научи младата си съпруга да плува и лови риба.

Една вечер Шарлот му призна:

— Аз те обичам истински, както не съм обичала друг мъж през живота си.

Въпреки обичайния си цинизъм и недоверчивост Чезаре усети, че ѝ вярва; при все това думите ѝ не значеха за него това, което би трябвало да означават. Всичко беше много странно — макар да се опитваше отново да се влюби, нещо сякаш му пречеше. Докато прекарваха нощите си, като се любеха или лежаха прегърнати край огъня на камината, Чезаре се питаше дали над него не тежи проклетие, както навремето бе предположила сестра му. Дали наистина неговият собствен баща не го бе принесъл в жертва на змията в Райската градина?

В нощта, когато Шарлот му съобщи, че е бременна с неговото дете, той получи спешно послание от папата.

„Незабавно се върни в Рим, за да изпълниш дълга си — гласеше писмото. — Духовенството прави заговор против мен, а Сфорца е поканил Испания да нахлуе в италианските земи.“

Чезаре каза на Шарлот, че трябва да се завърне в Рим и да оглави папските армии, да възвърне за Ватикана земите на Романия и да установи силна централна власт. Докато не осигури на Борджиите такава могъща държава, която да е в състояние да оцелее след смъртта на папата и след неговата собствена смърт, каза той, животът на Шарлот и техните деца щеше да бъде в опасност. Междувременно, добави Чезаре, тя и нероденото ѝ дете трябва да останат във Франция.

Докато Чезаре се стягаше за път, Шарлот се опита да запази присъствие на духа, но в деня на отпътуването му тя не издържа и обляна в сълзи, се вкопчи отчаяно в него, докато той се опитваше да се качи на коня си. Чезаре слезе, прегърна я и усети как тялото ѝ трепери.

— Моя скъпа Лоти — каза нежно той, — ще ви прибера с детето при себе си веднага щом мога. Не се бой за мен, още не се е родил италианец, който да ме убие. — Наведе се и нежно я целуна.

С тези думи Чезаре се метна на своя напет бял жребец и препусна през портата на замъка.

Александър не издържаше да гледа сълзите на Лукреция. Макар да си даваше кураж за пред хората, когато двамата оставаха насаме, тя се затваряше в себе си и почти не разговаряше с него, освен доколкото повеляваше учтивостта. Дори когато той прати да повикат Джулия и Адриана, която доведе първородното дете на Лукреция със себе си, това не повдигна духа ѝ. Сега четиримата прекарваха вечерите си в мълчание. На Александър болезнено му липсваха някогашните оживени разговори, а падналата духом Лукреция му причиняваше неопишуема болка.

За пореден път в живота си Лукреция се чувстваше безсилна да промени собствената си съдба. Макар да не винеше баща си за съюза с Франция, разбираше желанието на своя съпруг да се притече на помощ на собствения си род. Ала тя не можеше да се примири с тъжната истина, че заради политически различия и интриги двамата с нейното неродено дете са принудени да живеят без съпруг и баща. Съдбата ѝ се струваше непоносима. Опитваше се да спори със сърцето си, но то отказваше да се вслуша в гласа на разума. Освен това Лукреция се питаше по сто пъти на ден защо нейният любим съпруг не ѝ пише.

След като няколко седмици наблюдава безпомощен как дъщеря му потъва все по-дълбоко в бездната на отчаянието, папа Александър замисли план, който според него можеше да ѝ помогне. Лукреция беше извънредно интелигентна жена; освен това беше волева и със силен характер, по което приличаше на баща си. Беше наследила до голяма степен и неговия личен чар, макар той да не се проявяваше в последно време.

В плановете си за Лукреция папа Александър се замисли дали да не ѝ подари част от земите на Романя — разбира се, след като Чезаре спомогнеше за тяхното обединение, — понеже се надяваше, че известен опит в държавното управление ще ѝ бъде от полза за в бъдеще, а същевременно ще я отвлече от мъката ѝ. Този неин глупав съпруг се беше окопал в замъка Колона, като упорито отказваше да се

върне в Рим. Нямаше съмнение, че тъгува по младата си жена, но след като тя толкова месеци не му бе отговорила на писмата, може би си мислеше, че вече го е прежалила. Папата се принуди да изпрати Севийон — испанския капитан, който бе държал мечата си извадени над главите им по време на сватбената церемония — да ходатайства пред краля на Неапол да придума Алфонсо да се върне при семейството си.

Александър започваше да губи търпение от всичкото това хленчене наоколо. Макар самият той да не се бе отличавал с особен стоицизъм през своя дълъг живот, неговите собствени страдания му се струваха много по-достойни от капризите на тия младежи. В живота си човек можеше да има бог знае колко любовни връзки. Ако за всяка от тях страдеше по толкова, нямаше да му остане време да си свърши ежедневната работа, да не говорим за Божиите дела!

И така, след дълъг размисъл и съветване с Дуарте, папата реши да направи Лукреция управител на една територия, наречена Непи — красива област, която бе отнел от кардинал Асканио Сфорца след бягството му в Неапол.

Понеже Лукреция беше в напреднала бременност, Александър съзнаваше, че трябва да бъде много внимателна, и ѝ даде повече време за път. Той смяташе да изпрати многобройна въоръжена свита да я придружава по време на пътуването, както и позлатена носилка, в случай че се измори да язди. Намислил бе да проводи дон Микелото да я охранява през първите дни на новото място, докато се убеди, че нищо не я заплашва. Освен това Лукреция щеше да се нуждае от политически съветник, който да я научи на тънкостите на държавното управление.

Папа Александър съзнаваше, че някои висши духовници ще се възпротивят на назначаването на Лукреция за областен управител — в края на краищата тя бе само жена. Лукреция обаче бе израсла и възпитана като държавник; нямаше никакъв смисъл всичко това да отива на вятъра само защото се бе родила жена. В жилите ѝ течеше кръвта на Борджиите и нейните вродени способности трябваше да се използват.

Папата не изпитваше подобна привързаност към най-младия си син Хофре, а неговата съпруга Санча извикваше у него открита неприязън. Той си даваше сметка, че това отчасти се дължи на раздражението му от нейния вуйчо, краля на Неапол, чиято дъщеря

Росета бе отказала да се омъжи за сина на папата. Какво невероятно нахалство! Какво безочие! Нещо повече, Александър не си правеше никакви илюзии; той прекрасно знаеше, че един крал винаги може да заповяда на дъщеря си да се омъжи за Чезаре, а онзи не го бе направил. В крайна сметка, заключи той, лично кралят на Неапол, а не неговата дъщеря, бе отхвърлил сина му.

Санча, неаполитанската принцеса, за която се бе оженил малкият му син, беше упорито и своенравно момиче; нещо повече, до този момент тя все още не бе родила на Хофре наследник. А пък си падаше нещо и по чужди мъже. Колко по-хубаво щеше да бъде, ако Хофре бе станал кардинал, а Чезаре се бе оженил за Санча — в края на краищата той щеше да й стъпи на шията.

Александър извика своя най-малък, седемнайсетгодишен син в покоите си. Хофре влезе широко усмихнат, но макар да не се оплакваше, от пръв поглед се виждаше, че силно накуцва.

— Какво се е случило? — попита го Александър, но без да се разтревожи особено, дори без да го прегърне.

— Нищо, татко — отвърна Хофре с наведена глава. — Раниха ме в бедрото, докато се упражнявах във фехтовка.

Александър се опита да се сдържи, но некадърността на сина му силно го дразнеше.

Хофре беше рус, с открито, приветливо лице. Очите му не издаваха блестящ ум като на сестра му, нито мрачната хитрост на Хуан или огнената амбиция, която блестеше в погледа на Чезаре. Всъщност в очите на малкия си син папата не успяваше да прочете абсолютно нищо и това го тревожеше.

— Искам да придружиш сестра си до Непи — каза Александър. — Тя се нуждае от закрилата на някого, когото обича. Лукреция е сама жена, скоро ще ражда и й се полага смяна на климата.

Хофре се усмихна и кимна с глава.

— Това ще ми достави голямо удоволствие, ваше светейшество. А също и на моята съпруга, която много обича Лукреция и също се нуждае от смяна на климата.

Александър следеше внимателно изражението на сина си; любопитен бе да види дали то ще се промени, когато му нанесе поредния удар, макар да бе готов да се обзаложи, че ще си остане същото.

— Не съм споменавал изобщо съпругата ти, както ѝ викаш, да те придружава. Тя няма да дойде с теб, за нея имам други планове.

— Ще ѝ предам — каза глуповато Хофре. — Но съм сигурен, че няма да ѝ стане приятно.

Александър се усмихна; той не бе очаквал нищо повече от сина си и синът му не го бе изненадал.

Не можеше обаче да се каже същото за Санча; още този следобед, когато научи новината, тя ядовито се нахвърли върху Хофре.

— Кога най-после ще станеш повече мой съпруг и по-малко син на баща си? — развика се тя.

Хофре я огледа внимателно, озадачен от думите ѝ.

— Папа Александър не е само мой баща — защити го той. — Той е и светият отец на всички нас. Ако откажа да му се подчиня, поемам голям риск.

— Знай, че поемаш още по-голям риск, ако той ме принуди да остана самичка тук, докато те няма, Хофре — предупреди го Санча, след което се разплака от безсилие. — Когато трябваше да се омъжа за теб, самата мисъл ми беше противна. А сега, когато започнах да се привързвам към теб, ти позволяваш на баща ти да ни раздели?

Хофре се усмихна, но този път в усмивката му имаше нещо хитро и лукаво.

— Имало е моменти, когато с удоволствие се лишаваше от компанията ми... за да можеш да бъдеш с брат ми Хуан!

Санча спря да плаче и замръзна на мястото си.

— Ти беше още дете, а аз се чувствах толкова самотна. Хуан ми беше утеха, това е всичко.

Хофре продължи невъзмутим.

— Според мен ти го обичаше, защото на погребението му плака повече от всички.

— Не ставай глупак, Хофре — извика Санча. — Плаках, защото се боях за себе си. Нито за момент не съм вярвала, че брат ти е убит от чужд човек.

Хофре застана нащрек. Погледът му се изостри, стойката му се промени, раменете му станаха някак по-широки, дори изглеждаше сякаш по-висок от преди.

— Да не би да намекваш, че знаеш кой уби моя скъп брат? — запита той.

В този миг Санча си даде сметка, че в съпруга ѝ е настъпила някаква промяна. Той вече не беше онова момче, което познаваше. Тя пристъпи към него, пресегна се и обви ръце около шията му.

— Не му давай да ни раздели — помоли се тя. — Кажу ми, че и аз трябва да дойда с теб.

Хофре я погали по косата и я целуна по върха на носа.

— Ти му го кажи — отвърна той. След всичкото изминало време усещаше, че още ѝ се сърди заради Хуан. — Кажу ми каквото искаш, пък нека да видим дали теб ще те послуша повече.

И така, Санча се отправи към покоите на папата и поиска аудиенция.

Когато влезе, Александър седеше на трона си; той току-що бе приключил делови разговор с венецианския посланик, който си излезе от залата за аудиенции в доста кисело настроение.

Санча застана пред него, поклони се едва-едва и изобщо не си направи труд да целуне пръстена или крака му. Ала заради това, което ѝ бе намислил, папата бе готов да ѝ прости тези дребни опущения.

Санча заговори, без да чака позволение; в крайна сметка тя беше дъщеря и внучка на кралете. В този ден повече напомняше своя дядо, крал Феранте, от когото и да било друг; черната ѝ коса падаше свободно по раменете, несресана и неприбрана в прилична прическа.

— Какво чувам? Няма да бъда изпратена с моя съпруг и моята мила сестра в Неапол? От мен се очаква да стоя във Ватикана, далеч от тези, които обичам?

Александър демонстративно се прозина.

— От теб се очаква, скъпа моя, да правиш това, което ти се каже, колкото и да ти е трудно.

Санча тропна разгневено с крак. Този път старецът наистина бе прекалил.

— Хофре е мой съпруг, а аз негова жена. Мястото ми е до него и ако съм длъжна да слушам някого, това е той.

Папата се засмя, но очите му бяха твърди като стомана.

— Скъпа ми Санча, твоето място всъщност е в Неапол. При твоя безразсъден вуйчо, в земите на оня див звяр, дядо ти Феранте. И ако не се научиш да си държиш устата, аз бездруго ще те изпратя там.

— Не можете да ме уплашите, ваше светейшество — тросна се тя. — Аз се боя от по-висша сила. И се моля само на Бога.

— Внимавай какво говориш, дете — предупреди я Александър. — Мога да нареда да те обесят или изгорят на клада като еретичка и тогава ще има да чакаш, докато отново се съберете с твоето мъжле.

Санча стисна челюсти; яростта я правеше безразсъдна.

— Изгори ме на клада, щом желаш, но преди това ще предизвикам такъв скандал, че всички да чуят. Защото в Рим вече нищо не е това, което изглежда, но истината рано или късно ще излезе наяве.

Когато Александър се изправи на крака, фигурата му беше толкова величествена, че Санча инстинктивно се отдръпна. Ала само след миг тя се окопити, събра всичката си воля и отново пристъпи напред. Но когато отказа да сведе очи пред свещения взор на папата, той изпадна в ярост. Ако той поплювко съпругът ѝ не можеше да я усмири, тогава папа Александър щеше да го стори.

— Още утре си заминаваш за Неапол — обяви той. — И ще предадеш от мое име на краля, че ако той не иска нищо мое, то и аз не желая нищо от него.

Преди да си тръгне, със символична охрана и почти без пари за из път, тя каза на Хофре:

— Твоят баща има повече врагове, отколкото подозираш. И един ден ще свърши зле. Дано само да съм наблизко, че да го видя.

* * *

Когато крал Луи, облечен в богат брокатен плащ, избродиран със златни пчели, пристигна в Милано, редом с него яздеше Чезаре. Придружаваха ги кардинал Дела Ровере, кардинал Д'Амбоаз, Ерколе д'Есте, дукът на Ферара, и окупационна армия от четирийсет хиляди бойци.

Лудовико Сфорца Мавъра беше почти разорен от плащане на наемни войски, но те не можеха да се сравняват с добре обучената френска армия. Съзнавайки, че поражението е близо, Лудовико изпрати двамата си синове и брат си Асканио в Германия под закрилата на своя зет император Максимилиан.

И така, след тази лека победа крал Луи XII се обяви за дук на Милано. Той не пропусна да благодари на папата за неговата

благословия, както и на сина му Чезаре за помощта.

По време на огледа на града първото място, което кралят посети, бе дворецът на Сфорца. Интересуваха го големите дъбови ракли със заключалки, конструирани лично от Леонардо да Винчи, за които се говореше, че са пълни догоре със злато и скъпоценности. Ала когато ги отвори, те се оказаха празни. При бягството си Лудовико бе отнесъл всички скъпоценности и над 240 000 дуката. Ала и без тях в двореца на Лудовико имаше предостатъчно богатства — от прочутите конюшни на Сфорца с великолепните рисунки на расови коне до стенописа на Тайната вечеря в манастира „Санта Мария“, дело на великия Леонардо.

Само че кралят никак не се трогна, когато неговите стрелци използваша за мишена Леонардовата глинена статуя на кон, издигната на сред градския площад, и за кратко време я сринаха със земята. За културните граждани на Милано французите бяха прости варвари, защото плюеха по паркета в дворците и опустошаваха улиците на града.

Ако земите на Романия бяха обединени, френското нашествие щеше може би да спре дотам. Ала те бяха разпокъсани и разединени. Александър разбираше, че тъкмо сега е моментът да си ги отвоюва обратно, защото те в края на краищата си оставаха папски земи, и само благодарение на неговата щедрост и доброта онези алчни феодали и военачалници бяха получили правото да ги управляват вече толкова време.

Сега пред Чезаре стоеше задачата да прогони тия дребни местни владетелчета от тронове им, за да завладее останалата част от териториите, съставляващи папските земи, и оттам да обедини Италия и да донесе слава и богатства на фамилията си и на Рим.

След като се установи в Непи, Лукреция въодушевено се впусна в усвояване на административни умения и поемане на своите нови държавнически функции. Тя създаде законодателен орган и полиция, която да следи за съблюдаването на приетите закони и да поддържа обществения ред. Както бе видяла навремето от баща си, всеки четвъртък Лукреция канеше гражданството в двореца, за да изкажат своето недоволство и оплаквания от властта, и правеше всичко

възможно за отстраняване на нередностите. Лукреция имаше вроден държавнически усет и скоро нейните поданици се влюбиха в нея.

През времето, прекарано заедно, Хофре и Лукреция си бяха взаимна утеха в отсъствието на Алфонсо и Санча. Независимо че невинаги му беше леко със Санча, без нея Хофре бе изпаднал в дълбоко униение. Сега, докато Лукреция се учеше да управлява подвластните ѝ земи, Хофре прекарваше времето си в лов и езда из живописните околности на Непи; по този начин и за двамата дните минаваха по-леко.

Като награда за превъзходната ѝ вярна служба месец след като Лукреция встъпи в длъжност като управител на областта, папа Александър убеди съпруга ѝ Алфонсо да се завърне при нея. За целта той великодушно дари на младото семейство двореца, в който живееше Лукреция, целия град и околните земи. Преизпълнени от щастие, двамата влюбени така и не се сетиха да запитат папата какво ще иска в замяна за щедростта си.

Александър изчака да минат няколко седмици, преди да посети Лукреция и Алфонсо в новия им дом. За повече нямаше търпение просто защото не оставаше много време. На втория ден от престоя си в Непи по време на обилния семеен обяд той запита Лукреция дали не би се върнала в Рим, за да роди там детето си. За по-убедително той подчерта, че годините му натежават и би се почувствал неизказано щастлив да види своето ново внуче. Щастлива, че съпругът ѝ се е върнал при нея, и зарадвана от възможността да се събере отново с Джулия и Адриана, Лукреция се съгласи. А пък Алфонсо, който ѝ се бе заклел никога повече да не я оставя сама, тръгна с нея.

И така, Лукреция се завърна в Рим, придружена от съпруга си Алфонсо и брат си Хофре; когато стигнаха до градските врати, те откриха, че папата е изпратил оркестър, мимове и жонгльори да ги посрещнат.

По време на нейното отсъствие дворецът на Лукреция Санта Мария дел Портико бе преобоядисан и украсен с копринени тапети и пищни гоблени. Лично папата се притече да я посрещне у дома и я поздрави с добре дошла.

— Какъв блажен ден! — възкликна той, като я прегърна толкова крепко, че въпреки деликатното си състояние тя усети как краката ѝ се отделят от пода. — Милата ми дъщеричка се завръща, а не след дълго и синът ми Чезаре, този победоносен герой, също ще си дойде у дома. — Александър прегърна дори и Хофре, макар и с неохота, защото трудно сдържаше радостта си. В този ден той си каза, че Бог е чул всичките му молитви.

Не след дълго вестноосци донесоха новината, че Чезаре е нахлул в Неапол. След още няколко дни Лукреция роди здраво момче, което кръстиха Родриго на дядо му; радостта на Александър наистина не знаеше граници. Изнемощял от вълнение, той припадна и остана цял ден на легло. Ала още щом се съвзе, започна трескаво да се готви за кръщавката на своя внук.

С бойни доспехи от черна стомана, яхнал великолепен бял жребец, Чезаре Борджия бе свикал военачалниците си пред вратите на Болоня. Там към неговата армия от швейцарски и германски наемници, италиански артилеристи и испански офицери се бе присъединил значителен контингент калени в битки френски ветерани.

Крал Луи бе изпълнил обещанието си.

Следван плътно от своя знаменосец, който развяваше белия стандарт с нападащ червен бик — символ на фамилията Борджия, Чезаре сега яздеше начело на колона от петнайсет хиляди бойци, която скоро се заизвива като гигантска змия по шосето от Болоня за Римини, на път към градовете Имола и Форли.

Позлатеният бик, гравирани върху нагръдника на Чезаре, ярко блестеше на обедното слънце. Доспехите му бяха от нов, олекотен вид, който позволяваше по-голяма свобода на движенията, като при това осигуряваше надеждна защита. С тях той можеше да продължи да се бие дори пеша, ако по някаква причина останеше без кон.

Всеки един от бойците му — тежковъоръжени мъже, яхнали могъщи жребци — представляваше ефикасна бойна машина, срещу която малцина врагове смееха да се изправят и още по-малко да я спрат.

Ездачите от леката кавалерия бяха облечени с ризници от гъсто преплетени стоманени брънки и корава, специално обработена кожа и въоръжени с мечове и леки остри копия.

Пехотата беше съставена от яки швейцарци със страховити триметрови пики, италиански бойци с най-разнообразни въоръжения и яки германци с арбалети и малокалибрени, дългоцевни пушки.

Ала най-смъртоносното оръжие в целия арсенал на Чезаре беше мощната италианска артилерия под командването на капитан Вито Вители.

Укрепените градове Имола и Форли отдавна създаваха проблеми в областта Романя. Някога те и прилежащите към тях земи се намираха

под управлението на Джироламо Риарио — необуздания, войнствен наследник на могъща северноиталианска фамилия и син на стария папа Сикст. Джироламо се бе оженил за Катерина Сфорца, племенница на Лудовико, владетеля на Милано, докато тя беше още дете. Дванайсет години по-късно той бе станал жертва на убийство, а неговата съпруга Катерина, междувременно пораснала и обзета от изгаряща жажда за мъст, вместо да се оттегли в манастир, се бе метнала на коня и бе повела войски след убийците на мъжа си.

Когато престъпниците — местни аристократи — бяха заловени и изправени пред нея, Катерина им отмъсти по най-кръвожаден и ужасяващ начин. Тя собственоръчно отрязва гениталиите им с меча си, вдигна ги от земята с лепената си кърпичка и ги завърза около шиите им с панделки, които извади от собствената си коса. С това тя искаше да им покаже, че предателите не бива да се плодят.

— Тези земи сега са само мои — извика тя, гневно надвесена над наказаните. — Не по свое желание останах вдовица.

След това тя продължи да гледа как кръвта изтича на тънки червени струйки по земята от обезобразените им тела, докато убийците на мъжа ѝ постепенно се превърнаха във вкочанени, изстинали трупове. А какво ли би им сторила, ако истински обичаше Джироламо!

Веднага след завръщането си Катерина обяви Имола и Форли за владения на своя син Ото Риарио, кръщелник на папа Александър. А когато вестта за жестокото наказание на убийците на Джироламо се разпространи из градчетата и земите ѝ, Катерина стана не по-малко известна с кръвожадността си, отколкото беше със своята красота. Тя умееше безпощадно да мъсти на враговете си не по-зле от който и да било мъж, а същевременно беше прелестна и женствена като дукеса. Катерина отделяше много време за децата си, а за развлечения обичаше да си смесва сама разнообразни мехлеми за безупречната си бяла кожа, избелители за сламенорусата си коса и лосиони за едрите си, твърди гърди, които често излагаше почти голи на показ с дълбоко деколтираните си рокли. Освен това тя използваше дървени въглища, за да полира до блясък белите си равни зъби, а се мълвеше, че има специална тетрадка, в която си записваше имената на мъжете, които бе омагьосала. В селцата из владенията ѝ се носеха легенди за нейния неутолим сексуален апетит, по който можеше да съперничи на най-

ненаситния мъж. Катерина Сфорца беше типична ренесансова личност, чаровна жена с мъжка храброст и сила на духа, съчетани с богата култура, хладен и бърз ум и безскрупулна воля.

Катерина се омъжи повторно, но след известно време вторият ѝ съпруг също бе убит. Изпаднала в ярост, тя си отмъсти, като накара да разчекнат убийците на мъжа си, да изтръгнат крайниците им, а след това останките от телата им, още живи, собственоръчно накълца на парчета с меча си.

Три години след този случай тя се омъжи още веднъж — този път за Джовани Медичи — Джио, от когото роди син. Нарече го Бандо Неир и той беше любимото ѝ дете. Тя обичаше съпруга си Джио, дори грозотата му я привличаше по особен начин, а през нощите, прекарани заедно в спалнята ѝ, той успя да я убеди, че е повече мъж от всички, които бе познавала дотогава. Ала не изтече и година, и Катерина отново овдовя. На трийсет и шест години тя бе станала толкова кръвожадна и озлобена от живота, че поданиците ѝ я наричаха Вълчицата.

Катерина Сфорца ненавиждаше Борджиите, задето я бяха предали и изоставили след смъртта на първия ѝ съпруг Риарио, и нямаше никакво намерение да им отстъпи доброволно земите, които тя и синът ѝ Ото Риарио бяха владели толкова години. Няколко месеца преди това тя бе получила папска вула, с която Александър настояваше незабавно да си получи неизплатените данъци от нейните земи и я обвиняваше, че не плаща десятък на папата и църквата. Отгатнала намеренията му, тя не дочака вулата, а изпрати дължимия десятък със специален куриер в Рим, но папата бе твърдо решен да си вземе обратно земите ѝ и да ги прибави към обединена Романя. И така, Катерина се застяга за война.

Нейните информатори, добре платени, но недотам верни, ѝ доложиха, че Чезаре води армия, с която да превземе градовете ѝ. На свой ред тя изпрати на папата дар — черен саван от труп, умрял от чума, който тя бе навела на плътно руло и поставила в кухнята на издълбан ствол на младо дръвче. Надяваше се, когато папата отвори „подаръка“, да прихване болестта и да се откаже от плановете си за нашествие. Ала пратениците ѝ бяха заловени и след дълги изтезания разкриха пъкления ѝ план; те бяха убити, а папата се спаси.

Замисълът на Чезаре беше най-напред да превземе Имола, а след това и Форли.

Когато папската армия наближи Имола, Чезаре построи войските си, придвижи напред артилерията и постави леката кавалерия и пехотата като преграден щит. След това препусна в атака със специален батальон от тежковъоръжени бойци.

Ала цялата тази подготовка се оказа ненужна, защото още докато авангардът на Чезаре приближаваше града, тежките дървени порти се отвориха и към него се втурна тълпа от уплашени граждани. Жителите на Имола се предадоха на бърза ръка и без бой, за да спасят града си от обсада, разрушение и оплячкосване.

Известна с жестокостта си, Катерина Сфорца не се ползваше с особена любов сред своите поданици. Те нищо нямаше да спечелят, ако се оставеха да бъдат избити заради нея. Още първия ден двама френски копиеносци се натъкнаха на местен майстор строител, който си бе изпатил от безскрупулната Катерина и искаше да си отмъсти. Човекът помоли за среща с Чезаре. Надявайки се да спаси живота си, той е готовност и настървение показва на вражеския предводител най-слабите места в конструкцията на крепостните стени.

Ала не всички граждани на Имола преминаваха с такава готовност на страната на противника. В града имаше неголям укрепен замък; командирът на гарнизона Дино Налди беше доблестен и храбър войник. Той се появи на покрива на крепостта и предизвикателно извика на враговете си: „Ще се бием!“

И така, армията на Чезаре се приготви за обсада.

Капитан Вито Вители, италианският артилерийски командир, придвижи оръдията си на предната линия и подложи крепостните стени на непрекъснат обстрел с гюлета. Като разбра, че няма надежда да устои, Дино Налди помоли за примирие и обяви, че ако до три дни не пристигне помощ отвън, ще предаде замъка без повече съпротива.

Разбирайки, че с преговори ще си спести пари и ще спаси живота на много хора, Чезаре разположи силите си на бивак около крепостните стени и зачака. Минаха три дни и помощ не пристигна. Налди, способен офицер от знаменит военачалнически род, също имаше зъб на господарката си; ето защо той сложи оръжието и разпусна войските си. Ако имаше причина да се чувства лоялен на

своите управници, той щеше да се бие до последна капка кръв, но дори сега, докато защитаваше нейната крепост, Катерина Сфорца бе взела съпругата и децата му за заложници и ги държеше затворени в цитаделата на Форли. Така че Налди предаде Имола, като постави едно-единствено условие — да му бъде разрешено да се присъедини към папските войски, когато тръгнат да превземат Форли.

С това Чезаре Борджия постигна целите на похода срещу Имола, без да загуби дори и един боец... и без да му се налага да се среща с Катерина Сфорца.

Във Форли се намираще главната крепост на Катерина и там на Чезаре вече щеше да му се наложи да се изправи лице в лице срещу Вълчицата. Папският син беше по-млад и много по-неопитен от хищната Катерина, затова той се приближи към града с голяма предпазливост. Но и този път тежката порта се отвори със замах и уплашени тълпи граждани наизлизаха и обявиха, че се предават.

Катерина Сфорца стоеше изправена върху стените на замъка с пълни бойни доспехи. С едната си ръка размахваше меч, а с другата държеше ловен сокол. Навред по бойниците бяха наредени стрелци с лъкове с опъната тетива, готови за стрелба.

Когато видя тълпите от свои поданици, минали на страната на Чезаре, тя изпадна в ярост и закрепця на стрелците си:

— Стреляйте по гражданите! Убийте тези жалки страхливци, които предадоха нашия славен град!

Въздухът потъмня от стрели; жителите на Форли нападаха като покосени снопове в краката на Чезаре.

— Боже милостиви! — извика Чезаре на капитан Вители. — Тая жена е побъркана. Тя убива собствените си поданици!

Един от военачалниците на Катерина извика от кулата на замъка, че господарката му иска да се срещне лично с Чезаре Борджия, за да се споразумеят за мирното предаване на града.

— Мини по подвижния мост — извика офицерът. — Тя ще те посрещне в покрития ходник.

Чезаре видя как дървеният мост полека се спуска и портата на замъка се отваря. Придружен от испанския капитан Порто Диас, той пристъпи напред и влезе през портата, но в този момент чу над главата

си шум. Погледна нагоре и видя как хората на Катерина бързо вдигат моста и прерязват пътя му назад.

Чезаре сграбчи Диас за ръката и извика:

— Това е капан. Бързо, след мен!

С един скок той се намери върху гигантския скрипец със стоманени зъби, с който се вдигаше мостът. Миг преди дървената конструкция да се затвори и да го премаже в арката на крепостната порта, той се хвърли в пълния с вода ров. От бойниците над главата му полетяха стрели с тежки стоманени остриета, които по чудо не го улучиха, докато отчаяно плуваше към отсрещния бряг. Там го поеха яките ръце на трима смугли швейцарски наемници, които ядовито псуваха Катерина за коварството ѝ, докато издърпваха своя главнокомандващ от водата.

Ала Порто Диас не успя да се спаси. Той бе притиснат между затворения мост и масивната желязна решетка на портата. Още щом Чезаре стъпи на твърда земя, Катерина нареди на хората си да залейт бедния Диас с врящ катран през специална амбразура над главата му. Изправен на отсрещния бряг, докато със стиснати зъби слушаше смразяващите кръвта писъци на нещастника, Чезаре се закле да отмъсти на Катерина за мъките на своя офицер.

След този ужасен инцидент Чезаре разбра, че неговата противничка няма да се предаде без кръвопролитен бой. Той се оттегли в бивака си, за да обмисли план за действие. Накрая, след неколкочасов размисъл, той реши, че ѝ е подготвил такава изненада, с която може да я накара да отстъпи. При влизането си в Имола бе успял да плени две от децата ѝ и сега нареди да ги докарат до ръба на крепостния ров. После се провикна:

— Катерина, у мен има нещо, което ти принадлежи! — Тя погледна надолу и той посочи с пръст двете ѝ деца. — Ако не предадеш замъка и незабавно не престанеш да изтезаваш моя офицер, аз ще убия тези деца пред очите ти.

Катерина пристъпи напред. Тъмният ѝ силует се очертаваше на фона на небето, което бе станало кървавочервено от залеза. Тя вдигна полите си до нагръдника на бронята и се разкрачи.

— Гледай тук, кучи сине! — изкрещя тя и посочи с пръст слабините си. — Виждаш ли това тук? Хайде, убий децата де! Калъпът

е у мен, аз мога да си родя още деца, още много, така че прави, каквото искаш, и върви по дяволите!

При тези думи Катерина даде знак с ръка и Чезаре чу плясък. Обезглавеното, ощавено тяло на капитан Порто Диас бе хвърлено от крепостните стени в рова.

И така, Чезаре Борджия, херцог на Валантиноа и син на папа Александър, даде заповед за обстрел на замъка. Оръдията на Вито Витела забълваха град от гюлета по крепостните стени.

Вече бе паднала нощ, когато Дино Налди се приближи до Чезаре. — Ще издадеш ли заповед да убием децата? — попита той.

Чезаре се стресна; явно напълно бе забравил за децата на Катерина. Той веднага успокои Налди:

— Само се опитвах да я изплаша. И може би щях да успея, ако тя беше нормална майка. Така щяхме да спасим живота на много хора. Сега заради тази луда и от двете страни мнозина ще загинат. Ала смъртта на две деца с нищо няма да ни помогне. Отведи ги оттук.

— Какво да ги правя? — запита Налди.

— Задръж ги — отвърна Чезаре. — Отгледай ги като свои.

Налди се усмихна благодарно и се прекръсти. Защо наричат този Борджия чудовище, запита се той, след като жената, която държеше собствените му синове заложници, беше истинското зло.

На следващата сутрин още при изгрев слънце Чезаре възобнови обстрела на крепостта. Катерина сякаш цяла нощ не бе помръднала от бойниците; сега тя бясно размахваше меча си и командваше отбраната. Чезаре се обърна към хората си и им заповяда да насекат дървета и да построят салове, с които да преминат крепостния ров.

— Всеки сал да може да носи по трийсет бойци — извика той. — Когато направим пробив в стената, с тези салове ще преминете отсреща.

Обстрелът продължаваше с неотслабваща сила. Най-последно гюлетата на Вито Вители постигнаха целта си. Чезаре чу радостни викове: „Пробив! Пробив!“ Северната стена на замъка бе поддала.

Френският капитан заповяда на войниците си да се качват на саловете, които вече плуваха в рова. Щом първата група слезе на отсрещния бряг, саловете се върнаха обратно, за да натоварят още

хора. Общо над триста бойци щурмуваха пробива в крепостната стена. Когато хората на Чезаре спуснаха отвътре подвижния мост, останалите войски в галоп нахлуха в крепостта с мощни викове: „В атака! В атака!“

В този момент Катерина, застанала върху покрива на замъка, забеляза купчините барут и боеприпаси, натрупани в центъра на вътрешния двор. С цялата сила на мишците си тя изтръгна една от факлите, които осветяваха крепостната стена, и я метна точно по средата на планината от барут. Тази жена бе готова да вдигне целия град във въздуха, вместо да го остави да бъде пленен от такъв враг! Взривът разтърси из основи замъка, разруши къщи и магазини; над четиристотин жители на Форли загинаха в един миг. Но Чезаре и повечето от войниците му останаха невредими. Защитниците на града наизлизаха по покривите, кулите, балконите и прозорците. Ранени и оплескани със своя и чужда кръв, те масово се предаваха, облекчени, че всичко най-после е приключило.

За свое нещастие Катерина също бе останала невредима. Тя бе пленена от френския капитан, който още същата вечер я продаде на Чезаре срещу откуп от трийсет хиляди дуката.

Сега Катерина Сфорца принадлежеше изцяло на Чезаре и той можеше да прави с нея каквото си пожелае.

След вечеря Чезаре с наслада се изкъпа в гореща вана и си сложи черната копринена роба, която бе поръчал да извадят от багажа му. Главната спалня на замъка Форли бе останала невредима и докато лежеше в огромното легло, той се замисли как да постъпи с Катерина.

В този момент тя беше затворена в една малка тъмна стаичка в подземията на замъка под охраната на двама от най-доверените стражи на Чезаре. Той им бе дал изрични указания да не я изпускат дори за миг от очи.

Точно в полунощ, все още облечен в черната си роба, Чезаре слезе в подземие. Още преди да види Катерина, той я чу отдалеч как бръщолеве несвързано, мята се, крещи и ругае. Когато влезе в малката усойна стаичка, осветена от една-единствена свещ, пленницата лежеше по гръб на желязното легло; китките и глезените ѝ бяха завързани с

въжета отстри за таблите. Разярена и безпомощна, Вълчицата мятеше глава като обезумяла и не спираше да ругае.

Чезаре се приближи безшумно до леглото; когато го забеляза, Катерина изведнъж млъкна. Тя вдигна глава, доколкото ѝ позволяваха въжетата, и се изплю с всички сили, но плюнката ѝ не го достигна.

— Драга моя контесо — каза Чезаре с очарователна усмивка, — можеше да спестиш на себе си и на поданиците си много страдания, ако бе проявила малко разум, на какъвто явно не си способна.

Тя извърна лице към него и го погледна право в очите; нейните собствени очи бяха толкова ясно сини, че Чезаре се стъписа. Красивото ѝ лице беше изкривено от ярост; с отровен глас тя започна да го предизвиква:

— Някакви специални изтезания ли прилагаш към жените, жалък римски страхливецо?

— Сега ще ти покажа — отвърна студено той.

Чезаре свали робата си и легна върху Катерина; той влезе в нея отначало бавно и полека, а после по-дълбоко, с рязък, мощен тласък. Очакваше, че тя ще крещи, ще го заплашва и ругае, но тя не реагира. Единственият звук в стаята беше зачуденото мърморене на двамата римски стражи.

Чезаре я облада яростно, с бързи, силни тласъци, прониквайки все по-надълбоко в нея. Изведнъж усети, че и нейното тяло се движи в неговия ритъм. Едрите ѝ хълбоци се надигаха от леглото, тазът ѝ посрещаше движенията му, сякаш целият този абсурден акт ѝ доставяше удоволствие. Чезаре продължи да се наслаждава на нейната безпомощност, на пълната си победа над нея. А когато свърши, забеляза, че бузите ѝ са поруменели, а русата ѝ коса е подгизнала от пот.

— Дължиш ми благодарност — каза той, като слезе от леглото.

Катерина го погледна с искрящ от омраза поглед.

— Е, само толкова ли можеш? — запита подигравателно тя.

Разгневен, Чезаре излезе от стаята. През следващите две нощи точно в полунощ той посещаваше стаята на Катерина и повтаряше мълчаливо своя акт на завоевание. И всеки път резултатът беше един и същ. С поруменели бузи и обляно в пот тяло тя го питаше:

— Само толкова ли можеш?

Той реши да продължава в същия дух, докато тя се признае за победена. Ала на третата нощ, малко след като Чезаре бе влязъл в нея и започна да я обладава с нервни тласъци, тя заповяда:

— Развържи ме, иначе завоеванието ти не е пълно.

Катерина беше съвсем гола, нямаше къде да скрие оръжие. Освен това двама яки стражи щяха да му се притекат на помощ при най-малкия знак. Какво толкова можеше да се случи? Чезаре сам свали веригите и внимателно развърза въжетата, които стягаха китките ѝ. Тя му кимна от благодарност и за пръв път погледът ѝ сякаш се смекчи. После той отново легна върху нея. Този път тя обгърна тялото му първо с крака, а после го прегърна и с ръце, като му помогна да влезе още по-навътре в нея. Хванала го за косата на тила и отметнала главата му назад, тя прокара език върху устните му и го целуна. Не след дълго Катерина започна да издава тихи стонове на удоволствие; той усети как полудява от страст. След минути телата им се отпуснаха едно върху друго, блажено изтощени, задоволени и безсилни.

На следващия ден Катерина обяви, че отказва да се храни, докато не ѝ разрешат вана с ароматизирана вода. Отведоха я до ваната, както си беше с веригите, и една от придворните ѝ дами, оцеляла като по чудо след експлозията, я изкъпа. След банята обаче Катерина бе върната веднага в леглото и завързана за него.

Всяка нощ през следващите две седмици Чезаре посещаваше Катерина в стаята ѝ и точно в полунощ я обладаваше. По средата на акта той я отвързваше и тя отново обвиваше ръце и крака около него. Стражите оставаха на поста си, защото Чезаре не можеше да бъде сигурен, че онази няма да му извади очите с пръст в пристъп на бурна страст или дива омраза. Една нощ двамата врагове любовници се заговориха.

— Трябва да признаеш, че понякога дори изнасилването носи наслада — каза Чезаре.

Катерина се засмя и лукаво отвърна:

— Да не си въобразяваш, че си ме изнасилил? Грешиш, римски негоднико, папско изчадие ниедно. Още оня ден, когато за пръв път те видях от бойниците на замъка, аз реших или да те убия, или да те изнасиля. Ако те бях пленила, щях да те вържа по същия начин както

ти мен. И да видиш как щях да те яхна тогава! Нищо, крайният резултат е един и същ.

Катерина явно беше добър стратег. Твърдейки, че и тя през цялото време е желала същото, очевидно взе инициативата в свои ръце и обезоръжи насилника си. Изведнъж Чезаре се почувства колкото победител, толкова и победен.

В деня, когато трябваше да отпътуват за Рим, Катерина запита Чезаре:

— Нима смяташ да ме развеждаш из улиците на Рим, окована във вериги за смях и радост на тълпите, както някога в старите времена?

Чезаре се засмя. Този ден Катерина изглеждаше необикновено красива, особено за човек, прекарал толкова време в тъмница.

— Не се бях замислял — каза той, — но...

— Знам, знам, ти ще ме изгориш на клада, задето се опитах да убия папата — каза тя. — Тия пратеници се оказаха такива глупци.

— Мнозина са се опитвали да убият светия отец — каза Чезаре. — Той рядко го взема толкова навътре, особено след като опитът е бил осуетен отрано. Но ако той наистина има планове да те обеси или изгори на клада за ерес, то аз ще му кажа, че вече си достатъчно наказана от мен.

— И мислиш, че той ще ти повярва? — попита тя.

— За него изнасилването е много по-жестоко наказание и от смъртна присъда, защото според баща ми изнасилването нанасява душата на жертвата, а той обича жените толкова, колкото аз никога не съм ги обичал.

С крива усмивка Катерина отбеляза:

— За да повярваш, че си наранил душата на някого, най-напред трябва да приемеш, че той има душа.

— Е, папата поне вярва, че хората имат души — усмихна се Чезаре. — Междувременно, тъй като ти все пак си от фамилията Сфорца, аз съм уредил да бъдеш настанена в Белведере. Без окови. Замъкът е лично мой. Има прекрасен парк и великолепен изглед към града. Ще се отнасят към теб като към почетна гостенка. Разбира се, ще те пазят зорко.

Чезаре се завърна победоносно в Рим и бе посрещнат като герой. Триумфалното шествие в негова чест бе най-грандиозният спектакъл, който жителите на града помнеха да са виждали някога. Всичките му бойци — кавалеристи, пехотинци, артилеристи, швейцарски копиеносци — бяха облечени в черно; дори каруците на обоза бяха покрити с черни драперии. Самият Чезаре яздеше начело, придружен от четирима кардинали, чиито роби в алено и пурпурно ярко контрастираха с черните му доспехи. В чест на триумфалното му завръщане дори червеният бик на Борджиите бе избродиран върху черен стандарт вместо върху обичайния бял. Възседнал вран жребец, Чезаре приличаше на черния принц от приказките.

Процесията си проправяше път през гъст шпалир от граждани, които изпълваха улиците към Ватикана. Когато стигнаха до папския дворец, Чезаре поздрави баща си на испански; той коленичи, за да целуне пръстена му, и тържествено му връчи ключовете от завзетите градове и замъци.

Лицето на Александър сияеше от бащина гордост. Той изправи сина си на крака и го прегърна пред очите на ликуващите тълпи.

Веднага след приключване на шествието Чезаре се сбогува с баща си и се отправи към своите покои във Ватикана. Той много се бе изменил през времето, докато бе отсъствал от града. След като бе проумял, че усмивките по лицата на френските му домакини са израз на присмех, защото изисканите французи го бяха сметнали за глупак, след като се бе провалил в опитите си да очарова Росета, след като бе разбрал, че дори семейното му щастие е помрачено от спомена за ласките на сестра му, Чезаре се закле за нищо на света да не показва чувствата си. От този ден нататък по лицето му рядко пробягваше усмивка, а в очите му не проблясваше сподавен гняв.

Ала лицето на Чезаре му създаваше други, не по-малко страшни проблеми. Неотдавна той отново се бе заразил от сифилис, като този път болестта бе оставила дълбоки следи по бузите, носа и челото му;

кръглите белези от гнойните язви не можеха да бъдат заличени. На бойното поле това нямаше особено значение, но сега, на светски забави в града или когато посещаваше леглата на римските куртизанки, обезобразеният му вид беше истинско проклятие. До двайсет и пет годишната си възраст Чезаре бе свикнал всички да се възхищават от неговата красота и сега изведнъж се почувства оцетен. Той нареди всички огледала в покоите му да бъдат покрити с черен плат и предупреди слугите си да не ги откриват под страх от най-страшно наказание.

Нощните му кошмари се възвърнаха; за да се предпази от тях, той започна да спи денем, а да работи през нощта. Както преди прекарваше дълги часове в езда из околностите на града, този път под прикритието на нощта.

Сега Чезаре нямаше търпение да се види с Лукреция. Толкова дълго бе отсъствал и тя болезнено му липсваше. Миловидното ѝ лице беше онова божествено видение, което го бе водило към победа във всичките му битки. След като близо две години не се бяха виждали, той се питаше дали се е изменила много. Дали при срещата им той щеше да се чувства по същия начин както преди, след като сега тя бе омъжена за Алфонсо, а той — женен за Лоти? Дълбоко в сърцето си Чезаре се надяваше, че Лукреция е престанала да обича съпруга си, още повече, че сега папата бе сключил нови съюзи и Алфонсо се явяваше по-скоро заплаха, отколкото подкрепа за фамилията.

Докато чакаше да бъде въведен в покоите на Лукреция, най-различни мисли се блъскаха в съзнанието на Чезаре. Макар и безразсъдно смел в ежедневието си живот, изведнъж той усети как го обхваща страх. Какво ли щеше да си помисли сестра му за него, като го види? Дали щеше да го разлюби? Дали не го бе разлюбила вече?

Щом зърна брат си, Лукреция се впусна да го прегърне, обви ръце около шията му и зарови лице на гърдите му.

— Божичко, колко ми липсваше! — извика тя насълзена. Когато вдигна очи да го погледне в лицето, тя не бе шокирана, а по-скоро натъжена от злочастната съдба, сполетяла брат ѝ. Тя обхвана лицето му с ръце. — Мили Чез, колко несправедлив е бил животът към теб...

Засрамен, той извърна глава. Сърцето му препускаше лудо както преди, когато бяха заедно, и както никога не бе препускало за никоя друга жена...

— Ти изглеждаш прекрасно, Креция — каза тихо той; този път не можеше да забрани на погледа си да изрази бликналите чувства. —
Още ли си щастлива?

Лукреция го хвана за ръката и го заведе до канапето.

— Небесата ми дадоха голямо щастие — отвърна тя на въпроса му. — С моите деца, със съпруга ми Алфонсо аз се чувствам така щастлива както никога преди. Животът ми е прекрасен сън; чак се страхувам, че може една сутрин да се събудя и всичко да свърши.

Чезаре усети как тялото му се стегна.

— Отбих се да видя малкия Джовани. Струва ми се, че нашият син прилича повече на теб, отколкото на мен — каза той. — Русите му къдрици и светлите очи го издават.

— Не изцяло — засмя се Лукреция. — Взел е твоите устни, твоята усмивка, твоите ръце, ръцете на баща ни. — Тя го хвана за ръката, за да му покаже. — Адриана ми го носи всеки ден и откакто те няма, сме неразделни. Джовани расте интелигентно и разумно дете, макар че понякога проявява невъздържаност също като баща си. — Тя се засмя и Чезаре видя лицето ѝ, озарено от щастие.

— А твоето собствено дете? — запита той. — Доволна ли си и от него?

Сияеща, с лице, оградено от руси къдрици, Лукреция кимна.

— Родриго е още съвсем мъничък, кой би могъл да каже какво ще излезе от него? Но е красив и нежен като баща си.

Чезаре погледна предпазливо сестра си.

— Значи засега си доволна от своя съпруг?

Лукреция съзнаваше, че трябва да внимава с отговора. Ако за да се хареса на брат си, кажеше, че е разочарована и нещастна, щеше да лиши Алфонсо от своята закрила и това можеше да му коства свободата. Но ако заявеше, че много обича съпруга си, с това може би щеше да му навреди повече.

— Алфонсо е мил и добродетелен мъж — каза накрая тя. — Освен това е много добър към мен и децата.

Тонът на Чезаре също беше равен и предпазлив:

— И така, ако баща ни реши да разтрогне брака ти, ще приемеш ли това?

Лукреция се намръщи.

— Чезаре, ако баща ни си е наумил нещо такова, кажи му, че по-скоро бих умряла. За мен няма живот без Алфонсо... както няма живот и без теб!

Този ден Чезаре си тръгна от покоите на сестра си напълно объркан. Трудно му беше да приеме любовта на сестра си към нейния съпруг, макар донякъде да се утешаваше, че тя не по-малко обича и него самия.

През нощта, докато лежеше на голямото легло в спалнята си, осветена единствено от меката светлина на луната, която струеше през прозореца, Чезаре си припомни как бе изглеждала сестра му тази сутрин, упоиващия аромат на тялото ѝ, думите, които му бе казала. Внезапно си даде сметка за леката гримаса, която бе направила Лукреция, когато го бе зърнала за пръв път след толкова време. В ушите му звучеше гласът ѝ, изпълнен с жалост: „Мили Чез, колко несправедлив е бил животът към теб...“ Той си даде сметка, че Лукреция бе видяла не само белезите по лицето му, но и много по-дълбоките белези в душата му.

Същата нощ Чезаре се закле, че от този ден нататък ще покрие лицето си с маска, за да не види никой цената, която бе заплатил в живота си. Даде обет пред себе си, че ще забули личността си в тайна и че под прикритието на тази тайна ще продължи да води своята война — вече не в името на бащиния си Бог, а против него.

Един месец след пристигането на Чезаре в Рим в базиликата „Свети Петър“ се проведе тържествена церемония. Лично Александър, облечен в най-пищните си одежди, с всички атрибути на папската власт, ръководеше ритуала от великолепия олтар на величествената катедрала.

Чезаре Борджия, херцог на френската област Валантиноа, застана пред баща си. Мантията на херцог бе свалена от раменете му и на нейно място Чезаре бе заметнат с плаща на *Gonfaloniere*, върховен главнокомандващ папската армия, а на главата му бе поставена пурпурната барета на ранга. Накрая Чезаре получи своя командирски жезъл.

След това той коленичи пред папа Александър, положи ръка върху Библията и се закле във вечна вярност, като даде обет никога да

не участва в заговори против светия отец и да не причинява с действията си вреда на него или на неговия приемник, както и да не издава тайните на папата дори ако бъде подложен на най-страшни мъчения.

Най-накрая Александър го благослови със Златната роза, като тържествено каза:

— Нека тази роза бъде за теб символ на радост, скъпи ми синко, след като ти доказва своята добродетелност, благородство и храброст. Нека Небесният отец те благослови и пази от беди.

По-късно, на частна среща в папските покои, на която освен Чезаре присъстваше само Дуарте Брандао, Александър съобщи на сина си, че му подарява допълнителни владения, носещи значителна годишна рента.

— Това е твоето заслужено възнаграждение за извоюваните бляскави победи. Сега обаче идва време да обсъдим плановете за продължаване на офанзивата. Вярно е, че Имола и Форли са вече наши, но Фаенца, Пезаро, Камерино и дори Урбино тепърва трябва да бъдат завладени за Ватикана. Като върховен главнокомандващ папската армия твой дълг е да ги покориш, да ги възвърнеш към папските земи и да спомогнеш за създаването на ефективна държавна власт над цяла обединена Романя.

След тази реч Александър се оттегли в покоите си, понеже за остатъка от деня бе поканил една от любимите си куртизанки.

Понеже юбилейните тържества в Рим се провеждат веднъж на двайсет и пет години, Александър бе пресметнал, че за времето на неговото управление като папа те ще се паднат един-единствен път. Ето защо той отдаваше голямо значение на тези празненства. През времетраенето им в Рим се стичаха поклонници от цяла Европа; тези хора носеха със себе си пари и дарове и папата си каза, че поводът трябва максимално да се използва за напълване на папската хазна, защото за финансиране на грандиозните му замисли му трябваха пари.

Папа Александър искаше предстоящият юбилей да премине при невиждана тържественост, да бъде толкова зрелищен и импозантен, че да отразява Божието величие. Предстоеше много работа. Той се залови да строи нови улици, достатъчно широки и чисти, за да минават по тях

карети. Каза си, че трябва да разчисти смрадливите бордеи на града, а на тяхно място да изгради нови, по-големи и удобни здания, в които безопасно и хигиенично да се подслонят многобройните очаквани поклонници.

Александър извика Чезаре в покоите си и му възложи лично да се заеме с целия проект, защото той щеше да има най-голяма полза, ако юбилеят донесеше очакваните приходи.

Чезаре с радост прие задачата, но преди да се оттегли, обяви, че има неприятни новини.

— Имам тревожни сведения, че двама мъже на служба при теб са изменници. Първият е церемониалмайсторът на Ватикана Йоханес Бурхарт.

— Така ли? И какво си чул за хер Бурхарт? — попита Александър.

Чезаре прочисти гърлото си и каза:

— Че всъщност служи на кардинал Дела Ровере и че си води дневник, пълен с компрометиращи сведения и клевети за фамилията ни, някои от които са направо скандални.

Александър хитро се усмихна.

— Знам доста отдавна за този дневник, но Бурхарт ми е много ценен.

— Ценен ли? — удиви се Чезаре.

— Официалните му задължения като церемониалмайстор и началник на протокола са чисто формални. Истинската му стойност е, че той начаса долага на Дела Ровере всичко, което му кажа. Системата е изключително проста и безотказна. Засега човекът се справя отлично.

— А чел ли си въпросния дневник? — запита Чезаре.

Александър се изсмя, видимо развеселен.

— Разбира се. Чета го тайно от известно време насам. Доста интересни неща пише в него. Ако наистина сме толкова извратени, колкото ни изкарва, щяхме много по-интересно да сме си прекарвали живота. Има и неща, които са направо абсурдни и издават липса на интелигентност у автора. Направо смехории!

Чезаре се намръщи.

— Убеден съм, че Дела Ровере възнамерява един ден да го издаде като официална история на твоето управление. Това не те ли тревожи?

Погледът на Александър стана сериозен и мъдър.

— Чезаре, толкова много интриганти и клеветници получават пари от враговете ни, че един повече или по-малко няма голямо значение.

— Този поне можеш да го спреш! — извика Чезаре.

Папата помисли известно време и после каза:

— Рим е свободен град, момчето ми. А аз ценя свободата.

Чезаре изгледа подозрително баща си.

— Лъжци и клеветници си живеят свободно, докато тези, които управляват този град и доблестно служат на народа, не могат дори да се защитят, така ли? Никой вече не вярва в истината. Ако зависеше от мен, най-сурово щях да накажа всички тези интриганти, нямаше така лесно да им се размине.

Александър видимо се забавляваше с негодуванието на сина си. Макар да беше папа, той не можеше да забрани на хората да мислят и да имат мнения, нито пък да си ги записват в тетрадки. Освен това много по-добре беше да знае какво мислят за него, отколкото да си го пазят в тайна.

— Свободата не е право, а привилегия, която засега смятам за нужно да оставя на Бурхарт. Може един ден да променя решението си, но засега неговата свобода работи за мен.

Когато Чезаре сподели с баща си следващото обвинение, той беше доста притеснен, защото съзнаваше какви могат да бъдат последиците за сестра му.

— Знам от няколко надеждни източника, татко, че човек от собственото ни семейство заговорничи с враговете ни, за да ни унищожи.

Лицето на Александър не промени изражението си.

— Да не искаш да ми кажеш, че това е твоят беден брат Хофре?

— Не, татко — отвърна Чезаре. — Разбира се, че не. Но има един човек, който ни е много близък и ни застрашава. Възлюбеният на Лукреция принц Алфонсо.

Внезапно папата застана нащрек, но само за миг и после спокойното му изражение се възвърна.

— Това са злонамерени слухове, Чезаре, убеден съм. Не можем да си позволим да го съдим, защото Лукреция много го обича. Но ще проверя как стоят нещата.

В този момент откъм улицата се чу гръмка музика. Александър пръв стигна до прозореца, дръпна завесите и засмян се провикна:

— Ела, Чезаре, и виж това!

Чезаре застана до баща си и погледна навън. По улицата се движеше процесия от маскирани мъже, облечени изцяло в черно. Бяха не по-малко от петдесетина. На лицето на всяка маска вместо нос стърчеше огромен, навирен пенис.

— Какви става тук? — запита Чезаре зачуден.

— Сигурно е в твоя чест — отвърна развеселен Александър. — Надявам се обаче, че не си позирал лично за направата на маските?

През следващите няколко месеца, докато очакваше поредния военен поход, Чезаре прекарваше част от времето си, като пишеше писма на своята съпруга Лоти във Франция; в тях я уверяваше колко я обича и как много скоро отново ще бъдат заедно. Същевременно си казваше, че за нея не би било безопасно да дойде в Рим. Чезаре не само бе обзет от болезнена, неестествена амбиция; той непрестанно се измъчваше от страхове. Физически се отличаваше с могъща сила, без да е много едър — по-скоро беше тънък и жилест. За да се доказва, той обикаляше инкогнито селата около Рим и извикваше на двубои най-силните младежи, които неизменно побеждаваше.

Подобно на много млади благородници по онова време Чезаре вярваше в астрологията. Той отиде при един знаменит дворцов астролог, който по разположението на звездите и планетите му предсказа, че в бъдеще го очакват големи премеждия. Ала Чезаре не се разтревожи особено; каза си, че ако е достатъчно умен, ще може да надхитри дори звездите.

След този случай, докато един ден обядваше със сестра си, той се пресегна през масата, хвана я за ръката и ѝ разказа какво са му предсказали, като добави с усмивка:

— Сега знам, че когато стана на двацет и шест години, ще ме заплашва опасност за живота ми; може да бъда убит. Затова се възползвай да ме обичаш, докато съм още жив.

Лукреция го сгълча:

— Не говори така, Чез. Знаеш, че без теб съм безпомощна. Децата ми също. Затова се пази, защото баща ни разчита само на теб,

както и всички ние.

Но само след седмица, за да си опита късмета, Чезаре заповяда да организират бой с бикове, в който шест бика трябваше да бъдат пуснати в специално заграждение, построено за целта на площада пред базиликата „Свети Петър“.

Яхнал любимия си бял жребец, Чезаре излезе сам на арената. Един по един той се изправи срещу шестте бика и ги намушка с лекото си копие — единственото оръжие, което носеше. Шестият бик се оказа значително по-едър и бърз от останалите. Черен като абанос, той беше великолепно животно в разцвета на силите си. Специално заради него Чезаре смени копието с двуостър меч. Когато бикът се спусна разярен към него, той замахна с все сили и с един удар отсече главата му.

С всеки изминал ден Чезаре имаше все по-голяма нужда да доказва силите и смелостта си с всевъзможни подвизи, на които бяха способни малцина простосмъртни. С маскираното си лице, пословична храброст и своенравие той бе станал страшилище за Рим.

Когато Дуарте Брандао сподели с папата загрижеността си от промяната, настъпила с Чезаре, Александър каза:

— Наистина, моят син е ужасно отмъстителен и никога не забравя, ако някой го обиди. Ала извън това той е добър младеж.

Принц Алфонсо Арагонски, горд син и внук на крале, се държеше с царствено достойнство дори когато беше пил твърде много — както например през тази лунна вечер. След като вечеря във Ватикана с папата, Лукреция и братята ѝ, той се извини и стана да си ходи. Обясни им, че трябвало да се върне веднага вкъщи, където го чакал спешен ангажимент. На тръгване целуна жена си и каза, че очаква с нетърпение завръщането ѝ у дома.

Истината беше, че Алфонсо не се чувстваше никак удобно в компанията на папата и синовете му, понеже се бе срещал тайно с кардинал Дела Ровере. На два пъти кардиналът, наново обхванат от амбиция за съперничество с папа Александър, бе искал подкрепата му и му бе обяснявал опасностите от сегашното управление. Дела Ровере бе призовал младия принц да помисли за бъдещето, когато Борджиите ще паднат от власт, а той — кардинал Дела Ровере — ще стане следващият папа. Тогава Неапол нямало да има от какво да се бои, защото короната щяла да бъде отнета от френския крал и върната на нейните законни притежатели. А един ден неаполитанската корона можело да бъде и негова, на Алфонсо...

А сега Алфонсо трепереше от ужас при мисълта, че папата може да научи за тези негови тайни срещи. Откакто се бе завърнал в Рим от замъка Колона, той често забелязваше как братята на Лукреция внимателно го наблюдават и съзнаваше, че го подозират в измяна.

Докато крачеше по пустия площад пред базиликата „Свети Петър“, той чу как собствените му стъпки отекват гръмка по паважа. Луната се бе скрила зад облак и изведнъж бе притъмняло като в рог. Алфонсо дочу неясен шум и ускори крачка, като същевременно се оглеждаше да не го следят. Зад него нямаше никой. Дишайки дълбоко, той се опита да укроти бясно биещото си сърце. Нещо не беше наред. Той го усещаше.

Внезапно, когато луната изплува от облаците, Алфонсо забеляза неколцина маскирани мъже, които излязоха от сенките на околните

сгради и се втурнаха към него. В ръцете си размахваха скроти — примитивни оръжия за ръкопашен бой, направени от кожена торбичка, пълна с железни късове и привързана към яка кожена дръжка. Той се опита да се обърне и да побегне назад през площада, но трима от мъжете го хванаха и го повалиха на земята, нахвърлиха се върху него и започнаха да го налагат със скротите си. Той се опита да закрие главата и лицето си с ръце, да се обърне по корем, за да се предпази от нападателите си, но безмилостните им удари валяха като градушка по главата, ръцете и краката му. Бедният Алфонсо се опитваше да сподави виковете на уплаха и остра болка; в този момент единият от мъжете го удари с всички сили в лицето. Последното нещо, което усети, преди да загуби съзнание, беше хрущането на смазаните си лицеви кости.

В момента, когато последният нападател извади изпод плаща си дълъг остър нож и разпра гръдния кош на Алфонсо от шията до пъпа, наблизо се чу викът на страж от папската охрана. Изплашени, нападателите се разбягаха и след миг потънаха в мрака на страничните улици.

Надвесен над младежа, стражарят се опитваше да определи сериозността на нараняванията му и трескаво обмисляше дали да му се притече на помощ, или да хукне да гони мерзавците, които го бяха подредили така. Изведнъж на бледата лунна светлина той позна папския зет. Ужасен, човекът завика за помощ. После свали наметката си и се опита да спре кръвта, която шуртеше от зейналата гръдна рана на младежа.

Като не спираше да вика за помощ, отчаяният страж понесе Алфонсо към казармите на папската гвардия; когато стигнаха, той внимателно го положи на една желязна кушетка.

Лекарят на Ватикана бе извикан по спешност и бързешката се притече на помощ. За щастие, порезната рана беше обширна, но плитка. При външния оглед не се забелязваха сериозни поражения на вътрешните органи, а съобразителността на охраната бе спасила Алфонсо от смъртоносна загуба на кръв.

Опитен и делови, придворният лекар бързо се огледа, измъкна отнякъде шише бренди и го изля върху раната. После започна да шие. Ала за красивото някога лице на младежа не можеше да помогне кой знае колко, освен да постави компрес и да се моли да зарасте без големи поражения.

Дуарте Брандао дръпна Александър настрани от трапезата и тихомълком му съобщи за случилото се. Папата нареди Алфонсо да бъде отнесен незабавно в личните му покои и положен на легло. Шестнайсет измежду най-добрите папски стражи бяха извикани и поставени да го охраняват. После Александър нареди на Дуарте да напише спешно послание до краля на Неапол, в което да обясни случилото се. Той го инструктира да помоли краля да изпрати личния си лекар, както и Санча, която да се грижи за пострадалия си брат и да успокоява Лукреция.

Александър се боеше да разкаже на дъщеря си за злощастната съдба на любимия ѝ съпруг, но нямаше друг избор. Той се върна на трапезата и застана до нея.

— На градския площад е станал нещастен инцидент. Твоят любим съпруг Алфонсо е нападнат от коварни злодеи.

По лицето на Лукреция се изписа объркване и шок. Тя скочи на крака.

— Къде е той? Зле ли е ранен?

— Раните му са доста тежки — отвърна папата. — Но нека се молим да не се окажат фатални.

Лукреция се нахвърли върху братята си.

— Чез, Хофре! Направете нещо! Заловете тези гнусни подлещи, хвърлете ги на кучетата да ги разкъсат! — Разплакана, тя се затича към вратата. — Татко, заведи ме при него!

Александър бързо закричи към покоите си; Лукреция и двамата ѝ братя го следваха по петите.

Младият Алфонсо лежеше в безсъзнание, израненото му тяло беше покрито с памучен чаршаф, а раните на лицето му кървяха обилно. Щом го зърна, Лукреция изпищя и залитна. Брат ѝ Хофре я прихвана изотзад и ѝ помогна да седне. Лицето на Чезаре бе покрито с неизменната маска, но Хофре забеляза, че брат му не изглежда особено шокиран.

— Братко — запита Хофре, — кой би имал причина да му стори това?

Само очите на Чезаре се виждаха през процепите на маската; сега тези очи горяха като два въглена.

— Малко братче — отвърна той, — всеки един от нас има повече врагове, отколкото ни се иска да вярваме. — После с неохота добави:

— Ще видя дали не мога да науча нещо повече. — С тези думи Чезаре се обърна и излезе от стаята.

Когато Лукреция дойде на себе си, тя нареди на слугите да донесат чисти превръзки и гореща вода. После внимателно повдигна чаршафа, за да провери какви други рани има по тялото на нейния любим; когато видя разпрания му гръден кош, тя усети как отново ѝ прилошава и се отпусна без сили на стола.

Хофре не се отделяше от нея, двамата прекараха нощта заедно в очакване Алфонсо да отвори очи. Ала в продължение на цели два дни пострадалият изобщо не помръдна; междуременно от Неапол пристигнаха кралският лекар и Санча. Смазана от скръб, Санча се наведе да целуне брат си по челото, но цялото му лице беше в рани, затова тя вдигна безжизнената му ръка и целуна отеклите му почернели пръсти.

После тя целуна Лукреция и своя съпруг Хофре, който въпреки всеобщата тревога не криеше задоволството си, че отново я вижда. В неговите очи тя изглеждаше по-красива отвсякога; черната ѝ лъскава коса се спускаше на вълни по шията и гърба; страните ѝ бяха поруменели от уплаха, а блесналите ѝ от сълзи очи го караха неистово да я желае.

Санча седна до Лукреция и я хвана за ръката.

— Мила сестрице — каза тя, — как тези жалки негодяи са могли да наранят нашия приказен принц! Моля те, почини си и се успокой. Аз съм тук и ще се грижа вместо теб за него.

Изпълнена с вълнение и благодарност, Лукреция не можеше да сдържи сълзите си, докато Санча я галеше и успокояваше.

— Къде е Чезаре? — запита тя. — Успя ли да открие нещо важно? Залови ли нападателите?

Останала без сили, Лукреция само поклати глава.

— Трябва да си почина — каза тя на Санча. — Но само за кратко време. После ще се върна и ще чакам Алфонсо да дойде в съзнание. Искам, когато отвори очи, най-напред да види моето лице.

Лукреция остави брат и сестра заедно и двамата с Хофре отидоха в двореца Санта Мария дел Портико, където тя си легна напълно изтощена. Но малко преди да заспи дълбок сън, внезапно си припомни нещо, което я изплаши.

Брат ѝ Чезаре. Неговото изражение, когато чу новината. Или по-скоро липсата на изражение. Какво ли се криеше зад тази маска?

След няколко дни Санча и Хофре най-последно бяха сами в покоите си. През цялото време той копнееше да остане насаме с нея, но уважаваше загрижеността ѝ за нейния ранен брат и я бе оставил да се грижи за него.

Сега, докато тя се събличаше, за да си легне, Хофре застана до нея и обгърна тялото ѝ с ръце.

— Много ми липсваше, честна дума — каза той. — А пък толкова съжалявам за нещастията, които сполетяха брат ти!

Останала съвсем гола, Санча обвини ръце около шията на съпруга си и в рядък пристъп на нежност склони глава на рамото му.

— Трябва да поговорим малко за твоя брат — каза му тя.

Хофре отстъпи крачка назад, за да вижда лицето ѝ. Санча беше извънредно красива, но сега, както бе опечалена от нещастията на Алфонсо, чертите на лицето ѝ изглеждаха някак смекчени.

— Да не би нещо около Чезаре да те притеснява? — запита той.

Санча се качи на леглото и направи знак на Хофре да я последва. После, подпряна на лакът, го наблюдава, докато се съблече.

— Много неща около Чезаре ме притесняват — каза тя. — С тия зловещи маски, дето е почнал да ги носи, изглежда като някакъв зъл демон.

— Крие белезите си от сифилиса, Санча — отвърна Хофре. — Той се срамува от тях.

— Хофре, не е само това — каза Санча. — Откакто се е завърнал от Франция, е станал много загадъчен. Променен е, усещам това. Дали властта го е главозамаяла, или сифилисът е разял не само лицето, но и мозъка му, не знам, но се боя за всички нас.

— Чезаре просто е обладан от амбиция да защити фамилията, да направи Рим могъщ, да обедини градовете-държави под властта на светия отец — обясни Хофре.

Когато заговори, гласът на Санча беше твърд и отчетлив:

— Не крия, че аз не изпитвам особено топли чувства към баща ти, откакто ме изгони от дома си. Ако не беше състоянието на брат ми,

нямаше повече да стъпя в Рим. Ако искаш да сме заедно, трябва да дойдеш с мен в Неапол, защото аз нямам вяра на този папа.

Хофре отвърна:

— Ти още му се сърдиш, и с право. Но все пак може с времето омразата ти към него да премине.

Санча беше на друго мнение, но съзнаваше, че в Рим двамата с Алфонсо са в постоянна опасност, и си замълча. Все пак тя се запита какво ли си мисли съпругът ѝ за своя баща, какво ли изпитва към него? Хофре вече лежеше до нея, подпрян на лакът, и я гледаше в лицето. Както едно време тя си даде сметка колко млад и невинен е той.

— Хофре — каза тя, като го докосна по бузата, — винаги съм ти казвала, че когато се омъжих за теб, ми се стори незрял и глуповат. Но откакто те опознах, съзнавам, че душата ти е чиста и добра. Знам, че ти си способен да обичаш така, както никой друг в твоето семейство.

— Креция също е способна да обича — възпротиви се Хофре. Той за малко не каза: и Чезаре обича, но се сети колко ревниво брат му пазеше тайните си, и замълча.

— Да, Лукреция е способна на любов, но това е много лошо за нея, защото сърцето ѝ ще се разкъса от болезнените амбиции на бащата и големия брат — отбеляза Санча. — Нима не разбираш що за хора са те?

— Баща ми вярва в своята мисия в името на църквата — обясни ѝ Хофре. — Докато Чезаре просто иска Рим да бъде велик, както е бил по време на неговия съименник Юлий Цезар. Той смята, че неговото призвание е да води свещени войни.

Санча нежно се усмихна на мъжа си.

— А ти запитвал ли си се какво е твоето призвание? Някой да те е питал, да ти е обърнал внимание? Как досега не си намразил своя брат, който е заграбил всичката любов на баща ти, как не мразиш баща си, който едва си дава вид, че те забелязва?

Хофре прекара ръка по гладката маслинена кожа на рамото ѝ. Допирът до разкошната ѝ плът накара тялото му да потръпне.

— Докато растях, винаги съм си мечтал да стана кардинал. Винаги. Миризмата на кардиналските одежди на баща ми, когато ме вдигаше на ръце като малък, ме изпълваше с любов към Бога и с желание да му служа. Но още преди да бях имал възможност да направя своя избор, баща ми реши да ме ожени за теб, тъй като му

беше нужен съюз с Неапол. И така, моята някогашна любов към Бога се насочи към теб.

Неговата преданост само разпали желанието ѝ да му покаже колко е бил ограбен от баща си.

— Папата често е безскрупулен в преследването на целите си, колкото и да придава разумен вид на своята безскрупулност. А пък Чезаре е обхванат от болезнена амбиция, която граничи с лудост. Нима не виждаш това?

Хофре притвори очи.

— Любов моя, аз виждам повече, отколкото допускаш.

Тя го целуна страстно по устните и двамата започнаха да се любят. След всичките тези години тя го бе научила как да бъде нежен и внимателен любовник. А той се стремеше най-вече да ѝ достави удоволствие.

Когато свършиха, двамата полежаха един до друг и макар Хофре да си мълчеше, Санча реши, че е длъжна да го предупреди заради собствената си безопасност.

— Хофре, любими — започна тя, — ако твоята фамилия се опита да убие брат ми или най-малкото не направи достатъчно, за да предотврати покушението срещу него, и ако аз бях изгонена от дома им в името на политически цели, то още колко време според теб ще бъдем в безопасност? Още колко време ще ни разрешат да бъдем заедно?

Хофре отвърна заплашително:

— Аз няма да допусна нищо да ни раздели.

Това беше не толкова обяснение в любов, колкото клетва за мъст.

Цяла сутрин Чезаре бе обикалял на кон из улиците на града в търсене на очевидци на нападението срещу Алфонсо. Чувал ли бе някой за непознати пришълци в града? Забелязано ли бе нещо, което да помогне при издирването? След като всичките му разпити не доведоха до нищо, той се върна във Ватикана, където Александър му напомни да се срещне с кардинал Риарио, за да обсъдят плановете за юбилея.

Чезаре и Риарио обядваха заедно на терасата в двореца на кардинала; Чезаре предложи да заплати за разнообразните увеселения, запланувани за юбилея, и за почистването на града. След разговора

двамата решиха да се разходят по тясната уличка до магазина на един антиквар, който продаваше ценни старинни предмети. Риарио имаше богата колекция от антики, а собственикът на магазина бе попаднал наскоро на изящна скулптура, която възбуждаше любопитството на кардинала.

След няколко минути двамата се спряха пред тежка резбована врата; кардинал Риарио почука. Отвори им кривоглед старец с лукава усмивка.

Кардиналът ги запозна:

— Джовани Коста, довел съм великия военачалник Чезаре Борджия, върховен главнокомандващ, за да разгледа скулптурите ти.

Джио Коста се разтопи от любезности и въодушевено ги поведе през магазина към вътрешен двор, пълен със статуи. Чезаре се огледа в тясното, препълнено с най-различни предмети пространство. По масите, върху стативи, направо върху пращия под се валяха ръце, крака, недовършени бюстове и всякакви други части от мраморни статуи. В най-отдалечения ъгъл имаше някакъв предмет, покрит с плат, който привлече любопитството на Чезаре.

— Какво е това? — посочи той с пръст.

Коста ги заведе до покрития тайнствен предмет и драматично, с театрален замах, отметна покривалото.

— Това е може би най-ценната статуя, която някога съм притежавал.

Пред смаяните очи на Чезаре се разкри превъзходно изваян мраморен Купидон. Очите му бяха полузатворени, пълните устни чувствено извити, изражението на лицето му беше едновременно сънено и изпълнено с копнеж. Изработен от фин полупрозрачен мрамор, той сякаш излъчваше светлина; деликатните разперени крила на гърба му създаваха усещането, че всеки момент ще полети. Скулптурата беше толкова красива, така съвършено изработена, че Чезаре усети как дъхът му спира.

— Каква е цената? — запита той.

Коста се престори, че не му е за продан.

— Когато се разчуе, че притежавам такава нещца, цената ще хвъркне на възбог — каза той.

Чезаре се изсмя и повтори въпроса си.

— А за колко би го дал в момента? — Той си помисли, че Лукреция много би се зарадвала на подобен подарък.

— В момента, специално за ваша светлост, две хиляди дуката — отвърна продавачът.

Преди Чезаре да бе успял да каже нещо, кардинал Риарио вече обикаляше скулптурата, оглеждаше я внимателно от всички страни и прокарваше пръста си по повърхността. После се извърна към Коста и каза:

— Скъпи приятелю, това изобщо не е античен предмет. Ако не ме лъжат сетивата, той е направен съвсем неотдавна.

Коста отвърна:

— Имате набито око, кардинале. Никога не съм казвал, че това е антика. Но скулптурата не е завършена вчера; по-скоро преди година. От един много талантлив млад художник флорентинец.

Кардиналът поклати глава.

— Не се интересувам от съвременни произведения, не ми трябва за колекцията ми. Във всеки случай не и на такава безобразна цена. Чезаре, хайде да си тръгваме.

Ала Чезаре не помръдна от мястото си, омагьосан от видяното. После, без да му мисли повече, заяви:

— Не ме интересува кога е правена скулптурата или колко струва. Аз просто трябва да я имам.

Коста заобяснява с извинителен тон:

— Моята печалба е съвсем малка, почти цялата сума ще отиде за художника и неговия импресарио. Пък и превозът струва пари...

Чезаре се усмихна.

— Ти свърши добра работа. Както ти казах, аз трябва да имам тази скулптура и съм готов да платя каквото поискаш. Значи казахме две хиляди... — После, сякаш изведнъж се сети за нещо, той попита: — Как се казва този млад скулптор?

— Името му е Буонароти, Микеланджело Буонароти. Доста е талантлив, не мислите ли?

* * *

Рим се тресеше от слухове. Най-напред се заговори, че Чезаре е убил поредния свой близък роднина, но след неговото публично опровержение този слух бе заменен от друг. Изведнъж се понесе мътва, че фамилията Орсини, разгневени от назначаването на Лукреция за управител на Непи, си били отмъстили на съпруга ѝ, който бил съюзник на техните смъртни врагове, фамилията Колона.

Ала в залите на Ватикана си имаха други грижи. Папата, повален от няколко последователни припадъка, бе отслабнал и прикован на легло. Лукреция, която отначало не се отделяше от постелята на съпруга си, сега все по-често оставяше Санча да я замества, докато тя се грижеше за баща си. Обезсилен от болестта, папата се радваше на нейната компания.

— Каж ми честно, татко — запита го тя един ден, — нали ти нямаш пръст в нападението срещу Алфонсо?

— Дете мое — отвърна Александър, като се надигна в леглото, — аз никога не бих вдигнал ръка срещу човека, който те направи толкова щастлива. Затова поставих и такава охрана пред покоите му.

Когато се убеди, че папата няма нищо общо с нещастиято, сполетяло съпруга ѝ, Лукреция се поуспокои. Ала в същата минута, когато Александър даваше уверенията си на своята дъщеря, двамина смугли неаполитанци, лично познати на Санча, бяха въведени във Ватикана и после в покоите на пострадалия. Макар от нападението да бяха минали само две седмици, Алфонсо се възстановяваше доста бързо и този ден се чувстваше значително по-добре. Можеше да се изправя на крака, макар засега да му бе трудно да ходи.

Той поздрави топло новодошлите и помоли Санча да ги остави насаме, за да си поговорят по мъжки, като добави, че не се е виждал с тези свои приятели още откакто бе посетил Неапол преди няколко месеца.

Зарадвана, че вижда брат си толкова щастлив, Санча излезе от Ватикана, за да посети децата на Лукреция. Тя не смяташе да се бави много, а беше и сигурна, че в компанията на двамата посетители Алфонсо е в пълна безопасност.

* * *

Този слънчев августовски ден в Рим се случи много горещ. Чезаре се разхождаше сам из отрупаните в цвят градини на Ватикана, наслаждавайки се на спокойствието, което лъхаше от величествените кедрови дървета, на тихия ромон на фонтаните и закачливите песни на пойните птици. Рядко се бе чувствал толкова спокоен. Жегата не му пречеше; напротив, той обичаше такива горещи дни — без съмнение наследство от испанската кръв във вените му. Дълбоко замислен, той разсъждаваше върху сведенията, които току-що бе получил от дон Микелото, когато изведнъж видя на пътеката пред себе си някакво красиво, екзотично червено цвете. Когато се наведе да го разгледа, над главата си чу рязкото свистене на стрела, изстреляна от арбалет, и глухото тупване, с което стрелата се заби в дънера на близкия кедр.

Инстинктивно Чезаре се хвърли по очи на земята; в този момент над него изсвири втора стрела. Той вдигна очи нагоре, за да види откъде идва стрелбата, и на балкона на Ватикана видя своя зет Алфонсо с двама неаполитански гвардейци. Единият от тях тъкмо поставяше стрела на арбалета си; самият Алфонсо също държеше в ръцете си арбалет, с който се целеше право в Чезаре. Поредната стрела се заби в земята само на сантиметри от крака му. Чезаре извика охраната си:

— Измяна! Измяна! Ето ги там, на балкона!

Ръката му машинално сграбчи дръжката на меча; чудеше се дали ще успее да достигне до своя зет и да го убие, преди следващата стрела да го е изпреварила. Ала стражите на Ватикана вече тичаха с всички сили към него; междувременно Алфонсо се бе измъкнал незабелязано от балкона и бе побягнал в неизвестна посока.

Чезаре измъкна стрелата, която бе паднала в пръстта до крака му; другата обаче беше толкова дълбоко забита в кедровия дънер, че не искаше да излезе. Той незабавно отнесе стрелата на придворния химик, извънредно опитен познавач на всякакви метални сплави и други химически съединения. След като взе проба, човекът потвърди онова, което Чезаре вече знаеше — че острието е намазано със смъртоносна отрова, като и най-малката дракотина щеше да се окаже фатална.

Оттам Чезаре отиде в покоите на Лукреция и я завари да промива нежно раните на съпруга си. Алфонсо лежеше неподвижен; червеният белег от ножа на убиеца ясно личеше на гърдите му. Двамата мъже,

които бяха с него на балкона, междувременно бяха избягали по някакъв страничен коридор, но стражите на Ватикана ги гонеха по петите.

Чезаре не каза нищо на сестра си. През цялото време Алфонсо го следеше уплашено с поглед от леглото; явно не беше сигурен дали Чезаре не го е разпознал в градината. Чезаре се усмихна, наведе се над него, сякаш за да го успокои, и прошепна в ухото му:

— Това, което започна днес на обяд, ще го довършим на вечеря.

После се изправи, изгледа принца, който не отговори, и целуна сестра си на излизане от стаята.

Няколко часа по-късно, в стаята, където Алфонсо се възстановяваше от раните си, Лукреция и Санча крояха планове за съвместно пътуване до двореца в Непи. Там възнамеряваха да останат заедно с децата, докато Алфонсо оздравее напълно, и да наваксат пропуснатото помежду си от времето, когато Санча беше принудително изпратена в Неапол. Лукреция искрено уважаваше своята снаха заради нейната борбеност; в последно време двете млади жени се бяха привързали силно една към друга.

Понеже Алфонсо бе задрямал, те разговаряха шепнешком край леглото му. Изведнъж рязко почукване на вратата го разбуди. Лукреция стана да отвори и за своя изненада видя срещу себе си дон Микелото.

— Братовчеде Мигел — каза усмихнато тя, — какво правиш тук?

— Дойдох да поговоря със съпруга ти по работа — отвърна Микелото; при вида на Лукреция с наслада си спомни за дните, когато я бе носил като малко момиченце на раменете си. Той се поклони и допълни: — Мога ли да помоля за твоето снизхождение? Баща ти те вика, а през това време аз ще побеседвам насаме със съпруга ти.

Лукреция се поколеба само за миг.

— Разбира се, веднага отивам при татко, но Санча ще остане, защото тази вечер Алфонсо се чувства твърде слаб.

Без да променя любезното изражение на лицето си, Микелото се поклони на Санча и каза извинително:

— Боя се, че разговорът ни е много личен.

Алфонсо не каза нищо; той се преструваше на заспал, като се надяваше, че Микелото ще се откаже и ще си иде. Никак не му се

искаше да обяснява какво е правил на балкона на Ватикана днес следобед.

Лукреция и Санча излязоха от стаята и се отправиха към покоите на папата; още не бяха стигнали до края на коридора, когато Микелото настойчиво ги извика обратно. Те се затичаха към стаята и завариха Алфонсо, който продължаваше да лежи неподвижно в леглото, сякаш заспал, но лицето му беше посиняло и не дишаше.

— Сигурно е претърпял вътрешен кръвоизлив — обясни кротко Микелото. — Изведнъж просто спря да диша. — Той не счете за нужно да уточни, че яките му ръце, с които бе стискал шията на Алфонсо, може би също са допринесли за неговото състояние.

Лукреция заплака неудържимо и се просна върху бездиханното тяло на съпруга си. Но Санча се разкрещя, нахвърли се с юмруци върху Микелото и го заудря с всичка сила в гърдите. Когато Чезаре влезе в стаята, яростта на Санча се насочи към него. Тя посегна да издере лицето му, крещейки като обезумяла:

— Безбожник! Дяволско изчадие!

В пристъп на умопомрачение Санча заскуба косите си; гъстите ѝ черни къдрици се посипаха по пода. В този момент влезе Хофре и в суматохата също отнесе няколко юмука, докато Санча, останала без сили, притихна и му позволи да я прегърне. Постепенно тя спря да трепери и се остави да я отведе в покоите им.

Едва след като Чезаре освободи Микелото, Лукреция вдигна глава от тялото на мъжа си и го погледна. По бузите ѝ се стичаха сълзи, когато каза:

— Никога няма да ти простя това, братко. Ти откъсна една част от сърцето ми, което никога повече няма да обича. Сърцето ми не може да ти принадлежи, защото то вече не принадлежи и на мен. Не помисли ли и за децата ни?

Чезаре понечи да я погали, да ѝ обясни, че пръв Алфонсо е стрелял по него. Ала пред покрусата и отчаянието, които прочете в очите ѝ, усети как думите засядат в гърлото му.

Лукреция изтича от стаята и отиде в покоите на баща си.

— Вече никога няма да бъдеш за мен това, което беше, татко — заплаши го тя. — Ти ми причини неизказано страдание, по-голямо, отколкото можеш да си представиш. Ако това пъклено дело е било извършено по твое нареждане, трябваше най-напред да помислиш за

мен. Ако ли пък брат ми стои зад него, трябваше да се опиташ да го спреш. Аз никога повече няма да ви обичам, нито теб, нито него, защото вие загубихте моето доверие.

Папа Александър вдигна глава и я погледна; по лицето му се четеше смайване.

— Креция, какви ги говориш? Какво се е случило?

Ясните ѝ сини очи сега бяха замъглени от скръб.

— Ти изтръгна сърцето ми от гърдите и прекъсна една връзка, която небесата бяха създали.

Александър стана от креслото и бавно пристъпи към дъщеря си, но се въздържа да я прегърне, съзнавайки, че тя ще го отблъсне.

— Скъпо мое дете, никога не бих сторил зло на твоя съпруг, но той се опита да убие брат ти Чезаре. Аз заповядах на стражите си да защитават съпруга ти — той наведе глава и добави, — но не можех да попреча на Чезаре да защити себе си.

Когато видя колко разстроен и объркан е баща ѝ, Лукреция падна в краката му, покри лицето си с ръце и заплака.

— Татко, помогни ми да разбера. Толкова ли е лош светът? Какъв е този Бог, който позволява такава любов да бъде убита? Това е лудост! Моят съпруг се опитал да убие брат ми и накрая моят брат убива него?! Техните души ще горят в ада, ще бъдат проклетни навеки! Аз никога повече няма да ги видя, след днешната трагедия те не съществуват за мен.

Александър сложи ръка върху главата на дъщеря си и се опита да я успокои.

— Шшшт, не говори така — каза той. — Бог е милостив. Той ще им прости и на двамата. Иначе няма смисъл от неговото съществуване. А един ден, когато трагедията на този свят свърши, ние ще сме пак заедно.

— Не мога да чакам цяла вечност, за да бъда щастлива — извика Лукреция и побегна от стаята.

Този път нямаше никакво съмнение. Всички знаеха, че Чезаре е отговорен за убийството. Ала междуременно се разчу и за нападението срещу него в градините на Ватикана, така че повечето граждани на Рим го оправдаваха за действията му. Не след дълго

дватама неаполитанци бяха заловени, признаха си вината и бяха обесени на градския площад.

Ала щом премина първоначалният ѝ шок, Лукреция изпадна в ярост. Един ден тя нахлу в покоите на Чезаре и му закрещя, че след като бе убил собствения си брат, бе посегнал и на зет си. Александър се опита да успокои Чезаре и го молеше да не ѝ се сърди, защото не искаше да се стигне до раздор между двете деца, които най-много обичаше. Но Чезаре бе смаян и огорчен от убедеността на сестра си, че той е убиецът на Хуан. Той никога не си бе дал труда да се защити пред нея от подозренията в убийството на брат си, защото не предполагаше, че и тя им вярва.

Минаха още няколко седмици. Александър и Чезаре вече не издържаха да гледат Лукреция постоянно обляна в сълзи и да наблюдават мъките ѝ. Постепенно те започнаха да я избягват и накрая спряха да ѝ обръщат внимание, все едно я нямаше. Когато Александър се опита да я изпрати с децата ѝ в Санта Мария дел Портико, тя настоя да заминат за Непи, като при това вземе Санча със себе си. Брат ѝ Хофре бе добре дошъл да ги последва, каза тя на баща си, но никой друг от семейството нямаше право да им се мярка пред очите. Преди да отпътува, Лукреция заяви на Александър, че не желае повече да вижда Чезаре.

Чезаре с мъка се сдържа да не тръгне след сестра си, защото много искаше да ѝ обясни как стоят нещата. Ала той добре разбираше, че няма никакъв смисъл от обяснения, затова се залови да разработва стратегии за нови военни походи, за да прогони черните си мисли. Съзнаваше, че първата му грижа би трябвало да бъде да преговаря с Венеция, за да предотврати всякаква възможност за нейна намеса, понеже Римини, Фаенца и Пезаро бяха все територии под венециански контрол и защита.

След неколкодневно плаване корабът на Чезаре най-после наближи венецианския бряг. Пред очите му от тъмните морски води като приказан дракон се възправи огромният град, който трептеше в маранята с пастелните фасади на къщите и дворците си. Чезаре различи площада Сан Марко, а малко встрани — Двореца на дожите.

От пристанището посрещачите го отведоха в един импозантен мавърски дворец почти непосредствено до Канале Гранде, където неколцина венециански благородници го поздравиха с „добре дошъл“ и му помогнаха да се настани. Чезаре се нанесе в покоите си и след малко поиска среща с членовете на Великия съвет, на която разясни позицията на папата и предложи сделка: папските войски да защитават Венеция срещу турците в случай на нашествие, като в замяна Венеция оттегли контрола си от Римини, Фаенца и Пезаро.

Съветът прие съответната резолюция на пищна, невероятно колоритна церемония, след което Чезаре бе наметнат с алената тога на почетен гражданин и тържествено провъзгласен за венециански благородник.

Двете години, които Лукреция бе прекарала с Алфонсо, бяха най-щастливите от целия ѝ живот — един период, през който обещанията на баща ѝ, дадени още в нейното детство, сякаш бяха на път да се изпълнят.

Ала сега мъката, която я бе обзела след смъртта на Алфонсо, изтри всякакви приятни спомени от съзнанието ѝ. Тя вече не помнеше какво е щастие и смях, какво е съпругеска ласка; не помнеше дори трепета, с който бе загубила детската си невинност, когато за пръв път легна с Чезаре. Тогава тя все още вярваше в баща си, в любовта на брат си, във властта на светия отец да побеждава греха. Ала след смъртта на Алфонсо нейната вяра бе отлетяла безвъзвратно. Изведнъж се бе почувствала изоставена от баща си и от Бога.

Лукреция пристигна в Непи, придружавана от Санча, Хофре, от двамата си синове Джовани и Родриго и от петдесетина най-верни придворни. Докато се настаняваха в двореца, където бяха живели със съпруга ѝ, в съзнанието ѝ нахлуха спомени. В същите тези помещения само преди година двамата с Алфонсо бяха прекарвали времето си заедно, бяха се любили, бяха украсявали стаите на двореца си, бяха избирали стилни мебели и скъпи гоблени и се бяха разхождали под дъбовите дървета и сред дъхавите портокалови горички в живописните околности на града.

Непи беше малко градче с неголям централен площад и тесни улички с по два реда готически къщи и няколко дворци, където

живееше местната аристокрация. Имаше и прелестна църква, построена върху основите на древен храм на Юпитер. Двамата с Алфонсо се бяха разхождали из същите тези улици, хванати за ръце, в приповдигнато настроение от красотата и спокойствието, които ги обграждаха.

Ала сега градът ѝ изглеждаше толкова мрачен и изпълнен с печал, колкото се чувстваше самата тя. Колчем погледнеше от прозореца на двореца си към черния силует на вулкана Брачано, или от другата страна към синкавите ридове на Савинските планини, Лукреция усещаше, че ще се разплаче. Защото накъдето и да обърнеше очи, тя виждаше Алфонсо.

Един ярък слънчев ден двете със Санча излязоха на разходка из градските околности, като взеха със себе си и децата. Лукреция изглеждаше по-спокойна от обикновено, но блеенето на стадата и жалните звуци на овчарската свирка отново я натъжиха.

Понякога нощем тя се увещаваеше, че всичко е просто един кошмар, че само да се обърне, и ще види красивото лице на своя съпруг на възглавницата до себе си, но когато протягаше ръка в тъмното и напипваше студените чаршафи на празната постеля, самотата я стягаше за гърлото. Тялото и душата ѝ плачеха за него. Тя изгуби апетит, не усещаше вкуса на храната, не ѝ беше до развлечения и шегички. С всяка изминала сутрин се събуждаше все по-отпаднала, а ако изобщо се усмихваше, правеше го заради децата. Единственото нещо, което направи през първия месец, откакто бяха пристигнали в Непи, бе да им поръча нови дрешки, но иначе нямаше сили дори да си поиграе с тях.

Накрая Санча реши, че трябва да помогне на зълва си да се посъземе. Преглътнала собствената си мъка, тя се посвети изцяло на Лукреция и децата. Хофре също помагаше от сърце, като успокояваше сестра си и по цели часове си играеше с малките в двореца и по околните поляни, четеше им приказки и всяка вечер им пееше, докато заспят.

По това време Лукреция започна да се пита за истинските си чувства към своя баща, към брат си и към Бог.

Чезаре бе пристигнал във Венеция преди повече от седмица и вече се чувстваше готов да поеме обратно към Рим, за да се готви за следващите военни походи. Така се случи, че в нощта преди отпътуването си той вечеря с неколцина от бившите си състуденти от университета в Пиза, като с наслада си пийнаха хубаво вино и се увлякоха в спомени и разговори.

Колкото Венеция беше приказно красива през деня с пастелните фасади на сградите, позлатените покриви на дворците, величествените църкви и прелестните сводести мостове, толкова през нощта придобиваше зловец вид. От каналите се надигаше влага и обвиваше града в непрогледна мъгла, в която човек можеше лесно да се изгуби. Между сградите и каналите като крака на гигантски паяк се виеха тесни сумрачни улички, свърталища на крадци и всякакви други обитатели на мрака, които не смееха да се покажат на дневна светлина.

Докато крачеше по тясната улица към своя палацо, погледът на Чезаре бе привлечен от лъч светлина, която се отразяваше във водите на канала.

Някой бе отворил врата; той се огледа.

Преди да се опомни, трима мъже, облечени в окъсани селски дрехи, се втурнаха към него. В мрака той смътно различи блясък на ножове.

Чезаре се извърна; от другата страна към него приближаваше още един мъж, острието на ножа му също проблясваше в тъмнината.

Чезаре бе попаднал в капан; пътят му бе отрязан отвсякъде. Инстинктивно той се хвърли надолу с главата в мътните води на канала, в които плуваха отпадъците и нечистотиите на целия град. Той спря дъха си и заплува под повърхността, докато усети, че дробовете му ще се пръснат. Щом стигна до отсрещния бряг, изплува и си пое дъх.

От мястото, където се намираше, видя как още двама мъже с факли и ножове тичат по сводестия мост към неговия бряг на канала. Чезаре се гмурна и отново заплува под водата към самия мост, където бяха закотвени две дълги гондоли. Той предпазливо подаде главата си между двете лодки, като се молеше нападателите да не го забележат в тъмното.

Мъжете вече тичаха трескаво напред-назад, като осветяваха с факлите си всички тъмни ъгълчета, където можеше да се скрие човек.

Всеки път, когато се приближаха към Чезаре, той се потапяше под водата, колкото можеше да задържи дъха си. Преследването продължи цяла вечност или поне така му се стори. Накрая мъжете се събраха да се съвещават върху моста, точно над главата му. Той чу единият от тях да казва:

— Тоя проклет римлянин сякаш пропадна вдън земя. Сигурно се е удавил.

— По-добре да се удави, отколкото да плува в тая мръсотия — додаде друг.

— Хайде стига толкова, тръгваме си — прозвуча авторитетен глас, явно главатарят им. — Неро ни плати да му прережем гърлото, не да гоним таласъми до зори.

Чезаре чу как стъпките на мъжете се отдалечават по моста, докато затихнаха в мрака. Понеже се боеше, че може да са оставили съгледвач на някой съседен балкон, той не излезе от водата, а по малкия канал доплува до Канале Гранде и оттам — до пристана пред своя палаци. Нощният пазач, който бе поставен лично от дожа да охранява резиденцията на Чезаре, изумен видя високият гост да се измъква от водата, зъзнец и разпръскващ зловоние.

Когато се добра до покоите си, Чезаре незабавно си взе гореща вана, облече чист халат и изпи чаша топъл херес. После известно време седя неподвижно, дълбоко замислен. Накрая разпореди на прислугата да бъдат готови призори да го изпратят. От Венеция той смяташе да отплува с лодка до брега на Венето, а оттам щеше да го чака карета, за да го отведе в Рим.

Тази нощ Чезаре не можа да мигне. При изгрев, докато първите слънчеви лъчи позлатяваха водите на лагуната, той се качи в една гондола, управлявана от трима стражи на дожа, въоръжени с мечове и арбалети. Тъкмо се готвеха да вдигнат котва, когато на пристана дотича едър мъж с тъмна униформа.

— Ваше превъзходителство — извика задъхан той. — Позволете ми да ви се представя, преди да отпътувате. Аз съм началникът на полицията за този район на града. Бих желал да ви се извиня за неприятния инцидент от миналата нощ. Венеция е пълна с крадци и разбойници, които не биха се поколебали да оберат всеки непознат, който им се изпречи нощем.

— Тогава постаарайте се наоколо да има повече от вашите хора, може да потрябват — отбеляза саркастично Чезаре.

Полицейският капитан каза:

— Ще ни направите голяма услуга, ако отложите отпътуването си и ме придружите до мястото на произшествието. Вашата охрана може да ви изчака в лодката. Може да навестим някои от околните къщи, за да разпознаете нападателите си.

Чезаре беше раздвоен. От една страна, искаше вече да е на път, но, от друга, беше любопитен да узнае кой е организиран нападението срещу него. Ала следствието можеше да отнеме няколко часа, а той бързаше. В Рим го чакаше много работа.

— Капитане — отвърна той, — при нормални обстоятелства с радост бих ви помогнал, но каретата ме чака на брега. Надявам се да стигна Ферара до мръкване, защото тези междуградски пътища са толкова опасни, колкото и вашите тъмни улички. Така че приежете извиненията ми.

Едрият полицай се засмя и почтително повдигна шлема си.

— Ще ни погостувате ли скоро пак, ваше превъзходителство? — запита той.

— Надявам се — отвърна усмихнато Чезаре.

— Може би тогава ще имате време да ни помогнете. Можете да ме откриете в полицейския участък до моста Риалто. Казвам се Бернардо Нероци, но тук всички ми викат Неро.

През целия път за Рим Чезаре размишляваше кой ли може да е наел полицейски капитан да го убие във Венеция.

Трудно можеше да се каже, защото много хора имаха интерес да го премахнат. Ако бях загинал, каза си той развеселен, щеше да има толкова много заподозрени, че престъплението никога нямаше да бъде разкрито.

После Чезаре отново се замисли. Дали някой от роднините на Алфонсо не търсеше отмъщение за неговата смърт? Или Джовани Сфорца още не можеше да му прости унижението с развода поради импотентност? Или някой от рода Риарио му имаше зъб заради пленяването на Катерина Сфорца? Или пък в случая бе замесен кардинал Джулиано дела Ровере, който мразеше еднакво всички Борджии, колкото и да се правеше на цивилизован напоследък? Като нищо можеше да се окаже и някой от владетелите на Фаенца, Урбино

или другите градове, застрашени от замислените военни походи. Както и всеки един от стотиците засегнати от баща му, който имаше лична причина за отмъщение.

Когато каретата му наближи градските порти на Рим, Чезаре Борджия беше сигурен само в едно — че трябва много да се пази, защото някой му желаше смъртта.

Ако сексуалното ѝ проглеждане в обятията на Чезаре бе за Лукреция като разходка в рая, смъртта на Алфонсо ѝ бе отворила вратата към преизподнята. Тя обърна поглед назад и внезапно видя досегашния си живот и семейството си в цялата им грозота. Изведнъж се усети отритната и предадена едновременно от собствения си баща, от светия отец и от Небесния отец.

Загубата на нейната някогашна невинност бе като събуждане от сън, когато изведнъж прекрасните видения се разпръсват и на тяхно място идва грозната реалност. Лукреция се мяташе между спомените и действителността, опитваше се да си обясни как бе започнало всичко, да се върне назад в живота си...

Някога, като малко момиченце, баща ѝ я бе слагал на коленете си и ѝ бе разказвал вълнуващи легенди за олимпийски богове и титани. Тогава той беше Зевс, най-могъщият олимпийски бог. Гласът му беше като гръмотевичен тътен, сълзите като дъжд, усмивката като слънце. А самата Лукреция беше Атина — дъщерята богиня, израснала от главата на баща си. Или може би самата Венера, богинята на любовта.

Ръкомахайки, Родриго Борджия ѝ бе чел историята на сътворението с неподражаема изразителност. Тогава Лукреция се бе видяла като красивата Ева, изкусена от змията, а също и като безгрешната Дева Мария, заченала и родила самото добро.

В ръцете на баща си тя се бе чувствала защитена от земни беди; в ръцете на светия отец — от злото; затова тя никога не се бе бояла и от смъртта, понеже беше сигурна, че в ръцете на Небесния отец ще намери закрила и от нея. Нима тримата не бяха едно и също?

Едва след като сложи черния воал на вдовица, тъмният воал на илюзиите се вдигна от очите ѝ и тя видя истината.

Когато в онзи злокобен ден се бе навела да целуне изстиналите устни на своя мъртъв съпруг, тя бе усетила тленността на смъртното

му тяло и тогава изведнъж разбра, че животът е страдание, а смъртта рано или късно ще дойде. Ще дойде за баща ѝ, за Чезаре, за нея самата. Дотогава тя си бе мислила, че всичките ѝ най-близки хора са безсмъртни. Този ден плака за всички тях.

Понякога по цели нощи не можеше да заспи, а денем крачеше с часове из стаите, неспособна да намери покой. Сенките на страха и съмнението я бяха прелъстили. Най-последно усети, че и последните зрънца вяра я напускат. Лукреция се съмняваше във всичко, в което някога бе вярвала. Тя бе загубила опора под краката си.

— Какво става с мен? — питаше тя Санча, след като дни наред не бе могла да се отърси от ужаса на отчаянието. В такова състояние тя предпочиташе да остане в постелята, за да скърби по Алфонсо и да се измъчва от страхове за самата себе си.

Санча приседна на съседното легло и започна да разтрива челото ѝ. После се наведе и я целуна по бузата.

— Ти вече разбираш, че си проста пионка в ръцете на баща си — отвърна тя. — С нищо не си по-важна за укрепване на фамилната власт от военните походи на брат си. А това е истина, която трудно се преглъща.

— Но татко не е такъв — опита се да протестира Лукреция. — Той винаги се е грижил за моето щастие.

— Винаги ли? — отвърна ехидно Санча. — Не съм забелязала. Но ти трябва да се справиш, трябва да бъдеш силна. Децата ти имат нужда от теб.

— Твоят баща добър ли е? — запита Лукреция. — Отнася ли се достойно към теб?

Санча поклати глава.

— Вече не е нито добър, нито зъл към мен. След френското нашествие той е болен... някой казват, че е луд, но за мен е по-мил отвсякога. В Неапол татко живее в една кула в семейния замък и всички се редуваме да се грижим за него. Когато е уплашен, той крещи: „Чувам Франция. Дърветата и скалите викат Франция.“ Ала въпреки лудостта си, боя се, че е по-добър от твоя баща. Дори когато беше здрав, татко не изпълваше целия ми свят, нито пък аз неговия. Той беше просто мой баща и любовта ми към него никога не е била толкова голяма, че да ме отслаби.

Лукреция се разплака; в разсъжденията на Санча имаше много истина и тя не можеше повече да се прави, че не я съзира. Сгушена в одеялата си, Лукреция се замисли за промените, настъпили с папа Александър.

Като неин баща той ѝ бе разказвал за един Бог, който беше милостив и изпълнен с радост, но като папа служеше на друг Бог — безмилостен и жесток. Сърцето ѝ заби по-бързо, когато се запита: „Как е възможно всичкото това зло да бъде уж все за добро, все в името на Бога?“

В този ден тя най-после се усъмни в мъдростта и правотата на баща си. Дали всичко, на което я бе учил, беше наистина праведно и добро? Дали нейният баща действително беше Божи наместник на земята? Дали чрез него съдеше сам Бог? Лукреция беше убедена, че добрият, всеопрощаващ Бог, когото носеше в сърцето си, е много различен от жестокия Бог, който шепнеше в ухото на баща ѝ.

Не бе минал и месец от смъртта на Алфонсо, и папа Александър се разтърси за нов жених за Лукреция. Колкото и безсърдечно да изглеждаше това, той бе твърдо решен да я задоми, защото в никакъв случай не искаше тя да остане безпомощна вдовица и ако един ден — не дай, Боже! — папата се спомине, дъщеря му да се храни от глинени паници вместо от сребърни чинии.

Александър повика Дуарте в покоите си, за да обсъдят наличния избор на кандидати.

— Какво мислиш за Луи дьо Лани? — запита той. — Все пак е братовчед на френския крал...

Дуарте отвърна простичко:

— Не вярвам, че ще се хареса на Лукреция.

Същия ден папата изпрати послание на дъщеря си в Непи. Още с обратната поща се получи отговор, който гласеше: „Нямам намерение да живея във Франция.“

След това Александър предложи Франческо Орсини, дука на Гравина. Този път писмото на Лукреция беше още по-кратко: „Не желая да се омъжвам.“

Когато папата ѝ писа отново, за да поиска обяснение, отговорът беше прост: „Всичките ми съпрузи ги сполита зла участ, не искам още

един да ми тежи на съвестта.“

Папата отново прати да повикат Дуарте.

— Това момиче е невъзможно! — оплака се той. — Толкова е упорита, че ме вбесява. Аз няма да живея вечно, а като умра, само Чезаре ще се погрижи за нея.

Дуарте отвърна:

— Изглежда, че тя добре се разбира с Хофре, а и със Санча. Може би ѝ трябва време, за да се възстанови от преживяната скръб. Повикайте я в Рим и тук ще можете да я помолите лично да обмисли предложенията ви. Този нов съпруг ѝ идва твърде скоро, а Непи е прекалено далеч от Рим.

Дните и седмиците минаваха тягостно. Потънала в скръб, Лукреция усещаше, че животът ѝ е загубил смисъла си. Накрая една вечер, докато лежеше в постелята си и четеше на светлината на свещи, брат ѝ Хофре влезе при нея и седна до леглото.

Гъстата сламена коса на Хофре бе скрита под зелена барета от кадифе; светлите му очи бяха зачервени от безсъние. Лукреция си спомни, че тази вечер той се бе извинил и оттеглил рано, затова сега се изненада, като го видя облечен в нови дрехи, сякаш се готвеше да излиза. Но преди да го бе запитала каквото и да било, той пръв я заговори. Думите сякаш излизаха насила от устните му.

— Имам грехове, от които се срамувам — каза ѝ той. — И за тях съдя сам себе си. Никакъв Бог не би ме осъдил така сурово. Имам и грехове, за които нашият баща би ме осъдил, макар аз да не го съдя за неговите.

С подпухнали от плач очи Лукреция се надигна от леглото.

— Какво толкова си сторил, мое братче, че баща ни да те съди? Нима от всички нас четиримата ти не си най-онеправданият, а същевременно и с най-блага душа?

Хофре я погледна; тя видя, че брат ѝ се измъчва от вътрешна борба.

— Не мога повече да нося този грях, стаен в душата ми — каза той. — Твърде дълго вече го крия.

Лукреция се пресегна и го хвана за ръката; в очите му се четеше такава объркване и чувство за вина, че тя забрави собствените си

страдания.

— Какво те мъчи? — запита нежно тя.

— Ако ти кажа истината, ще ме презреш навеки — отвърна той.

— А ако я споделя с когото и да било друг освен теб, ще заплатя с живота си. Ако ли пък продължа да нося в мен тази страшна тайна, ще полудея или ще погубя душата си. А това ме плаши повече от всичко.

Лукреция бе озадачена.

— Какъв е този страшен грях, който те кара да трепериш? — запита тя. — Можеш да ми се довериш. Заклевам ти се, нищо не те заплашва. Твоята тайна ще бъде и моя.

Хофре погледна сестра си и заговори:

— Чезаре не е убиецът на нашия брат Хуан — заекна той.

Лукреция бързо сложи пръст на устните си.

— Нито дума повече, братко. Не казвай на глас това, което чува сърцето ми. Аз те познавам от времето, когато беше малко дете и те носех на ръце. Искам само да те попитам, какво ти беше толкова скъпо, че да те подтикне към такава постъпка?

Хофре положи глава върху гърдите на сестра си и се остави да го прегърне.

— Санча — прошепна той. — Душата ми е свързана с нейната по начин, който не разбирам. Без нея аз спирам да дишам.

Лукреция си помисли за Алфонсо и разбра какво искаше да каже брат ѝ. После се сети за Чезаре. Колко ли се бе измъчвал през цялото време! Изведнъж я обзе остра болка на съчувствие към всички жертви на любовта; тя си каза, че любовта е по-коварна и от войната.

Чезаре не можеше да тръгне на поход за обединение на Романия, без преди това да се обади на сестра си. Той имаше болезнена нужда да ѝ обясни всичко, да я помоли за прошка, да си възвърне любовта ѝ.

Когато пристигна в Непи, Санча се опита да му прегради пътя, но той я блъсна настрани и нахълта в покоите на сестра си.

Седнала на канапето, Лукреция свиреше тъжна мелодия на лютнята си. Щом зърна Чезаре, песента ѝ секна и пръстите ѝ замръзнаха върху струните.

Той изтича към нея, коленичи на пода и положи глава върху коленете ѝ.

— Проклет да е денят, в който съм се родил, след като ти причиних такава мъка. Проклет да е денят, в който открих, че те обичам повече от самия живот. Искрах да те видя за миг, преди отново да вляза в битка, защото без твоята любов нито една битка не си струва да бъде водена, нито една победа няма стойност.

Лукреция погали с ръка кестенявите къдрици на брат си, за да го успокои. Той вдигна лице и я погледна, но тя не каза нищо.

— Можеш ли да ми простиш? — запита той.

— Как да не мога? — отвърна тя.

Очите му се изпълниха със сълзи, но нейните останаха сухи.

— Обичаш ли ме все още повече от всичко друго на света? — попита той.

Тя си пое дълбоко дъх и за миг се поколеба.

— Обичам те, братко. Обичам те, защото ти не си толкова играч в голямата игра, колкото пионка. Също като мен, затова ми е жал и за двама ни.

Чезаре се изправи на крака, озадачен до немай-къде. Все пак той ѝ благодари.

— Сега, след като те зърнах отново, ще ми е по-лесно да се сражавам и да завоювам нови земи за Рим.

— Пази се — каза Лукреция, — защото просто няма да понеса още една голяма загуба.

На тръгване тя му позволи да я прегърне и въпреки всичко, което се бе случило между тях двамата, усети, че прегръдките му я успокояват.

— Отивам да обединя папските земи — каза той. — Когато се срещнем отново, надявам се, че ще съм постигнал всичко, към което се стремя.

Лукреция се усмихна.

— С Божията помощ може би някой ден и двамата ще се върнем в Рим завинаги.

Последните месеци, прекарани в Непи, Лукреция четеше през цялото време. Биографии на светци, истории за подвизите на герои и героини, трудовете на великите философи. Накрая разбра, че пред нея стои една-едничка дилема.

Да продължава ли да живее, или да посегне на живота си?

Ако избере живота, питаше се тя, как ще намери покой? Вече бе решила, че колкото и пъти още баща ѝ да я ожени за някого, тя никъде няма да изпита такава любов, каквато бе изпитала към Алфонсо.

Ала Лукреция съзнаваше, че за да намери покой душата ѝ, трябва да може да прости на тези, които я бяха оскърбили, които се бяха отнесли несправедливо към нея, защото, ако не можеше да стори това, гневът в сърцето ѝ и болката в съзнанието ѝ щяха да я подтикнат към омраза и да ограбят нейната свобода.

Три месеца след пристигането си в Непи тя започна да отваря вратите на двореца си за обикновените хора, да изслушва жалбите им, за да изгради такава система на управление, която да служи на бедните, не само на тези, в чиито джобове подрънкваше злато. Тя бе решила да посвети живота си на беззащитните и онеправданите, на онези, които бяха страдали като нея. На онези, чийто живот съдбата бе поверила в ръцете на по-силни от тях управници.

Ако Лукреция съумееше да се възползва от властта, предоставена ѝ от нейния баща, и да използва името Борджия, за да твори добро, така както Чезаре използваше своето, за да води войни, тя може би щеше да намери смисъл на живота си. Като светците, посветили живота си на Бога, тя реши да посвети своя в служба на хората и да помага на по-слабите от нея с такава великодушие, щедрост и благост, че когато един ден умре, сам Бог да я посрещне с усмивка на райските порти.

Тъкмо в този момент баща ѝ я повика да се завърне в Рим.

През това време в Рим Чезаре стягаше войските си за поход; този път бойците му в голямата си част бяха италианци и испанци. Италианската пехота беше дисциплинирана и стегната, с метални шлемове и дублети в алено и златно, избродирани с герба на Чезаре Борджия. Командирите му бяха способни и добре обучени испански офицери, както и обветрени в битки италиански кондотиери, между които Джан Балиони и Паоло Орсини. Изборът на Чезаре за началник-щаб се бе паднал на артилерийския капитан Вито Вители, който бе докарал със себе си двацет и едно превъзходни оръдия. Общо армията му наброяваше две хиляди и сто ездаци и четири хиляди и триста пехотинци. Дино Налди, някогашният началник на гарнизона на Катерина Вълчицата, също бе довел бойците си да подпомагат Чезаре в завоюването на нови земи.

Първата цел на новосформираната армия беше град Пезаро, все още владение на Джовани Сфорца, бившият съпруг на Лукреция. Александър го бе отлъчил от църквата, когато се разчу, че Джовани преговаря с турците да отблъснат папските войски.

Както преди в Имола и Форли, така и тук, в Пезаро, местните граждани не изгаряха от желание да се простят с живота и имуществото си заради своя жесток деспотичен господар. Когато чуха, че армията на Чезаре приближава, неколцина от градските първенци арестуваха брата на Джовани — Гали; самият Джовани, ужасен от възможността да се изправи лице в лице със своя бивш шурей, избяга във Венеция и поиска закрила на своите земи.

Чезаре влезе в Пезаро в проливен дъжд, придружен от личната си гвардия от сто и петдесет души в жълто-червени униформи — цветовете на фамилията Борджия. По улиците се бе стекло въодушевено множество от посрещачи, които тържествено предадоха на нашествениците ключовете от града. Пезаро падна без бой и Чезаре стана негов владетел.

Първата работа на победителя в тази несъстояла се битка бе да се нанесе в двореца на Сфорца, в същите стаи, където някога бе живяла сестра му Лукреция. Две нощи Чезаре спа в нейното легло и я сънува.

На третата сутрин двамата е Вители секвестираха седемдесет оръдия от арсенала на Пезаро и армията продължи похода си към следващата цел. Докато стигнаха до Римини, артилерията на Чезаре се бе увеличила общо с деветдесет цеви. При липсата на всякаква съпротива най-тежкото препятствие, което трябваше да преодолеят по своя дълъг път на север покрай брега на морето, бяха проливните дъждове и разкаляният терен. Още преди войските на Чезаре да достигнат до градските порти, местните жители — които очакваха пристигането му — бяха свалили омразните управници на Римини, братята Пан и Карло Малатеста, и още един град се предаде без бой.

Чезаре беше извън себе си от въодушевление от постигнатите леки победи, но следващото му завоевание нямаше да се окаже толкова безпроблемно. Защото град Фаенца не само бе заобиколен отвсякъде от назъбени крепостни стени и мощни отбранителни кули, но и жителите му бяха храбри воители, бяха готови да умрат за своя владетел, обичания от всички Асторе Манфреди. Освен това Фаенца се славеше с най-добрата пехота в цяла Италия. Не, градът нямаше да се даде без бой.

Битката започна зле за Чезаре. След продължителен обстрел по крепостните стени оръдията на Вители едва успяха да направят малък пробив. За съжаление, когато се опитаха да го щурмуват, хората на Чезаре бяха отблъснати от пехотата на Манфреди и претърпяха тежки загуби.

В лагера на нападателите избухнаха крамоли между испанските командири и италианските наемници, като всяка страна обвиняваше другата за поражението.

Междувременно зимата напомни за себе си; настъпи внезапно застудяване и всичко замръзна. Войниците започнаха да мърморят, един от италианските кондотиери, Джан Балиони, вбесен от натякванията на испанците, дезертира и заедно с хората си отпътува за Перуджа.

Чезаре разбираше, че при тези обстоятелства битката не може да бъде спечелена, докато трае зимата. Трябваше да изчака, докато се запролети. Ето защо той разположи неголяма обсадна войска около града, а останалите си бойци разквартирува из многобройните селца наоколо. Чезаре каза на хората си да се готвят за дълга зима, а напролет да възобновят с нови сили атаката срещу града.

Самият Чезаре отседна в градеца Чезена. Управляван доскоро от фамилията Малатеста, които бяха побегнали безславно при вестта за приближаването на папските армии, градът се славеше из цяла Италия със своите сърцати жители — колкото безстрашни в бой, толкова весели и гостоприемни в мирно време. Чезаре се настани в двореца Малатеста, като с радост се зае да кани на гости местни хора, за да разгледат пищните зали, обитавани от бившите им господари с цената на техните данъци и непосилен труд.

За разлика от надменните братя Малатеста Чезаре обичаше да се смесва с народа. През деня той взимаше участие във всички турнири и състезания, провеждани в градеца, като дори се сприятели с някои от местните велможи, които не бяха избягали. Доставяше му голямо удоволствие да посещава народни събори, танцови забави и панаири, а на свой ред гражданите на Чезена се чувстваха поласкани от вниманието и се радваха на компанията му.

На един от тези панаири, докато се разхождаше из различните увеселения, Чезаре попадна в голяма зала за борби. Подът беше целият покрит със слама, а в средата беше издигнат ринг, на който яки потни момци се бутаха, дърпаха и псуваха.

Чезаре се огледа из препълнената зала, за да открие достоен съперник. Погледът му се спря на едър плешив мъж, застанал недалеч от ринга; с една глава по-висок от Чезаре и два пъти по-широк в раменете, той приличаше на каменна стена. Чезаре поразпита за него и научи, че е местен фермер на име Запито и че понастоящем е градският шампион по борба.

Ала човекът, който му даде тази информация, бързо добави:

— Само че тази вечер той няма да се състезава.

Чезаре реши да се обърне направо към Запито.

— Добри ми човече — каза любезно той, — чух за твоята слава. Не би ли си пробвал силите с мен в тази прелестна вечер, за да видим дали наистина си градски шампион, както говорят?

Запито се ухили с проядените си черни зъби. Славата му в градеца щеше да нарасне още повече, след като победи папския син. Той прие предизвикателството и мачът започна.

Най-напред двамата съперници свалиха наметките, ризите и ботушите си. Чезаре беше жилест и як, но бицепсите на Запито бяха два пъти по-едри от неговите. Тъкмо на такова предизвикателство се бе надявал Чезаре.

Двамата пристъпиха на ринга.

— Два туша от три! — обяви на висок глас реферът и тълпата затаи дъх.

Двамата мъже известно време се дебнаха един друг, пристъпвайки в полукръг и измервайки се взаимно с поглед; после великанът изведнъж се втурна напред. Но Чезаре, бърз като мълния, приклепна и с всички сили се хвърли в краката на Запито. Използвайки теглото и инерцията на съперника си, той го прехвърли през рамо и го тръшна по гръб; след това, докато шампионът още беше зашеметен от падането, Чезаре скочи върху гърдите му. Туш.

— Първи туш за претендента! — обяви реферът.

Смаяна, известно време тълпата не реагира, после закрепця от възторг и бурно заръкопляска.

Чезаре и Запито се върнаха в срещуположните ъгли на ринга. Реферът извика:

— Почвайте!

Още веднъж двамата мъже запристъпваха предпазливо в полукръг, като се следяха неотлъчно с поглед. Ала този път Запито си бе взел поука. Той не бързаше да напада слепешката, а изчакваше съперникът му да направи първия ход.

Изгубил търпение, Чезаре вдигна крак и замахна към коленете на противника си, като се надяваше да го подкоси и събори възнак. Но все едно бе ритнал дънер на дърво — гигантът изобщо не помръдна. Тогава Запито, който беше много по-пъргав, отколкото предполагаше Чезаре, се наведе, сграбчи го за крака и започна да го върти във въздуха като някоя кукла, докато Чезаре усети, че му причернява пред очите. После великанът премести ръцете си на бедрото му, вдигна го нагоре, завъртя го още веднъж във въздуха и го тръшна по очи на пода. С последно движение Запито се хвърли върху поваления си зашеметен съперник, обърна го по гръб и се стовари с цялата си маса върху него.

Реферът извика:

— Туш за шампиона!

Публиката избухна в диви възгласи и овации.

Чезаре имаше нужда да си почине няколко минути, докато му се проясни главата. После отново беше готов. Когато реферът извика: „Почвайте!“, той нападна, бърз като мисълта. Целта му беше да сграбчи ръката и пръстите на Запито в една хватка, която бе научил навремето в Генуа. После щеше да извие пръстите назад, до счупване, и когато великанът се принудеше да отстъпи крачка, за да освободи ръката си, щеше да му подложи крак и да го събори по гръб.

Подготвил тактиката си, Чезаре успя да сграбчи огромната лапа на фермера с две ръце, но когато се опита да извие пръстите му назад, те се оказаха яки и корави като излети от чугун.

Бавно, като пъшкаше и се потеше, Запито затвори пръстите си като менгеме около десницата на Чезаре, от което кокалчетата му изхрущяха. Чезаре едва сподави вика на болка, който напираше в гърдите му; той се опита да обгърне със свободната си ръка шията на Запито, но гигантът хвана и нея. След това, с огромна сериозност и дори леко намръщен от напрежение, той започна бавно и методично да мачка ръцете на Чезаре в грамадните си лапи.

Болката беше толкова непоносима, че дъхът на Чезаре секна; в последно усилие той обви мускулестите си крака около грамадния торс на мъжа и го стисна с всички сили, като се надяваше да му изкара дъха. Ала Запито просто се хвърли напред и затисна Чезаре по гръб под огромната си тежест.

— Трети туш и край на мача! — извика реферът. Под оглушителните викове на тълпата той вдигна нагоре ръката на победителя. Градският шампион бе защитил достойно титлата си.

Чезаре разтърси могъщата десница на съперника си и го поздрави с победата.

— Великолепен мач — отбеляза той. После се пресегна, взе наметката си, която бе оставил край ринга, и извади от джоба кесия.

С дълбок поклон и очарователна усмивка Чезаре подаде кесията на Запито. Тълпата полудя от възторг. Овациите и радостните крясъци нямаха край. Този нов господар не само се отнасяше добре с тях, но споделяше и техните прости радости. Танцуваше по забавите им,

бореше се на техните турнири и — нещо повече — умееше да губи с достойнство.

Действително Чезаре с наслада участваше в тези състезания, защото обичаше да се бие и да се доказва, но в усърдието, с което не пропускаше турнир, имаше и нещо друго. Прекрасно съзнаваше, че за да обедини цялата област и да донесе мир на всичките си поданици, най-напред трябва да спечели умовете и сърцата им. Той строго бе забранил на своите войници да грабят, тормозят и изнасилват местното население или да причиняват каквато и да било вреда на гражданите на покорените територии. Ето защо той се ядоса неимоверно много, когато само седмица след мача със Запито началникът на охраната му доведе трима пехотинци, оковани във вериги.

Началникът на охраната, някой си сержант Рамиро да Лорка, беше корав римски ветеран. С делови тон той докладва на Чезаре, че тримата арестувани са пияни, понеже цял ден не престанали да пият.

— И което е много, много по-важно, ваша светлост — добави офицерът, — след като се напили здравата, те нахълтали в една месарница, откраднали две пилета и овнешки бут, а когато синът на месаря се опитал да ги спре, го пребили от бой.

Чезаре пристъпи към тримата мъже, които — вързани, посрамени и унижени — се гърчеха на стълбището пред двореца му.

— Вярно ли е това, което казва сержантът?

Най-възрастният от тях, който приближаваше трийсет, заговори с умолителен и лицемерен тон:

— Ваша светлост, нищичко не сме сторили. Само посегнахме да си вземем малко храна, колкото да залъжем глада. Ваша светлост, ние такава...

Сержант да Лорка го прекъсна възмутено:

— Това са лъжи, ваша светлост. Тези мъже получават редовно заплата като всички останали. Нямаат нужда да крадат, за да се нахранят.

Папа Александър винаги се бе опитвал да вмени на сина си, че когато си водач и отговаряш за други, трябва да взимаш решения. Понякога тези решения са трудни и болезнени. Чезаре погледна към тримата арестувани и към тълпата местни хора, която се бе събрала на градския площад.

— Обесете ги — изкомандва той.

Същият арестуван продължи да говори, сякаш не бе чул добре думите на Чезаре:

— Само две пилета и малко овнешко, ваша светлост. Нищо сериозно...

Чезаре пристъпи към него.

— Ти не ме разбра, нещастнико. Не става въпрос за някакви си пилета. По заповед на светия отец всеки войник в тази армия получава добра заплата. Защо ли? За да не му се налага да краде и да тормози населението на градовете, които превземаме. Моите войници получават достатъчно храна и живеят при добри условия, за да не закачат местните жители. Всичко това е направено, за да не ни намразят гражданите на завладените територии. Не казвам, че трябва да ни обичат, но се надявам поне да не ни презират. Докато вие, глупаци, направихте всичко, за да провалите моя замисъл, с което нарушихте заповедите на светия отец.

Същата вечер по залез слънце тримата арестувани войници от папската армия бяха обесени за назидание на всички останали и като извинение към гражданите на Чезена.

След това по кръчми и ханове, по домовете си в градеца и покрай селските пътища хората празнуваха и всички бяха съгласни, че идват по-добри времена. Защото новият владетел, този Чезаре Борджия, се бе оказал справедлив.

* * *

С приближаването на пролетта войските на Чезаре бяха подсилени от френски контингент, изпратен от крал Луи. Освен това един приятел на Чезаре от Милано му бе препоръчал многообещаващия художник, инженер и изобретател Леонардо да Винчи, за който се твърдеше, че разбира от съвременни средства за водене на война.

Когато Леонардо пристигна в двореца Малатеста, той завари Чезаре вгълбен в картата на укрепленията на Фаенца.

— Тези стени сякаш отблъскват нашите гюлета както куче се отърсва от вода. Как бихме могли да направим достатъчно широк пробив, за да нападнем едновременно с пехотата и кавалерията?

Леонардо се усмихна; дългите му кестеняви къдрици се спускаха в безпорядък по челото и почти закриваха лицето му.

— Не е чак толкова трудно. Дори никак, ваша светлост.

— Моля, обяснете ми, маестро — каза заинтригуван Чезаре.

Леонардо започна:

— Ами просто като използвате моята подвижна обсадна кула. Знам какво ще кажете: обсадни машини се използват от векове и никога не са вършили кой знае каква работа. Но моята кула е различна от всички останали. Тя се състои от три отделни части и може да бъде докарана до стените на крепостта в последния момент на атаката. Във вътрешността ѝ има стълби, водещи до покрита платформа на върха, която побира трийсет бойци. Отпред ги предпазва дървена козирка, монтирана върху шарнири, която при това може да се спусне като подвижен мост до ръба на крепостната стена и по нея да минат нападателите. След като първите трийсет се хвърлят в атака към вражеските позиции, на тяхно място от вътрешността на кулата се изкачват следващите трийсет. Така само за три минути срещу защитниците на крепостта могат да се хвърлят деветдесет души. За десет минути — триста, колкото е и пълната вместимост на кулата. — Леонардо да Винчи спря да си почине, задъхан от вълнение.

— Маестро, та това е гениално — извика Чезаре и се засмя възхитен.

— Ала това не е всичко! — каза изобретателят. — Най-гениалната особеност на моята кула е, че никога няма да ви се наложи да я използвате.

— Нищо не разбирам — призна си Чезаре.

Въодушевеното лице на Леонардо се разля в доволна усмивка.

— Според вашите чертежи крепостните стени на Фаенца са високи десет метра. Няколко дни преди началото на битката трябва да пуснете слух сред противника, че възнамерявате да използвате моята нова кула, и че тя е в състояние да пробие всякакви стени до дванайсет метра височина. Ще можете ли да го направите?

Чезаре отвърна:

— Разбира се. Във всяка крайпътна кръчма от тук до Римини е пълно с хора, които с радост ще изтичат до Фаенца с новината.

— Тогава започвайте да строите кулата и гледайте тя да се вижда от вражеските позиции. — Леонардо разгъна пергаментен свитък,

върху който трите части на обсадната кула бяха старателно начертани. — Ето ви точен чертеж.

Чезаре се взря в описанията на частите, които за голямо негово учудване бяха на съвършено непознат език. Забелязал изуменото му изражение, Леонардо се засмя:

— Това е малка хитрост, с която запазвам изобретенията си от шпиони и плагиати. Никога не се знае кой може да се опита да те ограби. Единственият начин да се прочете написаното е, като се държи пред огледало.

Чезаре се усмихна; той също обичаше предпазливостта. Леонардо продължи:

— А сега, ваша светлост, да кажем, че врагът е чул за тази страховита кула. Той ви наблюдава, докато я строите. И съзнава, че не разполага с много време. Един ден кулата ще допълзи до градските стени и понеже те са само десет метра високи, ще паднат като нищо. Какво прави врагът? Започва да надстроява стените, да трупа трескаво камъни, докато ги вдигне с още три метра. Но какво пропуска? Това, че стените не са стабилни, че основата трябва да се укрепи, за да издържи допълнителната тежест. Но докато се сетят, и става късно. Вашата артилерия вече стреля.

Чезаре свика хората си от всички околни села и градчета и им нареди да разправят по кръчми и ханове на всеки, който иска да чуе, за изумителната нова бойна машина на Чезаре Борджия. Както бе предложил Леонардо, дърводелците започнаха да сторят кулата на място, което ясно се виждаше от стените на Фаенца. Когато войските заеха позиции и оръдията бяха изнесени напред, по крепостните стени вече кипеше трескава дейност. Мъжки фигури тичаха като обезумели напред-назад и трупаха огромни камъни върху съществуващите бойници. Чезаре, който искрено се забавляваше, им даде достатъчно време, за да надстроят стените колкото си искат.

После той изпрати да повикат капитан Вито Вители. Двамата застанаха пред палатката на командващия, от която като на длан се виждаше обреченият град.

— Слушай сега какво искам от теб, Вито — каза Чезаре. — Искам да съсредоточиш огъня на оръдията си към основата на стената между тези две кули. — Той посочи към един участък от стената, достатъчно широк, за да мине цялата му армия.

— В основата ли, ваша светлост? — запита недоверчиво Вито. — Точно там се целехме миналата зима и се провалихме. По-скоро да стреляме по бойниците, така все пак ще избием защитниците, макар и един по един.

Чезаре не искаше никой да разбере тайната на Леонардовата кула, защото се надяваше да я използва и при други обсади.

— Прави каквото ти казвам — нареди той. — Стреляй плътно в основите.

Артилерийският командир изглеждаше озадачен, но се подчини.

— Както кажеш, Чезаре. Жалко за мунициите. — Той се поклонил сдържано и се отдалечи.

От своята наблюдателна точка Чезаре видя как артилеристите на Вито Вители преместиха оръдията в указаната зона на огъня и насочиха дулата ниско, за да стрелят в основата на стените. Тогава той изкомандва пехотата и леката кавалерия да се строят точно зад оръдията. Самият Чезаре още преди няколко часа си бе сложил доспехите. Сега той нареди на бойците от тежката кавалерия да се приготвят и да не слизат от конете, докато не получат заповед. По редиците се понесе ропот. Обсадата можеше да продължи с месеци. Нима техният главнокомандващ очакваше да останат по седлата до лятото?

Когато Чезаре видя, че силите му са разположени за бой, той даде команда на Вители да започне обстрела. Капитанът извика:

— Огън!

С оглушителен трясък оръдията избълваха заряда си, презаредиха и отново блъвнаха огън и метал. Чезаре видя как гюлетата се сплескват в крепостната стена само на метър над основата. Обстрелът продължи. На два пъти Вито Вители се обърна и изгледа командира си, сякаш беше луд. На два пъти Чезаре му даде знак да продължи стрелбата, както му е наредено.

Изведнъж се чу глух тътен. Постепенно тътенът се засили, земята потрепери. Целият петнайсетметров участък от стената бавно се срина надолу в облак от прахоляк. Сред грохота на каменната лавина се чуваха ужасените писъци на защитниците — тези от тях, които по чудо бяха останали живи.

В този момент Чезаре подаде команда за атака.

С радостни крясъци леката кавалерия нахлу в отворения пробив, следвана от пехотата. Веднъж влезли в крепостта, те щяха да се разпръснат и ударят защитниците в гръб.

Чезаре изчака точно четири минути. След това вдигна ръка и даде знак на бронираната кавалерия да нападне.

Градските резерви отчаяно се трупаха в зоната на пробива, но бяха пометени от кавалерията.

Смаяните защитници на все още здравите крепостни стени изведнъж се видяха нападнати в гръб. Арбалетите, мечовете и пиките на папските войници ги покосяваха като тръстики. Само след няколко минути командирът на гарнизона извика:

— Предаваме се! Предаваме се!

Чезаре видя как войниците на Фаенца слагат оръжието и вдигат ръце. Той кимна и даде сигнал за прекратяване на кръвопролитие. Фаенца току-що бе паднала под папска власт.

Местният владетел принц Асторе Манфреди получи разрешение да напусне необезпокояван града и да отпътува за Рим. Ала той не се възползва. Впечатлен от бойните умения на папската армия, жаден за приключения, той попита дали не може да остане и евентуално да постъпи на служба при Чезаре. Донякъде изненадан, Чезаре се съгласи. Манфреди беше едва шестнайсетгодишен, но се отличаваше с интелигентност и съобразителност. Чезаре го бе харесал от пръв поглед.

След няколко дни почивка Чезаре Борджия бе готов да подкара хората си към нови битки.

Той даде на Леонардо да Винчи кожена кесия, натъпкана със златни дукати, и го покани да придружи войските му в следващия поход. Но Леонардо отказа.

— Предпочитам да се върна към своето изкуство. Докато оня нафукан млад каменоделец Микеланджело Буонароти получава тлъсти поръчки, аз си губя времето по бойното поле. Той е талантлив, признавам това, но му липсва дълбочина, липсва му поглед. Не, трябва да се върна.

Чезаре се метна на белия жребец и махна с ръка на Леонардо за сбогом. Маестрото се пресегна и подаде на Чезаре пергаментов свитък.

— Ваша светлост, това е списък на различните ми умения. Живопис, фрески, водопроводни системи... още много неща. Можем да се споразумеем за цената. — Той се усмихна, сякаш му бе дошла някаква внезапна мисъл: — Ваше превъзходителство, имам една фреска на Тайната вечеря в Милано. Бих желал светият отец да я види. Дали ще се съгласи?

Чезаре кимна.

— Аз лично съм я виждал, когато бях в Милано. Прекрасна е. Светият отец обича всички красиви неща. Сигурен съм, че ще се заинтересува. — Той сгъна внимателно пергаментата и го пъхна в джоба на плаща си. После помахна на Леонардо, обърна коня и пое по пътя на север.

Докато армията на Чезаре се точеше в дълга колона на север по пътя от Римини за Болоня, Асторе Манфреди яздеше редом с командващия. Асторе беше приятен събеседник и амбициозен военачалник. Всяка вечер той сядаше да се храни заедно с Чезаре и неговите командири, като ги развличаше със закачливи, нецензурни песни от селата около Фаенца. След вечерята той изслушваше внимателно анализа на Чезаре за военната ситуация и тактическите планове за следващия ден.

На този етап от кампанията Чезаре се бе натъкнал на сериозни стратегически проблеми. Той бе почти завършил обединението на папските земи в областта Романя, но не се надяваше със същата лекота да завземе Болоня, която тогава беше със статут на френски протекторат. Дори да можеше да го стори, той нямаше никакво желание да настройва крал Луи срещу себе си, а беше и сигурен, че папата няма да одобри едно военно нападение срещу града.

В действителност истинската цел на Чезаре беше не самата Болоня, а непристъпната крепост Кастел Болонезе в покрайнините на града. При това той имаше един таен коз — фамилията Бентиволио, управниците на Болоня, знаеха само, че сериозен противник в лицето на Чезаре Борджия и неговите войски са на път към града. Дори собствените командири на Чезаре не бяха посветени в стратегическите му планове и се безпокояха от евентуалните му намерения да нападне Болоня.

След дълъг размисъл Чезаре взе находчивото решение да придвижи войските си на няколко километра от градските порти. Владетелят на Болоня Джовани Бентиволио — едър мъж, яхнал чудовищно грамаден кон — излезе навън, за да се срещне с Чезаре. Зад него яздеше личният му знаменосец, развял знамето на фамилията Бентиволио — червен назъбен трион на бял фон.

Бентиволио беше властен владетел, но същевременно твърде разумен мъж. Той се приближи към Чезаре и любезно го заговори:

— Чезаре, приятелю, наистина ли трябва да се бием? Нямах голям шанс да ме победиш, а дори и да успееш, твоите приятели французите ще те унищожат. Какво да сторя, за да те откажа от твоите налудничави амбиции?

След двацет минути разгорещен пазарлък Чезаре се съгласи да не напада Болоня, а в замяна Бентиволио склони да му подари Каstell Болонезе. В допълнение към това по молба на Чезаре Болоня се задължи в знак на добра воля да осигурява войски за бъдещи военни походи на папската армия.

На следващия ден войските на Чезаре окупираха Картел Болонезе. Могъщите крепостни стени щяха да бранят папските земи от нашественици, огромните подземия бяха пълни с муниции, а офицерските общежития бяха необичайно удобни за отбранителна крепост. Чезаре и офицерите му бяха доволни от придобивката.

Същата вечер Чезаре устрои пир за военачалниците си. Той ги нагости с печено яре, залято със сос от чушки и смокини, с гарнитура от тъмночервена цикория, запържена със зехтин и местни подправки. Превъзходното червено вино от Фраскати развърза езиците и те до късна доба се веселиха, пяха и оживено разговаряха.

Кавалеристите и пехотинците също празнуваха тази нощ, а Чезаре специално обиколи стана им, поговори с тях и им благодари за извоюваната победа. Войниците му го обичаха и му бяха предани докрай, както и жителите на покорените градове.

След пиршеството Чезаре и офицерите се съблякоха и се потопиха в топлите серни басейни на замъка, които се охраняваха с вода от подземен извор. Сити и доволни, те с удоволствие се отпуснаха в горещата, леко мътна вода, която понамирисваше на развалени яйца. След като хубавичко се накиснаха, те един по един наизлизаха от басейна, за да се изплакнат с кофи чиста вода от близкия кладенец и да се приготвят за сън. Накрая в серния басейн останаха да плуват лениво един до друг само Чезаре и Асторе Манфреди.

Изведнъж Чезаре усети нечия ръка по вътрешната страна на бедрото си. Доста пийнал, той не реагира веднага и почувства как пръстите се плъзгат нагоре и го гаят по интимните части.

Внезапно изтрезнял, Чезаре се размърда и деликатно отблъсна ръката на Асторе.

— Аз не съм такъв, Асторе. Не че имам нещо лично против теб. Предпочитам обаче жените.

— Чезаре, ти не разбираш. Това, което изпитвам към теб, не е само плътско желание — каза искрено Асторе. — Аз наистина те обичам, влюбен съм в теб, откакто те срещнах.

Чезаре се помъчи да събере мислите си.

— Асторе — каза той, — аз те смятам за добър приятел. Харесвам те и те ценя. Но това не ти е достатъчно, така ли?

— Не — отвърна Асторе; в гласа му звучеше тъга. — Не ми е достатъчно. Аз съм влюбен в теб така, както Александър Велики е бил влюбен в своя персиец. Така както крал Едуард Втори е обичал Пиърс Гейвистън. Може да ти звучи глупаво, но аз съм убеден, че ти си моята истинска любов.

— Асторе — започна Чезаре тихо, но твърдо, — сигурен съм, че не съм това, за което ме мислиш. Познавам много добри мъже — войници, атлети, дори кардинали, — които получават наслада от подобни връзки. Но аз не съм от тях, Асторе. Аз мога да ти бъда верен приятел, но нищо повече.

— Разбирам, Чезаре — каза Асторе и се изправи във водата, смутен и объркан. — Още утре ще напусна лагера и ще замина за Рим.

— Не е нужно да го правиш — успокой го Чезаре. — Моето мнение за теб не е пострадало от това, че ми се обясни в любов.

— Не, Чезаре — отвърна Асторе. — Аз не мога да остана повече. Трябва или да приема това, което ми каза, и тогава твоето присъствие ще ми причинява голяма болка, или да се заблуждавам, че все пак има някаква надежда. В такъв случай аз ще продължа да се боря за вниманието ти, докато ми се разсърдиш или се отвориш напълно от мен. Не, трябва да си ида.

При изгрев слънце на следващата сутрин Асторе се ръкува с всички командири, после прегърна Чезаре и прошепна в ухото му:

— Довиждане, приятелю. Няма никога да престана да мисля за това, което можеше да бъде между нас.

След това, замечтано усмихнат, принц Асторе Манфреди се метна на седлото и препусна на юг, към Рим.

През следващата нощ Чезаре седеше в палатката си и обмисляше поредната цел на своя поход. Той всъщност бе изпълнил всички задачи, поставени от баща му, и беше време да се завръща в Рим. Ала апетитът му за подвизи и завоевания не беше задоволен. Същото можеше да се каже и за най-приближените му военачалници Вито Вители и Паоло Орсини, които започнаха да го убеждават да нападне Флоренция. Вители презираше флорентинците, докато Орсини искаше да върне на трона Медичите — дългогодишни съюзници на неговата фамилия. От своя страна Чезаре беше силно привързан към града и също беше лоялен на Медичите, с които го свързваше отколешна дружба. Ала той все още се колебаеше.

Когато златните лъчи на утрото хвърлиха първите си отблясъци в сумрака на палатката му, Чезаре напрегнато обмисляше едно такова решение. Може би Вители и Орсини бяха прави, може би той беше в състояние да превземе града и да върне своите приятели Медичите на трона. Ала колкото и да беше млад и буен, Чезаре не можеше да не си дава сметка, че едно нападение срещу Флоренция би довело до война с Франция. Подобна авантюра би била напълно безразсъдна, защото щяха да загинат много хора, а дори и да превземеше града, французите нямаше да допуснат да го задържи. Накрая Чезаре реши как да постъпи. Вместо да напада Флоренция, той щеше да приложи тактика, сходна с тази, която бе използвал с Болоня.

Той поведе армията си на юг по долината на река Арно, като се спря на няколко километра от портите на Флоренция.

Командирът на местния гарнизон излезе да преговаря, придружен от малка свита войници; слънцето осветяваше разветите знамена и блестеше по доспехите им. Чезаре ги забеляза как поглеждат нервно към оръдията на Вито Вители. Беше сигурен, че ще се опитат на всяка цена да избегнат битката. В околностите на Флоренция нямаше нито една крепост или замък, които да представляват интерес за Чезаре, затова той се задоволи със значителен годишен откуп в допълнение към ангажименти за продължаване на съюза с Рим против враговете на Ватикана.

Постигнатото трудно можеше да се нарече победа. Чезаре не успя да превземе града, нито да възстанови Медичите на трона. Все пак взетото решение беше правилно. Освен това имаше още много земи за превземане.

След Флоренция Чезаре насочи войските си на югозапад, към град Пиомбино на брега на морето. Неспособен да се защити срещу могъщата папска армия, и този град скоро падна без бой.

Понеже ненавиждаше бездействието, Чезаре се разходи до доковете на Пиомбино. Оттам, недалеч от брега, се виждаше остров Елба, известен с богатите си железни рудници. Ето един подходящ обект за превземане! Този остров просто плачеше да бъде прибавен към папските владения. Ала задачата не беше лека, тъй като Чезаре нямаше никакъв опит във водене на морски бой.

Той беше на път да се откаже от тази своя най-нова мечта, когато по шосето откъм Рим се зададоха трима конници. Щом приближиха, той смаян ги разпозна — брат му Хофре, придружен от Дуарте Брандао и дон Микелото.

Хофре пристъпи напред, за да го поздрави. Изглеждаше наедриял и някак пораснал. Облечен беше с елек от зелено кадифе и с ширити в зелено и златно. Дългите му руси коси се развяваха под зелената кадифена барета. Макар и произнесени с вълнение, думите му прозвучаха отчетливо и властно:

— Баща ни те поздравява за блестящо проведената военна кампания. Той с нетърпение очаква завръщането ти. Натовари ме да ти кажа, че много ни липсваш на всички. Заповядва ти да се върнеш незабавно в Рим, защото стратегията на измама, с която си послужи при Болоня и Флоренция, е предизвикала негодуванието на френския крал. Чезаре, баща ни нареди за в бъдеще да не предприемаш нищо подобно. Никога.

Чезаре се раздразни, че тъкмо по-малкият му брат е изпратен да му предаде посланието от папата; същевременно той си даде сметка, че присъствието на Дуарте и Микелото е предназначено да предотврати всякакво упорство и съпротива от негова страна. Той поиска да говори насаме с Дуарте Брандао. Дватамата се разходиха из доковете и Чезаре му посочи остров Елба, който едва се виждаше в маранята.

— Имаш ли представа колко богати са тези железни рудници, Дуарте! — каза той. — Ако станат наши, с тях можем да финансираме военен поход срещу целия свят. Искам да превзема този остров заради баща ми. Това ще бъде един прекрасен подарък за рождения му ден, а досега рядко ми е падал по-удобен случай да го изненадам. Какво

иначе да му подаря? В последно време светият отец е станал толкова сериозен, а много ми се иска да го видя весел, да се смее от сърце. Ако обаче сега не предприема нещо, до една година островът може да стане владение на французите. Жалко, че засега не се чувствам способен да посрещна такова предизвикателство.

Брандао не каза нищо, загледан в маранята. Ентусиазмът на Чезаре, искреното му желание да поднесе такъв великолепен дар на баща си дълбоко го трогнаха. Той реши да му помогне. Обърна се и погледна към генуезките галеони, привързани за пристана.

— Мисля, че мога да постигна това, към което се стремиш, Чезаре. Стига хората ти да искат да се включат. Навремето, преди много години, аз самият командвах бойни кораби.

За пръв път, откакто Чезаре се помнеше, Дуарте Брандао говореше за миналото си с тъга и копнеж. Чезаре се поколеба за миг, после попита:

— В Англия ли? — Лицето на Дуарте се изопна и Чезаре веднага разбра, че е допуснал грешка. Той прегърна по-възрастния мъж през рамената. — Моля те да ми простиш — каза бързо той. — Не е моя работа да питам. Просто ми помогни да превзема този остров.

Дуарте отново стана спокоен и се загледа в далечината. Няколко минути те стояха рамо до рамо и се визираха през залива към остров Елба. После Дуарте посочи с ръка генуезките кораби.

— Тези стари, тромави корита са доста надеждни, ако с тях се плава внимателно — каза той. — А съм и убеден, че защитниците на острова се боят много повече от пирати, отколкото от армии на завоеватели. Всичките им средства за защита — оръдия, железни мрежи, запалителни кораби — ще са съсредоточени в пристанището, където е най-възможно да нападнат пиратите. Докато ние ще намерим някой закътан плаж от другата страна на острова. Там ще направим десант с достатъчен брой войски, за да превземем града и целия остров.

— А как ще превозим коне и оръдия с такъв кораб? — запита Чезаре.

— Боя се, че няма да е лесно — каза Дуарте. — Конете ще се изплашат, ще вдигат шум и може дори да се изпотъпчат в страха си, докато оръдията ще се блъскат насам-натам и може да потопят

корабите. Затова няма да взимаме нито едното, нито другото. Ще се оправим само с пехота.

След като в продължение на два дни офицерите разучаваха генуезки морски карти, ударната сила бе готова. Осемте галеона вдигнаха котва, натоварени с пехотинци и техните командири. Те отплаваха, въодушевено махайки на своите другари от конницата и артилерията, които бяха останали на брега.

Доброто им настроение не трая дълго. По време на продължителното плаване през залива и в открито море до острова много от бойците бяха покосени от морска болест и повръщаха отчаяно навсякъде. Чезаре също усети, че му прилошава, и хапеше нервно устни, за да не повърне. Дон Микелото и Хофре — за негово голямо учудване — изобщо не бяха засегнати от болестта.

Дуарте, който също се чувстваше превъзходно, заповяда корабите да влязат в един тих залив с плажна ивица от фин бял пясък, над който трептеше мека мараня. Над плажа започваше хълм с разпръснати тук-там зелени храсти и няколко криви, чворести маслинови дървета. Никъде не се виждаше жива душа.

Осемте галеона се приближиха до брега, но не съвсем. Макар там водата да беше едва метър и половина дълбока, повечето бойци се бояха да нагазят и да тръгнат към брега. Съзнавайки това, Дуарте нареди на всеки кораб да завържат по едно дълго здраво въже за носа и да хвърлят края му във водата. После от всеки екипаж избраха по един добър плувец и го изпратиха да доплува до брега с края на въжето и да го завърже за някое маслиново дърво.

След това Дуарте нареди на половината бойци да завържат оръжията си отзад на гърба, а останалите да чакат на борда, докато чуят, че градът на острова е превзет.

Войниците изпълниха заповедта, но тихо роптаеха от страх и притеснение. Дуарте пръв прекрачи през борда и тръгна към брега, като се прехващаше с ръце за въжето. Втори се спусна във водата Чезаре. Успокоени, войниците един по един заскачаха през борда и хванати за въжето, закрачиха към брега. Във всеки случай на твърда земя щяха да се чувстват по-добре, отколкото на нестабилните, поклащащи се кораби.

След като десантът приключи и войниците се изсушиха на слънцето, Чезаре ги поведе по една стръмна, виеща се пътека през

хълмовете. След час стигнаха билото, откъдето като на длан се виждаше целият град и пристанището зад него.

Както бе предвидил Дуарте, грамадните чугунени оръдия на бреговата артилерия бяха насочени неподвижно към входа на залива с пристанището. След като наблюдаваха цял час от билото, те никъде не видяха подвижна артилерия и почти никакви въоръжени защитници, ако не се брои една рота от местната милиция, която маршируваше по площада.

Без да вдига шум, Чезаре поведе войниците си надолу по хълма, докато стигнаха покрайнините на града.

— В атака! В атака! — извика тогава той и мъжете му се понесоха с извадени мечове по главната улица към градския площад. Милицията бе обкръжена и убедена в численото превъзходство на противника, се предаде без бой.

Ужасени, градските жители бързо се изпокриха по къщите си. Чезаре изпрати една част от бойците да охранява огромните брегови оръдия, а друга да превземе железните рудници. В това време Дуарте поведе останалите войници да завладеят пристанището и доковете. Не след дълго белият флаг на Чезаре с нападащия бик на Борджиите и с неговия собствен жълт пламък се вееше на празния дотогава пилон в центъра на града.

Когато на площада се събра делегация от местните първенци, пребледнели от уплаха, Чезаре им се представи и обяви, че техният остров е вече под контрола на Ватикана. Същевременно той ги увери, че няма от какво да се боят.

В това време осемте генуезки кораба бяха заобиколили острова и се насочваха към залива. Бойците на брега запалиха огън, за да сигнализират, че градът е превзет и корабите могат да влязат в пристанището. Не след дълго корабите пристигнаха с развети знамена на фамилията Борджия и войниците слязоха на твърда земя.

След като огледа рудниците и подбра въоръжен контингент от хората си да охраняват острова, Чезаре натовари останалите на корабите и вдигна котва.

Още същия ден, само четири часа след първоначалния десант, Чезаре Борджия и Дуарте Брандао вече бяха господари на остров Елба. След това Чезаре, дон Микелото, Хофре и Дуарте можеха спокойно да се отправят по дългия път обратно към Рим.

Кардинал Джулиано дела Ровере и кардинал Асканио Сфорца се срещнаха на таен обяд. Те седяха и си похапваха осолена розова шунка, печени червени чушки, обилно полети със зехтин и порьсени със счукани скилидки чесън, и хрупкави ръжени хлебчета. Силното червено вино се лееше и езиците им здравата се бяха развързали.

Асканио заговори пръв по същество:

— Допуснах голяма грешка, като гласувах за Александър на последния конклав. Много ми е трудно да служа като негов правен съветник, защото макар административните му умения да са извън съмнение, той е извънредно предан баща. Толкова глези децата си, че докато стане време на трона да се възкачи нов папа, църквата ще бъде напълно разорена. С амбицията си да завладее и обедини Романя Чезаре Борджия почти е изпразнил папската хазна заради безкрайните разходи за издръжка на войските. Освен това по-младият син на папата има такъв гардероб, на който може да завиди всяка дукеса или дори кралица.

Кардинал Дела Ровере се усмихна многозначително.

— Но, скъпи ми Асканио, ти едва ли си дошъл толкова отдалеч само за да обсъждаме греховете на папата. При това не ми казваш нищо ново. Сигурно има и друга причина за посещението ти, която засега ми убягва.

Асканио сви рамене.

— Какво още да ти кажа? Моят племенник Джовани бе унижен от Борджиите, а град Пезаро сега принадлежи на Чезаре. Племенницата ми Катерина, огън жена, сега гние в подземията на Борджиите, а земите ѝ са отнети. Собственият ми брат Лудовико бе пленен и хвърлен в тъмница от французите, след като превзеха Милано. Сега дочувам, че Александър е сключил таен договор с Франция и Испания за подялбата на Неапол, за да даде на Чезаре кралска корона. Не е ли това извращение?

— И какво предлагаш? — запита Дела Ровере. Той от доста време очакваше Асканио Сфорца да се обърне към него за помощ, но сега усещаше, че трябва да е особено предпазлив; в тези коварни времена човек трябваше да си пази гърба. Макар слугите в двореца да бяха принудени да се закълнат един по един, че са глухи и слепи, Дела Ровере и Асканио Сфорца прекрасно знаеха, че с няколко дуката зрението и слухът им могат да се възвърнат по чудотворен начин. За родения в бедност златото прави по-големи чудеса от всякакви молитви.

Затова, когато Асканио заговори, гласът му бе сведен до шепот:

— Има надежда, че всичките ни проблеми ще се решат от мига, когато Александър вече не седи на папския престол в Рим. А няма съмнение, че следващият конклав ще избере теб за папа.

Тъмните очи на Дела Ровере се бяха присвили като две цепки върху бледото му, подпухнало лице.

— Нямам сведения, че Александър възнамерява доброволно да абдикира. Говори се, че бил в цветущо здраве, а що се отнася до други възможности, трябва да те предупредя, че синът му е луд за връзване. Не ти трябва да си имаш работа с него!

Асканио Сфорца сложи ръката си на сърцето и заговори с искрена убеденост:

— Кардинале, не ме разбирай погрешно. Този папа има врагове, които ще са ни благодарни за помощта. А също и по-млад син, който при това сам се е молил да получи кардиналска тиара. В никакъв случай нямам предвид да участваме лично в дела, с които да изложим душите си на вечно проклятие — подчерта той. — Само те моля да помислим за алтернативна фигура, която да седне на папския престол, ни повече, ни по-малко.

— Да не искаш да кажеш, че папата може внезапно да заболее? — запита Дела Ровере. — Да пийне повечко вино или да изяде някоя развалена мида?

Асканио отговори достатъчно високо, за да чуят слугите:

— Никой не може да каже със сигурност кога Небесният отец ще повика някое от своите чада при себе си.

Дела Ровере бавно смилаше казаното от Асканио, като наум си изреждаше всичките многобройни врагове на Борджиите.

— Вярно ли е, че Александър бил насрочил среща с дука на Ферара, за да обсъди нов брачен съюз за дъщеря си с Алфонсо, сина на дука?

— Не знам много по въпроса — отвърна Асканио. — Но е вярно това, че моят племенник Джовани със сигурност ще е разбрал, ако нещо се гласи. В последно време той беше във Ферара. А колкото и да се опитваш, на него не можеш да му затвориш устата. Аз не вярвам Ферара да приеме съюз с тази прословута Лукреция. Като партия за женитба тя е свършена веднъж завинаги.

Дела Ровере стана от стола си.

— Чезаре Борджия ще завладее земите на Романя и ще ги обедини под контрола на Светия престол. Ферара е последната останала територия, а когато се сключи този съюз, Борджиите ще ни притежават изцяло. Сигурен съм, че Александър ще предпочете да завладява с любов вместо с оръжие. Той ще се стреми с всички сили към този съюз. Ние пък трябва с всички сили да се опитаме да му попречим. Този човек трябва да бъде спрян.

Сега, когато цялото му семейство отново беше в Рим, папа Александър ускори жизненоважните преговори по сватосването на дъщеря си Лукреция за двайсет и четири годишния Алфонсо Д'Есте, бъдещия дук на Ферара.

Фамилията Д'Есте беше един от най-старите и уважавани благороднически родове в Италия; ето защо всички си мислеха, че усилията на Александър да сключи съюз с тях непременно ще се провалят. Само че Александър не мислеше така — той знаеше, че е длъжен да успее.

Княжеството Ферара беше разположено в една област с голяма стратегическа важност, буферна зона между Романя и венецианците, които си оставаха враждебно настроени към Ватикана и не можеше да им се има доверие. Нещо повече, добре укрепена и превъзходно въоръжена, сама по себе си Ферара беше желан стратегически съюзник.

Въпреки това повечето римляни отказваха да повярват, че властният и аристократичен род Д'Есте ще склони да ожени многообичания престолонаследник на тяхното гордо княжество за една

Борджия. Независимо от целия престиж на папската институция и от бойните подвизи и богатства на Чезаре Борджиите бяха смятани от италианските благороднически фамилии за обикновени испански парвенюта. Ала Ерколе Д'Есте, бащата на Алфонсо и настоящ дук на Ферара, беше практичен реалист, който си даваше ясна сметка за военните умения и агресивността на Чезаре. При цялата си защитеност Ферара трудно щеше да устои на една атака на силната папска армия. А Ерколе нямаше никаква гаранция, че до една година Чезаре няма да го атакува.

Освен това Д'Есте знаеше, че един съюз с Борджиите ще превърне неговия потенциален враг в могъщ съюзник против омразните венецианци. А в края на краищата, каза си той, един папа, какъвто и да е като човек, си остава Божи заместник на земята и глава на Светата римокатолическа църква. А това само по себе си донякъде компенсираше липсата на семейна традиция и култура на тези Борджии.

Членовете на фамилията Д'Есте, които бяха силно зависими от французите, не биха се спрели пред нищо, за да угодят на крал Луи. Ерколе знаеше, че Луи много държи на благоразположението на папата и че лично би подкрепил един съюз между Алфонсо и Лукреция — нещо, което сам кралят му бе внушил по най-категоричен начин през последните седмици.

И така, сложните и нелеки преговори се точеха вече няколко дни. Накрая, както винаги става в такива случаи, въпросът опря до парите.

В последния ден Дуарте Брандао се притече на помощ на Ерколе Д'Есте и Александър; всички се надяваха този последен тур на преговорите да завърши успешно и да доведе до съглашение. Тримата седяха в папската библиотека.

— Свети отче — започна Ерколе, — забелязвам, че във вашите покои има само творби на този Пинтурикио. А защо не и на Ботичели? На Белини, Джото? Колко жалко, че не притежавате нищо от такива майстори като Перуджино и Фра Липо Липи?

Александър изобщо не се трогна от упрека. Той си имаше своите непоклатими възгледи за изкуството.

— Аз харесвам Пинтурикио. Един ден той ще бъде признат като най-добрия.

Ерколе се усмихна снизходително.

— Не смятам, свети отче. По-скоро бих казал, че единствен вие в цяла Италия мислите така.

Дуарте веднага се досети, че забележките на Ерколе са едва прикрита тактика за вземане на превес в преговорите. С това гостът явно целеше да изтъкне културното превъзходство на рода Д'Есте пред плебейския вкус и невежеството на Борджиите.

— Може и да сте прав, дон Ерколе — отвърна лукаво той. — В градовете, които превзехме през последната година, има доста творби на превъзходните художници, които споменахте. Чезаре предложи да ни ги изпрати в Рим, но негово светейшество отказа. Аз все още се надявам да му обясня тяхната истинска стойност и да го убедя колко добре биха допълнили интериорите на Ватикана. Ние съвсем наскоро си говорихме например, че във вашия град Ферара се съдържа може би най-голямата колекция от такива шедьоври... както и немалко злато и сребро.

За миг Ерколе побледня, безпогрешно схванал накъде бие оня.

— Е, добре — каза той, като бързо смени темата. — Да поговорим тогава за зестрата.

— Какво се надявате да получите, дон Ерколе? — запита неспокойно Александър.

— Мислех си да поискам триста хиляди дуката, светейшество — каза самодоволно Ерколе д'Есте.

Александър, който лично бе смятал да започне наддаването от трийсет хиляди дуката, се задави с виното си.

— Триста хиляди дуката? Това си е жив обир! — извика той.

— За съжаление не мога да приема по-малко, защото това би било обида за фамилията — отвърна Ерколе. — Ами че моят син Алфонсо е изключителен младеж с блестящо бъдеще, много търсена партия!

Пазарлъкът продължи повече от час, като всяка от страните използваше всевъзможни доводи, за да докаже на другата каква жертва прави. Когато Александър се запъна и отказа да промени предложението си и на йота, Ерколе заплаши да се тръгне.

Александър размисли и предложи компромис.

На свой ред Ерколе отказа и Александър заплаши да прекъсне преговорите, но забеляза уплашеното изражение на дука и склони да бъде убеден да остане на масата.

Накрая Ерколе Д'Есте прие двеста хиляди дуката, макар папата да смяташе, че сумата е прекалено голяма за зестра, още повече, че освен това Ерколе бе настоял за премахване на годишния данък, който Ферара плащаше на светата църква.

И така, до края на деня брачният съюз на десетилетието бе сключен.

Едно от първите неща, които Чезаре направи след завръщането си в Рим, бе да се види на четири очи с баща си, за да се осведоми за своята пленница Катерина Сфорца. Отговорено му бе, че тя се е опитала да избяга от двореца Белведере и за наказание е преместена в тъмницата в замъка Сант Анджелио — значително по-неуютно и крайно нездравословно място.

Чезаре веднага отиде да я навести.

Замъкът Сант Анджелио беше огромна крепост с овална форма, на горните етажи с пишно обзаведени апартаменти за живеене, но в подземията си с няколко големи тъмници. Чезаре нареди на стражите да доведат Катерина във великолепната зала за приеми. Когато се изкачи горе, тя примигваше и болезнено примижаваше, защото явно дълго време очите ѝ не бяха виждали дневна светлина. Беше си останала все така красива, макар косата ѝ да бе сплъстена, а дрехите мръсни и окъсани.

Чезаре я поздрави топло и се наведе да ѝ целуне ръка.

— И така, скъпа ми приятелко — каза усмихнат той, — ти си била по-неразумна, отколкото те мислех. Да те настаня в най-разкошния дворец в Рим, а ти да ми се отплатиш за великодушието, като се опиташ да бягаш!

— Трябваше да се досетиш — каза тя с равен глас.

Чезаре се разположи на брокатеното канапе и предложи на Катерина да седне до него, но тя отказа.

— Мина ми през ума, че може да направиш опит за бягство — каза Чезаре, — но се надявах, че си достатъчно разумна и ще предпочетеш да живееш в разкош, макар и като пленница, отколкото да гниеш в тъмница.

— И в най-големия разкош пленникът си е пленник — отбеляза студено Катерина.

Чезаре се забавляваше с разговора и макар в гласа ѝ да звучеше неприязън, той я намираше за очарователна.

— А сега какво смяташ да правиш? — попита я той. — Не допускам, че ще ти е приятно да прекараш остатъка от дните си в крепостта Сант Анджело.

— Какъв друг избор ми се предоставя? — запита язвително тя.

— Да ми припишеш официално земите си в Имола и Форли — отвърна той. — И да обещаеш, че никога няма да се опитваш да си ги възвърнеш със сила. След което аз ще разпоредя да те пуснат на свобода и ти можеш да се оттеглиш, където намериш за добре.

Катерина му се усмихна лукаво.

— Мога да ти подпиша каквато хартийка пожелаеш, но какви гаранции имаш, че няма да се опитам да си възвърна земите?

— Може би някой по-недостоеен от теб би се изкушил да наруши подписаното споразумение, но за теб не мога да допусна, че ще постъпиш недобросъвестно. Разбира се, дори и да не устоиш на дадената дума, ще докажем пред римския съд, че именно ние сме законните владетели на земите ти. Твоята измяна ще се изтълкува в наша полза.

— Толкова ли разчиташ на това? — засмя се тя. — Трудно ми е да го повярвам. По-скоро подозирам, че криеш нещо от мен.

Чезаре ѝ подари най-очарователната си усмивка.

— Може да ти прозвучи твърде сантиментално, но ме боли, че красиво същество като теб може да гние в тъмница за вечни времена. Жалко наистина.

За своя изненада Катерина откри, че присъствието на Чезаре я радва; в същото време тя бе решена да не допусне някакво моментно увлечение да я тласне към безразсъдство. Тя също имаше своя тайна, но още не можеше да се реши да я сподели с него. За да вземе такова решение, ѝ бе нужно време.

— Ела утре, Чезаре — каза му кротко тя. — Остави ме да размисля.

Когато отново я навести на следващата сутрин, Катерина се бе възползвала от услугите на камериерките, които ѝ бе изпратил да я изкъпят и измият косите ѝ. Сега, макар да бе облечена със същите вехти и окъсани дрехи, Чезаре забеляза, че си е дала труд да се разкраси.

Пристъпи към нея, но този път, вместо да се отдръпне, тя също направи крачка напред. Той се пресегна, придърпа я към себе си на канапето и страстно я целуна. Но когато след няколко секунди Катерина го отблъсна леко, Чезаре не се опита да я задържи в обятията си против волята ѝ.

Катерина заговори първа, като прокара пръсти през кестенявите къдрици на Чезаре:

— Ще сторя това, което предлагаш. Но ще се намерят хора, които ще кажат, че си луд, за да ми се довериш.

Той я погледна влюбено.

— Вече го казаха. Ако зависеше от моите другари, тялото ти отдавна щеше да плува в Тибър. Е, къде реши да заминеш?

Двамата седяха един до друг на канапето; той се пресегна и я хвана за ръката.

— Във Флоренция. За Имола или Форли не може и дума да става, а роднините ми в Милано са ужасни досадници. Във Флоренция поне няма да ми е скучно. Може дори да си намеря нов съпруг, Господ да му е на помощ!

— Напротив, той ще бъде голям щастливец — каза усмихнат Чезаре. — Документите ще бъдат подготвени до довечера, а утре ще можеш да отпътуваш. Разбира се, с надеждна охрана.

Той стана да си ходи, но при вратата се обърна и я погледна.

— Пази се, Катерина — каза той.

— И ти също — отвърна тя.

След като Чезаре си тръгна, тя бе обзета от необяснима тъга. Знаеше, че двамата никога повече няма да се срещнат, така че той нямаше как да разбере, че документите нямат никаква стойност. В утробата си тя носеше част от него — единственото, което ѝ бе нужно. Защото като майка на неговия наследник един ден Катерина щеше да си възвърне своите земи.

Филофила беше най-талантливият стихоплетец интригант в цял Рим. Той тайно получаваше възнаграждение от фамилията Орсини и се ползваше с личната закрила на кардинал Антонио Орсини. Надарен с богато въображение, Филофила беше в състояние да припише невероятни грехове и престъпления и на най-големия светец. Но още

по-голямо удоволствие му доставяше да се рови в делата на истински злодеи, особено на достатъчно високопоставени. В стиховете си той измисляше грозни, уродливи образи на цели градове — така например Флоренция беше едрогърда проститутка с широк ханш, град на богатства и велики артисти, но без храбри воители. Гражданите ѝ бяха алчни лихвари, приятели на турците и педерастии. Като същинска развратница тя тичаше да иска закрила от всевъзможни чужди сили, вместо да се съеши с останалите италиански градове.

Венеция беше, разбира се, тайнственият и коварен град на дожите, които продаваха кръвта на своите съграждани за пари и бяха готови да езекутират всеки, дръзнал да каже на някой чужденец колко дуката плащат за метър коприна в Далечния изток. Венеция беше гигантска змия, която чакаше, притаена в канала, да нагълта всяка мръвка от цивилизования свят, от която можеше да извлече печалба. Град без изкуство и занаяти, без велики книги и голяма библиотека, град, завинаги затворен за хуманитарните науки. Коварен град, в който не се правеше разлика между престъпници и велики личности.

Неапол беше градът на сифилиса — френската болест, както ѝ викаха тогава, а Милано лижеше задника на французите и на онези педерастии, флорентинците.

Ала всички тези не твърде ласкави определения и епитети бледнееха в сравнение с отровната жлъч, която този римски сатирик изливаше по адрес на фамилията Борджия.

В римувани строфи Филофила възпяваше нескончаемите оргии във Ватикана, убийствата в Рим и градовете-държави на Италия. В изящни стихове и елегантна проза той разказваше, че папа Александър си е купил престола с рушвети и имал дващест биологични деца, че е провалил кръстоносните походи, като е откраднал заделените пари от фонда на „Свети Петър“, за да плати за войните на Чезаре, че е провъзгласил сина си за господар на Романия и е потъпкал папските земи. И за какво? За обогатяване на себе си и семейството си, за издръжка на многобройните си копелета и държанки и за оргиите в двореца. Нещо повече, сякаш не му стигало кръвосмешението със собствената му дъщеря, та я научил да слага отрова във виното на богатите му врагове от Светия колегиум и на няколко пъти я продавал за жена на издънки на най-властните италиански фамилии. Единият ѝ

брак бил разтрогнат, а във втория останала вдовица, защото собственият ѝ брат — Цезаре Борджия — убил съпруга ѝ.

Ако имаше област от неговото творчество, в която Филофила надминаваше себе си, това бяха стихотворенията му, посветени на Цезаре Борджия. С най-сочни подробности той описваше как Цезаре винаги носи маска, за да крие ужасяващите рани по обезобразеното си от сифилиса лице; как бил измамил френския и испанския крал, като същевременно изменил на Италия и с двамата; как също като баща си извършил кръвосмешение, и то не само със своята сестра, но и със снаха си. Единия си брат той превърнал в презрян рогоносец, а другия — в студен труп. Изнасилването било любимото му развлечение, убийството — най-ловката му дипломация.

В последно време, след обявяването на баснословния годеж на Лукреция с младия Д'Есте, Филофила насочи отровното си перо към нея. Тя била спала с брат си и баща си, отначало поотделно, а после едновременно, в едно и също легло. Съвкупявала се с кучета, маймуни и мулета; а когато кочияшът я сварил в неудобна ситуация с един кон, тя го отровила, за да му запуши устата. Сега, след като не можел повече да понася срама от извратените ѝ удоволствия, баща ѝ я нахлузил на врата на престолонаследника на Ферара, за да циментира отношенията си с един от най-знаменитите италиански родове. Да, казваше Филофила, този път старият хитрец бе надминал себе си по отношение на Лукреция.

С такива произведения Филофила печелеше популярност и слава. Стиховете му се преписваха и разлепяха по фасадите на къщите в Рим, разпространяваха се във Флоренция и особено много се търсеха от богатите венецианци. Наистина, Филофила не смееше да се подпише под тях с името си, но под всяко стихотворение слагаше своя знак — два черни гарвана, които се кълват един друг. Така хората разбираха кой е авторът.

Един слънчев следобед поетът се контеше и парфюмираше в банята си, понеже бе канен в двореца на своя покровител, кардинал Орсини. Самият той живееше в една малка къщичка в двора на Палацо Орсини, която кардиналът му бе разрешил да ползва. Подобно на всички велики владетели кардинал Орсини обичаше да се обгражда с

роднини и поддръжници, които да го бранят в случай на нужда. А Филофила беше толкова сръчен с камата, колкото и с перото.

Под прозореца на банята се чу тропот на копита и дрънкане на доспехи. Филофила надникна и видя дузина въоръжени конници, които обкръжиха къщата му. Всички бяха с леки доспехи освен предводителят им, който беше облечен изцяло в черно — черен елек, черен клин, черни ръкавици и черна барета на главата. На лицето си имаше черна маска. Със свито гърло Филофила разпозна Чезаре Борджия, а при вида на меча и камата, които бе препасал на кръста си, за малко не припадна от страх.

В този момент поетът с облекчение забеляза, че група бойци от стражата на Орсини приближават пеша към хората на Борджия. Ала Чезаре не им обърна никакво внимание и пристъпи към вратата на къщата. Филофила излезе да го посрещне; това беше първата им среща лице в лице.

Чезаре се стори на Филофила висок и мускулист като германец. На лицето му бе изписана широка усмивка. Той се обърна към домакина с пресилена любезност:

— Е, господин поете — каза той, — дошъл съм да ви помогна за римите. Само че тук е невъзможно да се твори. Ще трябва да дойдете с мен.

Филофила отвърна с нисък поклон:

— Господарю, принуден съм да отклоня поканата. Кардиналът ме вика. С удоволствие ще дойда някой друг път, ако ми отделите време.

Колкото и да преливаше от възмущение, че тоя Борджия е нахълтал така в къщата му, Филофила не смееше да посегне към меча или камата си.

Без повече приказки Чезаре вдигна поета като сноп дрипи и го метна на коня си. После се качи на седлото и го удари с юмрук само веднъж, но достатъчно, за да го приспи за известно време.

Когато поетът отвори очи, над главата си видя грубо одялани греди; по-надолу по стените висяха препарирани глави на животни — глигани, мечки и бикове. Помисли си, че сигурно е в някаква ловна хижа.

После Филофила се огледа наоколо и видя някакъв мъж. Той веднага го позна и изстина; беше дон Микелото, известен повече с прозвището Удушвача. Седеше в ъгъла и точеше дълъг нож.

След първоначалното вцепенение Филофила събра кураж и заговори:

— Сигурно знаете, че кардинал Орсини и стражата му ще ме открият тук и най-сурово ще накажат всеки, който е дръзнал да ми стори зло.

Мъжът не отговори; ръцете му продължаваха методично да заглаждат дългото острие.

— Предполагам, че се готвите да ме удушите? — каза Филофила с треперещ глас.

Микелото за пръв път му обърна внимание.

— Не, господин поете. Нищо подобно. Удушването би било твърде бърза смърт за злодей като вас. Това, което възнамерявам да ви сторя — продължи усмихнат той, — е първо да ви отрежа езика. После ушите и носа. После гениталиите. После пръстите на ръцете, един по един. После може би нещо друго. Или ако се съжاليا над вас, може и да ви убия.

Следобед на другия ден през зида, ограждащ градината на Палацо Орсини, бе хвърлен окървавен чувал. Когато стражите на кардинала го отвориха, започнаха да повръщат при вида на съдържанието му. Вътре имаше обезглавен труп с отрязани пръсти на ръцете. Отрязаните му гениталии, език, уши и нос също се намираха в чувала, грижливо завити в едно от най-новите стихотворения на Филофила.

Инцидентът бързо се потули. Творчеството на великия бард изведнъж секна. В града се заговори, че бил отпътувал за Германия, за да възстановява здравето си на минералните бани.

Сребърното езеро беше особено красиво през пролетта. Чезаре и Лукреция бяха прекрасна двойка, докато се разхождаха заедно по брега — тя с обсипаната си със скъпоценни камъни наметка, той както винаги целият в черно кадифе, с барета със забодени пера и рубини. Двамата се бяха върнали на мястото, където навремето бяха изживели най-щастливите си мигове; в бъдеще щяха да прекарват заедно все по-малко време, защото сватбата ѝ с Алфонсо Д'Есте приближаваше.

Кестенявите къдрици на Чезаре блестяха на ярките слънчеви лъчи, а лицето му — въпреки черната маска — беше озарено от усмивка на радост, че отново е със сестра си.

— Значи след една седмица ти ще си госпожа Д'Есте? — шеговито я подразни той. — Е, този път наистина ще попаднеш в добро семейство, което е голяма чест, а също и отговорност.

— Аз винаги ще си остана Борджия, Чез — отвърна Лукреция. — И няма нужда да ме ревнуваш, защото нито за миг не съм си помислила, че новият ми брак е по любов. Този Алфонсо ме взима за своя съпруга с такова нежелание, с каквото и аз него за свой съпруг. Но както аз съм дъщеря на баща си, така и той е син на своя.

Чезаре ѝ се усмихна нежно.

— След всички преживени беди си станала още по-красива. А този брак ще ти позволи да се занимаваш с много от нещата, които толкова обичаш. Фамилията Д'Есте са големи любители на изкуствата, у тях се събират поети и скулптори. Ферара е средище на културата и хуманитарните науки, все неща, които ще ти доставят неимоверна наслада. Освен това градът се пада в моите територии в Романия, а крал Луи направлява дука с желязна ръка.

— Нали ще се грижиш за Джовани и Родриго, когато си в Рим? Ужасявам се, че във Ферара ще бъда без децата си. Нали ще ги закриляш и ще ги прегръщаш със силните си ръце, и ще се отнасяш еднакво и с двамата? Ще го направиш заради мен, нали? — запита тя.

— Можеш да не се съмняваш. Защото колкото едното дете е мое, толкова другото е твое, а ти си моята вечна любов. — После Чезаре я погледна и запита: — Креция, ако баща ни не бе сключил съюза с тези Д'Есте, щеше ли да прекараш живота си като вдовица и владетелка на Непи?

— Внимателно обмислих решението си, преди да се съглася на този съюз — отвърна Лукреция. — Ако бях толкова против, баща ни щеше да се опита да ме принуди, но щеше да открие, че съм избягала в манастир, дори че съм станала монахиня. Но аз се научих на изкуството на държавното управление и вярвам, че в моя нов дом ще има нужда от уменията ми. Освен това не мога да си представя живота без моите деца, а един манастир не е най-подходящото място за тях.

Чезаре се спря и възхитено погледна сестра си.

— Има ли нещо, което да не си обмислила? Нещо, с което да не си в състояние да се справиш с твоята мъдрост и доброта?

По лицето ѝ пробегна сянка на тъга.

— Има един малък проблем, за който не успявам да намеря решение. И макар да е незначителен в сравнение с останалите, все пак ми причинява болка.

— С инквизиция ли да ти измъкна тайната? — пошегува се той. — Или може би ще си я кажеш доброволно, за да видим дали не мога да ти помогна.

Лукреция поклати глава.

— Не бих могла да се обръщам към новия си съпруг с името Алфонсо, без всеки път да си спомням за предишния. А не знам как иначе да му викам.

Очите на Чезаре блеснаха; той явно се забавляваше с терзанията на сестра си.

— Никой проблем не е по-силен от мен — каза той. — Ето, имам отговор на молитвите ти. След като Алфонсо е син на баща си, както казваш, то защо не го наречеш Филио^[1]? Кажу му го за пръв път в брачното легло, докато сте заедно, и той ще си помисли, че е знак на голяма любов.

Лукреция набърчи изящното си носле и се изсмя на глас.

— Филио? Какво име само за един аристократ!

Но след като помисли малко, името не ѝ изглеждаше толкова лошо и тя сякаш се поуспокои.

Двамата се разходиха до края на стария пристан, от който като деца се бяха хвърляли безстрашно във водата или бяха излизали с лодка да ловят риба и да се къпят. Тогава баща им неизменно бе седял някъде наблизко, откъдето можеше да ги наглежда, пази и закриля. Сега, след толкова години, те отново седнаха на същия пристан и се загледаха в малките вълнички по повърхността на езерото, отразяващи лъчите на следобедното слънце като милиони разпилени брилянти. Лукреция се облегна на брат си и той я притисна до себе си. Когато заговори, гласът ѝ беше тих и сериозен:

— Чез, чух за онзи нещастен поет Филофила.

— Така ли? — запита невъзмутимо Чезаре. — Да не би смъртта му да те е разстроила? Той самият не те обичаше особено, иначе не би могъл да пише такива гнусотии по твой адрес.

Лукреция се извърна и го погали по лицето.

— Знам това, Чез — каза тя. — Предполагам, че би трябвало да ти благодаря за всичко, което правиш за мое добро въпреки смъртта на Алфонсо. Дори и това отдавна се опитвам да разбера и да ти простя. Тревожа се за теб. Напоследък си започнал да убиваш с голяма лекота. Не се ли боиш за собствената си душа?

Чезаре се опита да ѝ обясни:

— Ако наистина има Бог, както твърди баща ни, той едва ли би ни казал, че не бива никога да убиваме. Иначе защо има толкова много войни? Това, което се има предвид под „Не убивай“, е: убийството е грях тогава, когато не се извършва в името на разумна и благородна кауза. Всички знаем, че не е грях да обесиш един доказан убиец.

— Наистина ли знаем това, Чез? — попита възбудено тя. Докато говореше, Лукреция се извърна, за да го погледне в лицето; темата явно я вълнуваше. — Не е ли твърде самонадеяно ние да решаваме коя кауза е разумна и благородна? За един неверник може да е разумно и благородно да убива християни, но за един християнин разумно и благородно е точно обратното.

Още веднъж Чезаре се взря в сестра си, изумен от доводите ѝ.

— Креция, аз никога не убивам за лично удоволствие, само за благо на всички нас.

Очите на Лукреция се наляха със сълзи, но тя се опита да овладее гласа си.

— Значи ли това, че трябва да очакваме още много убийства?

— Разбира се, че ако има война, ще има и убийства, Креция. Но понякога и без война сме принудени да отнемаме човешки живот в името на висшето благо, както и на собствената си безопасност. — После Чезаре ѝ разказа за решението си да обеси онези кокошкари по време на престоя на войските му в Чезена.

Лукреция се поколеба, преди да отговори. Тя изглеждаше недостатъчно убедена.

— Боя се, Чезаре, че може да използваш „висшето благо“ като повод за премахване на хора, които са ти неудобни. А животът е пълен с неудобни хора.

Чезаре се изправи на крака и се загледа в повърхността на езерото.

— Добре, че не си мъж, Креция. Щеше толкова много да се съмняваш във всичко, че нямаше да можеш да свършиш нищо.

— Сигурно си прав, Чез — отвърна замислено Лукреция. — Но не съм сигурна, че това само по себе си е толкова лошо... — Самата тя вече не беше сигурна, че знае кое е добро и кое зло, особено когато злото се крие в сенките на душите на онези, които най-много обичаме.

* * *

Когато розовият здрач падна над Сребърното езеро, Лукреция хвана брат си за ръката и го поведе по пътеката към малката къщичка. Вътре те легнаха голи върху бялата кожа пред камината, в която припукваше буен огън. Чезаре с възхищение заглежда наедрелите гърди на сестра си, гладкия ѝ корем; удивен, той си каза, че през изминалите години Лукреция е станала истинска жена и че той я желае повече от всякога.

Лукреция го заговори; гласът ѝ преливаше от нежност и обич.

— Чез, свали си маската, когато ме целуваш — каза тя. — Ако не виждам лицето ти, как мога да съм сигурна, че си ти?

Усмивката на Чезаре замръзна и той сведе засрамен очи.

— Няма да мога да се любя с теб, ако очите ти са нажалени от белезите по лицето ми — отвърна тъжно той. — А пък сега сигурно сме за последен път заедно.

— Заклевам ти се, че няма да те гледам със съжаление — каза Лукреция. После го погъделичка и добави през смях: — Може дори да се усмихвам и тогава ще престанеш с твоите глупости. Аз те обичам от мига, когато за пръв път отворих очи и ти се бе надвесил усмихнат над мен. Аз си играех с теб, къпех те, двамата израснахме заедно. Виждала съм те толкова красив, че трябваше или да отклоня поглед, или да се издам; виждала съм те с разбито сърце, когато тъгата в очите ти караше моите да се пълнят със сълзи. Но никога не съм те обичала по-малко или мислила по-малко за теб, откакто имаш тези незначителни белези по лицето си.

Лукреция се наведе над него, устните им се сляха, тялото ѝ трепереше от възбуда. Когато отново вдигна глава, тя го погледна право в очите и каза:

— Искам да те докосвам, да виждам как клепачите ти се притварят в екстаз, да прокарам пръсти по носа ти, да усетя сладостта на сочните ти устни. Не искам нищо да ни разделя с теб, братко, любими, приятелю мой. Защото след тази нощ това, което е останало от моята любов, ще бъде завинаги твое.

Чезаре се надигна и бавно свали маската от лицето си.

* * *

През следващата седмица Лукреция се омъжи за Алфонсо Д'Есте в Рим. Женихът не присъстваше на церемонията. Заедно с брачния договор той ѝ бе изпратил свой малък портрет, от който я гледаше висок, строг мъж, не грозен, но във всеки случай твърде сериозен и затворен. Облечен беше в тъмна униформа на държавен служител с множество медали и лентички на отличия; продълговатото му лице беше украсено с буйни мустаци, които гъделичкаха горната му устна, без да го накарат да се усмихне. Вълнистата му тъмна коса беше сресана плътно върху главата; всяка къдрица, всеки косъм си беше на мястото. Лукреция не можеше да си представи този Алфонсо да я обича или да се люби с нея в самозабрава.

Уговорено беше в скоро време тя да се премести при него във Ферара, където щеше да бъде семейният им дом. Междуременно в Рим започнаха сватбените тържества. Този път празничните шествия,

церемонии и трапези бяха още по-пищни, отколкото при сватбата ѝ с Джовани, и несравнимо по-разточителни, отколкото при втората ѝ сватба с нейния възлюбен Алфонсо. Жителите на града не помнеха такава показност и разгул.

Римските благороднически фамилии бяха приказно богати, а техните дворци — един от друг по-разкошни. Въпреки това им бяха раздадени специални суми, с които да покрият разноските си за участие в сватбените празненства. Изглежда, папата бе решил този път да изпразни до дъно хазната, за да отпразнува подобаващо блестящата партия, която бе намерил за дъщеря си. Той обяви дни на официални празници за всички работещи, а в продължение на цяла седмица не секнаха всевъзможните шествия, процесии, панаири и пиршества. Пред Ватикана и край всички по-важни дворци бяха запалени огромни огньове, а най-големият от всички гореше пред двореца Санта Мария дел Портико.

В сватбения ден, когато брачният договор бе подписан и папата даде благословията си, Лукреция беше облечена с разкошна рокля от златоткан плат, покрита със скъпоценни камъни, която след приключване на церемонията тя хвърли през балкона на събралото се множество. Роклята падна върху дворцовия шут, който побегна през площада с викове: „Да живее дукесата на Ферара! Да живее папа Александър!“

Самият Чезаре взе дейно участие в сватбата на сестра си и смая всички с ездаческите си умения по време на парада в нейна чест.

Същата вечер, на сватбено тържество за тесен кръг роднини и близки, Лукреция изпълни няколко испански танца, с които достави голямо удоволствие на баща си. С блеснало лице папа Александър седеше на трона си и пляскаше с ръце. Чезаре, е искрящи от възбуда очи зад карнавалната си маска, инкрустирана със злато и перли, стоеше от дясната страна на баща си, а Хофре — от лявата му страна.

В един момент Александър, в целия блясък на папските си одежди, стана от трона, слезе бавно по стъпалата, тържествено прекоси балната зала и застана пред дъщеря си. Изведнъж в залата настана тишина.

— Ще удостоиш ли стария си баща с един танц? — запита той.
— Скоро ще си толкова далеч оттук.

Лукреция направи реверанс и пое ръката на баща си. Александър се обърна към музикантите, каза им какво да свирят и после взе Лукреция в обятията си. Тя с удивление забеляза, че папата е все така мъжествен и силен, стъпките му леки и пъргави, а усмивката му лъчезарна като на младини. Почувства се отново дете, сякаш ей сега баща ѝ щеше да постави малките ѝ крачета в сатенени пантофки върху краката си и щеше да я поведе по дансинга. Тогава тя обичаше баща си така, както обичаше самия живот. В тези далечни, вълшебни времена все още ѝ се струваше, че всичко е възможно, все още не бе научила, че животът е саможертва.

Внезапно тя вдигна глава и погледна през рамото на баща си. Брат ѝ Чезаре стоеше точно зад него.

— Може ли, татко? — попита той.

Александър се извърна и погледна изненадан сина си, но бързо се съвзе.

— Разбира се, сине мой — отвърна той. Ала вместо да пусне ръката на Лукреция, той нареди на музикантите да продължат да свирят. Застанал между децата си, хванал с едната ръка Чезаре и с другата Лукреция, с гръмък смях папата поведе и двамата във вихъра на танца. С невероятна за годините си енергия той се въртеше и подскачаше, а те едва го следваха. Лицето му сияеше от неземно щастие.

Тълпата ръкопляскаше и се заливаше от смях. Постепенно и други се включиха в танците, докато накрая цялата зала се изпълни с въртящи се, подскачащи и пляскащи с ръце човешки фигури. Само една фигура стоеше встрани и не вземаше участие във всеобщата веселба. Хофре, най-младият син на папата, висок и мрачен, наблюдаваше безмълвно танците и по лицето му не пробягваше и сянка от усмивка.

Малко преди Лукреция да отпътува за Ферара, папата устрои банкет само за мъже, за който разпрати покани до цялото висше общество на Рим. Бе поръчал млади танцьорки да веселят гостите, а залата беше пълна с маси за карти, табла и други игри. Александър не жалеше средства, за да отпразнува сключения успешен нов съюз.

В разгара на банкета Александър, Чезаре и Хофре седяха на централната маса в компанията на Ерколе Д'Есте, възрастния дук на Ферара, и двамата му племенници. Алфонсо Д'Есте, младоженецът, бе останал да управлява града в отсъствието на баща си.

Вечерята беше истински пир, масите бяха отрупани с всевъзможни екзотични блюда и задморски деликатеси, а големите гарафи с вино допринасяха за доброто настроение на гостите.

Докато слугите разчистваха, Хофре, по-младият син на Александър, се надигна несигурно от стола си и вдигна чаша за наздравица.

— Като дар от моята фамилия в Неапол и специално в чест на фамилията Д'Есте, с която така хубаво се сродихме, е тази приятна изненада... нещо неவிждано в Рим от много време.

Александър и Чезаре изненадано се спогледаха, смутени от нетактичността на Хофре да твърди, че „се е сродил“ с фамилията Д'Есте. Мълчаливо зачакаха със свити сърца да видят изненадата, която им бе приготвил. Гостите се размърдаха нетърпеливо.

Големите резбовани врати на банкетната зала се разтвориха, влязоха четирима пажове и безмълвно започнаха да разпръскват златни кестени по пода в средата на залата.

„Господи!“ — помисли си Чезаре и погледна ужасено папата. Той изведнъж се бе досетил какво следва и отчаяно зашепна на брат си:

— Хофре! Не прави това...

Ала вече беше късно.

Под звуците на тържествени фанфари Хофре отвори друга врата и в залата грациозно запристъпя процесия от двайсет млади куртизанки, съвсем голи, с разпуснати тъмни коси и маслиненни тела, намазани с благовонни масла и парфюми. Около кръста на всяка от тях бе завързана малка копринена кесийка.

Замаян от виното, Хофре гръмогласно обяви:

— Това, което виждате на пода пред себе си, господа, са кестени от чисто злато. А когато тези прекрасни дами се наведат да ги събират, вие ще имате възможност да огледате прелестите им от малко неочакван ъгъл. Едно фантастично ново преживяване... поне за някои от вас.

Гостите избухнаха в гръмогласен смях. Напразно Чезаре и папата се опитваха да прекратят това срамно зрелище. Без да обръща внимание на знаците, които му правеха, Хофре с наслада продължаваше да говори:

— Чувствайте се свободни, господа, да яхате тези млади кобилки колкото ви се иска. Обърнете внимание, че качването става в изправена поза, изотзад. За всяка успешна езда дамата има право да вдигне по един златен кестен от пода и да си го сложи в кесийката. Разбира се, кестените си остават за тях, като възнаграждение за усилията им да ни развличат и веселят.

Куртизанките се наведоха и започнаха да въртят голите си задници в сладни извивки сред грубиянските подвиквания на възбудената мъжка публика. Само Ерколе Д'Есте, шокиран от вулгарното зрелище, седеше мълчаливо на стола си, пребледнял от гняв.

Един по един римските благородници наскочаха от местата си и запристъпваха към наведените чакащи жени. Тези от тях, които не се включиха в ездата, се задоволяваха да потупват отстрани и похотливо да пощипват едрите, треперещи купчини месо.

На младини самият Александър с наслада бе участвал в подобни забавления, но сега гледаше оргията, примрял от ужас, ясно съзнаващ чудовищната неуместност на случващото си. Нещо му подсказваше, че истинският замисъл на тази гротескна нелепост е в пълното компрометиране на фамилията му пред онези префинени аристократи, с които току-що бе сключил неравностоен съюз.

Папата се приближи до Ерколе Д'Есте и смутено се опита да му се извини за гафа. Но Ерколе само поклати глава, докато наум си казваше, че ако брачният договор не бе подписан преди броени дни, той щеше да отмени сватбата и да си пробва късмета едновременно срещу французите и войските на Чезаре... по дяволите златото на баща му. Ала златото вече беше в банката, така че сега не му оставаше нищо друго, освен да напусне възмутен залата, мърморейки ядовито: „Господи, какви дръвници са тези Борджии!“

По-късно същата вечер Чезаре научи нещо, което още повече го разстрои. Трупът на Асторе Манфреди бил открит да плува в Тибър. След падането на Фаенца Чезаре му бе обещал да се добере необезпокояван до Рим, а с убийството на Асторе излизаше, че е

нарушил дадената дума. Нямаше съмнение, че всички подозрения щяха още веднъж да паднат върху него. Много хора щяха да си кажат, че Чезаре Борджия е извършил поредното вероломно убийство. С помощник като дон Микелото това със сигурност не бе невъзможно. Ала кой ли всъщност бе сторил това? — замисли се Чезаре. И защо?

Два дни по-късно в една от тържествените зали на горния етаж папата официално се сбогува с дъщеря си. Лукреция щеше за пореден път да напусне бащиния дом и сега ѝ беше мъчно въпреки всичките беди, които ѝ бе причинил баща ѝ. Самият Александър се правеше на по-весел, отколкото беше всъщност; той не се съмняваше, че Лукреция ще му липсва болезнено.

— Ако не се чувстваш щастлива — каза ѝ той, — изпрати ми писмо и аз ще използвам цялото си влияние, за да облекча положението ти. Не се тревожи за децата си; както знаеш, Адриана се грижи превъзходно за тях.

— Но, татко — каза Лукреция, — аз вече знам толкова много неща — от държавно управление до устройване на забави и посрещане на гости, а при все това ме е страх да се появя сред новите си роднини, защото подозирам, че никой от тях не ме обича.

— Много скоро и те ще те заобичат, както и всички останали — каза ѝ Александър. — Мисли си за мен и аз ще усещам мислите ти. Аз също ще си мисля често за теб и ти ще усещаш моите. — Той я целуна по челото. — Хайде, тръгвай. Не прилича на един папа да рони сълзи при раздяла с детето си.

Докато Лукреция се готвеше да се качи на коня, Александър я наблюдаваше от прозореца. Той ѝ извика:

— Горے главата, момичето ми. Всичко, което желаяш, ще ти се изпълни.

Лукреция отпътува за Ферара, придружена от свита — хиляда души благородници, прислуга, музиканти, фокусници и акробати. Благородниците яздеха на напети жребци или се возеха в богато украсени карети. Самата Лукреция яздеше дребен испански жребец с разкошна сбруя, седло и юзди, украсени със златни капси. Прислугата и останалите пътуваха на магарета или в прости каруци, а някои дори пеша.

Керванът спираше във всеки град в покорените от Чезаре територии, за да може Лукреция да се изкъпе и измие дългата си коса. Навсякъде ги посрещаха групи деца, облечени в жълто и червено — цветовете на герба на Чезаре. В чест на Лукреция и свитата ѝ се устройваха пищни празненства, зрелища и пирове.

Керванът на папската дъщеря пътува от Рим за Ферара повече от месец, като по пътя изпразни доста градски хазни.

Ерколе Д'Есте, дукът на Ферара, бе известен надлъж и шир със своята стиснатост. Само след броени дни той отпрати почти цялата скъпо струваща свита на Лукреция обратно за Рим. Тя трябваше да се бори за всеки слуга, за всяка компаньонка, която искаше да задържи в новото си домакинство.

След като повечето от придружителите на Лукреция си тръгнаха разочаровани по заповед на дука, Ерколе даде на снаха си нагледен урок за това как ще протича животът ѝ оттук нататък. Той я поведе по едно тясно вито стълбище към таванска стаичка под покрива на замъка. Там ѝ посочи някакво тъмно петно на пода и каза:

— На това място един от моите предшественици е обезглавил съпругата си и доведения ѝ син, защото открил, че са любовници. Погледни, моето момиче — изсмя се зловещо той, — кръвта още си личи ясно.

Приковала поглед в петното на пода, Лукреция потрепера от ужас.

Само няколко месеца след като се събра с новия си съпруг Алфонсо Д'Есте, Лукреция отново забременя. Жителите на Ферара ликуваха, защото отдавна се молеха за мъжки наследник. За нещастие лятото се случи дъждовно и Ферара бе пълна с маларийни комари. Лукреция заболя.

Алфонсо изпрати писмо на папата, за да му съобщи, че дукесата на Ферара има треска, висока температура, трепери и се поти. Той обясни, че Лукреция е в безсъзнание и бълнува, и предложи на Александър да изпрати своя личен лекар.

При мисълта, че може да загубят Лукреция, Александър и Чезаре изпаднаха в ужас. И двамата се бояха, че тя може да е била отровена. Папата собственоръчно написа указания дъщеря му да бъде лекувана единствено от неговия личен лекар, когото начаса изпрати във Ферара. Чезаре, преоблечен като мавър, с начернено лице и дълга роба с качулка, придружаваше лекаря и още същата вечер двамата заедно застанаха до леглото на болната.

Понеже не знаеше кои са двамата мъже, изпратени от Рим, Алфонсо не излезе да ги посрещне, а изпрати слугата си да ги отведе до стаята на Лукреция. Макар да се мятеше в унес, Лукреция веднага позна Чезаре. Кожата на лицето ѝ беше бяла като вар, бледите ѝ устни бяха напукани от треската, стомахът ѝ болеше от непрестанното повръщане през последните две седмици. Тя се опита да поздрави брат си, но устните ѝ само се раздвижиха безмълвно.

Когато слугата излезе, Чезаре се наведе да я целуне.

— Моята принцеса изглежда леко пребледняла тази вечер — каза той. — Обичайната руменина не краси страните ти. Да не би да ти липсва любов в този прокълнат град?

Лукреция се опита да се усмихне на шегата му, но не можеше дори да повдигне ръка, за да го погали по лицето. Очевидно беше, че състоянието ѝ е критично; Чезаре още повече се изплаши, когато и лекарят го потвърди.

Чезаре отиде до умивалника, изтри тъмната боя от лицето си и нареди на слугата да доведе дука. След минута дойде самият Ерколе, видимо уплашен, че го викат в стаята на Лукреция. Когато видя Чезаре, той зяпна от изненада.

— Чезаре Борджия! Какво правиш тук?

Когато Чезаре заговори, гласът му не вещаеше нищо добро:

— Дойдох да видя сестра си. Защо, не съм ли добре дошъл? Има ли нещо, което не бива да знам?

— Не, разбира се, че не — заекна Ерколе. — Просто... не очаквах да те видя.

— Няма да злоупотребя с гостоприемството ти, драги — каза Чезаре. — Ще остана само колкото да ти предам едно послание от баща ми. И от мен самия.

— Така ли? — запита дукът. Очите му се бяха присвилили от съмнение и уплаха.

Чезаре сложи ръка на дръжката на меча си, сякаш готов да се бие с цяла Ферара. Той се приближи до Ерколе и каза с твърд, равен глас:

— Светият отец и аз самият бихме желали да видим Лукреция в добро здраве колкото се може по-скоро. Ако тя умре, ние при всички положения ще обвиним за смъртта ѝ нейните домакини и техния град. Ясно ли се изразих?

— Това като заплаха ли да го приема? — запита Ерколе.

— Надявам се, че се разбираме от една дума — каза Чезаре много по-спокойно, отколкото се чувстваше. — Сестра ми не бива да умира. Ако умре, и други ще я последват.

Чезаре и папският лекар останаха няколко дни във Ферара. Накрая бе решено, че за да бъде излекувана, на Лукреция трябва да ѝ се пусне кръв. Ала тя категорично отказа.

— Не позволявам да ме обезкървите — извика тя, като мятеше безумно глава и риташе с крака с малкото останали ѝ сили.

Чезаре седеше до нея, държеше ръцете ѝ и нежно я успокояваше.

— Ти трябва да живееш, заради мен — каза той. — Без теб аз самият нямам за какво да живея.

Най-после Лукреция се усмири и зарови лице в гърдите на брат си, за да не вижда какво се прави с ней. Докато Чезаре я държеше за крака, докторът направи няколко малки разреза на глезена и стъпалото ѝ, докато прецени, че е изтекла достатъчно кръв, за да оздравее.

Преди да си тръгне, Чезаре целуна Лукреция и обеща много скоро пак да намине. Той сега живееше в Чезена, която беше само на няколко часа път от Ферара.

Лукреция не умря. През следващите няколко седмици тя започна да се съвзема. Вече не ѝ беше студено, потенето ѝ спря, не изпадаше в болезнен унес по цели дни. Макар че детето ѝ се роди преждевременно и мъртво, самата тя бавно се връщаше към живота.

Лукреция скърбеше за загубата на нероденото си дете само късно нощем, когато мракът я обгръщаше отвсякъде. С годините тя бе разбрала, че времето, прекарано в скръб, е загубено време, защото в живота на човека и без това има твърде много скръб. Ако трябваше да изживее пълноценно живота си и да върши добро, тя трябваше да мисли повече за това, което можеше да се постигне, а не за онова,

което бе безсилна да промени. Каза си, че трябва да започне нов живот — живот на добродетелност и състрадание.

Към края на първата си година във Ферара Лукреция Борджия постепенно си спечели обичта и уважението на своите поданици, както и любовта на малко странната властна фамилия Д'Есте — хората, сред които живееше сега. Старият дук, самият Ерколе, пръв оцени нейната забележителна интелигентност. С течение на времето той започна да цени мнението ѝ дори повече, отколкото съветите на синовете си, и да ѝ възлага изпълнението на важни държавнически решения.

[1] Син (ит.). — Б.пр. ↑

Хофре и Санча спяха в покоите си във Ватикана, когато вратата се отвори без предупреждение, неколцина стражи нахълтаха в стаята и измъкнаха Санча от леглото. Докато нещастната жена риташе и пицеше от ужас, Хофре ѝ се притече на помощ.

— Как смеете? — нахвърли се той върху началника на стражата.
— Баща ми знае ли какво правите?

— Лично светият отец ни заповяда да я арестуваме — призна войникът.

Хофре се затича към покоите на папата; когато влезе при него, Александър седеше зад бюрото си в своя кабинет.

— Какво означава всичко това, татко? — запита гневно той.

Папата вдигна поглед от книгата си и каза троснато:

— Бих могъл да ти кажа, че взех това решение поради пословичната разпуснатост на жена ти, която наистина си я бива, между нас казано, а също и поради твоята неспособност да я усмириш. Само че този път причините не са толкова лични. Струва ми се, че не успявам да вменя на добрия неаполитански крал, който е в съюз с Фердинанд, краля на Испания, колко важни са френските интереси в Неапол. Луи ме помоли да направя нещо, за да му докажа лоялността си.

— Ама какво общо има това със Санча? — извика Хофре. — Тя е само едно момиче и не е сторила нищо лошо на Франция!

— Хофре! Престани, моля те. Що за човек си ти, някакъв жалък евнух ли? — сопна се папата. — Брат ти е в опасност, самата папска власт зависи от способността ни да спазваме сключените съюзи. А в този момент най-силният ни съюз е с Франция.

— Татко — каза Хофре с блеснали от гняв очи, — не мога да допусна това, което си намислил. Та ако аз не мога да спася собствената си жена от тъмницата, как мога да очаквам тя да ме обича?!

— Нека да изпрати писмо на чичо си, краля на Неапол, и да поиска помощ от него — каза папата.

Хофре извърна лице, за да не види баща му омразата, изписана по него.

— Татко — каза той, — моля те за последен път, като твой син. Освободи жена ми, иначе това може да ми струва брака. И аз нямам намерение да го допусна.

Известно време Александър мълча озадачен. Какви ги говореше синът му? Та нима тази негова Санча не му бе носила само неприятности още от първия ден на брака им? А пък самият той по никакъв начин не се бе опитал да я усмири, да ѝ свие юздите. И какво нахалство — да учи баща си, светия отец, как да решава църковните дела!

Но когато Александър отговори на сина си, гласът му беше спокоен, лишен от емоция.

— Като мой син, аз ти прощавам това опущение — каза той. — Но ако още веднъж дръзнеш да ми държиш такъв тон по какъвто и да било повод, аз ще наредя да набучат главата ти на кол и лично ще те анатемосам. Разбираш ли?

Хофре си пое дълбоко дъх.

— Колко време ще лежи Санча в тъмница?

— Питай краля на Неапол — отвърна папата. — От него зависи. В деня, когато той реши да отстъпи короната на Луи, жена ти ще излезе на свобода. — А когато Хофре се обърна да си ходи, папата добави: — От днес нататък ще ти поставя денонощна охрана, да те пази от изкушения.

Хофре попита само:

— Може ли да я виждам?

Александър го изгледа изненадан.

— Що за баща бих бил аз, ако не позволя на сина си да се вижда с жена си? — запита той. — Да не ме смяташ за някое чудовище?

Докато вървеше към стаята си, Хофре усети как сълзите се търкалят по бузите му. В една и съща нощ той бе загубил своята съпруга и своя баща.

Санча бе отведена в подземията на крепостта Сант Анджело и поставена в единична килия. От съседните килии се чуваха смразяващите кръвта крясъци на другите затворници, които стенеха, пищяха и псуваха пазачите си. Онези, които я бяха познали, започнаха да я дразнят, докато останалите се чудеха коя ли е тази добре облечена красавица и как е попаднала тук.

Самата Санча беше бясна от ярост. Този път папата бе минал всякакви граници. Някога я бе изгонил от дома си, но този път той вече предизвикваше съдбата. Тя се закле, че дори от тъмницата няма да се спре пред нищо, докато не го унищожи. Този папа нямаше повече право да седи на трона и Санча бе готова да умре, но да доведе до край тази мисия, която за нея беше по-важна от всичкото злато на света.

Когато Хофре дойде да я види, тя бе преобърнала одъра си и разпиляла сламата по каменния под. Храната и виното, които ѝ бяха донесли стражите, бе запокитила в дървената врата и сега по дъските имаше полепнали парченца от вечерята ѝ.

За изненада на Хофре, когато той се приближи към нея и я поздрави, тя скочи и го прегърна.

— Съпруже мой, помогни ми — прошепна тя. — Ако ме обичаш, искам да предадеш едно послание на семейството ми. Трябва да кажеш на вуйчо ми какво се върши с мен.

— Ще го сторя — отвърна Хофре, докато я притискаше в обятията си и нежно я галеше по косата. — За теб ще сторя много повече. А докато те пуснат на свобода, ще стоя с теб в тъмницата колкото искаш.

Той изправи одъра върху краката му и двамата седнаха на него. Обгърнал раменете ѝ с ръка, той ѝ шепнеше и я успокояваше.

— Ще ми донесеш ли хартия и перо и ще се погрижиш ли писмото ми да замине колкото се може по-бързо? — запита тя.

— Веднага ще го направя — отвърна той, — защото без теб не мога да живея. — Санча му се усмихна и той усети как го обзема надежда. — Ти и аз сме едно — каза ѝ той. — Каквото ти сторят на теб, все едно са го сторили и на мен.

— Знам, че омразата е грях — каза Санча, — но заради омразата си към твоя баща аз съм готова да рискувам душата си. Нищо, че е Божи наместник; за мен той е по-грешен от дявола.

Хофре нямаше никакво желание да защитава баща си.

— Ще пиша на брат си Чезаре — каза той. — Не се съмнявам, че той ще ни помогне.

— Защо смяташ така? — попита Санча. — Аз не го намирам за толкова добър.

— Имам причини — отвърна Хофре. — Брат ми Чезаре ще ме разбере и се надявам, че ще те освободи от този ад.

Той я целуна за сбогом и я задържа в прегръдките си повече от обикновено. И тя не се възпротиви.

Същата нощ, след като съпругът ѝ си отиде, стражите един по един минаха през килията ѝ и се изредиха да се гаврят с нея. Без да се страхуват от възмездие, те я лигавеха по устата, задушаваша я със зловонния си дъх, оскверниха утробата ѝ със семето си. Санча сега беше обикновена затворничка наред с проститутките и крадлите, с които споделяше тъмницата и не можеше да разчита на папската закрила.

Когато на следващата сутрин Хофре дойде да види съпругата си, тя отново беше изкъпана и облечена, но бе престанала да говори. Колкото и да я умоляваше и успокояваше, тя не го чуваше. Очите ѝ бяха помръкнали, светлината в тях бе угаснала навеки и те гледаха в небитието с безжизнен, мътен поглед.

Най-после Чезаре Борджия бе успял да постави Романия под свой контрол. Ала преди да осъществи грандиозния си замисъл за обединението на цяла Италия, оставаха още много градове, които да бъдат покорени. Оставаше Камерино, управляван от фамилията Барано, а също и Сенигалия, където Дела Ровере бяха абсолютни властелини. Оставаше и Урбино, чийто дук беше Гидо Фелтра. Урбино се струваше на Чезаре твърде силен, за да хвърли войските си в пряка атака срещу него; все пак нещо трябваше да се направи, защото градът беше на пътя за Адриатика и можеше да отреже съобщителните връзки на Рим с Пезаро и Римини.

И така, Чезаре отново се застяга за поход...

Първата му цел беше малкият град-държавица Камерино. Той подготви войските си да ударят града откъм юг, от страната на Рим. Там към тях щяха да се присъединят испанските военачалници и частите на Чезаре, разквартирувани из Романия.

За да постигне целта си обаче, той бе принуден да поиска от Гидо Фелтра свободно преминаване на артилерията си, командвана от Вито Вители, през Урбино. За никого в Италия не беше тайна, че дукът ненавижда Борджиите. Все пак Фелтра, чиито умения като кондотиере, или военачалник, значително превъзхождаха общата му интелигентност, с всички сили избягваше пряка конфронтация с тях; ето защо той даде на Чезаре исканото разрешение, като с това целеше и да прикрие истинските си намерения — да помогне на фамилия Барано при защитата на Камерино.

За нещастие на дука шпионите на Чезаре разкриха плановете му и Вители обърна дулата на артилерията си към Урбино. Едновременно с това без предупреждение войските на Чезаре от Рим и от севера хванаха града като в клещи.

При вида на цялата папска армия, струпана пред стените на града му, предвождана лично от Чезаре Борджия с черни доспехи, възседнал вран жребец, Гидо Фелтра реши, че най-здравословно за него е да избяга. Градът бързо се предаде за огромно изумление на Италия и цяла Европа; до този момент могъщият и войнствен дук на Урбино бе смятан за непобедим.

И така, Чезаре придвижи войските си към Камерино. Без очакваната помощ на Гидо Фелтра и този град също се предаде почти без съпротива.

След като Урбино и Камерино паднаха, изглеждаше, сякаш нищо не е в състояние да спре победния ход на Чезаре и да му попречи да наложи волята си — и папската власт — над цяла Италия.

Лятното следобедно слънце приличаше безмилостно в небето над Флоренция, прозорците на двореца на Синьорията бяха широко отворени към градския площад, но през тях навлизаха само рояци мухи — никакъв ветрец не раздвижваше застоялия, душен въздух на залата, в която заседаваше законодателният орган на града. Неговите членове се потяха и почесваха нервно, нетърпеливи да приключат с тази трудна сесия и да поемат към домовете си, където ги очакваше хладна вана и чаша ледено вино.

Най-важната точка от дневния ред беше докладът на Николо Макиавели, специалният пратеник на Флоренция във Ватикана. От

това, което имаше да им каже той, зависеше бъдещето на града.

Положението в папските земи предизвикваше нарастваща загриженост. При последния си поход Чезаре Борджия бе застрашил самата Флоренция и градските първенци се бояха, че следващия път няма да го купят толкова лесно.

Макиавели стана от мястото си, за да говори.

— Ваши превъзходителства — започна драматично той, — както всички знаете, Урбино падна. Дук Фелтра бе изигран. Някои казват, че е станал жертва на коварство, но и така да е, той си го заслужи. Самият Гидо Фелтра кроеше заговор срещу Борджиите, но те го изпревариха и надхитриха. За нас това си е чист случай на *frodi onorevoli* — почтена измама.

Макиавели закрачи напред-назад пред своята аудитория и продължи:

— И така, какво представлява този Борджия? Армията му е голяма и организирана, хората са му лично предани. Навсякъде, из всички градове и села, които е превзел, се говори, че войниците на Чезаре Борджия обожават своя главнокомандващ. Той покори цяла Романия, сега и Урбино. Болоня трепери от него, а ако трябва да бъдем искрени, ние също треперим. — Макиавели театрално притисна ръка към челото си, за да привлече вниманието на слушателите към това, което се готвеше да изрече: — Не можем да разчитаме на Франция да осуети плановете на Чезаре. Наистина, французите са подозрителни към Борджиите след въстанието в Арецо, освен това са много раздражени, че Чезаре заплашва Болоня и нашия славен град. Но нека не забравяме, че крал Луи все още се нуждае от подкрепата на папата, за да се справи с Испания в Неапол. Като се има предвид силата на папската армия, трябва да се признае, че французите постъпват доста разумно.

Макиавели понижи глас:

— Сега ще ви разкажа нещо поверително. Чезаре се е срещал с Луи. Пътувал предрешен, без охрана. Като се закле в лоялност пред френския крал и се извинил за авантурата на Вито Вители в Арецо, Чезаре изгладил всички недоразумения между Франция и Светия престол. Ето защо, ако сега Чезаре нападне Болоня, аз предвиждам, че кралят ще го подкрепи. А ако нападне Флоренция, французите може да се намесят, а може и не.

Един от синьорите — потен и задъхан — се надигна от стола си, като нервно бършеше с кърпичка намръщеното си чело.

— Ако правилно съм те разбрал, Макиавели, ти се опитваш да ни кажеш, че Чезаре Борджия не може да бъде спрян. С други думи, тези от нас, които за свой късмет имат вили в планината, най-добре да бягат още сега.

— Не смятам, че положението е чак толкова страшно, ваше превъзходителство — успокои го Макиавели. — Засега ние сме в отлични отношения с Чезаре, който много обича нашия град. Но има и едно друго обстоятелство, което е в състояние да промени това уравнение. Чезаре Борджия победи и унижи доста опасни хора, като ги прокуди от техните земи. И макар да не се съмнявам, че войниците са му лоялни, че го обожават и така нататък, много се съмнявам дали същото важи и за кондотиерите. Това са буйни и непредвидими мъже, способни на завист и още по-страшни неща. Боя се, че един ден те може да се вдигнат и да го свалят. Нали разбирате, като най-могъщия човек в Италия понастоящем, Чезаре Борджия си е навлякъл не един или двама яростни врагове. Сигурен съм, че нито един от тук присъстващите не би желал неговите врагове да станат и наши.

Конспирацията започна от един замък в градеца Маджони, който се намираше в земите на Орсини. Твърдо решен да я оглави беше Джовани Бентиволио от Болоня. Едър, атлетично сложен мъж с къдрава прошарена коса и груби черти на лицето, той често се усмихваше и говореше разпалено и убедено. Ала Бентиволио имаше и тъмна страна, която малцина знаеха. Още като юноша той се бе подвизавал с банда разбойници и собственооръчно бе убил над сто души. По-късно, разкаян и решен да се поправи, той управляваше Болоня като добър и справедлив владетел, забравил кръвожадните наклонности от младите си години. Това продължи, докато не се почувства застрашен и унижен от Чезаре Борджия.

Бентиволио свика съвещание в замъка си в Болоня, на което покани ниския и набит Гидо Фелтра — позорно сваления, изпълнен с мъст дук на Урбино. Фелтра говореше толкова тихо, че слушателите му трябваше да напрягат слух, за да го чуят. Ала във всяка дума, изречена от Гидо Фелтра, се съдържаше заплаха.

Към конспирацията се присъединиха двама високопоставени кондотиери от армията на Чезаре, Паоло и Франко Орсини — единият умопобъркан злодей, а другият застаряващ префект на Рим и дук на Гравина, който си бе създал репутация на безмилостен тиранин, след като дни наред бе разнасял главата на един от победените си врагове, набучена на върха на копие. Фамилията Орсини не пропускаха случай да заговорничат против Борджиите.

В това, че четиримата бяха заклетни врагове на Чезаре, нямаше нищо чудно; шокиращо беше участието в заговора на неколцина военачалници, които навремето му бяха служили вярно. В замъка пристигнаха на коне Оливер да Фермо и — още по-странно — самият Вито Вители. Вители бе разярен, че са го принудили да върне Арецо. Тези двама мъже, които бяха достатъчно близко до Чезаре, за да знаят, че военните му стратегии са го изложили на сериозна опасност, все още командваха значителна част от неговите войски.

С общи усилия съзаклятниците си съставиха план за действие. За начало те се споразумяха, че ще им е нужно да привлекат на своя страна и други съюзници. След като постигнаха това, те щяха да се съберат още веднъж, за да организират силите си, и което беше още по-важно, да решат точно кога и къде да нападнат Чезаре. Изглежда, че дните на генерал Борджия бяха преброени.

Без да подозира за надвисналата опасност, Чезаре седеше край огъня в своя нов щаб в замъка на Урбино и с наслада си посрббваше отлежал портвайн от избите на Гидо Фелтра, когато адютантът му влезе и съобщи, че чак от Флоренция е дошъл да го посети някакъв господин на име Николо Макиавели.

Макиавели бе въведен в стаята. Когато свали дългия си сив плащ, Чезаре забеляза преbledнялото му уморено лице, предложи му най-удобния стол и му наля чаша портвайн.

— Е, какви важни дела доведоха звездата на флорентинската дипломация в Урбино по тази късна доба? — запита с усмивка любезният домакин.

Лицето на Макиавели изразяваше загриженост.

— Сериозни проблеми, Чезаре. Ще бъда откровен. Флоренция бе поканена да се присъедини към чудовищна конспирация против теб.

Замесени са някои от най-добрите ти военачалници. За един от тях никога не би могъл да предположиш, превъзходителство — капитан Вито Вители. — След това Макиавели изброи имената и на останалите съзаклятници, които се бяха събрали в Маджоне.

Макар да бе потресен, Чезаре се опита да запази спокойствие.

— Защо ми казваш всичко това, Николо? — запита той. — Нима самата Флоренция няма интерес моите завоевателни походи да спрат?

— Точно този въпрос обсъждахме и ние — отвърна Макиавели. — Запитахме се: тези заговорници по-малкото зло ли са от Чезаре Борджия? Не ни беше лесно да вземем решение, и то бе взето не от Синьорията, а на извънредно заседание на Съвета на десетте. Аз им казах, че ти си разумен човек и че целите ти, поне тези, които си споделил с мен, са напълно резонни. Вярвам освен това, че ти ще се съобразиш с желанието на Франция и няма да нападнеш Флоренция.

Макиавели поспря за миг и после продължи:

— От друга страна, самите заговорници изобщо не могат да бъдат наречени разумни. Паоло Орсини е умопобъркан. Фамилията Орсини презира градската управа на Флоренция, а твоят приятел Вито Вители, кой знае защо, ненавижда самия град. Ние знаем например, че при последния ти поход тъкмо Орсини и Вители са те увещавали да удариш Флоренция, а ти си отказал. Тази проява на лоялност към нашия град беше основното ни съображение. Но ако тези хора успеят да те унищожат, те ще свалят баща ти от трона и ще си изберат някой войнствен папа по свой вкус. При това положение властта, която ще съсредоточат в ръцете си, ще бъде катастрофа за нас. Те не биха се поколебали да нападнат Флоренция дори ако това означава продължителна обсада.

Макиавели си пое дъх и продължи да излага аргументите си:

— Освен това аз казах на съвета, че ти при всички случаи ще научиш за конспирацията — такива неща не остават тайна за дълго — и с превъзходните си тактически умения ще победиш заговорниците един по един. — По лицето му пробяга усмивка. — Така че аз просто им предложих: „Нека ние да го предупредим, за да спечелим неговото благоразположение.“

Чезаре се засмя и потупа флорентинеца по рамото.

— Господи, Макиавели, ти просто нямаш равен на себе си! Хладнокръвието ти е изумително, цинизмът ти е истинска наслада за

душата!

Макар да беше в извънредно трудна ситуация, Чезаре реши да не губи време. Той изтегли останалите му верни войски от Урбино и Камерино и ги съсредоточи на север, в добре защитените крепости на Романя.

Освен това разпрати емисари във всички посоки, за да търсят спешно заместници на кондотиерите, които му бяха изменили. Нуждаеше се от добре обучени военачалници и опитни наемни войски, за предпочитане със собствени оръдия; освен това се надяваше да мобилизира знаменитата пехота на Вал ди Ламоне, най-добрата в цяла Италия, разквартирувана край Фаенца — област, към която окупационните му части и назначените от него управители се бяха отнасяли справедливо и с уважение. Чезаре дори се свърза с крал Луи, за да поиска френски подкрепления.

След седмица Макиавели изпрати доклад до Съвета на десетте.

„Преобладава убеждението — написа той, — че френският крал ще подпомогне Борджия с войски, а папата ще му предостави средства. Враговете му закъсняха с ходовете си, от което Чезаре постигна значителна преднина. Сега по мое мнение е вече късно да му причинят сериозни щети, тъй като във всички по-важни градове той е поставил гарнизони, а крепостите му са снабдени с всичко необходимо.“

Това, което бе узнал Макиавели, не бе останало в тайна и за заговорниците. Заплашена с провал, конспирацията започна да се разпада. Пръв Бендиволио отиде при Чезаре, за да иска прошка и да му се закълне във вярност. После братята Орсини изявиха готовност да се помирят с него или — в случай че останалите съзаклятници се противопоставят — да предадат другарите си. Единствено Гидо Фелтра остана настрана.

Накрая Чезаре се срещна с всичките си врагове и им предложи великодушни условия на помирение. Най-напред той ги увери, че няма да бъдат наказани. Само че по въпроса за Камерино и Урбино беше безкомпромисен — двата града трябваше да му бъдат върнати незабавно. От друга страна, той увери Бендиволио, че може да си задържи Болоня, тъй като папата бе сключил с него договор по настояване на френския крал. В замяна Бендиволио прие да осигури войници, копия и коне за следващия поход.

Четиримата кондотиери — Орсини, Витела, Гравина и Да Фермо — щяха да се върнат на предишните си длъжности като военачалници в папската армия.

В продължение на шест седмици цареше мир и спокойствие. Когато пристигнаха френските подкрепления, Чезаре ги върна на крал Луи с благодарност.

Конспирацията бе приключила.

Междувременно в Рим, без знанието на Чезаре, папа Александър също се бе захванал да помага на сина си. Той знаеше, че Франко и Паоло Орсини не могат да бъдат наказани, докато кардинал Антонио Орсини е жив. Като патриарх на фамилията кардиналът щеше да се погрижи да си отмъсти жестоко, а папата нямаше никакво желание да загуби още един син.

И така, папата най-любезно покани кардинал Орсини във Ватикана, като му каза, че обмислял дали да не даде на още един от племенниците му висш духовен сан. Антонио Орсини прие поканата не без известни съмнения, но се престори на зарадван и смирено благодари.

Двамата се разположиха в покоите на Александър на обилна вечеря с безброй деликатеси и няколко вида вино. Докато се хранеха, те оживено си бърбеха за политика, шегуваха се за разни куртизанки, от чиито услуги и двамата се бяха възползвали. Изглеждаше тъй, сякаш се чувстват превъзходно заедно, и отстрани никой не би могъл да предположи какво си мисли за другия всеки от тези свети люде.

Само дето кардиналът, който винаги беше нащрек с Борджиите, отказа да пие от виното, понеже се боеше, че може да е отровно. От друга страна, като забеляза, че папата се храни с апетит, той също здравата си похапна, като вместо вино помоли за чаша вода; надяваше се, че в бистрата течност може много по-лесно да се забележи дали случайно няма мътен примес.

След като приключиха с вечерята, тъкмо когато папата канеше кардинал Орсини да се преместят в кабинета му, кардиналът се хвана с две ръце за корема и се свлече на пода, извил очи към небето като мъчениците по фреските в папските покои.

— Ама аз нали не пих вино? — прошепна дрезгаво той.

— Да, но яде сепия — отвърна папата.

Същата нощ кардинал Орсини бе отнесен от папските стражи, за да бъде погребан. На следващия ден по време на заупокойната литургия папата лично се помоли за душата му и го отпрати с благословия на небето.

После Александър изпрати стражи, за да конфискуват цялото имущество на Орсини, включително и двореца му, защото за новите походи на Чезаре бяха нужни средства. Когато влязоха в покоите му, стражите откриха там съсухрена стара вещица — майката на Орсини, която още живееше в двореца, и начаса я изритаха на улицата.

— Искам си слугите — пищеше ужасена тя, като залиташе и се подпираше на бастунчето си. Действително милостивите стражи изхвърлиха и слугите ѝ подир нея.

Тази нощ в Рим валеше сняг и духаше пронизващ леден вятър. Ала никой от римските граждани не се смили да я приюти, понеже всички се бояха от гнева на папата.

След два дни в параклиса на Ватикана бе отслужена още една заупокойна литургия — този път за майката на кардинал Орсини. Бедната жена бе намерена свита одве в някакъв вход; замръзналата ѝ старческа ръка продължаваше да стиска бастунчето.

През декември на път за Сенигалия Чезаре се отби в Чезена, за да се осведоми за нейния губернатор Рамиро да Лорка. Откакто го бе назначил на поста, до ушите на Чезаре бяха достигнали слухове за недоволство от страна на местните граждани.

Последните сведения за жестокостта и произвола на Да Лорка бяха толкова обезпокоителни, че Чезаре свика общоградско събрание на централния площад, за да даде възможност на своя губернатор да бъде изслушан и да се защити срещу обвиненията.

— Чувам, че си наказвал гражданите с голяма жестокост. Вярно ли е това? — запита Чезаре.

Изправен наред площада с развяната си рижа грива и стиснати дебели устни, Да Лорка приличаше на някакъв езически жрец. Когато заговори, гласът му беше толкова пронизителен, че напомняше крясък на диво животно.

— Не смятам — каза той, — че съм бил прекомерно жесток, ваше превъзходителство. Когато им говоря на тези хора, почти никой не слуша, а още по-малко изпълняват заповедите ми.

— Чувам, че един млад паж е бил хвърлен в пламтящ огън на същия този площад, а ти си го натискал с крак в пламъците. Вярно ли е? — запита Чезаре.

Да Лорка се поколеба.

— Да, но затова си имаше причина...

Чезаре слушаше намръщено, хванал с ръка дръжката на меча.

— Кажи да я чуем.

— Момчето се държеше нахално... и беше лош работник — каза да Лорка.

— Губернаторе, обясненията ти са неубедителни — отвърна строго Чезаре.

Освен това Чезаре бе чул, че Рамиро да Лорка е заговорничил с враговете му срещу него. Ала сега най-важното беше да задържи благоразположението на гражданите на Чезена. Всяка проява на крайна жестокост от органите на властта настройваше населението на покорените територии на Романия срещу Борджиите, затова Да Лорка трябваше да бъде наказан.

По заповед на Чезаре Рамиро да Лорка незабавно бе хвърлен в тъмницата на крепостта. После Чезаре прати да повикат неговия верен приятел Запито, назначи го за губернатор на Чезена и му даде пълна кесия с дукати, както и някои доста конкретни указания.

За изненада на гражданите, след като Чезаре си тръгна, Запито пусна Да Лорка от тъмницата. Но макар някои да мърмореха, че тиранинът бе освободен толкова скоро, други поздравяваха Запито заради неговото милосърдие.

Ала на сутринта след Коледа минувачи забелязаха Рамиро да Лорка да препуска из пазарния площад на града, все още облечен с празничната си мантия в алено и златно, с която бе ходил на църква. Той беше привързан за седлото на коня, а на раменете си нямаше глава.

Тогава всички си казаха, че за бедния Рамиро наистина щеше да е по-добре да си бе стоял в тъмницата.

Чезаре се готвеше за поход срещу Сенигалия, която се управляваше от фамилията Дела Ровере. Той отдавна планираше да окупира този пристанищен град на Адриатика, затова сега заповяда на лоялните си войски да се придвижат към крайбрежието, където към тях щяха да се присъединят частите на бившите съзаклятници. Останалите му верни кондотиери и онези, на които бе простил измяната, се радваха, че отново ще се бият рамо до рамо; сега и двете армии в усилен марш се отправиха към Сенигалия.

Когато силите на Чезаре наближиха града, местните жители бързо хвърлиха оръжието и се предадоха без бой. Ала Андреа Дория, командирът на гарнизона, държеше да се предаде лично на Чезаре.

Докато Чезаре чакаше да настъпи часът за уречената среща, той нареди най-лоялните му части да заемат позиции в непосредствена близост до градските порти, а тези на бившите изменници да се разположат по-далеч от стените на града.

По заповед на Чезаре верните му военачалници се срещнаха с една малка група пехотинци пред портите на Сенигалия, за да се подготвят за приемане на крепостта. Между втората група бяха Паоло и Франко Орсини, Оливер да Фермо и Вито Вители. Водени от Чезаре, те трябваше да се срещнат с командира на гарнизона Андреа Дория в един от местните дворци, където щяха да се договорят за условията на капитулацията.

Когато влязоха в града и масивните порти се затвориха зад тях, Чезаре със смях отбеляза, че вечно подозрителните граждани на Сенигалия внимават да не допуснат папската армия да нахлуе в града, докато траят преговорите.

Делегацията пристигна в неголемия дворец и бе отведена от Чезаре в една осмоъгълна зала с кремави стени с четири врати, разположени околоръст; в средата имаше маса за съвещания с високи столове, тапицирани с кремаво кадифе.

Разговорът беше спокоен и приятелски, победителите си пийваха червено вино, а бившите заговорници се радваха, че отново са приети сред своите, особено когато поредният поход вече се бе увенчал с успех. Тогава Чезаре пристъпи в средата на стаята. Той свали меча си и предложи на останалите военачалници да сторят същото; каза им, че след като са дошли на мирни преговори, би трябвало да се разоръжат, преди да е пристигнал домакинът Дория. Всички с готовност свалиха

оръжията си и ги подадоха на един от адютантите на Чезаре. Само Вито Вители изглеждаше обезпокоен — в края на краищата, те бяха заобиколени от врагове, а градските порти се бяха захлопнали зад гърба им.

— Седнете, господа — заповяда Чезаре. — Сенигалия винаги е била важно пристанище, но след днешния ден се надявам да стане още по-важно. Всички вие заслужихте вашата награда и ще я получите. Още сега! — извика той.

На думите „Още сега!“ две дузини тежковъоръжени мъже нахълтаха в стаята през всички врати. След по-малко от минута Паоло и Франко Орсини, Оливер да Фермо и Вито Вители бяха здраво завързани за столовете си.

С блеснали от възбуда очи Чезаре продължи речта си:

— И така, господа, за да ви раздаде полагащото ви се възнаграждение, позволете да ви представя своя добър приятел дон Микелото.

Микелото усмихнато се поклони. Той ненавиждаше измяната. Пое от ръцете на адютанта гаротата си и като заставаше зад гърба на всеки един от изменниците, с ловко движение го удушваше, докато останалите гледаха сцената в ням ужас.

При завръщането си в Рим Чезаре бе посрещнат с въодушевление от гражданството и от папата, който го очакваше при градските порти, заобиколен от свитата си. Откакто бе завладял цяла Романия, Чезаре се усмихваше по-често; той изглеждаше твърде доволен от себе си, знаейки, че не е далеч денят, когато цяла Италия ще бъде под негова власт.

Двамата с Александър тайно бяха разговаряли за предаване на папската тиара от баща на син или поне за коронясването на Чезаре като крал на Романия. Но преди това Чезаре трябваше да завладее Тоскана — нещо, което до момента баща му бе отказал да разреши.

Същата вечер, докато Чезаре почиваше в своите покои и с наслада си припомняше победите, му донесоха кутия с бележка от Изабела Д'Есте, сестрата на дука на Урбино, когото бе свалил от трона. Докато живееше в двореца на брат ѝ в Урбино, Чезаре бе получил писмо от нея, с което тя го молеше да ѝ върне две безценни статуи,

попаднали в ръцете му заедно с имотите на дука. Едната беше на Купидон, другата на Венера. Тя му бе обяснила, че за нея статуите имат сантиментална стойност, без да спомене нищо за страстта си към колекциониране на антики.

Тъй като Изабела беше зълва на Лукреция, Чезаре бе склонил и начаса бе заповядал на неколцина от хората си да ѝ отнесат статуите. Сега тя му благодареше за любезността и му изпращаше нещичко в замяна.

Кутията беше доста голяма, украсена с копринени панделки и привързана със златен ширит. Докато я отваряше, той се развълнува така, както не се бе вълнувал от дете, когато получаваше неочаквани подаръци. След като вдигна капака и пергаментовата обвивка, отдолу се показаха стотина маски от най-различни видове. Имаше карнавални маски, инкрустирани със злато и скъпоценни камъни, маски от червен и жълт атлаз, загадъчни маски от черен лак и сребро, всевъзможни други маски, изобразяващи лица на дракони, демони и светци.

Чезаре се засмя, наизважда маските и започна да ги разглежда една по една, като си ги слагаше на лицето и дълго се оглеждаше в огледалото.

След месец Чезаре и папа Александър се срещнаха в покоите на Борджиите и зачакаха Дуарте Брандао, който току-що се бе върнал от Венеция.

Александър разпалено разказваше на Чезаре за плановете си за разкрасяване на Ватикана:

— С големи усилия убедих художника Микеланджело да проектира напълно нова базилика „Свети Петър“. Искам да оставя след себе си нещо великолепно, за слава на християнството.

— Не знам колко е добър като архитект — отвърна Чезаре, — но един негов Купидон, който си купих, ми показва, че като художник и скулптор този Микеланджело е наистина велик.

В този момент в стаята влезе Дуарте и поздрави Александър, като целуна папския пръстен.

Чезаре запита:

— Е, Дуарте, откри ли онези злодеи във Венеция? А добрите граждани на Флоренция говорят ли за мен, че съм кръвожадно

чудовище след онази случка в Сенигалия?

— Не, Чезаре, хората смятат, че си постъпил правилно, при това си действал ловко и хитро. Както се казва, погодил си на изменниците *scelleratezzi glorioso* — славен номер. Хората обичат отмъщенията и колкото по-драматични са, толкова по-добре.

Когато се обърна към Александър, Дуарте стана сериозен:

— Смятам, ваше светейшество, че при сегашните обстоятелства опасността остава.

— Какво те тревожи, Дуарте? Вечните клюки или може би си открил някаква съдбоносна истина? — запита папата.

Дуарте каза:

— Заговорниците може и да са мъртви, но техните фамилии са живи. Сега те са по-разгневени отвсякога и без съмнение ще искат да си отмъстят. — Той погледна Чезаре. — Те не могат да мерят сили с теб, Чезаре, но никога няма да ти простят. И понеже Светият престол те подкрепя, животът на папата също е в опасност.

Кардинал Джулиано дела Ровере крачеше напред-назад из резиденцията си в Остия, обхванат от дива ярост. Той току-що бе научил, че Чезаре е превзел Сенигалия и че наследствените земи на фамилията Дела Ровере са изцяло под властта на омразните Борджи. Но това още не бе всичко.

Откакто Чезаре отпътува за Рим, окупационните му части в Сенигалия бяха вилнели из града, изнасилвали, грабили и плякосвали. Нито една жена не се бе спасила от похотта на насилниците, дори собствената му мила племенница Ана — дете на дванайсет години.

Бесен от гняв, кардиналът сграбчи перото и както си стоеше прав до бюрото, с трепереци крака и ръце надраска послание до Асканио Сфорца: „Ако доброто у нас се ограничи до добродетелност — написа той, — то злото ще превземе света. В името на по-висшето добро, на Господ Бог и светата майка църквата, ние трябва да въстанем срещу неправдите.“ Отдолу добави мястото и времето на срещата.

Разтрепераните му ръце поднесоха восъка към свещта и няколко червени капки се стекоха върху сгънатия пергамент. После той взе кардиналския печат и притисна изпитото мъченическо лице на разпнатия Христос върху още горещия восък.

Кардинал Дела Ровере тъкмо се канеше да повика вестносец, за да отнесе писмото, когато сякаш острие на нож прониза мозъка му. Приведен от болка, той покри лицето си с ръце. Опита се да извика, но онова, което видя, го накара да занемее.

Като в сън със забавени движения пред очите му препускаше папски знаменосец с развян стандарт, върху който беше избродиран червеният бик на Борджиите. После знамето с бика падна на земята и стотици, хиляди коне го стъпкаха с копитата си в калта. Когато кардиналът вдигна глава и се огледа, наоколо нямаше никой. Той разбра изведнъж: бикът на Борджиите беше мъртъв.

Разтърсен от видението, кардинал Дела Ровере се изправи на крака, наведе се над бюрото и вече с твърда ръка отново вдигна перото. През следващите минути той написа още няколко послания. А докато възсъхът изстиваше върху всяко поредно писмо, той казваше по една молитва. Едно от писмата бе адресирано до краля на Неапол, друго до Фортунато Орсини, който след смъртта на кардинал Антонио бе станал патриарх на фамилията Орсини. Следващото писмо беше до кардинал Коронето в Рим, после до кардинал Малаволия във Венеция, още едно до Катерина Сфорца във Флоренция и последното — до кралица Исабела в Испания.

Дошло бе време делото да се доведе докрай.

* * *

Като всеки ден през последните няколко седмици Хофре се спусна по дългата извита стълба, водеща към тъмницата на замъка Сант Анджело, мина покрай спящите стражи, които все по-малко му обръщаха внимание, и влезе в усойна килийка в края на подземния ходник.

Вътре, на простия сламен одър, безмълвна като статуя седеше Санча. При вида на сплъстената ѝ черна коса и мръсните ѝ дрипи очите на Хофре се наляха със сълзи, но тя не го забеляза. Стражът отключи металната решетка и Хофре влезе при съпругата си. Когато седна до нея на одъра и посегна да я хване за ръката, Санча не се дръпна, но ръката ѝ беше студена и безжизнена.

— Санча, мила Санча — замоли я той, — не прави така. Не ме напускай без борба. Изпратих писмо на вуйчо ти и съм сигурен, че той скоро ще дойде да те освободи. Аз също искам да се махна, но не мога да те оставя, защото се боя да не ти се случи нещо лошо.

Санча тихичко започна да си припява някаква тъжна мелодия без думи.

Хофре знаеше какво трябва да стори. Въпросът беше: как?

От деня, в който баща му бе хвърлил Санча в тъмницата, него непрекъснато го следяха. По петите му навсякъде ходеха папски шпиони. Освен когато се спускаше по стълбата в тъмницата на Сант Анджело, Хофре не оставаше сам нито за миг.

Чезаре току-що се бе върнал от поход и обеща на брат си, че не след дълго ще се погрижи папата да освободи Санча.

С насълзени очи Хофре гледаше своята мила съпруга. Ако не побързаше, душата ѝ скоро щеше да отлети навеки, а това той нямаше да може да понесе това.

В този момент зад гърба му се приближи един от стражите и го повика по име. Отпървом Хофре не го позна, макар смътно да помнеше гласа му. Мъжът имаше ясни сини очи и гъста коса; изсечените черти на лицето му създаваха впечатление за сила.

— Познаваме ли се? — попита Хофре.

Мъжът кимна, но едва когато подаде ръка, за да се здрависат, Хофре го позна.

— Вани! — извика зарадван той и го прегърна. — Вани, как успя да се промъкнеш, без да те хванат?

Вани се усмихна.

— Униформата е добра защита, не мислиш ли? Хайде, трябва да поговорим, докато не е станало късно.

След няколко дни, докато оранжевото слънце залязваше и над притихналата земя се спускаше здрач, двама мъже стояха прави пред една голяма конюшня. По-високият от двамата, облечен в кардиналски одежди, даваше указания на четирима конници. Всичките бяха маскирани и загърнати в дълги плащове с качулки.

— Действайте точно както ви кажа — нареди властно кардиналът. — Да не остават следи. Никакви следи! Да се свърши веднъж завинаги.

Четиримата конници препуснаха през хълмовете към малката ферма на старицата на име Нони. Тя се затътри на немощните си крака, за да ги посрещне; в ръката си държеше неизменната плетена кошница.

Единият от ездачите се наведе от седлото и я заговори с тих глас, сякаш споделяше с нея важна тайна. Тя кимна, озърна се на всички страни и потътри нозе обратно към градинката си. След малко се върна със стиска тъмни зърна. Влезе в къщичката, постави зърната в малка кожена кесийка и ги подаде на ездача, който я чакаше пред вратата.

— Grazie — каза учтиво той. — Благодаря. — После извади меча си и с един ловък удар разцепи черепа ѝ на две.

След минути къщичката на Нони избухна в пламъци; безжизненото ѝ тяло беше вътре.

Четиримата ездачи се метнаха на конете си и препуснаха към хоризонта.

На сутринта преди банкета в чест на триумфалните победи на Чезаре и единайсетата годишнина от възкачването си на папския трон Александър се събуди силно отпаднал. Цяла нощ той се бе въртял и мятал в леглото, без да може да заспи. А сега, след като спусна нозе на пода и се подпря с ръце, преди да се изправи, той по навик посегна да потърка с пръсти амулета на шията си и да си каже сутрешната молитва. Отначало, като не успя да го напипа, се зачуди; после се засмя — сигурно амулетът се е извъртял на гърба му, докато се е мятал в просъница. Невъзможно бе да се загуби, защото от години беше здраво заварен за верижката. Но амулета го нямаше. Александър се разтревожи; той извика слугите си да се явят незабавно всичките. Прати да повикат Дуарте, Чезаре и Хофре. Но макар покоите му да бяха претърсени най-щателно, амулетът не се намери.

— Няма да мръдна отгук без него — заяви папата, скръстил ръце на гърдите си. Те го увериха, че ще претърсят целия дворец, катедралата, дори горите наоколо и няма да се успокоят, докато не го намерят.

Ала до вечерта амулетът още не бе открит. След като кардинал Коронето прати хора да съобщят, че всички са се събрали и очакват папата за празненството, Александър се съгласи да отиде.

— Но ако амулетът не ми бъде донесен до утре сутринта, всякакви църковни дела ще бъдат преустановени! — предупреди той на тръгване.

В разкошния крайградски палат на кардинал Коронето масите бяха преместени в приказния парк край брега на езерото. Фонтани разпръскваха кристални струи върху розови листенца, които плуваха във водата. Дъждът бе престанал, храната беше превъзходна. Масите бяха отрупани с плата генуезки скариди с лимон и билки, еленови бутове в сос от боровинки, и грамадни палачинки с плънка от плодове

и мед. За забавление на гостите бяха поканени изпълнител на неаполитански народни песни и трупа танцьорки от Сицилия.

Вино имаше в изобилие, слугите едва смогваха да доливат лъскавите сребърни чаши. Коронето — чудовищно дебелият кардинал на Рим — вдигна чаша за здравето на Борджиите; същото сториха и всичките трийсет поканени римски първенци.

Александър сякаш бе забравил грижите си от сутринта и беше в превъзходно настроение; той разговаряше оживено с околните и се шегуваше със синовете си. Чезаре седеше от дясната му страна, а Хофре от лявата; по време на вечерята папата сложи ръце на раменете им и ги прегърна крепко и двамата.

Точно в този момент Хофре се наведе да каже нещо на брат си и — дали по невнимание или нарочно — събори чашата му с вино, което се разля, яркочервено като кръв, по предницата на златистата копринена риза на Чезаре. Един слуга незабавно се спусна да го избърше, но Чезаре ядно го блъсна настрани.

С напредването на вечерта Александър се почувства уморен и отпаднал; беше му ужасно горещо. Той се извини и стана да си ходи. Чезаре също се чувстваше някак особено, но повече се боеше за баща си, който беше преbledнял като призрак и се потеше. Слугите и охраната помогнаха на Александър да се добере до покоите си във Ватикана; когато стигнаха, той изгаряше от треска и нямаше сили да говори.

Незабавно бе повикан личният лекар на папата Микеле Маруци. След като го прегледа, той се обърна към Чезаре и поклати глава.

— Предполагам, че е малария. — Маруци се вгледа и добави: — Чезаре, ти също не изглеждаш никак добре. Легни си, а на сутринта ще се върна да ви лекувам и двамата.

На сутринта беше очевидно, че баща и син са сериозно болни. И двамата имаха висока температура и изгаряха в треска. Доктор Маруци, който не можеше да каже със сигурност дали имат малария, или са били отровени, предписа незабавно кръвопускане с пиявици. От аптекарския буркан, който носеше със себе си, той внимателно извади една пиявица, поднесе я на Чезаре върху тенекиена чинийка и гордо заяви:

— Това са най-добрите пиявици в цял Рим. Закупени са на висока цена от манастира „Сан Марко“, където монасите грижливо ги

вдят и отглеждат.

Чезаре примигна гнусливо, докато докторът постави на врата на баща му една дълга пиявица, после друга. Първата веднага се изду и почерня от кръв, втората я последва; докато лекарят постави четвъртата пиявица, първата — топчеста и морава като зърно грозде — се откъсна от раната и падна върху чистите копринени чаршафи.

Чезаре усети, че му се гади, но д-р Маруци, горд със своите пиявици и собствените си умения, продължи да обяснява:

— Трябва да ги оставим спокойно да се нахранят. Тези гадинки ще изсмучат лошата кръв от тялото на баща ти ще му помогнат да се излекува.

Когато прецени, че е пусната достатъчно кръв, Маруци обяви:

— Смятам, че негово светейшество се подобрява.

Действително температурата на Александър се понижи, но той бе станал смъртноблед, а ръцете му бяха студени като на труп.

После Маруци се обърна към Чезаре.

— Твой ред е, синко. — Той пристъпи към него с буркана. Но Чезаре беше отвлечен от процедурата и отказа да бъде лекуван по този начин. Усещаше, че при първия допир на тези гадни създания ще повърне.

Въпреки оптимизма на доктора до вечерта стана ясно, че Александър се влошава; някои от приближените му се бояха, че е на смъртен одър. Дуарте отиде в покоите на болния Чезаре и му съобщи, че майка му Ваноца е идвала да види папата и си е излязла, обляна в сълзи. Тя се бе отбила и при Чезаре, но не искала да го буди.

Чезаре разпореди да го отведат до постелята на баща му. Тъй като самият той беше твърде слаб и не можеше да ходи, слугите го отнесоха на носилка до стаята на умиращия. Той се отпусна на едно кресло в спарения въздух, после се пресегна и целуна ръката на Александър.

Папата лежеше по гръб, коремът му беше издут от газове, белите му дробове бяха пълни със слуз, не можеше да диша. Той се унасяше в полусън, съзнанието му ту се замъгляваше, ту отново се проясняваше.

Александър надигна глава и видя сина си Чезаре, приседнал до леглото; лицето му беше бледо и изпито, кестенявите коси сплъстени от пот. В очите му се четеше такава мъка и загриженост, че папата дълбоко се трогна.

Александър се замисли за децата си. Дали бе възпитал добре двамата си синове? Или ги бе покварил и лишил от собствена воля с прекомерната власт, която бе упражнявал върху тях като техен баща и като папа?

Още щом се запита това, всички грехове, които бе извършил по отношение на децата си, се изредиха в съзнанието му като сцени от театър; всяка сцена беше толкова ясна и жива, сякаш ставаше пред очите му в момента. Изведнъж папата разбра. Всичките му въпроси получи своя отговор.

Той вдигна глава и погледна сина си в очите.

— Сине мой, аз постъпих несправедливо към теб и сега те моля да ми простиш.

Чезаре наблюдаваше баща си със смесица от съчувствие и тревога.

— Какво има, татко? — попита той толкова нежно, че папата едва не се заплака.

— Казвах ти, че властта е зло — рече Александър, — но така и не ти обясних нещата докрай. Предупреждавах те за опасностите, вместо да те подтикна да ги разбереш сам. Така и не ти обясних, че единствената причина да се упражнява власт е в служба на любовта. — Дробовете му издадоха съскащ звук.

— Как стигна до този извод, татко? — запита Чезаре.

Внезапно Александър усети как му олеква. Той се почувства подмладен, видя се седнал като кардинал в покоите си, увлечен в разговор с двамата си големи синове и дъщеря си, докато малкият Хофре си играеше наоколо. Дишането му стана по-леко.

— Без любов властта е извращение; нещо повече, тя е заплаха. Властта е опасност, която може във всеки миг да се превърне в зло.

Той отново се унесе в дрямка; присъни му се Чезаре като генерал от папската армия; видя битките, които бе водил и спечелил, тежко ранените и убитите на бойното поле, опустошените земи и унижените народи, които бе покорил.

Стори му се, че Чезаре го вика. Чу сина си да го пита, сякаш отдавна и някъде отдалече:

— Нима властта не е добродетел? Не спомага ли за спасението на душите на толкова хора?

— Сине мой — промълви Александър, — сама по себе си властта не доказва нищо. Тя е празно налагане на волята на един човек върху друг. Това не е добродетел.

Чезаре се пресегна, улови баща си за ръката и я задържа в своята.

— Татко, нека поговорим по-късно, защото сега нямаш сили.

Александър се усмихна; поне си представи, че се усмихва, но Чезаре видя как устните му се сгърчиха в гримаса. Като си пое толкова въздух, колкото можеха да поемат болните му дробове, той продължи да говори:

— Без любов властта поставя човека по-близо до животните, отколкото до ангелите. — Кожата му бе станала пепелявосива, с всеки миг губеше сили, но когато д-р Маруци се появи отново край постелята му, той го отпрати с махване на ръка. — За теб няма повече работа тук — каза му той. — Знай си мястото. — После, като с мъка държеше отворени натежалите си клепачи, отново се обърна към сина си. — Чезаре, сине мой, обичал ли си някого на света повече от себе си?

— Да, татко — отвърна Чезаре. — Обичал съм.

— И кой беше този някой? — запита папата.

— Моята сестра — призна си Чезаре, просълзен и с наведена глава. За него това беше изповед.

— Лукреция — каза тихо Александър и отново се усмихна; името звучеше в ушите му като песен. — Да, това беше моят грях. Твоето проклятие. И нейната добродетел.

Чезаре каза:

— Ще ѝ предам, че я обичаш, защото тя ще се почувства неизмеримо нещастна, че не е могла да бъде до теб в този момент.

Без да се преструва, Александър продължи:

— Кажи ѝ, че тя е най-красивото цвете в живота ми. А животът без цветя не е живот. Красотата ни е по-нужна, отколкото можем да си представим.

Чезаре погледна изненадано баща си; за пръв път го виждаше като обикновен смъртен — несъвършен, неуверен. Те никога преди не бяха разговаряли свободно, а сега той искаше да научи толкова много неща за човека, който беше негов баща.

— Татко, а ти обичал ли си някога някого повече от себе си?

С голямо усилие Александър размърда устни:

— Да, сине мой. О, да!

— И кой беше този някой? — запита Чезаре.

— Моите деца — отвърна Александър. — Всичките ми деца. Но се боя, че и тук сторих грешка. За един папа любовта ми към децата беше прекалена. Трябваше повече да обичам Бог.

— Татко — заговори успокоително Чезаре, — но когато ти вдигаше златния потир от олтара, когато отправяше поглед към небето, сърцата на вярващите ликуваха, защото собствените ти очи излъчваха божествена любов.

Тялото на Александър се разтресе в спазъм, той се закашля и се задави. Когато заговори, гласът му беше пълен с ирония.

— Когато вдигах потира с червено вино, когато благославях хляба и отпихах от виното, тези символи на Христовата плът и кръв, аз си мислех само за кръвта и плътта на моите деца. Като Господ аз ги бях създал. И също като Господ ги принесох в жертва. Бил съм високомерен, няма съмнение. Сега разбирам това по-добре отвсякога. — Той се изсмя и отново се задави.

Чезаре се опита да го успокои, но самият той се чувстваше слаб и отпаднал.

— Татко, ако имаш нужда от прошка, аз мога да ти простя. А ако имаш нужда от моята любов, трябва да знаеш, че тя винаги ти е принадлежала.

За момент папата се замисли, сякаш се сети за нещо.

— Къде е брат ти Хофре? — попита той, смръщил вежди.

Дуарте Брандао отиде да го търси. Когато Хофре се яви пред баща си, той застана на една крачка зад Чезаре. Погледът му беше твърд и студен, а лицето му не изразяваше и сянка на скръб.

— Ела насам, сине мой — каза Александър. — Хвани ръката ми само за миг.

Някой помогна на Чезаре да се отмести настрани и Хофре с неохота улови баща си за ръката.

— Ела по-близо, сине. Наведи се — каза папата. — Имам да ти казвам някои неща... — Хофре се поколеба, после се наведе над леглото на умирация. — Аз постъпих несправедливо с теб, сине мой. Сега вече не се съмнявам, че си мой син, но до тази вечер очите ми бяха затворени за истината.

Хофре се взря в замъглените очи на баща си и каза:

— Не мога да ти простя, татко. Заради теб не мога да простя и на себе си.

Александър погледна най-младия си син.

— Знам, че е твърде късно да ти кажа това, но преди да умра, искам да го чуеш от мен. Трябваше ти да станеш кардинал, защото ти си най-добрият измежду всички нас.

Едва забележимо Хофре поклати глава.

— Татко, ти дори не ме познаваш.

Александър се усмихна лукаво. Нещата бяха толкова ясни, че той не можеше да греша.

— Ако не беше Юда, сам Христос щеше да си остане прост дърводелец, щеше да прекара живота си в проповеди, които никой нямаше да слуша, и щеше да доживее до дълбока старост — каза със задавен смях той. Изведнъж животът му се стори толкова абсурден.

Хофре побегна от стаята.

Чезаре отново зае мястото си до постелята на баща си. Той продължи да стиска ръката му, докато стана студена като лед. Изпаднал в кома, Александър не чу тихото почукване на вратата. Не видя как Джулия Фарнезе, загърната в черна вълнен плащ и с черен воал, влезе в стаята. Когато се изправи пред леглото на папата, тя свали наметките си.

— Не мога да оставя светия отец да си отиде от този свят, без да го зърна за последен път — каза тя на Чезаре, после се наведе и целуна Александър по челото.

— Ти самата добре ли си? — попита я Чезаре, но Джулия сякаш не чу въпроса.

— Знаеш ли — каза тя вместо отговор, — този човек беше моят живот, основата на моето съществуване. Аз познавах много мъже, имала съм много любовници през годините. Повечето бяха млади момчета с жълто около устата, търсачи на приключения и слава. Но той — каза тя, като се извърна към Александър, — с всичките си грехове той беше мъж.

Очите ѝ се напълниха със сълзи. Тя се наведе над леглото и прошепна:

— Сбогом, моя любов.

После си взе наметката и воала и бързо излезе от стаята.

След час бе повикан изповедник и папа Александър получи последно причастие. После Чезаре отново пристъпи към леглото му.

Александър усети как го обзема блажено спокойствие, докато образът на сина му избледня, а на негово място се яви красивото лице на смъртта. Видя се, облян в светлина, да се разхожда из цитрусовите горички край Сребърното езеро, потракващ със зърната на броеницата си. Животът беше толкова красив... Той никога не се бе чувствал по-добре.

Подпухнало и потъмняло, тялото му бе придобило такива чудовищни размери, че не се побираше в ковчега, а преливаше над страничните дъски. Капакът трябваше да бъде закован с пирони, но колкото и да се опитваха да го притиснат плътно, той все се отваряше.

Папа Александър VI приживе беше по-голям от живота; сега, той се оказа по-голям и от смъртта.

От нощта, когато папа Александър умря, въоръжени тълпи не спираха да безчинстват из улиците на Рим; по пътя си те нападаха, биеха и убиваха всеки, който им се стореше от испански произход — проклетите каталонци, както им викаха — и оплячкосваха домовете им.

В своя дворец Чезаре, макар значително по-млад и физически по-силен от папата, оставаше в критично състояние. Вече четири седмици не бе ставал от леглото и отчаяно се бореше със смъртта. По съвета на Дуарте въпреки съпротивата му д-р Маруци бе принуден да му сложи пиявици.

През следващите няколко дни Чезаре все още беше твърде слаб и не можеше да става от леглото, камо ли да брани онова, което му принадлежеше. В същото време, когато той с мъка държеше очите си отворени, управниците на земите, които бе завладял с оръжие, трескаво се срещаха помежду си и сключваха нови съюзи. Докато враговете му събираха войски, за да си възвърнат Урбино, Камерино и Сенигалия, а прогонените велможи от други населени места тихомълком се нанасяха в бившите си дворци и резиденции, Чезаре не можеше да направи нищо, за да ги спре. Дори когато фамилията Колона и Орсини се обединиха и изпратиха войски към Рим, за да повлияят на избора на нов папа, Чезаре остана прикован на легло.

С годините баща и син бяха разработили подробни стратегии за запазване — след като един ден папата умре — на властта, богатството, титлите и земите на фамилията му. Ала сега синът беше прекалено слаб, за да приведе тези стратегии в действие.

Ако беше здрав, Чезаре щеше незабавно да свика верните нему войски и да ги съсредоточи в Рим и околностите. Той щеше да се погрижи крепостите му в Романя да бъдат добре снабдени и защитени и щеше да укрепя всички сключени до момента съюзи. Но сега не бе в състояние да стори нищо от изброеното. Чезаре помоли брат си Хофре за помощ, но Хофре отказа — той беше в траур. Не заради баща си, а

заради своята съпруга. Санча бе починала в тъмницата малко преди да бъде освободена.

Тогава Чезаре повика Дуарте и с негова помощ се опита да свика войски наблизко, но Кардиналският колегиум, който вече не се подчиняваше на фамилията, разпореди всякакви военни части да бъдат незабавно изтеглени от Рим. Изборът на нов папа беше най-важният приоритет, обясниха те; всякакви чужди войски щяха да отвличат вниманието и може би да повлияят неправомерно на вота. Тази разпоредба беше наложена толкова безкомпромисно, че дори фамилиите Орсини и Колона се подчиниха и изтеглиха войските си от града.

Кардиналският колегиум беше твърде властна институция. Чезаре се видя принуден да изпрати вестноосци с послания до френския и испанския крал, но след смъртта на папата ситуацията се бе изменила и тези две сили не желяеха повече да се намесват в негова подкрепа. Франция и Испания изчакваха избора на кардиналите.

Дуарте Брандао често посещаваше Чезаре, като му донасяше за новите условия, поставени от враговете му.

— Условията не са толкова страшни, колкото можеше да се очаква — успокояваше го той. — Имаш право да задържиш цялото си лично богатство, но всичките градове и земи, които си покорил, трябва да бъдат върнати на предишните владетели.

Всъщност владетелите на покорените градове не бяха толкова щедри, а просто предпазливи. Чезаре все пак беше още жив и враговете му се бояха от него. Те дори се опасяваха, че той просто се преструва на слаб, за да ги подмами и да ги вкара в капан, както бе направил при Сенигалия.

Освен това жителите на покорените градове в Романия бяха доволни от управлението на Чезаре. Той се бе оказал по-справедлив и великодушен от някогашните им господари, при него животът им бе станал по-добър. Ако Чезаре приемеше предложението на бившите управници, гражданите можеха да се вдигнат на въстание.

Чезаре се бавеше с отговора си, но съзнаваше, че ако не стане чудо, накрая ще трябва да приеме. Не виждаше друг изход.

Същата нощ той с огромно усилие си вдигна от леглото и седна на бюрото си. Първата му работа бе да напише писмо на Катерина Сфорца във Флоренция. Ако трябваше да връща завзетите крепости,

най-добре беше да започне с нейните. Освен писмото той подписа и заповед за незабавно връщане на градовете Имола и Форли на Катерина Сфорца и нейния син Ото Риарио. Но на сутринта, след като се бе почувствал малко по-добре, Чезаре сложи писмото до Катерина и заповедта в чекмеджето. Той също реши да изчака събитията.

— Папата е мъртъв! Папата е мъртъв! — Възбудените гласове бяха придружени от остро чаткане на копита, докато вестоносците препуснаха по улиците на Ферара. Сънena, Лукреция стана от леглото си и погледна през прозореца. Не беше сигурна дали чутото не ѝ се е присънило. Но преди да се бе разбудила окончателно, пред нея застана дон Микелото, облян в пот и с треперещи от изтощение крака. Той бе яздил без почивка от Рим и бе пристигнал почти едновременно с новината.

— Мигел? — извика Лукреция. — Вярно ли е това за татко? Наистина ли е умрял?

Задъхан, Микелото не можеше да говори; скръбно наведената му глава казваше всичко. Лукреция закрепя или поне така ѝ се стори; имаше чувството, че писъците ѝ се чуват из целия град, докато в действителност от гърлото ѝ не излизаше звук.

— Кой го направи? — запита след малко тя и сама се учуди от спокойствието, с което зададе въпроса си.

— Изглежда, че беше малария — отвърна Микелото.

— И ти вярваш на това? — запита тя. — Чез също ли го вярва?

— Брат ти също се разболя — отвърна той. — За малко не умря. Лукреция дишаше учестено.

— Трябва незабавно да отида при него — каза тя и повика своята придворна дама. Баща ѝ беше мъртъв, брат ѝ се нуждаеше от нея. — Трябват ми чисти дрехи и обувки, нещо в черно — нареди тя на момичето.

Но дон Микелото възрази, каменно непреклонен.

— Брат ти ме помоли да ти кажа да стоиш далеч от Рим, защото там сега е твърде опасно. По улиците има размирици, хората се бунтуват, грабят и плячкосват.

— Мигел, не можеш да ме спреш да бъда с брат си, с децата си, да видя баща си за последно, преди да го положат в черната земя... —

Очите на Лукреция се напълниха със сълзи от безсилен гняв.

— Децата ти са в безопасност в Непи — каза той. — Адриана се грижи за малките както преди, а скоро и Ваноча ще отиде при тях. А когато Чезаре се оправи, ще се срещнете с него там.

— Ами татко? — запита тя. — Какво ще стане с баща ми?

Микелото не искаше дори да си представи как ли би реагирала Лукреция, ако бе видяла почернелия, подпухнал труп на баща си. При тази гледка дори той, който бе видял толкова много през живота си, бе усетил как сърцето му се разкъсва от мъка; а какво оставаше за една чувствителна млада жена?

— Моли се за баща си отгук, от Ферара — посъветва я той. — Бог знае къде си и ще те чуе.

В този момент Ерколе Д'Есте и Алфонсо влязоха заедно в стаята; и двамата се спуснаха към Лукреция и започнаха да я утешават. Но тя бе неутешима. Лукреция помоли дон Микелото да остане при тях и да си почине една нощ, като отпътува за Рим на следващата сутрин. Тя му обеща, че веднага щом брат ѝ я повика, ще отиде при него в Непи.

Ерколе и Микелото излязоха от стаята, но за изненада на Лукреция съпругът ѝ остана при нея. През цялото време, откакто бяха женени, Алфонсо предпочиташе да се занимава с колекцията си от оръжия или да посещава куртизанки, отколкото да обръща внимание на жена си. На свой ред през дългите самотни вечери тя бе отворила вратите на дома си за поети, музиканти и художници, а през деня изслушваше жалбите на обикновените хора. Но сега Алфонсо стоеше, взрян в нея, а по лицето му бе изписано искрено състрадание.

— Как бих могъл да помогна, дукесо? — попита той. — Или може би присъствието ми ти носи повече болка, отколкото утеха?

Лукреция не можеше да мисли, да вземе решение, дори да седне на стола или да излезе от стаята. Накрая пред очите ѝ падна мрак и тялото ѝ се свлече на пода.

Алфонсо я подхвана и я вдигна на ръце. После приседна на леглото и вместо да я сложи да легне, я задържа в прегръдките си и лекичко започна да я люлее.

— Каж ми нещо — каза тя, когато очите ѝ се отвориха. — Помогни ми да прогоня черните мисли от главата си. — Тя все още не плачеше, очите ѝ бяха сухи; може би сълзите ѝ бяха твърде надълбоко, за да бликнат на повърхността.

Алфонсо прекара с нея цялата нощ, както и още много дни и нощи, докато тя се мяташе, разкъсвана от горест и скръб.

Изборът на нов папа не можеше повече да се отлага. Но Чезаре бе твърдо решен да победи Джулиано дела Ровере, вечния враг на Борджиите. Той се бе спрял на кардинал Д'Амбоаз, който, разбира се, се ползваше с подкрепата на останалите френски кардинали. Мнозинството от италианските кардинали обаче не даваха пет пари за предпочитанията на Чезаре и подкрепяха Дела Ровере. Чезаре се бе опитал да придума испанските кардинали да подкрепят с гласовете си неговия кандидат, но те си бяха издигнали свой собствен. Все пак тези от тях, които бяха останали верни на Чезаре, поне нямаше да подкрепят врага му.

Жителите на Флоренция много обичаха хазарта, а любимият им повод за наддаване беше при избора на нов папа. С изключение на личните басове между приятели, основните залагания се извършваха с посредничеството на флорентинските банки, чрез които се разиграваха огромни суми.

Според залаганията шансовете на Д'Амбоаз в момента бяха едно към пет; тези на Дела Ровере бяха оценени по-високо, едно към три. Освен тях двамата нямаше други сериозни претенденти; залаганията за всички останали кандидати достигаха едно към двайсет или дори повече. Ала изборът на папа беше винаги непредвидим. Много често фаворитът при започване на конклава си оставаше обикновен кардинал след преброяване на вота.

И този конклав не направи изключение. След първите два кръга на гласуване стана ясно, че нито Д'Амбоаз, нито Дела Ровере събират достатъчно гласове за победа.

Проведени бяха още два кръга, след които от комина на Ватикана се изви дългоочакваният бял дим. За голяма изненада на всички конклавът бе избрал твърде възрастния и болнав кардинал Франческо Пиколомини. Чезаре, макар и не особено доволен, можеше поне временно да въздъхне с облекчение.

При коронаването си кардинал Пиколомини прие името папа Пий III. Той невинаги се бе съгласявал за всичко с Александър, но иначе беше кротък и справедлив човек. Чезаре знаеше, че новият папа

ще се отнася добре с Борджиите и ще защитава интересите им, доколкото това няма да вреди на интересите на Светата католическа църква. По някакво чудо опасността някой враждебно настроен, отмъстителен папа да седне на трона бе избегната.

През седмиците, последвали коронасването на папа Пий, Чезаре постепенно започна да се възстановява, като най-напред се разхождаше из покоите си, после започна да слиза долу в градината и накрая да язди белия си жребец из околностите на града. По това време той започна да обмисля стратегията си за запазване на своите завоевания в Романия и за надвигане на враговете си.

Един ден, когато се върна от дълга изморителна езда, Чезаре завари Дуарте Брандао да го чака. Лицето на Дуарте изразяваше смут и уплаха.

— Лоши новини, Чезаре — каза той. — Папа Пий е мъртъв.

Пий III бе останал на трона само двайсет и седем дни.

Положението на Чезаре стана тревожно. След смъртта на Пий надеждите за закрила — или поне за справедливост — от страна на папата се изпариха. Враговете на Борджиите виждаха това не по-зле от самия Чезаре и предприеха ходовете си, без да губят време. Фамилия Орсини бързо убедиха Колона да се съюзят с тях против Чезаре.

Тъй като в Рим почти нямаше верни войски, Чезаре се оттегли в замъка Сант Анджели, който по онова време все още се смяташе за непристъпна крепост. Той изпрати майка си Ваноца на безопасно място в Непи, тъй като за него животът ѝ беше много по-важен от всичките ѝ лозя и ханове.

Сега вече нищо не можеше да спре кардинал Джулиано дела Ровере. След последния конклав той се бе открил като безспорен фаворит на колегиума. Нямаше никакви съперници. С приближаването на изборния ден банките приемаха залози едно на едно, а после и две към едно в негова полза. Чезаре съзнаваше, че го чака поражение; той събра всичките си сили, за да устои на удара.

Един ден Чезаре се срещна с Дела Ровере и сключи с него сделка, използвайки влиянието си сред френските и испанските

кардинали и непристъпността на своя замък Сант Анджелио, за да измъкне нужните му отстъпки.

Чезаре предложи на Дела Ровере да го подкрепи при избора при условие, че му бъде позволено да задържи всичките си замъци и градове в Романия. Освен това той настоя да бъде определен за gonfaloniere на църквата и върховен главнокомандващ на папската армия.

За да бъде сигурен, че кардиналът ще удържи на поетите ангажменти, Чезаре настоя споразумението между тях да бъде обявено публично. Дела Ровере прие, защото не искаше нищо да попречи на избирането му.

И така, с подкрепата на Чезаре Дела Ровере бе избран за папа в най-бързо протеклите избори, които някой си спомняше — още при първия тур, щом се затвориха вратите на конклава.

Подобно на Чезаре кардинал Дела Ровере боготвореше Юлий Цезар и го смяташе за свой идол. Ето защо той прие името папа Юлий II. Господи, колко време само бе чакал да стане това чудо; колко планове и видения имаше за реформиране на светата майка църквата!

Макар и вече не дотам млад, папа Юлий беше в цветущо здраве и сили, но сега, когато най-после се бе добрал до заветния пост, изглеждаше не по-малко гневен и навъсен отпреди. Може би трябва да се отбележи, че неговият собствен план за управлението на папските земи практически не се различаваше от този на Александър и Чезаре — той предвиждаше тяхното обединение под силна централизирана власт. Единствената разлика бе, разбира се, че в новия сценарий нямаше място за Борджиите.

Когато Юлий се възкачи на трона, той още не бе решил какво да прави с Чезаре. Не че толкова държеше да спазва дадената дума — тя нямаше за него никакво практическо значение. Но Юлий разбираше, че трябва да концентрира властта и позициите си и да държи враговете си под контрол.

По това време новоизбраният папа се боеше от венецианците не по-малко, отколкото от фамилията Борджия, като същевременно съзнаваше, че Чезаре може да му бъде силен съюзник срещу евентуална венецианска експанзия в Романия. И така, Юлий се постара

да запази привидно добри и приятелски отношения с онзи, който цял живот му беше непримирим враг.

Междувременно Чезаре се опитваше да укрепи собствените си позиции. Той поддържаше тесни връзки с комендантите на останалите под негова власт градове и крепости, като ги уверяваше, че независимо от дългогодишната вражда с новия папа засега нищо не застрашава владенията му. Той дори се свърза със своя приятел Макиавели, опитвайки се да си спечели подкрепата на Флоренция.

Двамата мъже се срещнаха в един мразовит декемврийски ден в градините на двореца Белведере, от който се разкриваше гледка към кулите и църковните куполи на Рим. Те се поразходиха между редиците високи кедрови дървета и седнаха на една поизтрита каменна пейка, докато огромният град се стелеше ниско в краката им. Този ден вятърът бе отнесъл надалеч градските пушеци и сажди, а сградите със своите фасади от мрамор и теракота блестяха на слънцето на фона на яносиньото небе.

Макиавели веднага забеляза възбудата на събеседника си, порозовелите му от възнение бузи и стиснатите устни. Докато говореше, Чезаре бурно жестикулираше, смееше се често и твърде гръмко. Макиавели се запита дали приятелят му няма треска.

— Виждаш ли всичко това, Нико? — запита Чезаре, като обгърна с широк жест далечния хоризонт. — Всичко това някога беше градът на Борджиите. И някой ден пак ще бъде, уверявам те. Няма да ми бъде по-трудно да си възвърна отнетите крепости, отколкото ми беше да ги превзема първоначално. А да опазя тези, които са все още мои, изобщо не е проблем. Моите военачалници са по-силни отвсякога и са ми лоялни до смърт. Хората ги подкрепят, а в момента събирам и нови сили, чужди наемници, както и пехотата на Вал ди Ламоне.

Чезаре си пое дъх и продължи:

— Веднъж да стабилизирам позициите си в Романия и Рим, после всичко, докъдето ти стига окото, ще бъде мое. Наистина, с папа Юлий някога бяхме врагове, но това е вече минало. Той се закле публично. Закле се пред гражданите на Рим, пред църковните и пред светските власти, че ще ме подкрепя. Та аз все още съм gonfaloniere! Ние дори обсъдихме брачен съюз между нашите две фамилии — например

между дъщеря ми Луиза и неговия племенник Франческо. Настана нова ера, Нико. Нова ера!

Къде отиде она блестящ, целеустремен, трезв пълководец, когото някога считах за свой идол, мислеше си в това време Макиавели. Да, призна си той, Чезаре Борджия беше мой идол.

Макиавели все още се смяташе за приятел на Чезаре. Но когато събираше информация за официалния си доклад, имаше само един приятел — Флоренция. Още същата вечер той препускаше с все сили, за да стигне до родния си град, преди да е станало късно. Защото новините, които този път носеше на Синьорията, бяха много различни от всичко, което бе твърдял преди.

Макиавели се изправи пред събранието на градските първенци, поомачкан и с глух, прегракнал глас — нещо необичайно за него; самият той не се чувстваше дотам във форма. Изражението на лицето му беше мрачно, защото това, което предстоеше да каже, никак не го радваше.

— Ваши превъзходителства, би било безумие да подкрепим Чезаре Борджия в този момент. Наистина, светият отец, папа Юлий Втори, публично е обещал да потвърди завоеванията на Чезаре и да го направи gonfaloniere. Но на практика, ваши превъзходителства, папата не се чувства по-обвързан от даденото обещание, отколкото аз се чувствам задължен да напусна тази зала през южната или през северната врата. Той все още презира цялата фамилия Борджия. Той ще предаде Чезаре; в душата си вече го е предал.

В залата цареше мъртвешка тишина. Макиавели се огледа и продължи:

— Що се отнася до самия Чезаре, аз наблюдавам промяна, която ме плаши. Този човек, който едно време умееше да си държи езика зад зъбите и от когото не можеше да се измъкне и намек за намеренията му, сега занимава всички с грандиозните си планове, които няма никакъв шанс да изпълни. Чезаре Борджия, ваши превъзходителства, е вече с единия крак в гроба. Ние не бива да допуснем да повлече и Флоренция със себе си.

Макиавели беше напълно прав. След като се убеди, че венецианската заплаха, както и действителното влияние на Чезаре са

силно преувеличени, папа Юлий на бърза ръка се отказа от дадените обещания. Той изпрати на Чезаре ултиматум, с който го призова незабавно да предаде всички свои крепости. След като стори това, той арестува Чезаре Борджия и го изпрати в Остия, придружен от един възрастен кардинал и с въоръжена охрана, за да бъде сигурен, че заповедите му ще бъдат изпълнени.

Чезаре лично предаде първите две крепости и написа официални писма до комендантите на останалите, с които ги уведомяваше, че му е заповядано да ги върне на предишните собственици. Надяваше се обаче, че посланията му ще бъдат игнорирани, поне на първо време.

След това той поиска от възрастния кардинал позволение да отпътува за Неапол, който по това време се намиреше под испански контрол. Убеден, че Чезаре в общи линии е изпълнил заповедите на папата и че докато се намира извън територията на Романия, няма да създава повече неприятности, кардиналът се съгласи. Той придружи Чезаре до пристанището на Остия и го натовари на един галеон за Неапол.

Но в Неапол Чезаре имаше още един останал коз — Гонсалво де Кордоба.

Испанците бяха пълни господари на града, с което влиянието им в цяла Италия бе нараснало безпрецедентно. Чезаре незабавно поиска помощ от Фердинанд и Исабела, които все още считаше за съюзници на Борджиите. С тяхна подкрепа, каза на Кордоба, той и останалите му верни сили ще успеят да задържат крепостта неограничено дълго, докато съберат допълнителни войски, да принудят Юлий да приеме и да спазва по-благоприятни условия за примирие.

Де Кордоба се съгласи да предаде молбата му на испанските монарси. В Неапол, на испанска земя, Чезаре най-после се почувства в безопасност — тук дългата ръка на папа Юлий не можеше да го стигне. Докато очакваше отговора на Фердинанд и Исабела, Чезаре разпрати писма до все още лоялните му коменданти, с които ги призоваваше да не предават крепостите. Същевременно той започна да събира войска от наемници, които да се бият рамо до рамо с испанските части на Де Кордоба.

Чезаре чакаше вече три седмици, а отговор от техни католически испански величества все не идваше. Той загуби търпение, трябваше да предприеме нещо.

И така, Чезаре се качи на коня и през крайбрежните хълмове около Неапол се отправи към испанския военен лагер. Когато пристигна, веднага го въведоха при командира. Гонсалво де Кордоба се надигна от масата, по която бяха разхвърляни военни карти, и усмихнат го прегърна.

— Изглеждаш разтревожен, amigo.

— Така е, скъпи приятелю — отвърна Чезаре. — Боря се да задържа крепостите си, а същевременно набирам нови войски. Но за това ми е нужна подкрепата на краля, а също и твоята военна помощ.

— Още няма отговор, Чезаре — каза Де Кордоба. — Но утре по обяд пристига галеон от Валенсия. Ако имаме късмет, той ще донесе отговора.

— Казваш, няма отговор. Да не би да се съмняваш, че ще ми помогнат? — запита объркан Чезаре.

— Не е толкова просто, Чезаре. Ти сам прекрасно разбираш това — каза му Де Кордоба. — Кралят и кралицата трябва да се съобразят с много неща. Папата е твой заклет враг, а освен това е злопаметен и отмъстителен.

— В това няма съмнение — каза Чезаре. — Но, Гонсалво, нима Фердинанд и Исабела не са били цял живот приятели на фамилията ми? Нима моят баща не се намеси и не направи възможен брака между тях? Той е кръстник на първородния им син. Освен това, сам знаеш, че аз винаги съм ги подкрепял...

Де Кордоба сложи ръка на рамото му.

— Успокой се, Чезаре, успокой се. Знам прекрасно всичко. Техни католически величества също го знаят. За тях ти си верен приятел. Утре следобед ще имаме отговора им и ако е рекъл Господ, в него ще има указания да поставя всичките си сили на твое разположение.

Донякъде успокоен от уверенията на Де Кордоба, Чезаре каза:

— Сигурен съм, че точно това ще се казва в отговора, Гонсалво, и тогава ще трябва да действваме бързо.

— Естествено — каза Де Кордоба. — Бързо и без да привличаме внимание, преди да сме напълно готови. Навсякъде има шпиони — дори между работниците в лагера ми. Трябва да се срещаме някъде подалеч от хорските очи. Знаеш ли стария морски фар нагоре по брега?

— Не — отвърна Чезаре, — но ще го намеря.

— Чудесно — отвърна командирът. — Значи ще се срещнем там утре по залез. Тогава ще разработим нашата стратегия.

На следващата вечер, докато златният слънчев диск потъваше зад морския хоризонт, а водата беше спокойна и бяла като мляко, Чезаре крачеше по плажа на север от пристанището, докато пред себе си видя стар каменен фар. Когато се приближи, Кордоба излезе пред входната врата. Жаден за новини, Чезаре нетърпеливо извика: — Гонсалво, какво ми носиш?

Испанският военачалник сложи пръст на устните си и каза:

— Тихо, Чезаре. Влез вътре. Човек никога не знае.

Щом Чезаре, следван от Гонсалво, влезе в сградата, изведнъж в тъмното го сграбчиха няколко чифта яки ръце, отнеха му оръжието и преди да разбере какво става, ръцете и краката му бяха вързани с дебели въжета. След това някой свали маската му.

— Гонсалво, каква е тази измяна?! — извика Чезаре.

Де Кордоба запали свещ и на светлината на пламъка Чезаре се видя заобиколен от дузина тежковъоръжени испански войници.

— Няма измяна, Чезаре — отвърна офицерът. — Аз просто изпълнявам заповедите на краля и кралицата на Испания. Те наистина те смятат за стар приятел, но в същото време не са забравили съюза ти с Франция. Освен това времето на Борджиите свърши, сега папа Юлий държи всичката власт. А за него ти никога не си бил приятел.

— Боже мили! — извика Чезаре. — Нима твоите господари са забравили, че в жилите ми тече испанска кръв?

— Напротив, Чезаре — отвърна Де Кордоба. — Те все още те смятат за свой поданик. Затова моите указания са да те върна в Испания. Там ще бъдеш на сигурно място — в затвора на Валенсия. Съжалявам, приятелю, но нали знаеш, че техни величества са извънредно набожни. Те вярват, че както Бог, така и светият отец ще се зарадват на решението им. — Де Кордоба понечи да си тръгне, но при вратата се обърна и добави: — Сигурно знаеш също така, че вдовицата на брат ти Хуан, Мария Енрикес, официално те обвинява в убийството му. А тя е братовчедка на краля.

Чезаре се почувства толкова измамен, че не знаеше какво да каже.

Гонсалво де Кордоба издаде кратка заповед и без повече церемонии Чезаре бе изнесен навън и както риташе и яростно се съпротивляваше, бе проснат на гърба на едно муле. После Де Кордоба и неговите войници го закараха покрай морския бряг в своя лагер в полите на хълма.

Призори на следващата сутрин, все още с вързани ръце и крака и със запушена уста, Чезаре бе увит в саван и поставен в дървен ковчег. Ковчегът бе закован и закаран с каруца до пристанището, където бе натоварен на испански галеон, който още същия ден отпътува за Валенсия.

Чезаре не можеше да диша; в дървения сандък беше твърде тясно, за да движи краката и ръцете си. Той мобилизира всичките си сили, за да не се поддаде на паника, защото знаеше, че ако това стане, той завинаги ще загуби разсъдъка си.

Де Кордоба лично бе избрал начина на изнасянето му от страната, защото не искаше в никакъв случай да допусне все още верните на Чезаре неаполитански граждани да попречат на неговото арестуване. Той знаеше, че разполага с достатъчно сили, за да отблъсне евентуален опит Чезаре да бъде освободен. Но както каза на един от помощниците си:

— Защо да рискуваме? Така, ако има шпиони на пристанището, те ще видят само ковчега на някой злополучен испански войник, който се връща в родината, за да бъде погребан.

Едва когато галеонът беше вече в открито море, капитанът нареди на хората си да извадят Чезаре от ковчега и да му махнат превръзката от устата. Пребледнял и треперещ, все още с вързани ръце и крака, Чезаре бе хвърлен в трюма. Тясното помещение беше претъпкано с багаж и вонеше от мръсотия, но за разлика от закования ковчег поне имаше процепи в капака и вътре що-годе можеше да се диша.

По веднъж на ден през времетраенето на пътуването Чезаре получаваше за храна червив сухар и канче вода от един от моряците. Добродушен и опитен в подобни пътувания, човекът търпеливо почукваше със сухара по дъските на палубата, за да изпаднат червеите, след което хранеше Чезаре в устата.

— Съжалявам за въжетата — каза съчувствено той, — но капитанът нареди да не ти ги сваляме, докато не стигнем Валенсия.

След кошмарното пътуване, през което Чезаре трябваше да изтърпи морските бури, отвратителната храна и тясното, задушливо помещение, галеонът най-после хвърли котва във Вилиянуева де Грао. По ирония на съдбата това беше същото пристанище, от което прачичото на Чезаре, Алонсо Борджия — по-късно папа Калист — бе отпътувал за Италия преди повече от шейсет години.

Оживеното пристанище беше пълно с войници на Фердинанд и Исабела, поради което нямаше повече нужда да крият пленника. Още веднъж Чезаре бе преметнат през гърба на едно муле и поведен по калдъръмените улици към замъка, където беше неговата тъмница. Този път той не оказа никаква съпротива. Отведоха го в една тясна килия на върха на кулата и едва там, в присъствието на четирима въоръжени стражи, свалиха въжетата му.

Чезаре се изправи на крака, като разтриваше подпухналите си изранени китки. Той се огледа наоколо; забеляза мръсния сламеник, ръждивата купа за храна и вонящата кофа, в която незнайни затворници бяха облекчавали нуждите си преди него. Дали тази килия щеше да бъде негов дом до края на дните му? И така да беше, това едва ли щеше да продължи кой знае колко, защото набожните Фердинанд и Исабела, в желанието си да зарадват новия папа и вдовицата на Хуан, със сигурност нямаше да го оставят дълго да се радва на живота.

Минаваха дни, после седмици. Чезаре седеше на пода в килията и се опитваше да създава работа на мозъка си, като броеше разни неща — най-напред хлебарките по стените, после петната от мухи по тавана, след това колко пъти дневно ще се отвори тесният процеп на вратата. Веднъж седмично му отпускаха по един час разходка на чист въздух във вътрешния двор на крепостта. Всяка неделя в килията му внасяха леген застояла, воняща вода, с която да се поизмие.

Дали все пак смъртта не е за предпочитане пред това тук? — запита се той. Не можеше да знае със сигурност, но нещо му казваше, че твърде скоро ще разбере.

Седмиците преминаха в месеци, а положението на Чезаре си оставаше все същото. На моменти той не се съмняваше, че полудява.

Забравяше къде е; представяше си, че се разхожда по бреговете на Сребърното езеро или пък добродушно спори с баща си. Опитваше се да не мисли за Лукреция, но от време на време му се струваше, че тя стои до него в килията му, гали косата му, целува го по устните, говори му нежно и успокояващо.

Сега имаше предостатъчно време да мисли за баща си и да се опита да го разбере, да вникне в това, което Александър се бе опитал да направи, вместо да го вини за грешките му. Дали баща му беше толкова велик, колкото му бе изглеждал? Макар да съзнаваше, че от страна на папата бе блестящо хрумване да осигури по този начин ненарушима връзка между своя син и Лукреция, това беше едничкото нещо, което Чезаре не можеше да му прости, защото тази връзка бе струвала твърде скъпо и на двамата със сестра му. Но, от друга страна, би ли изживял повторно живота си без тази любов? Той не можеше да си го представи, макар заради любовта към сестра си да не бе успял да се влюби в никоя друга. Що се отнася до бедния Алфонсо, до каква ли степен ревността на Чезаре бе станала причина за смъртта на зет му? Тази нощ той горчиво плака колкото от жал за самия себе си, толкова и за съпруга на сестра си. Мислите му го отведоха и към собствената му мила съпруга Лоти. Господи, колко го обичаше тя...

Тази нощ той се зарече, че ще направи всичко, за да се освободи от страстта си към Лукреция и да посвети живота си на своята съпруга и на дъщеря си Луиза. Стига да можеше да избяга от сегашната си несретна съдба, стига само Небесният отец да дадеше мир на душата му.

Чезаре си припомни нещо, което баща му беше казал преди много години, когато Чезаре си бе признал, че не вярва в Бог, в Дева Мария и в светиите. Бащиният глас още звучеше в ушите му: „Много грешници казват така, защото се боят от Божия гняв след смъртта си. Затова се и опитват да избягат от истината.“ Александър бе взел ръцете му в своите и бе продължил пламенно да говори: „Слушай сега, сине мой. Хората губят вярата си. Когато жестокостта и неправдите на този свят им се видят твърде много, те се усъмняват във вечния и любещ Господ Бог. Съмняват се в неговата безгранична милост. Съмняват се в Светата църква. Но вярата трябва да се съживи чрез действие. Дори светците са били хора на действието. Аз презирам онези лъжесветци, които пропиляват живота си в изучаване на светото тайнство зад

стените на манастирите. Те не са в състояние да допринесат с нищо за Светата църква, да ѝ помогнат да понесе житейските несподи. Само мъже като теб, като мен могат и трябва да изпълнят своя свещен дълг. Дори — тук папа Александър бе вдигнал предупредително показалец — и да ни се наложи да прекараме известно време в чистилището. Помисли си само колко души на християни, много от тях още неродени, ще спомогнем да бъдат спасени през следващите стотици години. Всички те ще намерят спасение в една силна Католическа църква. Когато казвам молитвите си, когато изповядвам греховете си, това е моята утеха за някои от делата, които самият аз съм извършил. Какво от това, че сегашните хуманисти — тези, които вярват в гръцките философи — смятат, че на този свят съществува само човешкият род! Над нас е всемогъщият Бог, той е милостив и ни разбира. В това е нашата вяра. И ти трябва да вярваш. Имай си своите грехове, независимо дали ще ги изповядваш, или не, но никога не губи вяра... защото, ако я загубиш, нищо друго не ти остава.“

Навремето Чезаре не бе обърнал внимание на речта на баща си. Сега, макар все още да се бореше със себе си по отношение на своята вяра в Бога, той с готовност бе изповядал мълчаливо всичко, което Бог бе пожелал да чуе. Но тогава единствените думи от речта на баща му, които достигнаха до неговото съзнание, бяха: „Запомни, сине мой, ти си най-голямата надежда за бъдещето на Борджиите.“

Една нощ, малко след полунощ, Чезаре забеляза как вратата на килията му леко се открява. Помисли си, че е някой от стражите със закъсняла поръчка. За негово изумление в килията влезе Дуарте Брандао, който държеше в ръцете си навито въже.

— Дуарте! Какво, за бога, правиш тук? — извика Чезаре; сърцето му биеше безумно.

— Спасявам те от затвора, приятелю — отвърна Дуарте. — Само побържай. Трябва да се махаме незабавно оттук.

— Ами стражите?

— Стражите са добре подкупени. Това е едно умение, което усвоих още на младини — каза Дуарте, докато развиваше въжето.

— По това ли ще бягаме? — запита недоверчиво Чезаре. — Вижда ми се късо...

— Така е — отвърна усмихнат Дуарте. — Но то е само за заблуда, колкото да не навлечем беда на стражите. Нека началникът им си мисли, че си избягал по него. — Дуарте завърза въжето за една желязна скоба на стената и го промуши през прозореца, после се обърна към Чезаре: — Ние ще минем по много по-удобен път.

Чезаре последва Дуарте по витата стълба на замъка; двамата излязоха през една малка врата от задната страна на сградата. Дуарте отиде до мястото, където краят на въжето се поклащаше във въздуха високо над земята, бръкна под плаща си и извади глинена стомна.

— Пилешка кръв — обясни той. — Ще разлея малко по земята под въжето, а после ще направя пътека на юг. Те ще си мислят, че си се влачил ранен нататък. Докато всъщност ние отиваме на север.

Чезаре и Дуарте прекосиха поляната и превалиха близкия хълм; от другата страна на билото ги чакаха два коня, които едно момче държеше за юздите.

— Ти къде ще идеш, Дуарте? — попита Чезаре. — Тук навсякъде е опасно и за двама ни.

— Прав си, Чезаре — отвърна Дуарте. — Навсякъде е опасно. Или почти навсякъде. Ти тръгни към замъка на твоя шурей, краля на Навара. Той те очаква.

— Ами ти, Дуарте? Къде ще отидеш? — настоя Чезаре. — В Италия те чака сигурна смърт. А след днес и в Испания не си в безопасност. Ти никога не си имал доверие на французите, нито пък те на теб. Тогава накъде?

— На брега недалеч оттук ме чака неголяма лодка — отвърна Дуарте. — Ще отплавам за Англия.

— Така ли, сър Едуард? — попита Чезаре с тънка усмивка.

Дуарте вдигна изненадан глава.

— Значи си знаел? През цялото време?

— Баща ми те подозираше с години — отвърна Чезаре. — Само че кралят там не е ли твой враг? Не се ли боиш за живота си?

— Всичко е възможно. Но Хенри Тюдор е преди всичко хитър и практичен човек, който се опитва да събере около себе си способни съветници и помощници. Чух неотдавна, че разпитвал за мен. Намеквал, че ако се върна в страната, може да бъде амнистиран и дори да получа предишния си статут. Който, между нас казано, беше доста

висок. Разбира се, всичко това може да е и капан. Но какъв избор имам?

— Никакъв, предполагам. Само че, Дуарте, ще можеш ли да доплаваш сам до Англия?

— Плавал съм и по-надалеч, Чезаре. А с годините съм се приучил да се радвам на самотата. — Дуарте се поспря за момент. — Е, приятелю, стана късно. Трябва да се разделяме.

Двамата мъже се прегърнаха на билото на хълма, огрени от ярката испанска луна. После Чезаре отстъпи крачка назад и погледна приятеля си.

— Дуарте, никога няма да те забравя. Леко плаване и нека Бог бди над теб.

Той се обърна, скочи на коня и препусна към Навара, преди Дуарте Брандао да е видял сълзите, които течаха по бузите му.

За да не бъде заловен от испанската милиция, която със сигурност вече претърсваше цялата област, Чезаре избягваше всякакви градчета, яздеше само нощем, а през деня спеше в гората. Окъсан, некъпан и изтощен до смърт, най-после той се добра до Навара, на северния край на Иберийския полуостров.

Шурейт му го очакваше, понеже Дуарте го бе предупредил, Щом Чезаре се яви пред портата, стражите незабавно го пуснаха да влезе и го придружиха до една обширна зала с изглед към морето. Там той се изкъпа и преоблече в оставените за него чисти дрехи, а щом приключи, един войник го поведе към кралските покои. Крал Жан — едър мъж с матова кожа и подстригана брадичка — го прегърна сърдечно.

— Скъпи братко, така се радвам да те видя — извика Жан. — Чух всичко за патилата ти от Шарлот, разбира се, и искам да ти кажа, че си добре дошъл при нас. Е, и тук понякога има леки стълкновения с непокорни местни владетели, но теб нищо не те застрашава. Така че, почини си, отпусни се и си живея живота. Можеш да останеш колкото искаш. И, за бога, трябва да поръчаме на кралския шивач да ти ушие прилични дрехи.

Чезаре се почувства неизмеримо задължен на този човек, когото никога преди не бе виждал и който бе спасил живота му. Той нямаше намерение да му остане вечно длъжен, особено след като преди толкова време бе оставил бедната Лоти самичка във Франция.

— Благодаря, ваше величество, за любезното гостоприемство — каза той. — Бих желал, ако позволите, да ви помогна в тези „леки стълкновения“, които споменахте. Аз имам опит в битки и с радост бих поставил този свой опит на вашите услуги.

Крал Жан се усмихна.

— Разбира се, че нямам нищо против. Толкова съм чувал за твоите подвизи. — Той извади меча си и шеговито докосна рамото на Чезаре. — От този ден те произвеждам главнокомандващ кралската армия. Дължа да ти кажа обаче, че предишният главнокомандващ бе

разкъсан от гюлле само преди седмица. — Кралят гръмогласно се засмя, разкривайки два реда ослепително бели зъби.

В продължение на два дни Чезаре си почива, понеже беше напълно изтощен. Спа през цялото време, но след като се събуди и облече новите си дрехи — заедно с пълни бойни доспехи и въоръжение, — той веднага отиде да направи преглед на войските, които щеше да командва. Започна от кавалерията и с удовлетворение констатира, че всички са опитни професионалисти, добре обучени и дисциплинирани.

След това Чезаре прегледа артилерията. Имаше общо двайсет и четири оръдия, всичките почистени и в, общо взето, добро състояние. Артилеристите, както и кавалеристите му направиха впечатление на закалени в битки ветерани. Наистина, не можеха да се сравняват с дивизиона на Вито Вители, но щяха да се бият доблестно.

Пехотата беше нещо различно. Съставена главно от местни селяни, които подлежаха на периодична мобилизация, те бяха пълни с ентузиазъм, но зле екипирани и по всичко личеше, недостатъчно обучени. Ако положението станеше напечено, Чезаре щеше да разчита на конницата и артилерията да го измъкнат от беда.

Следващите няколко седмици минаха мирно и тихо. Чезаре с изненада констатира, че това е може би най-щастливият период в живота му, ако не се смятат дните, прекарани с Шарлот в двореца ѝ или със сестра му Лукреция край Сребърното езеро. Както никога животът му беше извън опасност. Чезаре не кроеше заговори срещу никого, нито пък някой заговорничеше срещу него.

Крал Жан беше очарователен събеседник, който явно се радваше на компанията на своя зет. Беше много мил и Чезаре не се страхуваше, че може да го предаде. Двамата прекарваха почти всеки ден заедно в лов и езда и скоро той започна да чувства Жан като роден брат. След вечеря сядаха край огъня и обсъждаха наскоро прочетени книги, успешните методи на държавно управление, отговорностите на управника. Дори веднъж се състезаваха по борба и макар Чезаре да спечели, той беше сигурен, че якият, мускулест крал се е оставил да бъде победен от добри чувства към него.

За пръв път от много години насам Чезаре се чувстваше в пълна безопасност. Един ден той каза на краля:

— Мисля, че е време да си прибера съпругата и детето. Откакто сме разделени, аз писах на Лоти много писма и изпращах на нея и детето подаръци, но всеки път, когато исках да ги прибера при себе си, възникваха кризи и заплахи за тяхната безопасност.

Жан, който освен роден брат на Шарлот сега бе станал като истински брат и на Чезаре, въодушевено се съгласи. Дватамата вдигнаха наздравица за пристигането ѝ.

Когато в полунощ се върна в покоите си, Чезаре взе перото и написа писмо до своята съпруга в Шато дьо ла Мот Фюи в областта Дофин:

Скъпа моя Лоти,

Най-последно ти изпращам дългоочакваната новина. Мисля, че е време да се съберем тук, в Навара, заедно с нашата *petite Louise*. Разбира се, Жан е прекрасен приятел, а положението тук позволява да бъдем заедно — този път завинаги. Знаем, че ти предстои дълго и тежко пътуване, но след като пристигнеш, ние вече никога няма да се разделяме.

Влюбено твой,
Ч.

Чезаре изпрати писмото по кралски куриер още на следващата сутрин. Той знаеше, че ще минат месеци, преди Шарлот и детето да дойдат при него, но при мисълта за това сърцето му се изпълваше с радост.

Няколко дни по-късно обаче, когато Чезаре и кралят седнаха да вечерят, Жан беше навъсен и трепереше от гняв.

— Какво те мъчи, братко? — запита Чезаре.

Кралят беше толкова разярен, че отначало не му се говореше, но когато проговори, не можеше да се спре.

— Граф Луи дьо Бомонт ми създава неприятности. От няколко месеца хората му крадат добитък и зърно от моите села и разоряват поданиците ми. Неговият епископ обикаля земите ми уж с църковна

мисия, а всъщност подкупва моите офицери със земи и богатства, за да ми изменят. А сега графът отиде още по-далеч. Твърде далеч. Днес хората му са опожарили едно село, избили са всички жители и, разбира се, са изнасилили жените до една. Това не са безотговорни действия на анонимен пияница, Чезаре, а част от отдавна планирана стратегия. Бомонт е хвърлил око на значителна част от земите ми. А като предпочитана тактика е избрал терора. Той просто тероризира поданиците ми, докато ги принуди да ми изменят и да преминат на негова страна, за да спасят живота и домовете си.

За пореден път предателството надигаше глава като някакъв ненаситен змей от преизподнята. Чезаре познаваше добре лицето му и искрено се изплаши за Жан.

Кралят удари с юмрук по масата и разля чашата си с вино.

— Но аз ще го спра. Още сега! Като владетел на Навара съм длъжен да защитавам поданиците си. Те не бива да живеят във вечен страх. Утре смятам да нападна замъка му във Виана и ако не успее да го убия, ще го прогоня завинаги оттам.

Чезаре отвърна:

— Ти си достоен крал, Жан. Правилно си решил да нападнеш замъка. Само че не мисля, че тъкмо ти трябва да оглавиш атаката. Твърде опасно е. Ти си нужен на хората си и не бива да рискуваш собствения си живот. Аз ти дължа благодарност за всичко, което стори за мен, за това, че ми спаси живота, когато бях загубил всякаква надежда и желание да живея. Моля те да ми позволиш да поведе войските ти. Аз съм водил много армии в бой и съм сигурен, че ще успея.

Най-после кралят склони. Почти през цялата нощ двамата мъже разучаваха картата на укрепленията при Виана и разработваха стратегията за предстоящата битка.

Чезаре се събуди рано при зори. Кралската армия бе строена на плаца и го очакваше. Конят му — буен дорест жребец — нетърпеливо ровеше с копита пред портата на замъка. В походен строй войските се заизнизваха през градските порти, през поля, реки и хълмове, докато най-после пристигнаха пред стените на замъка на Луи дьо Бомонт.

Чезаре огледа крепостта. Стените бяха високи и добре проектирани. Ала Чезаре бе виждал много по-високи и яки стени. В

сравнение с Форли и Фаенца крепостта на Бомонт нямаше да представлява сериозна преграда.

Чезаре разположи частите си, както бе правил много пъти преди това, после надяна леките си доспехи и се приготви за бой. Той лично щеше да оглави конната атака; предвид на окаяното състояние на пехотата той се надяваше кавалерията да се окаже решаваща за изхода на битката.

Припомняйки си наученото от Вито Вители, Чезаре разположи оръдията околоръст, като се погрижи да ги покрие плътно с конни и пехотни части. Когато всичко бе готово, той нареди артилерията да обстрелва най-напред бойниците на крепостта. По този начин очакваше да избие и обезвреди голяма част от защитниците още преди фронталната конна атака. Артилерийските офицери издадоха съответните заповеди и обстрелът започна.

Отначало всичко вървеше добре. След всеки залп големи парчета от каменните рампарти се откъртваха и разхвърчаваха на всички страни. Тътенът на оръдията се смесваше с жалните викове на защитниците, затрупани от падащите камъни или пометени от градушката от гюллета.

След като обстрелът продължи повече от час, Чезаре реши да смени тактиката. Той заповяда всички оръдия да бъдат закарани откъм едната страна на крепостта и огънят да бъде съсредоточен върху един участък от стената с ширина не повече от петнайсет метра. От тази страна щеше да започне и кавалерийската атака.

Крепостните стени на Виана не бяха така добре построени както на замъците, които бе превземал в Италия. След всеки залп на оръдията те все повече се тресяха и накланяха и Чезаре знаеше, че развързката приближава. Той заповяда на кавалерията да се готви за атака. Офицерите предадоха заповедта му по частите и войниците се построиха за бой с насочени пики под мишница. Всеки кавалерист беше въоръжен и с меч, така че дори без коня си представляваше страховит противник.

Чезаре също се метна на дорестия жребец и вдигна пиката си, готов да препусне напред. Той огледа за последен път меча си и боздугана с шипове, който висеше отстрани на седлото — последното му оръжие за в случай, че загуби коня си и му избият меча от ръцете.

Чезаре беше възбуден както винаги, преди да се впусне в бой. Но този път към жаждата му за победа се прибавяше и нещо друго — крал Жан, комуто служеше, бе спасил живота му, бе станал негов брат и приятел и Чезаре изпитваше нужда да му се отблагодари за стореното добро. Освен това той прекрасно съзнаваше какъв коварен противник е граф Дьо Бомонт и какви поразии може да направи, ако не бъде спрян навреме:

Изведнъж по редиците се разнесе вик: „Пробив, пробив!“ В стената зееше огромна, назъбена дупка, през която можеше да премине безпрепятствено цялата кавалерия и да превземе замъка.

Сърцето на Чезаре биеше до пръсване, когато се извърна към войниците си и даде заповедта за атака. После той свали забралото на шлема си, пришпори жребеца и се понесе в галоп към пробива в стената.

Но докато препускаше към целта, Чезаре изведнъж си даде сметка, че нещо не е наред. Зад него не се чуваше познатият тропот на копита. Без да спира, той се извърна на седлото.

Кавалерията си стоеше, където я бе строил. С ужас Чезаре разбра, че нито един от тежковъоръжените конници не се бе помръднал от мястото си. Всеки миг резервите на крепостта щяха да се струпат при пробива, а без кавалерийска атака беше невъзможно да бъдат преодолените вражеските сили.

Чезаре забави коня си. Той вдигна забралото, обърна се към кавалерията и изрева с всички сили:

— В атака, страхливци!

Но и този път кавалерията не помръдна.

Изведнъж Чезаре разбра. Негодниците бяха подкупени. Срещу шепа жълтици те бяха изменили на свод крал, доблестния Жан Наварски, спасителя и приятеля на Чезаре.

Но Чезаре нямаше да му измени.

Без да се колебае, той свали забралото, стисна пиката под мишница и се втурна към пробива... сам.

В настаналата суматоха цели орди от резервите, въоръжени с пики, копия и мечове, се струпаха около него. Той се развъртя на седлото и те се отдръпнаха. Но когато прахолякът се поразпръсна и той се огледа, видя, че е успял да убие само двамина с пиката си.

Останалите се прегрупираха и отново се хвърлиха към него като рояк оси.

Чезаре се биеше слепешката, с меч в едната ръка и боздуган в другата. Враговете му падаха един след друг, посечени или с разбити черепи.

После изведнъж конят под него се срина тежко на земята; Чезаре инстинктивно се претърколи, за да избегне насочените към него остриета на копията. Той скочи на крака; боздугана му го нямаше, но мечът още беше в ръката му и той го въртеше отчаяно на всички посоки.

Изведнъж около него се скупчиха цял орляк защитници; безброй ръце бясно мушкаха, удряха и сечаха. Остра болка го прониза, когато едно копие се заби дълбоко под мишницата му. Усети как отмалява и кръвта му изтича. Тогава чу благ, успокояващ глас: С оръжие в ръка и от оръжие... С последни сили си помисли за Лукреция. След това се строполи на земята и мислите му отлетяха надалеч.

Чезаре Борджия беше мъртъв.

ЕПИЛОГ

Чезаре Борджия, който през живота си бе станал кардинал, дук и gonfaloniere, бе изпратен по последния си път с пищна церемония в Рим. Заупокойната литургия бе отслужена от неговия брат, кардинал Хофре Борджия, и лично от папа Юлий. След церемонията пепелта му бе погребана под огромен паметник в църквата „Санта Мария Маджоре“. Говореше се, че папа Юлий предпочитал да държи Чезаре под око дори и след смъртта му.

Ала Лукреция Борджия изпрати верния дон Микелото, който по чудо бе останал жив, да открадне пепелта и в златна урна да ѝ я занесе във Ферара.

На следващия ден Лукреция, придружавана от триста благородници и войници, оглави погребалния кортеж на път към Сребърното езеро.

Край бреговете на езерото бяха разпънати палатки. Там се бяха разположили обичайните богомолци от миньорския градец Толфа, който се намираше само на петнайсетина километра; малко по-нататък държанки на висши църковни сановници ронеха сълзи на покаяние в езерните води. Хората на Лукреция ги разкараха набързо.

От хълмовете над езерото се виждаха кулите и камбанариите на Рим. В главата на Лукреция нахлуха спомени от времето, когато самата тя беше грешница прелюбодейка или пък когато се бе измъчвала от страхове за баща си и брат си заради всичко, което знаеше за тях. Подобно на много други грешници, и тя бе идвала на Сребърното езеро, за да се пречисти от лъстиви помисли, искрено вярвайки, че възшебните води могат да отмият всяко изкушение, да предложат утеха и да върнат блудните овци в правия път.

Тогава нейният баща, папа Александър, ѝ бе напомнял с лукавата си, но добродушна усмивка, че на този свят няма нищо по-коварно от един грешник, който е решил да изкупи душата си. Такъв човек, обясняваше ѝ той, е пример за слабохарактерност, за дребна душица, която винаги се ориентира по вятъра.

Сега, седнала в златотканата си палатка на езерния бряг, Лукреция почувства как същите тези сребристи води ѝ носят такова спокойствие, каквото не бе познала никога преди. Баща ѝ и брат ѝ бяха мъртви. Съдбата ѝ беше ясна. Тя щеше да роди още деца; щеше да помага на съпруга си в управлението на Ферара; щеше през остатъка на живота си да бъде справедлива и преди всичко милосърдна. Лукреция никога нямаше да може да се мери с брат си или с баща си по мирски постижения, но това не значеше нищо за нея, защото тя щеше да бъде това, което те двамата никога не биха могли да бъдат. С прискърбие си припомни, че те никога не бяха успели да изпитат истинско милосърдие. Спомни си как Чезаре бе наказал римския сатирик Филофила, автор на онези нецензурни строфи по адрес на фамилията Борджия. Какво толкова бе сторил клетникът? Нима думите можеха да навредят някому? Нима някой вярваше на думи?

И така, Лукреция пренесе пепелта на Чезаре до Сребърното езеро, сякаш и в смъртта си той все още можеше да се поддаде на изкушение и да съгреша. За нея самата това беше едно покаяние, с което искаше да изкупи плътските си грехове — единствените грехове, които тежаха на душата ѝ и които тя никога повече нямаше да извърши. Защото Лукреция Борджия най-последно щеше да постигне всеопрощение.

Тя отново си спомни с умиление за своя баща. Кардинал на Светата римокатолическа църква при раждането ѝ; съвестен и любещ баща, когато се бе издигнал до папа и Божи наместник на земята. Дали душата му щеше да гори вечно в ада заради сторените грехове? Ако Лукреция можеше да изпита милост, защо не и всемогъщият Бог? Тогава тя си припомни какво бе казал баща ѝ, когато горчиво бе плакала заради убийството на своя съпруг по заповед на Чезаре: „Бог е милостив. Той ще прости и на двамата. Иначе няма смисъл от неговото съществуване. А един ден, когато трагедията на този свят свърши, ние ще сме пак заедно.“

По здрач водата на езерото блестеше в призрачно сребристо. Лукреция пристъпи бавно по малкия пристан, от който двамата с Чезаре се бяха гмуркали и къпали като деца. В съзнанието ѝ звучеше гласът на Чезаре: „Не, Креция, тук е твърде плитко!“ „Не се бой, Креция, аз ще те пазя.“ А по-късно, когато бяха вече отраснали, бяха преживели доста неща и се бяха простили с някои младежки мечти,

гласът му ѝ казваше: „Ако това е, което искаш, Креция, ще се опитам да ти помогна.“ И думите, които ѝ бе казал при последната им среща, неговата отчаяна молба: „Ако падна убит, Креция, ти ще живееш и заради мен.“

Когато Лукреция стигна до края на пристана, мракът наоколо се сгъстяваше; над върховете на кедрите изгря бледата луна. Тя повдигна капака на урната и бавно разпръсна пепелта му във водите на Сребърното езеро.

На връщане, когато отново стъпи на брега, няколко от разкаялите се грешници, които цял ден се бяха молили за своите души из околните хълмове, се връщаха към лагера си. Една красива млада дама се обърна към своя спътник и попита:

— Коя е тази красавица?

— Лукреция Д'Есте, благата и милостива дукеса на Ферара — отвърна той. — Нима не си чувала за нея?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.